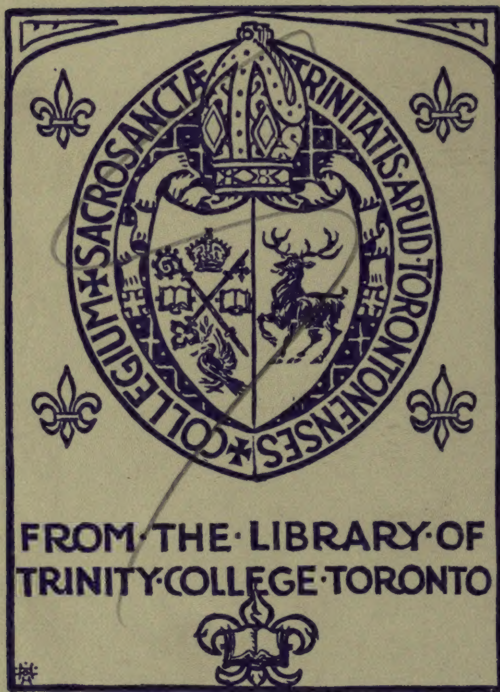

UNIVERSITY OF TORONTO DUPL
3 1761 00379989 7

Vol 9

COLLEGIUM ✠ SACROSANCTÆ TRINITATIS·APUD·TORONTONENSES ✠
FROM·THE·LIBRARY·OF
TRINITY·COLLEGE·TORONTO

พระ

สุต๎ตัน๎ตบิฎก ทีฆนิกาย สีลัก๎ขัน๎ธวัค๎ค

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม

แล

พระอหึสกัต๎เถร ที่พระเมธาธรรมรส วัดพิชัยญาติการาม

ชำระแล้ว

พิมพ์เปนส่วนพระราชกุศล

ในมงคลสมัยแห่งสิริราชสมบัติได้ ๒๕ บี บริบูรณ

รัตนโกสินทรศก ๑๑๒

จิรํ รัช๎เช ปติฏ๎ฐาตุ.

LIBRARY
FEB 1 8 1972
UNIVERSITY OF TORONTO

อารัมภกถา.

ศุภมัสดุพระพุทธสาสนกาลเปนอดีตภาค ล่วงแล้ว ๒๔๓๑ พรรษา ปัตยุบันกาล มุสิกสังวัจฉรมาฆมาศ กาฬปักษ์ปาฏิบทโสรวาร ปริเฉทกาลกำหนด

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ บดินทรเทพยมหามงกุฎ บุรุษยรัตนราชรวิวงษ์ วรุตมพงษ์บริพัตร วรขัติยราชนิกโรดม จาตุรันต บรมมหาจักรพรรดิราชสังกาศ บรมธรรมิกมหาราชาธิราช บรมนารถบพิตร พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงพระราชดำริห์ว่า พระพุทธสาสโนวาททั้งปวงซึ่งกุลบุตรได้ศึกษา แลปฏิบัติสืบมาจนบัดนี้ ย่อมเนื่องอยู่ในพระปริยัติไตรปิฎกทั้งสิ้น แต่กาลก่อนมา พระเจ้าแผ่นดินที่นับถือพระพุทธสาสนา ย่อมทรงพระราชศรัทธาเปนสาสนูปถัมภก ให้กำลังแก่พระสงฆ์พุทธสาวกให้ทำสังคีติชำระ

อารัมภกถา.

พระไตรปิฎกปริยัติธรรม หลายครั้งหลายคราว เปนราชประเพณีสืบมา แลจารึกเปนอักษรลงในใบลานเปนฉบับคัดลอกต่อกันไป จึ่งเปนฉบับแพร่หลายไปในประเทศที่นับถือพระพุทธสาสนาทั้งปวง แต่ก่อนมาประเทศที่นับถือพระพุทธสาสนา ยังมีอำนาจปกครองบ้านเมืองโดยลำพังตัว พระเจ้าแผ่นดินเปนผู้นับถือพระพุทธสาสนา ได้ทำนุบำรุงอุดหนุนการสาสนาอยู่หลายประเทศด้วยกัน คือ กรุงสยาม เมืองลังกา เมืองพม่า เมืองลาว เมืองเขมร เมื่อเกิดวิบัติอันตราย พระไตรปิฎกขาดสูญบกพร่องไปในเมืองใดก็ได้อาไศรยหยิบยืมกันมาลอกคัดคงฉบับบริบูรณ ถ่ายกันไปถ่ายกันมาได้ แต่ในกาลทุกวันนี้ ประเทศลังกาแลพม่า ตกอยู่ในอำนาจอังกฤษผู้ปกครองรักษาบ้านเมือง ไม่ได้นับ ถือพระพุท ธสาสนา ก็ทำนุบำรุงแต่อาณาประชาราษฎรไพร่บ้านพลเมือง หาได้อุดหนุนการพระพุทธสาสนา เหมือนอย่างพระเจ้าแผ่นดินซึ่งนับถือพระพุทธสาสนาแต่ก่อน ไม่ พระสงฆ์ซึ่งปฏิบัติตามพระพุทธสาสนา ก็ต่างคนต่างประพฤติตามลำพังตน คนที่ชั่วมากกว่าดีอยู่เปนธรรมดา ก็ชักพาให้พระปริยัติธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวิปริตผิดเพี้ยนไปตามอัธยาไศรย์ ส่วนเมืองเขมรนั้นเล่า ก็ตกอยู่ในอำนาจของฝรั่งเศษ ไม่มีกำลังที่จะอุดหนุนพระพุทธสาสนาให้เปนการมั่นคงถาวรไปได้ ส่วนเมืองลาวที่อยู่ในพระราชอาณาเขตรสยาม เจ้านายแลไพร่บ้านพลเมืองก็นับถือพระพุทธสาสนาวิปริตแปรปรวนไปด้วยเจือปนผีสางเทวดา จะเอาเปนหลักฐานมั่นคงก็ไม่ได้ ถ้าพระไตรปิฎกวิปริตเคลื่อนคลาศไปในเวลานี้ จะหาที่สอบสวนลอกคัดเหมือนอย่างแต่ก่อนนั้นไม่มีแล้ว การพระพุทธสาสนา

ยังเจริญมั่นคงถาวรอยู่แต่ในประเทศสยามนี้ประเทศเดียว จึ่งเป่นเวลาสมควรที่จะสอบสวนพระไตรปิฎก ให้ถูกต้องบริบูรณแล้วสร้างขึ้นไว้ให้มากฉบับแพร่หลาย จะได้เปนหลักฐานเชื้อสายของสาสนธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสืบไปภายน่า ก็ธรรมอันใดที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสสั่งสอน ย่อมเปนธรรมอันวิเศษอุดมยิ่ง ซึ่งจะนำให้สัตว์พ้นจากทุกข์ภัยได้โดยจริงเปนธรรมวิเศษเที่ยงแท้ ย่อมจะเปนที่ปราถนาของผู้ซึ่งมีปัญญา ได้เล่าเรียนตริตรองแล้วปฏิบัติตามได้รับผลมากน้อยตามประสงค์ ก็คงจะยังมีผู้ซึ่งจะอยากเรียนรู้เพื่อปฏิบัติตามสืบไปภายน่าเปนแท้ จึ่งเปนธรรมที่ควรจะสงวนไว้ให้เปนประโยชน์แก่ชนภายน่า ก็การสร้างพระไตรปิฎกในประเทศสยาม ที่มีมาแต่โบราณนั้น จารึกเปนอักษรขอมลงในใบลานเพื่อเปนของถาวรมั่นคงแต่กาลที่ทำเปนการลำบาก กว่าจะสำเร็จแต่ละคัมภีร์ก็เปนการเนิ่นช้ามากยากที่จะให้ฉบับพระปริยัติธรรมแพร่หลายไปได้ อนึ่งในสยามรัฐมณฑลนี้แต่เดิมได้เคยใช้อักษรขอมเป่นแบบฉบับมา จึ่งทำให้ชนเป่นอันมากเข้าใจเสียว่าอักษรขอมเปนของรองรับเนื้อความในพระพุทธสาสนา เมื่อจะกล่าวโดยที่จริงแท้แล้ว ตัวอักษรไม่เปนประมาณ อักษรใดใดก็ควรใช้ได้ทั้งสิ้น ประเทศอื่นที่นับถือพระพุทธสาสนา คือ ลังกา พม่า ลาว เขมร เป่นต้น ก็สร้างพระไตรปิฎกด้วยอักษรตามประเทศของตนๆ ทุกประเทศ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริห์เหนการเช่นกล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ จึ่งมีพระราชประสงค์ที่จะให้ได้ตรวจสอบพระไตรปิฎกให้ถูกถ้วนแล้วแลตีพิมพ์ด้วยอักษรสยาม เปนคัมภีร์ละเล่มหนึ่งบ้างสองเล่มบ้าง

เพราะทรงพระราชดำริห์เห็นว่า จะเปนประโยชน์ดีกว่าจารึกลงในใบลาน เรียงพิมพ์ครั้งหนึ่งดีได้หลายร้อยฉบับ จะหยิบยกไปมาก็ไม่เป็นการลำบาก ท่านผู้ที่จะดูสอบสวนก็ง่าย เพราะหนังสือคัมภีร์หนึ่งก็รวบรวมอยู่ในเล่มเดียวกันไม่กระจัดกระจายขาดตกบกพร่อง ถึงแม้ว่ากระดาดจะไม่เปนของมั่นคงถาวรเสมอด้วยใบลานก็จริงอยู่ แต่ตีพิมพ์ครั้งหนึ่งมากกว่าจารึกในใบลานหลายสิบเท่า แลถ้าเก็บรักษาไว้ดีๆ แล้ว ก็อยู่ทนนานได้นับด้วยร้อยปี เมื่อฉบับใดเปนประโยชน์ที่ต้องการมาก ก็ตีพิมพ์เพิ่มขึ้นได้อีกมากกว่าแลเร็วกว่าที่จะจานลงในใบลาน พระคัมภีร์พระปริยัติธรรมก็จะแพร่หลายสมบูรณในสยามรัฐมณฑลสืบไปภายน่า ทรงพระราชดำริห์เห็นเปนประโยชน์ดังนี้ จึ่งมีพระราชประสงค์ที่จะตีพิมพ์พระปริยัติธรรมขึ้นให้แพร่หลาย เปนการเกื้อกูลแก่ความตั้งมั่นของคำสอนแห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสืบไปภายน่า

อิกประการหนึ่ง การซึ่งมีพระราชประสงค์จะตีพิมพ์พระปริยัติธรรมครั้งนี้ ได้มีพระราชหฤไทย์มุ่งหมายจะใคร่ให้ได้สำเร็จลง ทันกำหนดซึ่งทรงตั้งพระราชหฤไทย์ไว้ว่า ถ้าเสด็จดำรงอยู่ในศิริราชสมบัติได้ถึง ๒๕ ปี จะโปรดให้มีการมหกรรมฉลองพระไตรปิฎกนี้ ให้เปนการพระราชกุศลในมงคลสมัย ก็การซึ่งจะเสด็จดำรงอยู่ได้หรือมิได้ จนถึงกำหนดที่ว่านั้นก็เอาเปนประมาณแน่ไม่ได้โดยธรรมดา แต่ทรงพระราชดำริห์ว่า การซึ่งทรงพระปรารภตรวจสอบพระไตรปิฎกแลสร้างขึ้นให้แพร่หลายนี้ จะเปนการมีคุณแก่ชนทั้งปวงทั่วไป นับว่าเปนการพระราชกุศลอันใหญ่ เปนไปในทางที่ชอบธรรม คงจะเปนเครื่องอุปถัมภ์ให้ได้สำเร็จดังพระบรมราชประสงค์

จึ่งมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ดำรัสสั่ง สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ

เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงษ์ กรมพระภาณุพันธุวงษ์วรเดช เปนแม่กองจัดการที่จะตีพิมพ์พระไตรปิฎก แลโปรดเกล้า ฯ ให้เจ้าพนักงานอาราธนาพระบรมวงษานุวงษ์ซึ่งทรงผนวช แลพระราชาคณะถานานุกรมเปรียญผู้รู้พระปริยัติธรรม มาประชุมฟังพระราชดำริห์พระราชประสงค์แล้ว ได้แบ่งปันกันตรวจตราแก้ไขต้นฉบับส่งลงพิมพ์ แล้วสำเร็จบริบูรณตามพระบรมราชประสงค์

ทรงพระราชอุทิศส่วนพระราชกุศลในการซึ่งได้ทรงสร้างพระปริยัติธรรมครั้งนี้ แก่มหาชนนิกรทั่วไป ขอให้พระปริยัติธรรมอันตีพิมพ์ขึ้นไว้นี้ดำรงอยู่สืบไปสิ้นกาลนานเทอญ ฯะ

Transliteration of the Siamese alphabet and signs as used in the Pali text of this book.

Vowels.

Initial.	อ or อั	อา	อิ	อี	อุ	อู	เอ	โอ.
	a	á	i	í	u	ú	e	o.
Medial & final.	ั	า	ิ	ี	ุ	ู	เ	โ
Place.	over	after	over		under		before	consonants.

Consonants.

กั	ขั	คั	ฆั	ง	จั	ฉั	ชั	ฌั	ญั
k	kh	g	gh	ṅ	c	ch	j	jh	ñ
ฏั	ฐั	ฑั	ฒั	ณั	ตั	ถั	ทั	ธั	นั
ṭ	ṭh	ḍ	ḍh	ṇ	t	th	d	dh	n
ปั	ผั	พั	ภั	มั					
p	ph	b	bh	m					

ย๎	ร๎	ล๎	ว๎	ส๎	ห๎	ฬ๎	ํ
y	r	l	v	s	h	ḷ	ṃ.

Example.

อถ	อัตัตา	อาสา	อิทัธิ	อีที	อุชุ	อูรู	เอเก	โอโฆ.
atha	attá	ásá	iddhi	ídí	uju	úrú	eke	ogho.

พุท์โธ สุสุท์โธ กรุณามหัณ์ณโว,

Buddho susuddho karuṇámahaṇṇavo,

โยจ์จัน์ตสุท์ธัพ์พรญาณโลจโน,

Yoccantasuddhabbarañáṇalocano,

โลกัส์ส ปาปูปกิเลสฆาตโก;

Lokassa pápúpakilesaghátako;

วันทามิ พุท์ธํ อหมาทเรน ตํ.

Vandámi Buddhaṃ ahamádarena taṃ.

ธัม์โม ปทีโป วิย ตัส์ส สัต์ถุโน,

Dhammo padípo viya tassa satthuno,

โย มัค์คปากามตเภทภิน์นโก,

yo maggapákámatabhedabhinnako,

โลกุต์ตโร โย จ ตทัต์ถทีปโน

Lokuttaro yo ca tadatthadípano;

วันทามิ ธัม์มํ อหมาทเรน ตํ.

Vandámi Dhammaṃ ahamádarena taṃ.

สังโฆ สุเขต์ตาภ์ยติเขต์ตสัญ์ญิโต,

Saṅgho sukhettábhyatikhettasaññito,

โย ทิฏ์ฐสัน์โต สุคตานุโพธโก,

Yo diṭṭhasanto sugatánubodhako,

โลลัปปหีโน อริโย สุเมธโส;

Lolappahíno ariyo sumedhaso;

วันทามิ สังฆํ อหมาทเรน ตํ.

Vandámi Saṅghaṃ ahamádarena taṃ

อิจ์เจวเมกัน์ตภิปูชเนย์ยกํ,

Iccevamekantabhipújaneyyakaṃ,

วัต์ถุต์ตยํ วัน์ทยตาภิสังขตํ,

Vatthuttayaṃ vandayatábhisaṅkhataṃ,

ปุญ์ญํ มยา ยํ, มม สัพ์พุปัท์ทวา

Puññaṃ mayá yaṃ, mama sabbupaddavá;

มา โหน์ตุ เว ตัส์ส ปภาวสิท์ธิยา.

Má hontu ve tassa pabhávasiddhiyá.

กิต์ตะเก้ต์ตุ

โสบนบั้ต์ต.

อสุท์ธปาจ	สุท์ธปาจ	น่า	บันทัด
อนุปปทาตา	อนุบั๋ปทาตา	๖	๒
ปุพํเพนิวาสํ	ปุพ์เพนิวาสํ	๑๖	๑๘
เอวํวัณโณ	เอวํวัณ์โณ	๒๑	๔
มหพ๎รห๎มา	มหาพ๎รห๎มา	๒๔	๓
อิมัณ์หิ	อิมั๎ณ์หิ	,,	๖
อะพัภ	อารัพ๎ภ	๒๕	๒
อาคม์ม	อาคัม์ม	๓๓	๙
สัพพวาริธุโต	สัพ์พวาริธุโต	๗๓	๕
เอวันติบี้	เอวัน์ติบี้	๗๕	๖
อัจ์เทต๎วา	อัจ์ฉาเทต๎วา	๗๗	๑๓
อชาตสัตุติ	อชาตสัต์ตุ	๗๘	๑๓
เวเหหิปุต์โต	เวเทหิปุต์โต	,,	๑๔
โภคัก์ขัน์ธํ	โภคัก์ขัน์ธํ	,,	๑๘
มหันต์	มหัน์ตํ	,,	๑๙
อัจ์ฉาเทต์ตวา	อัจ์ฉาเทต๎วา	,,	๒๑

โสธนปั๎ตต.

อสุท์ธปาฐ	สุท์ธปาฐ	น่า	บันทัด
อทิ๎นนาทานา	อทิน์นาทานา	๘๑	๗
อุสภยุทั์ธํ	อุสภยุท์ธํ	๘๓	๑๒
มูลิก์วิช์ชา	มูลิกวิช์ชา	๘๖	๑๒
นั๎กขัต์ตัค์คาโค	นั๎กขัต์ตัค์คาโห	๘๘	๓
ทาลั๎ฬยา	ทาลั๎พยา	๙๔	๘
ยถาอามณ๎ยํ	ยถาอ่านณ๎ยํ	,,	๒๐
คาวั์ยหํ	คารั๎ยหํ	๒๐๕	๑๓
ทุส์คตึ	ทุค์คตึ	๒๐๖	๗
ติฏ์ฐจัน์ตุ	ติฏ์ฐจัน์ตุ	๒๐๗	๘
อพ๎ยาบั์ชฌึ	อพ๎ยาบั์ชฌํ	๒๑๔	๖
บั์ญญาวิมุต์ตํ	บั์ญญาวิมุต์ตึ	๒๑๔	๗
ร่าชปโถ	รชาปโถ	๒๕๔	๖
อุทกหทั์ส	อุทกรหทั์ส	๒๖๒	๙
มณิฟุริโย	มณิเวฬุริโย	๒๖๕	๘
ทิณ์ทิมลัท์โท	ทิณ์ฑิมลัท์โท	๒๖๘	๕

สุตตันตปิฏเก ทีฆนิกาโย

นโม ตัสส ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสส

สีลขันธวัคเค พรหมชาลสุตตํ

เอวัม เม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา อันตรา จ ราชคหํ อันตรา จ นาฬันทํ อัทธานมัคคปฏิปันโน โหติ, มหตา ภิกขุสํเฆน สัทธึ ปัญจมัตเตหิ ภิกขุสเตหิ. สุปปิโยปิ โข ปริพพาชโก อันตรา จ ราชคหํ อันตรา จ นาฬันทํ อัทธานมัคคปฏิปันโน โหติ, สัทธึ อันเตวาสินา พรหมทัตเตน มาณเวน. ตัตร สุทํ สุปปิโย ปริพพาชโก, อเนกปริยาเยน พุทธัสส อวัณณํ ภาสติ ธัมมัสส อวัณณํ ภาสติ สํฆัสส อวัณณํ ภาสติ. สุปปิยัสส ปน ปริพพาชกัสส อันเตวาสี พรหมทัตโต มาณโว, อเนกปริยาเยน พุทธัสส วัณณํ ภาสติ ธัมมัสส วัณณํ ภาสติ สํฆัสส วัณณํ ภาสติ. อิติห เต อุโภ อาจริยันเตวาสี อัญญมัญญัสส อุชุวิปัจจนีกวาทา■ ภควันตํ ปิฏฐิโต ปิฏฐิโต อนุพันธา• โหนติ ภิกขุสํฆัญจ. อถโข ภควา อัมพลัฏฐิกายํ

• “อนุพัทธาติ” ปิ ปาโฐ.

■ สีหฬ “ อุชุวิปัจจนีกวาทา.

ราชาคารเก เอกรัตติวาสํ อุปคัญฉิ,[1] สัทธึ ภิกขุสังเฆน. สุปปิโยปิ โข ปริพพาชโก อัมพลัฏฐิกายํ ราชาคารเก เอกรัตติวาสํ อุปคัญฉิ, สัทธึ อันเตวาสินา พรหมทัตเตน มาณเวน. ตัตรปิ สุทํ สุปปิโย ปริพพาชโก, อเนกปริยาเยน พุทธัสส อวัณณํ ภาสติ ธัมมัสส อวัณณํ ภาสติ สังฆัสส อวัณณํ ภาสติ. สุปปิยัสส ปน ปริพพาชกัสส อันเตวาสี พรหมทัตโต มาณโว, อเนกปริยาเยน พุทธัสส วัณณํ ภาสติ ธัมมัสส วัณณํ ภาสติ สังฆัสส วัณณํ ภาสติ. อิติห เต อุโภ อาจริยันเตวาสี อัญญมัญญัสส อุชุวิปัจจนีกวาทา ภควันตํ ปิฏฐิโต ปิฏฐิโต อนุพันธา โหนติ ภิกขุสังฆัญจ. อถโข สัมพหุลานํ ภิกขูนํ รัตติยา ปัจจูสสมยํ ปัจจุฏฐิตานํ มัณฑลมาเฬ สันนิสินนานํ สันนิปติตานํ อยํ สังขิยธัมโม[2] อุทปาทิ "อัจฉริยํ อาวุโส อัพภุตํ[3] อาวุโส. ยาวัญจิทํ เตน ภควตา ชานตา ปัสสตา อรหตา สัมมาสัมพุทเธน, สัตตานํ นานาธิมุตติกตา สุปปฏิวิทิตา.[4] อยํ หิ สุปปิโย ปริพพาชโก, อเนกปริยาเยน พุทธัสส อวัณณํ ภาสติ ธัมมัสส อวัณณํ ภาสติ สังฆัสส อวัณณํ ภาสติ. สุปปิยัสส ปน ปริพพาชกัสส อันเตวาสี พรหมทัตโต มาณโว, อเนกปริยาเยน พุทธัสส วัณณํ ภาสติ ธัมมัสส วัณณํ ภาสติ สังฆัสส วัณณํ ภาสติ.

---

๑ "อุปคัจฉิ" ปิ ปาโฐ.

๒ "สังขิยาธัมโมติ" ปิ ปาโฐ.

๓ ยุ. "อัพภุตํ.

๔ "สุปปฏิวิทิตาติ" ปิ ปาโฐ.

อิติห อิเม อุโภ[๑] อาจริยัน์เตวาสี อัญ์ญมัญ์ญัส์ส อุชุวิปัจ์จนิกวาทา ภควัน์ตํ ปิฏ์ฐิโต ปิฏ์ฐิโต อนุพัน์ธา โหน์ติ ภิก์ขุสํฆัญ์จาติ. อถโข ภควา เตสํ ภิก์ขูนํ อิมํ สํขิยธัม์มํ วิทิต์วา, เยน มัณ์ฑลมาโฬ เตนุปสํกมิ. อุปสํกมิต์วา ปัญ์ญัต์เต อาสเน นิสีทิ. นิสัช์ชโข ภควา ภิก์ขู อามัน์เตสิ. "กายนุต์ถ ภิก์ขเว เอตรหิ กถาย สัน์นิสิน์นา สัน์นิปติตา, กาจปน โว อัน์ตรา กถา วิป์ปกตาติ. เอวํ วุต์เต เต ภิก์ขู ภควัน์ตํ เอตทโวจุํ, "อิธ ภัน์เต อัม์หากํ รัต์ติยา ปัจ์จูสสมยํ ปัจ์จุฏ์ฐิตานํ มัณ์ฑลมาเฬ สัน์นิสิน์นานํ สัน์นิปติตานํ อยํ สํขิยธัม์โม อุทปาทิ. "อัจ์ฉริยํ อาวุโส อัพ์ภุตํ อาวุโส. ยาวัญ์จิทํ เตน ภควตา ชานตา ปัส์สตา อรหตา สัม์มาสัม์พุท์เธน, สัต์ตานํ นานาธิมุต์ติกตา สุป์ปฏิวิทิตา. อยํ หิ สุป์ปิโย ปริพ์พาชโก, อเนกปริยาเยน พุท์ธัส์ส อวัณ์ณํ ภาสติ ธัม์มัส์ส อวัณ์ณํ ภาสติ สํฆัส์ส อวัณ์ณํ ภาสติ. สุป์ปิยัส์ส ปน ปริพ์พาชกัส์ส อัน์เตวาสี พ์รห์มทัต์โต มาณโว, อเนกปริยาเยน พุท์ธัส์ส วัณ์ณํ ภาสติ ธัม์มัส์ส วัณ์ณํ ภาสติ สํฆัส์ส วัณ์ณํ ภาสติ. อิติห อิเม อุโภ อาจริยัน์เตวาสี อัญ์ญมัญ์ญัส์ส อุชุวิปัจ์จนิกวาทา ภควัน์ตํ ปิฏ์ฐิโต ปิฏ์ฐิโต อนุพัน์ธา โหน์ติ ภิก์ขุสํฆัญ์จาติ. อยํโข โน ภัน์เต อัน์ตรา กถา วิป์ปกตา, อถ ภควา อนุป์ปัต์โตติ. "มมํ วา ภิก์ขเว ปเร อวัณ์ณํ ภาเสย์ยุํ ธัม์มัส์สวา อวัณ์ณํ ภาเสย์ยุํ สํฆัส์สวา อวัณ์ณํ

---

[๑] "อิติห เต อิเม อุโภติ" ปิ ปาโฐ.

ภาเสย์ยุํ. ตัต์ร ตุเม์หหิ น อาฆาโต น อปัจ์จโย น เจตโส อนภิรัท์ธิ กรณียา. มมํวา ภิก์ขเว ปเร อวัณ์ณํ ภาเสย์ยุํ ธัม์มัส์สวา อวัณ์ณํ ภาเสย์ยุํ สํฆัส์สวา อวัณ์ณํ ภาเสย์ยุํ. ตัต์ร เจ ตุเม์ห อัส์สถ กุปิตาวา อนัต์ตมนาวา, ตุม์หัญ์เญวัส์ส เตน อัน์ตราโย. มมํวา ภิก์ขเว ปเร อวัณ์ณํ ภาเสย์ยุํ ธัม์มัส์สวา อวัณ์ณํ ภาเสย์ยุํ สํฆัส์สวา อวัณ์ณํ ภาเสย์ยุํ. ตัต์ร เจ ตุเม์ห อัส์สถ กุปิตาวา อนัต์ตมนาวา, อปินุ ตุเม์ห ปเรสํ สุภาสิตํวา ทุพ์ภาสิตํวา อาชาเนย์ยาถาติ. โนเหตํ ภัน์เต. มมํวา ภิก์ขเว ปเร อวัณ์ณํ ภาเสย์ยุํ ธัม์มัส์สวา อวัณ์ณํ ภาเสย์ยุํ สํฆัส์สวา อวัณ์ณํ ภาเสย์ยุํ. ตัต์ร ตุเม์หหิ อภูตํ อภูตโต นิพ์เพเฐตัพ์พํ. "อิติ เปตํ อภูตํ, อิติ เปตํ อตัจ์ฉํ, นัต์ถิ เปตํ อัม์เหสุ, น จ ปเนตํ อัม์เหสุ สํวิช์ชตีติ. มมํวา ภิก์ขเว ปเร วัณ์ณํ ภาเสย์ยุํ ธัม์มัส์สวา วัณ์ณํ ภาเสย์ยุํ สํฆัส์สวา วัณ์ณํ ภาเสย์ยุํ. ตัต์ร ตุเม์หหิ น อานัน์โท น โสมนัส์สํ น เจตโส อุพ์พิลาวิตัต์ตํ กรณียํ. มมํวา ภิก์ขเว ปเร วัณ์ณํ ภาเสย์ยุํ ธัม์มัส์สวา วัณ์ณํ ภาเสย์ยุํ สํฆัส์สวา วัณ์ณํ ภาเสย์ยุํ. ตัต์ร เจ ตุเม์ห ภิก์ขเว อัส์สถ อานัน์ทิโน สุมนา อุพ์พิลาวิตัต์ตา, ตุม์หัญ์เญวัส์ส เตน อัน์ตราโย. มมํวา ภิก์ขเว ปเร วัณ์ณํ ภาเสย์ยุํ ธัม์มัส์สวา วัณ์ณํ ภาเสย์ยุํ สํฆัส์สวา วัณ์ณํ ภาเสย์ยุํ. ตัต์ร ตุเม์หหิ ภูตํ ภูตโต ปฏิชานิตัพ์พํ. "อิติ เปตํ ภูตํ, อิติ เปตํ ตัจ์ฉํ, อัต์ถิ เปตํ อัม์เหสุ,

สวิชฺชติ ฯ ปเนตํ ธมฺมํ หสุติ.

"อปฺปมตฺตกํโข ปเนตํ ภิกฺขเว โอรมตฺตกํ สีลมตฺตกํ, เยน ปุถุชฺชโน ตถาคตสฺส วณฺณํ วทมาโน วเทยฺย. กตมญฺเจตํ ภิกฺขเว อปฺปมตฺตกํ โอรมตฺตกํ สีลมตฺตกํ, เยน ปุถุชฺชโน ตถาคตสฺส วณฺณํ วทมาโน วเทยฺย.

"ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม, นิหิตทณฺโฑ นิหิตสตฺโถ ลชฺชี ทยาปนฺโน สพฺพปาณภูตหิตานุกมฺปี วิหรตีติ. อิติ วา หิ ภิกฺขเว ปุถุชฺชโน ตถาคตสฺส วณฺณํ วทมาโน วเทยฺย.

"อทินฺนาทานํ ปหาย อทินฺนาทานา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม, ทินฺนาทายี ทินฺนปาฏิกงฺขี อเถเนน สุจิภูเตน อตฺตนา วิหรตีติ. อิติ วา หิ ภิกฺขเว ปุถุชฺชโน ตถาคตสฺส วณฺณํ วทมาโน วเทยฺย.

"อพฺรหฺมจริยํ ปหาย พฺรหฺมจารี สมโณ โคตโม, อาราจารี วิรโต เมถุนา คามธมฺมาติ. อิติวา หิ ภิกฺขเว ปุถุชฺชโน ตถาคตสฺส วณฺณํ วทมาโน วเทยฺย.

"มุสาวาทํ ปหาย มุสาวาทา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม, สจฺจวาที สจฺจสนฺโธ เถโต* ปจฺจยิโก อวิสํวาทโก โลกสฺสาติ. อิติวา หิ ภิกฺขเว ปุถุชฺชโน ตถาคตสฺส วณฺณํ วทมาโน วเทยฺย.

"ปิสุณํ วาจํ ปหาย ปิสุณาย วาจาย ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม, อิโต สุตฺวา น อมุตฺร อกฺขาตา อิเมสํ เภทาย, อมุตฺร วา สุตฺวา น อิเมสํ อกฺขาตา อมูสํ เภทาย. อิติ

---

* สีหฬ เถโต.

ภินฺนานํวา สนฺธาตา, สหิตานํวา อนุปฺปทาตา, สมคฺคาราโม สมคฺครโต สมคฺคนนฺที สมคฺคกรณึ วาจํ ภาสิตาติ. อิติวา หิ ภิกฺขเว ปุถุชฺชโน ตถาคตสฺส วณฺณํ วทมาโน วเทยฺย.

"ผรุสํ วาจํ ปหาย ผรุสาย วาจาย ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม, ยา สา วาจา เนลา กณฺณสุขา เปมนียา หทยงฺคมา โปรี พหุชนกนฺตา พหุชนมนาปา, ตถารูปึ วาจํ ภาสิตาติ. อิติวา หิ ภิกฺขเว ปุถุชฺชโน ตถาคตสฺส วณฺณํ วทมาโน วเทยฺย.

"สมฺผปฺปลาปํ ปหาย สมฺผปฺปลาปา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม, กาลวาที ภูตวาที อตฺถวาที ธมฺมวาที วินยวาที, นิธานวตึ วาจํ ภาสิตา กาเลน สาปเทสํ ปริยนฺตวตึ อตฺถสญฺหิตนฺติ. อิติวา หิ ภิกฺขเว ปุถุชฺชโน ตถาคตสฺส วณฺณํ วทมาโน วเทยฺย.

"พีชคามภูตคามสมารมฺภา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโมติ. อิติวา หิ ภิกฺขเว ฯ เป ฯ

"เอกภตฺติโก สมโณ โคตโม รตฺตูปรโต วิรโต วิกาลโภชนา.

"นจฺจคีตวาทิตวิสูกทสฺสนา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม.

"มาลา คนฺธ วิเลปน ธารณ มณฺฑน วิภูสนฏฺฐานา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม.

"อุจฺจาสยนมหาสยนา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม.

"ชาตรูปรชตปฏิคฺคหณา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม.

"อามกธญฺญปฏิคฺคหณา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม.

"อามกมํสปฏิคฺคหณา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม.

"อิต์ถีกุมาริกปฏิค์คหณา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม.

"ทาสีทาสปฏิค์คหณา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม.

"อเชฬกปฏิค์คหณา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม.

"กุก์กุฏสูกรปฏิค์คหณา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม.

"หัต์ถิควัส์สวฬวปฏิค์คหณา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม.

"เขต์ตวัต์ถุปฏิค์คหณา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม.

"ทูเตย์ยปหิณคมนานุโยคา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม.

"กยวิก์กยา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม.

"ตุลากูฏกํสกูฏมานกูฏา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม.

"อุก์โกฏนวัญ์จนนิกติสาจิโยคา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโม.

"เฉทนวธพัน์ธนวิปรามาสอาโลปสหสาการา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโมติ. อิติวา หิ ภิก์ขเว ปุถุช์ชโน ตถาคตัส์ส วัณ์ณํ วทมาโน วเทย์ย.

จูฬสีลํ นิฏ์ฐิตํ.

ยถา วา ปเนเก โภน์โต สมณพ์ราห์มณา สัท์ธาเทย์ยานิ โภชนานิ ภุญ์ชิต์วา, เต เอวรูปํ พีชคามภูตคามสมารัม์ภํ อนุยุต์ตา วิหรัน์ติ. เสย์ยถีทํ. มูลพีชํ ขัน์ธพีชํ ผลุพีชํ อัค์คพีชํ พีชพีชเมว ปัญ์จมํ อิติวา. อิติ เอวรูปา พีชคามภูตคามสมารัม์ภา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโมติ. อิติวา หิ ภิก์ขเว ปุถุช์ชโน ตถาคตัส์ส วัณ์ณํ วทมาโน วเทย์ย.

ยถา วา ปเนเก โภน์โต สมณพ์ราห์มณา สัท์ธาเทย์ยานิ โภชนานิ ภุญ์ชิต์วา, เต เอวรูปํ สัน์นิธิการกปริ

โภคํ อนุยุตฺตา วิหรนฺติ. เสยฺยถีทํ. อนฺนสนฺนิธึ ปานสนฺนิธึ วตฺถสนฺนิธึ ยานสนฺนิธึ สยนสนฺนิธึ วิเลปนสนฺนิธึ คนฺธสนฺนิธึ อามิสสนฺนิธึ อิติวา. อิติ เอวรูปา สนฺนิธิการกปริโภคา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโมติ. อิติวา หิ ภิกฺขเว ปุถุชฺชโน ตถาคตสฺส วณฺณํ วทมาโน วเทยฺย.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปํ วิสูกทสฺสนํ อนุยุตฺตา วิหรนฺติ. เสยฺยถีทํ. นจฺจํ คีตํ วาทิตํ เปกฺขํ อกฺขานํ ปาณิสฺสรํ เวตาฬํ กุมฺภถูนํ โสภนครกํ จณฺฑาลํ วํสํ โธวนํ หตฺถิยุทฺธํ อสฺสยุทฺธํ มหิสยุทฺธํ อุสภยุทฺธํ อชยุทฺธํ เมณฺฑยุทฺธํ กุกฺกุฏยุทฺธํ วฏฺฏกยุทฺธํ ทณฺฑยุทฺธํ มุฏฺฐิยุทฺธํ นิพฺพุทฺธํ อุยฺโยธิกํ พลคฺคํ เสนาพฺยูหํ อนีกทสฺสนํ อิติวา. อิติ เอวรูปา วิสูกทสฺสนา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโมติ. อิติวา หิ ภิกฺขเว ปุถุชฺชโน ตถาคตสฺส วณฺณํ วทมาโน วเทยฺย.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปํ ชูตปฺปมาทฏฺฐานานุโยคมนุยุตฺตา วิหรนฺติ. เสยฺยถีทํ. อฏฺฐปทํ ทสปทํ

• "สนฺนิธิการปริโภคนฺติ" ปิ ปาโฐ.

• อนฺนสนฺนิธินฺติปิ, อนฺนสนฺนิธีติปิ, ทิสฺสติ.

• โสภนนครกนฺติ ปิ, โสภณนครกนฺติ ปิ, โสภนกรณนฺติ ปิ, โสภณกนฺติ ปิ, ปาฐนฺตรํ.

อากาสํ ปริหารปถํ สัน์ติกํ ขลิกํ[๑] ฆฏิกํ สลากหัต์ถํ อัก์ขํ ปังคจีรํ วังกกํ โมก์ขจิกํ จิงคุลิกํ[๒] ปัต์ตาฬ์หกํ รถกํ ธนุกํ อัก์ขริกํ มเนสิกํ[๓] ยถาวัช์ชํ อิติวา. อิติ เอวรูปา ชูตัป์ปมาทัฏ์ฐานานุโยคา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโมติ. อิติวา หิ ภิก์ขเว ปุถุช์ชโน ตถาคตัส์ส วัณ์ณํ วทมาโน วเทย์ย.

ยถา วา ปเนเก โภน์โต สมณพ์ราห์มณา สัท์ธาเทย์ยานิ โภชนานิ ภุญ์ชิต์วา, เต เอวรูปํ อุจ์จาสยนมหาสยนํ อนุยุต์ตา วิหรัน์ติ. เสย์ยถีทํ. อาสัน์ทึ ปัล์ลังกํ โคณกํ จิต์ตกํ ปฏิกํ ปฏลิกํ ตูลิกํ วิกติกํ อุท์ธโลมึ[๗] เอกัน์ตโลมึ กัฏ์ฐิส์สํ[๔] โกเสย์ยํ กุต์ตกํ[๕] หัต์ถัต์ถรํ อัส์สัต์ถรํ รถัต์ถรํ อชินัป์ปเวณึ กาทลิมิคปวรปัจ์จัต์ถรณํ สอุต์ตรัจ์ฉทํ อุภโต โลหิตกูปธานํ อิติวา. อิติ เอวรูปา อุจ์จาสยนมหาสยนา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโมติ. อิติวา หิ ภิก์ขเว ปุถุช์ชโน ตถาคตัส์ส วัณ์ณํ วทมาโน วเทย์ย.

ยถา วา ปเนเก โภน์โต สมณพ์ราห์มณา สัท์ธาเทย์ยานิ โภชนานิ ภุญ์ชิต์วา, เต เอวรูปํ มัณ์ฑนวิภูสนัฏ์ฐานานุโยคํ อนุยุต์ตา วิหรัน์ติ. เสย์ยถีทํ. อุจ์ฉาทนํ ปริมัท์ทนํ นหาปนํ สัมพาหนํ อาทาสํ อัญ์ชนํ มาลาวิเลปนํ มุขจุณ์ณกํ มุขาเลปํ[๖] หัต์ถพัน์ธํ สิขาพัน์ธํ ทัณ์ฑํ นาลิกํ อสึ ขัค์คํ ฉัต์ตํ จิต์รุปาหนํ อุณ์หีสํ มณึ วาลวีชนึ โอทาตานิ วัต์ถานิ

๑ ผลิกํ ๒ จิงคุลกํ ๓ มาเนสิกํ ๔ กัฏ์ฏิส์สํ ๕ กุฏ์ฏกํ ๖ มุขาเลปนํ ๗ อุท์ทโลมึ

ทีฆทสานิ อิติวา. อิติ เอวรูปา มณิทนฺววิภูสนัฏฺฐานานุโยคา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโมติ. อิติวา หิ ภิกฺขเว ปุถุชฺชโน ตถาคตสฺส วณฺณํ วทมาโน วเทยฺย.

ยถา วาปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปํ ติรจฺฉานกถํ อนุยุตฺตา วิหรนฺติ. เสยฺยถีทํ. ราชกถํ โจรกถํ มหามตฺตกถํ เสนากถํ ภยกถํ ยุทฺธกถํ อนฺนกถํ ปานกถํ วตฺถกถํ สยนกถํ มาลากถํ คนฺธกถํ ญาติกถํ ยานกถํ คามกถํ นิคมกถํ นครกถํ ชนปทกถํ อิตฺถีกถํ ปุริสกถํ* สูรกถํ วิสิขากถํ กุมฺภฏฺฐานกถํ ปุพฺพเปตกถํ นานตฺตกถํ โลกกฺขายิกํ สมุทฺทกฺขายิกํ อิติ ภวาภวกถํ อิติวา. อิติ เอวรูปาย ติรจฺฉานกถาย ปฏิวิรโต สมโณ โคตโมติ. อิติวา หิ ภิกฺขเว ปุถุชฺชโน ตถาคตสฺส วณฺณํ วทมาโน วเทยฺย.

ยถา วาปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปํ วิคฺคาหิกกถํ อนุยุตฺตา วิหรนฺติ. เสยฺยถีทํ. "น ตฺวํ อิมํ ธมฺมวินยํ อาชานาสิ, อหํ อิมํ ธมฺมวินยํ อาชานามิ. กึ ตฺวํ อิมํ ธมฺมวินยํ อาชานิสฺสสิ, มิจฺฉาปฏิปนฺโน ตฺวมสิ, อหมสฺมิ สมฺมาปฏิปนฺโน. สหิตํ เม, อสหิตนฺเต. ปุเร วจนีย ปจฺฉา อวจ. ปจฺฉา วจนียํ ปุเร อวจ. อธิจิณฺณนฺเต วิปราวตฺตํ. อาโรปิโต

* สีหฬ ปุริสกถนฺติ " อิทํ นตฺถิ

เต วาโท. นิคคหีโต ตวมสิ. จร วาทัปปโมกขาย, นิพเพเรหิ วา, สเจ ปโหสีติ. อิติ เอวรูปาย วิคคาหิกกถาย ปฏิวิรโต สมโณ โคตโมติ. อิติวา หิ ภิกขเว ปุถุชชโน ตถาคตัสส วัณณํ วทมาโน วเทยย.

ยถา วา ปเนเก โภนโต สมณพราหมณา สัทธาเทยยานิ โภชนานิ ภุญชิตวา, เต เอวรูปํ ทูเตยยปหิณคมนานุโยคํ อนุยุตตา วิหรันติ. เสยยถีทํ. รัญญํ ราชมหามัตตานํ ขัตติยานํ พราหมณานํ คหปติกานํ กุมารานํ, "อิธ คัจฉ. อมุตร คัจฉ. อิทํ หร. อมุตร อิทํ อาหราติ. อิติ เอวรูปา ทูเตยยปหิณคมนานุโยคา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโมติ. อิติวา หิ ภิกขเว ปุถุชชโน ตถาคตัสส วัณณํ วทมาโน วเทยย.

ยถา วาปเนเก โภนโต สมณพราหมณา สัทธาเทยยานิ โภชนานิ ภุญชิตวา, เต กุหกา จ โหนติ, ลปกา จ เนมิตติกา จ นิปเปสิกา จ ลาเภน จ ลาภํ นิชิคีสิตาโร. อิติ เอวรูปา กุหนลปนา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโมติ. อิติวา หิ ภิกขเว ปุถุชชโน ตถาคตัสส วัณณํ วทมาโน วเทยย.

มัชฌิมสีลํ นิฏฐิตํ.

ยถา วาปเนเก โภนโต สมณพราหมณา สัทธาเทยยานิ โภชนานิ ภุญชิตวา, เต เอวรูปาย ติรัจฉานวิชชาย มิจฉาชีเวน ชีวิกํ กัปเปนติ. เสยยถีทํ. อังคํ นิมิตตํ อุปปาตํ สุปินํ ลักขณํ มูสิกัจฉินนํ อัคคิโหมํ ทัพพิโหมํ ถุสโหมํ กณโหมํ ตัณฑุลโหมํ สัปปิโหมํ เตลโหมํ มุขโหมํ

โลหิตโหมํ องฺควิชฺชา วตฺถุวิชฺชา เขตฺตวิชฺชา สิววิชฺชา ภูตวิชฺชา ภูริวิชฺชา อหิวิชฺชา วิสวิชฺชา วิจฺฉิกวิชฺชา มูสิกวิชฺชา สกุณวิชฺชา วายสวิชฺชา ปกฺกชฺฌานํ สรปริตฺตานํ มิคจกฺกํ อิติ วา. อิติ เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีวา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโมติ. อิติ วา หิ ภิกฺขเว ปุถุชฺชโน ตถาคตสฺส วณฺณํ วทมาโน วเทยฺย.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีเวน ชีวิกํ กปฺเปนฺติ. เสยฺยถีทํ. มณิลกฺขณํ ทณฺฑลกฺขณํ วตฺถลกฺขณํ สตฺถลกฺขณํ* อสิลกฺขณํ อุสุลกฺขณํ ธนุลกฺขณํ อาวุธลกฺขณํ* อิตฺถีลกฺขณํ ปุริสลกฺขณํ กุมารลกฺขณํ กุมารีลกฺขณํ ทาสลกฺขณํ ทาสีลกฺขณํ หตฺถิลกฺขณํ อสฺสลกฺขณํ มหิสลกฺขณํ อุสภลกฺขณํ โคลกฺขณํ อชลกฺขณํ เมณฺฑลกฺขณํ กุกฺกุฏลกฺขณํ วฏฺฏกลกฺขณํ โคธาลกฺขณํ กณฺณิกาลกฺขณํ กจฺฉปลกฺขณํ มิคลกฺขณํ อิติ วา. อิติ เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีวา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโมติ. อิติ วา หิ ภิกฺขเว ปุถุชฺชโน ตถาคตสฺส วณฺณํ วทมาโน วเทยฺย.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีเวน ชีวิกํ กปฺเปนฺติ. เสยฺยถีทํ. "รญฺญํ นิยฺยานํ ภวิสฺสติ.

---

* สี. ยุ. สตฺถลกฺขณนฺติ" อิทํ น ทิสฺสติ.
* สี. อายุธลกฺขณํ

รัณณํ อนิยยานํ ภวิสสติ. อัพภันตรานํ รัณณํ อุปยานํ ภวิสสติ. พาหิรานํ รัณณํ อปยานํ ภวิสสติ. พาหิรานํ รัณณํ อุปยานํ ภวิสสติ. อัพภันตรานํ รัณณํ อปยานํ ภวิสสติ. อัพภันตรานํ รัณณํ ชโย ภวิสสติ. พาหิรานํ รัณณํ ปราชโย ภวิสสติ. พาหิรานํ รัณณํ ชโย ภวิสสติ. อัพภันตรานํ รัณณํ ปราชโย ภวิสสติ. อิติ อิมัสส ชโย ภวิสสติ, อิมัสส ปราชโย ภวิสสติ. อิติ วา. อิติ เอวรูปาย ติรัจฉานวิชชาย มิจฉาชีวา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโมติ. อิติ วา หิ ภิกขเว ปุถุชชโน ตถาคตัสส วัณณํ วทมาโน วเทยย.

ยถา วาปเนเก โภนโต สมณพราหมณา สัทธาเทยยานิ โภชนานิ ภุญชิตวา, เต เอวรูปาย ติรัจฉานวิชชาย มิจฉาชีเวน ชีวิกํ กัปเปนติ. เสยยถีทํ. "จันทัคคาโห ภวิสสติ. สุริยัคคาโห ภวิสสติ นักขัตตัคคาโห ภวิสสติ. จันทิมสุริยานํ ปถคมนํ ภวิสสติ. จันทิมสุริยานํ อุปปถคมนํ ภวิสสติ. นักขัตตานํ ปถคมนํ ภวิสสติ. นักขัตตานํ อุปปถคมนํ ภวิสสติ. อุกกาปาโต ภวิสสติ. ทิสาฑาโห ภวิสสติ. ภูมิจาโล ภวิสสติ. เทวทุนทุภิ ภวิสสติ. จันทิมสุริยนักขัตตานํ อุคคมนํ โอคคมนํ สังกิเลสํ โวทานํ ภวิสสติ. เอวํ วิปาโก จันทัคคาโห ภวิสสติ. เอวํ วิปาโก สุริยัคคาโห ภวิสสติ. เอวํ วิปาโก นักขัตตัคคาโห ภวิสสติ. เอวํ วิปากํ จันทิมสุริยานํ ปถคมนํ ภวิสสติ. เอวํ วิปากํ จันทิมสุริยานํ อุปปถคมนํ ภวิสสติ. เอวํ วิปากํ นักขัตตานํ ปถคมนํ ภวิสสติ. เอวํ วิปากํ นักขัตตานํ อุปปถคมนํ

ภวิสฺสติ. เอวํ วิปาโก อุกฺกาปาโต ภวิสฺสติ. เอวํ วิปาโก ทิสาฑาโห ภวิสฺสติ. เอวํ วิปาโก ภูมิจาโล ภวิสฺสติ. เอวํ วิปาโก ° เทวทุนฺทุภิ ภวิสฺสติ. เอวํ วิปากํ จนฺทิมสุริยนกฺขตฺตานํ อุคฺคมนํ โอคฺคมนํ สํกิเลสํ โวทานํ ภวิสฺสติ อิติวา. อิติ เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีวา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโมติ. อิติวา หิ ภิกฺขเว ปุถุชฺชโน ตถาคตสฺส วณฺณํ วทมาโน วเทยฺย.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีเวน ชีวิกํ กปฺเปนฺติ. เสยฺยถีทํ. "สุวุฏฺฐิกา ภวิสฺสติ. ทุพฺพุฏฺฐิกา ภวิสฺสติ. สุภิกฺขํ ภวิสฺสติ. ทุพฺภิกฺขํ ภวิสฺสติ. เขมํ ภวิสฺสติ. ภยํ ภวิสฺสติ. โรโค ภวิสฺสติ. อาโรคฺยํ ภวิสฺสติ. มุทฺทา คณนา สงฺขานํ กาเวยฺยํ โลกายตํ อิติวา. อิติ เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีวา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโมติ. อิติวา หิ ภิกฺขเว ปุถุชฺชโน ตถาคตสฺส วณฺณํ วทมาโน วเทยฺย.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีเวน ชีวิกํ กปฺเปนฺติ. เสยฺยถีทํ. อาวาหนํ วิวาหนํ สํวทนํ วิวทนํ สงฺกิรณํ วิกิรณํ สุภคกรณํ ทุพฺภคกรณํ วิรุทฺธคพฺภกรณํ ชิวฺหานิพนฺธนํ หนุสํหนนํ หตฺถาภิชปฺปนํ กณฺณชปฺปนํ อาทาสปญฺหํ กุมาริปญฺหํ เทวปญฺหํ อาทิจฺจุปฏฺฐานํ มหตุปฏฺฐานํ

° เอวํ วิปากาติ" ปาเรญฺ ภวิตพฺพํ

อพภุชชลนํ สิริวหายนํ อิติวา. อิติ เอวรูปาย ติรัจฉาน วิชชาย มิจฉาชีวา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโมติ. อิติวา หิ ภิกขเว ปุถุชชโน ตถาคตัสส วัณณํ วทมาโน วเทยย.

ยถา วาปเนเก โภนโต สมณพราหมณา สัทธาเทยยานิ โภช นานิ ภุญชิตวา, เต เอวรูปาย ติรัจฉานวิชชาย มิจฉาชีเวน ชีวิกํ กัปเปนติ. เสยยถีทํ. สันติกัมมํ ปณิธิกัมมํ ภูตกัมมํ* ภูริกัมมํ วัสสกัมมํ โวสสกัมมํ วัตถุกัมมํ วัตถุปริกรณํ อาจมนํ นหาปนํ ชูหนํ วมนํ วิเรจนํ อุทธวิเรจนํ อโธวิเรจนํ สีสวิเรจนํ กัณณเตลํ เนตตัปปานํ นัตถุกัมมํ อัญชนํ ปัจจัญชนํ สาลากิยํ สัลลกัตติยํ ทารกติกิจฉา. มูลเภสัชชานํ อนุปปทานํ. โอสธีนํ ปฏิโมกโข อิติวา. อิติ เอวรูปาย ติรัจฉานวิชชาย มิจฉาชีวา ปฏิวิรโต สมโณ โคตโมติ. อิติวา หิ ภิกขเว ปุถุชชโน ตถาคตัสส วัณณํ วทมาโน วเทยย. อิทํโข ตํ ภิกขเว อัปปมัตตกํ โอรมัตตกํ สีลมัตตกํ, เยน ปุถุชชโน ตถาคตัสส วัณณํ วทมาโน วเทยย.

มหาสีลํ นิฏฐิตํ.

อัตถิ ภิกขเว อัญเญว ธัมมา คัมภีรา ทุททสา ทุรนุโพธา สันตา ปณีตา อตักกาวจรา นิปุณา ปัณฑิตเวทนียา, เย ตถาคโต สยํ อภิญญา สัจฉิกัตวา ปเวเทติ, เยหิ ตถาคตัสส ยถาภุจจํ วัณณํ สัมมา วทมานา วเทยยุํ. กตเม จ เต ภิกขเว ธัมมา คัมภีรา ทุททสา ทุรนุโพธา สันตา ปณี

---

* สี. ยุ. ภูตติกัมมันติ อิทํ นัตถิ

ตา อตกฺกาวจรา นิปุณา ปณฺฑิตเวทนียา, เย ตถาคโต สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทติ, เยหิ ตถาคตสฺส ยถาภุจฺจํ วณฺณํ สมฺมา วทมานา วเทยฺยุํ.

สนฺติ ภิกฺขเว เอเก สมณพฺราหฺมณา ปุพฺพนฺตกปฺปิกา ปุพฺพนฺตานุทิฏฺฐิโน ปุพฺพนฺตํ อารพฺภ อเนกวิหิตานิ อธิมุตฺติปทานิ อภิวทนฺติ, อฏฺฐารสหิ วตฺถูหิ. เต จ โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา กิมาคมฺม กิมารพฺภ ปุพฺพนฺตกปฺปิกา ปุพฺพนฺตานุทิฏฺฐิโน ปุพฺพนฺตํ อารพฺภ อเนกวิหิตานิ อธิมุตฺติปทานิ อภิวทนฺติ, อฏฺฐารสหิ วตฺถูหิ. สนฺติ ภิกฺขเว เอเก สมณพฺราหฺมณา สสฺสตวาทา สสฺสตํ อตฺตานญฺจ โลกญฺจ ปญฺญเปนฺติ,* จตูหิ วตฺถูหิ. เต จ โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา กิมาคมฺม กิมารพฺภ สสฺสตวาทา สสฺสตํ อตฺตานญฺจ โลกญฺจ ปญฺญเปนฺติ, จตูหิ วตฺถูหิ. อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา อาตปฺปมนฺวาย ปธานมนฺวาย อนุโยคมนฺวาย อปฺปมาทมนฺวาย สมฺมามนสิการมนฺวาย, ตถารูปํ เจโตสมาธึ ผุสติ, ยถา สมาหิเต จิตฺเต (²ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส,) อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ. เสยฺยถีทํ. เอกมฺปิ ชาตึ เทฺวปิ ชาติโย ติสฺโสปิ ชาติโย จตสฺโสปิ ชาติโย ปญฺจปิ ชาติโย, ทสปิ ชาติโย วีสมฺปิ³ ชาติโย ตึสมฺปิ⁴ ชาติโย

---

* ปญฺญาเปนฺติ ⁴ ยุ. ติสมฺปิ

² สีหฬ ปริสุทฺเธตฺยาทีนิ นตฺถิ.

³ วีสติมฺปิ

จัตตาฬีสัมปิ[๑] ชาติโย ปัญญาสัมปิ ชาติโย, ชาติสตัมปิ ชาติสหัสสัมปิ ชาติสตสหัสสัมปิ, อเนกานิปิ ชาติสตานิ อเนกานิปิ ชาติสหัสสานิ อเนกานิปิ ชาติสตสหัสสานิ. "อมุตราสึ เอวํนาโม เอวํโคตฺโต เอวํวัณโณ เอวมาหาโร เอวํสุขทุกขปฏิสํเวที เอวมายุปริยันโต. โส ตโต จุโต อมุตร อุทปาทึ.[๒] ตตราปาสึ เอวํ นาโม เอวํโคตฺโต เอวํวัณโณ เอวมาหาโร เอวํสุขทุกขปฏิสํเวที เอวมายุปริยันโต. โส ตโต จุโต อิธูปปันโนติ. อิติ สาการํ สอุทเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพเพนิวาสํ อนุสสรติ. โส เอวมาห "สัสสโต อัตตา จ โลโก จ วัญโฌ กูฏัฏโฐ เอสิกัฏฐายี ฐิโต.[๓] เต จ สัตตา สันธาวันติ สํสรันติ จวันติ อุปปัชชันติ อัตถิเตววะ สัสสติสมํ. ตํ กิสส เหตุ. อหํ หิ อาตัปปมันวาย ปธานมันวาย อนุโยคมันวาย อัปปมาทมันวาย สัมมามนสิการมันวาย, ตถารูปํ เจโตสมาธึ ผุสามิ, ยถา สมาหิเต จิตเต, อเนกวิหิตํ ปุพเพนิวาสํ อนุสสรามิ. เสยยถีทํ. เอกัมปิ ชาตึ เทวปิ ชาติโย ติสโสปิ ชาติโย จตัสโสปิ ชาติโย ปัญจปิ ชาติโย, ทสปิ ชาติโย วีสัมปิ ชาติโย ตึสัมปิ ชาติโย จัตตาฬีสัมปิ ชาติโย ปัญญาสัมปิ ชาติโย, ชาติสตัมปิ ชาติสหัสสัมปิ ชาติสตสหัสสัมปิ, อเนกานิปิ ชาติสตานิ อเนกานิปิ ชาติสหัสสานิ

๑ จัตตารีสัมปิ

๒ อุปปาทึ

๓ เอกัฏฐายิฏฐิโต.

อเนกานิปิ ชาติสตสหสฺสานิ. " อมุตฺราสึ เอวํนาโม เอวํโคตฺโต เอวํวณฺโณ เอวมาหาโร เอวํสุขทุกฺขปฏิสํเวที เอวมายุปริยนฺโต. โส ตโต จุโต อมุตฺร อุทปาทึ. ตตฺราปาสึ เอวํนาโม เอวํโคตฺโต เอวํวณฺโณ เอวมาหาโร เอวํสุขทุกฺขปฏิสํเวที เอวมายุปริยนฺโต. โส ตโต จุโต อิธูปปนฺโนติ. อิติ สาการํ สอุทฺเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรามิ. อิมินาหํ เอตํ ชานามิ, ยถา สสฺสโต อตฺตา จ โลโก จ วญฺโฌ กูฏฏฺโฐ เอสิกฏฺฐายิฏฺฐิโต. เต จ สตฺตา สนฺธาวนฺติ สํสรนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺติ. อตฺถิเตฺวว สสฺสติสมนฺติ. อิทํ ภิกฺขเว ปฐมํ ฐานํ, ยํ อาคมฺม ยํ อารพฺภ เอเก สมณพฺราหฺมณา สสฺสตวาทา สสฺสตํ อตฺตานญฺจ โลกญฺจ ปญฺญเปนฺติ. ทุติเย จ โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา กิมาคมฺม กิมารพฺภ สสฺสตวาทา สสฺสตํ อตฺตานญฺจ โลกญฺจ ปญฺญเปนฺติ. อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา อาตปฺปมนฺวาย ปธานมนฺวาย อนุโยคมนฺวาย อปฺปมาทมนฺวาย สมฺมามนสิการมนฺวาย, ตถารูปํ เจโตสมาธึ ผุสติ, ยถา สมาหิเต จิตฺเต, อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ. เสยฺยถีทํ, เอกมฺปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏํ เทฺวปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏานิ ตีณิปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏานิ จตฺตาริปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏานิ ปญฺจปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏานิ ทสปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏานิ. " อมุตฺราสึ เอวํนาโม เอวํโคตฺโต เอวํวณฺโณ เอวมาหาโร เอวํสุขทุกฺขปฏิสํเวที เอวมายุปริยนฺโต. โส ตโต จุโต, อมุตฺร อุทปาทึ. ตตฺราปาสึ

เอวํ นาโม เอวํ โคตฺโต เอวํ วณฺโณ เอวมาหาโร เอวํ สุขทุกฺขปฏิสํเวที เอวมายุปริยนฺโต. โส ตโต จุโต อิธูป ปนฺโนติ. อิติ สาการํ สอุทฺเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ. โส เอวมาห " สสฺสโต อตฺตา จ โลโก จ วญฺโฌ กูฏฏฺโฐ เอสิกฏฺฐายิฐิโต. เต จ สตฺตา สนฺธาวนฺติ สํสรนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺติ. อตฺถิเตฺวว สสฺสติสมํ. ตํ กิสฺส เหตุ. อหญฺหิ อาตปฺปมนฺวาย ปธานมนฺวาย อนุโยคมนฺวาย อปฺปมาท มนฺวาย สมฺมามนสิการมนฺวาย, ตถารูปํ เจโตสมาธึ ผุสามิ, ยถา สมาหิเต จิตฺเต, อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรามิ. เสยฺยถีทํ. เอกมฺปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏํ เทฺวปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏานิ ตีณิปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏานิ จตฺตาริปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏานิ ปญฺจปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏานิ ทสปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏานิ " อมุตฺราสึ เอวํ นาโม เอวํ โคตฺโต เอวํ วณฺโณ เอวมาหาโร เอวํ สุขทุกฺขปฏิสํเวที เอวมายุปริยนฺโต. โส ตโต จุโต, อมุตฺร อุทปาทึ, ตตฺรา ปาสึ เอวํ นาโม เอวํ โคตฺโต เอวํ วณฺโณ เอวมาหา โร เอวํ สุขทุกฺขปฏิสํเวที เอวมายุปริยนฺโต. โส ตโต จุโต อิธูปปนฺโนติ. อิติ สาการํ สอุทฺเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺ เพนิวาสํ อนุสฺสรามิ. อิมินามหํ เอตํ ชานามิ, ยถา สสฺสโต อตฺตา จ โลโก จ วญฺโฌ กูฏฏฺโฐ เอสิกฏฺฐายิฐิโต. เต จ สตฺตา สนฺธาวนฺติ สํสรนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺติ. อตฺถิเตฺวว สสฺสติสมนฺติ. อิทํ ภิกฺขเว ทุติยํ ฐานํ, ยํ อาคมฺม ยํ อารพฺภ, เอเก สมณพฺราหฺมณา สสฺสตวาทา, สสฺสตํ อตฺตานญฺจ

โลกญฺจ ปญฺญเปนฺติ. ตติเย จ โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา กิมาคมฺม กิมารพฺภ, สสฺสตวาทา สสฺสตํ อตฺตานญฺจ โลกญฺจ ปญฺญเปนฺติ. อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา อาตปฺปมนฺวาย ปธานมนฺวาย อนุโยคมนฺวาย อปฺปมาทมนฺวาย สมฺมามนสิการมนฺวาย, ตถารูปํ เจโตสมาธึ ผุสติ, ยถา สมาหิเต จิตฺเต, อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ. เสยฺยถีทํ. ทสปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏานิ วีสมฺปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏานิ ตึสมฺปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏานิ จตฺตาฬีสมฺปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏานิ, " อมุตฺราสึ เอวํนาโม เอวํโคตฺโต เอวํวณฺโณ เอวมาหาโร เอวํสุขทุกฺขปฏิสํเวที เอวมายุปริยนฺโต. โส ตโต จุโต, อมุตฺร อุทปาทึ. ตตฺราปาสึ เอวํนาโม เอวํโคตฺโต เอวํวณฺโณ เอวมาหาโร เอวํสุขทุกฺขปฏิสํเวที เอวมายุปริยนฺโต. โส ตโต จุโต อิธูปปนฺโนติ. อิติ สาการํ สอุทฺเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ. โส เอวมาห " สสฺสโต อตฺตา จ โลโก จ วญฺโฌ กูฏฏฺโฐ เอสิกฏฺฐายิฐิโต. เต จ สตฺตา สนฺธาวนฺติ สํสรนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺติ. อตฺถิเตฺวว สสฺสติสมํ. ตํ กิสฺส เหตุ. อหญฺหิ อาตปฺปมนฺวาย ปธานมนฺวาย อนุโยคมนฺวาย อปฺปมาทมนฺวาย สมฺมามนสิการมนฺวาย, ตถารูปํ เจโตสมาธึ ผุสามิ, ยถา สมาหิเต จิตฺเต, อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรามิ. เสยฺยถีทํ. ทสปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏานิ วีสมฺปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏานิ ตึสมฺปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏานิ จตฺตาฬีสมฺปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏานิ. " อมุตฺราสึ เอวํนาโม เอวํโคตฺโต เอวํวณฺโณ

เอวมาหาโร เอวํ สุขทุก์ขปฏิสํเวที เอมายุปริยัน์โต. โส ตโต จุโต, อมุต์ร อุทปาทึ. ตต์ราปาสึ เอวํ นาโม เอวํ โคต์โต เอวํ วัณ์โณ เอวมาหาโร เอวํ สุขทุก์ขปฏิสํเวที เอวมายุปริยัน์โต. โส ตโต จุโต อิธูปปัน์โนติ. อิติ สาการํ สอุท์เทสํ อเนกวิหิตํ ปุพ์เพนิวาสํ อนุส์สรามิ. อิมินามหํ เอตํ ชานามิ, ยถา สัส์สโต อัต์ตา จ โลโก จ วัณ์โฌ กูฏัฏ์โฐ เอสิกัฏ์ฐายี ฐิโต. เต จ สัต์ตา สัน์ธาวัน์ติ สํสรัน์ติ จวัน์ติ อุปปัช์ชัน์ติ. อัต์ถิเต์วว สัส์สติสมัน์ติ. อิทํ ภิก์ขเว ตติยํ ฐานํ, ยํ อาคัม์ม ยํ อารัพ์ภ, เอเก สมณพ์ราห์มณา สัส์สตวาทา สัส์สตํ อัต์ตานัญ์จ โลกัญ์จ ปัญ์ญเปน์ติ. จตุต์เถ จ โภน์โต สมณพ์ราห์มณา กิมาคัม์ม กิมารัพ์ภ สัส์สตวาทา สัส์สตํ อัต์ตานัญ์จ โลกัญ์จ ปัญ์ญเปน์ติ. อิธ ภิก์ขเว เอกัจ์โจ สมโณ วา พ์ราห์มโณ วา ตัก์กี โหติ วิมํสี.๑ โส ตัก์กปริยาหตํ วิมํสานุจริตํ สยํปาฏิภาณํ เอวมาห "สัส์สโต อัต์ตา จ โลโก จ วัณ์โฌ กูฏัฏ์โฐ เอสิกัฏ์ฐายี ฐิโต. เต จ สัต์ตา สัน์ธาวัน์ติ สํสรัน์ติ จวัน์ติ อุปปัช์ชัน์ติ. อัต์ถิเต์วว สัส์สติสมัน์ติ. อิทํ ภิก์ขเว จตุต์ถํ ฐานํ, ยํ อาคัม์ม ยํ อารัพ์ภ, เอเก สมณพ์ราห์มณา สัส์สตวาทา สัส์สตํ อัต์ตานัญ์จ โลกัญ์จ ปัญ์ญเปน์ติ. อิเมหิ โข เต ภิก์ขเว สมณพ์ราห์มณา สัส์สตวาทา สัส์สตํ อัต์ตานัญ์จ โลกัญ์จ ปัญ์ญเปน์ติ, จตูหิ วัต์ถูหิ. เย หิ เกจิ ภิก์ขเว สมณพ์ราห์มณา สัส์สตวาทา สัส์สตํ อัต์ตานัญ์จ โลกัญ์จ

๑ สี. วีมํสี.

ปญฺญเปนฺติ. สพฺเพ เต อิเมเหว จตูหิ วตฺถูหิ เอเตสํ วา อญฺญตเรน. นตฺถิ อิโต พหิทฺธา. ตยิทํ ภิกฺขเว ตถาคโต ปชานาติ "อิเม ทิฏฺฐิฏฺฐานา เอวํ คหิตา เอวํ ปรามฏฺฐา เอวํ คติกา ภวนฺติ เอวํ อภิสมฺปรายา"ติ. ตญฺจ ตถาคโต ปชานาติ, ตโต จ อุตฺตริตรํ ปชานาติ. ตญฺจ ปชานนํ• น ปรามสติ. อปรามสโต จสฺส ปจฺจตฺตญฺเญว นิพฺพุติ วิทิตา. เวทนานํ สมุทยญฺจ อตฺถงฺคมญฺจ อสฺสาทญฺจ อาทีนวญฺจ นิสฺสรณญฺจ ยถาภูตํ วิทิตฺวา, อนุปาทา วิมุตฺโต ภิกฺขเว ตถาคโต, อิเม โข เต ภิกฺขเว ธมฺมา คมฺภีรา ทุทฺทสา ทุรนุโพธา. สนฺตา ปณีตา อตกฺกาวจรา นิปุณา ปณฺฑิตเวทนียา, เย ตถาคโต สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทติ, เยหิ ตถาคตสฺส ยถาภุจฺจํ วณฺณํ สมฺมา วทมานา วเทยฺยุํ.

ปฐมภาณวารํ.

สนฺติ ภิกฺขเว เอเก สมณพฺราหฺมณา เอกจฺจสสฺสติกา เอกจฺจอสสฺสติกา เอกจฺจํ สสฺสตํ เอกจฺจํ อสสฺสตํ อตฺตานญฺจ โลกญฺจ ปญฺญเปนฺติ, จตูหิ วตฺถูหิ. เต จ โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา กิมาคมฺม กิมารพฺภ, เอกจฺจสสฺสติกา เอกจฺจอสสฺสติกา เอกจฺจํ สสฺสตํ เอกจฺจํ อสสฺสตํ อตฺตานญฺจ โลกญฺจ ปญฺญเปนฺติ จตูหิ วตฺถูหิ. โหติ โข โส ภิกฺขเว สมโย, ยํ กทาจิ กรหจิ ทีฆสฺส อทฺธุโน อจฺจเยน, อยํ โลโก สํวฏฺฏติ. สํวฏฺฏมาเน โลเก, เยภุยฺเยน สตฺตา อาภสฺสรสํวตฺตนิกา โหนฺติ.

• ชานนํ.

เต ตัต๎ถ โหน๎ติ มโนมยา ปีติภัก๎ขา สยัม๎ปภา อัน๎ตลิก๎ขจรา สุภัฏ๎ฐายิโน, จิรํ ทีฆมัท๎ธานํ ติฏ๎ฐัน๎ติ. โหติโข โส ภิก๎ขเว สมโย, ยํ กทาจิ กรหจิ ทีฆัส๎ส อัท๎ธุโน อัจ๎จเยน อยํ โลโก วิวัฏ๎ฏติ. วิวัฏ๎ฏมาเน โลเก, สุญ๎ญํ พ๎รห๎มวิมานํ ปาตุภวติ. อถ อัญ๎ญตโร สัต๎โต อายุก๎ขยา วา ปุญ๎ญัก๎ขยา วา อาภัส๎สรกายา จวิต๎วา, สุญ๎ญํ พ๎รห๎มวิมานํ อุปปัช๎ชติ. โสปิ ตัต๎ถ โหติ มโนมโย ปีติภัก๎โข สยัม๎ปโภ อัน๎ตลิก๎ขจโร สุภัฏ๎ฐายี, จิรํ ทีฆมัท๎ธานํ ติฏ๎ฐติ. ตัต๎ถ ตัส๎ส เอกัส๎ส ทีฆรัต๎ตํ นิวุสิตัต๎ตา อนภิรติ ปริตัส๎สนา อุปปัช๎ชติ " อโหวต อัญ๎เญปิ สัต๎ตา อิต๎ถัต๎ตํ อาคัจ๎เฉย๎ยุน๎ติ. อถัญ๎เญปิ สัต๎ตา อายุก๎ขยา วา ปุญ๎ญัก๎ขยา วา อาภัส๎สรกายา จวิต๎วา พ๎รห๎มวิมานํ อุปปัช๎ชัน๎ติ ตัส๎ส สัต๎ตัส๎ส สหัพ๎ยตํ. เตปิ ตัต๎ถ โหน๎ติ มโนมยา ปีติภัก๎ขา สยัม๎ปภา อัน๎ตลิก๎ขจรา สุภัฏ๎ฐายิโน, จิรํ ทีฆมัท๎ธานํ ติฏ๎ฐัน๎ติ. ตัต๎ร ภิก๎ขเว โย โส สัต๎โต ปฐมํ อุปปัน๎โน, ตัส๎ส เอวํ โหติ " อหมัส๎มิ พ๎รห๎มา มหาพ๎รห๎มา อภิภู อนภิภูโต อัญ๎ญทัต๎ถุทโส วสวัต๎ติ อิส๎สโร กัต๎ตา นิม๎มิตา[1] เสฏ๎โฐ สัช๎ชิตา[2] วสี ปิตา ภูตภัพ๎ยานํ, มยา อิเม สัต๎ตา นิม๎มิตา. ตํ กิส๎ส เหตุ. มมํ หิ ปุพ๎เพ เอตทโหสิ " อโหวต อัญ๎เญปิ สัต๎ตา อิต๎ถัต๎ตํ อาคัจ๎เฉย๎ยุน๎ติ. อิติ มมํ จ มโนปณิธิ, อิเม จ สัต๎ตา

๑ สี. ยุ. นิม๎มาตา.

๒ สี. ยุ. สัญ๎ชิตา.

อิตฺถตฺตํ อาคตาติ. เยปิ เต สตฺตา ปจฺฉา อุปปนฺนา, เตสมฺปิ เอวํ โหติ "อยํโข ภวํ พฺรหฺมา มหาพฺรหฺมา อภิภู อนภิภูโต อญฺญทตฺถุทโส วสวตฺติ อิสฺสโร กตฺตา นิมฺมิตา เสฏฺโฐ สชฺชิตา วสี ปิตา ภูตภพฺยานํ, อิมินา มยํ โภตา พฺรหฺมุนา นิมฺมิตา. ตํ กิสฺส เหตุ. อิมญฺหิ มยํ อทฺทสาม อิธ ปฐมํ อุปปนฺนํ. มยํ ปนมฺหา ปจฺฉา อุปปนฺนาติ. ตตฺร ภิกฺขเว โย โส สตฺโต ปฐมํ อุปปนฺโน, โส ทีฆายุกตโร จ โหติ วณฺณวนฺตตโร จ มเหสกฺขตโร จ. เย ปน เต สตฺตา ปจฺฉา อุปปนฺนา, เต อปฺปายุกตรา จ โหนฺติ ทุพฺพณฺณตรา จ อปฺปเสกฺขตรา จ. ฐานํ โข ปเนตํ ภิกฺขเว วิชฺชติ, ยํ อญฺญตโร สตฺโต ตมฺหา กายา จวิตฺวา อิตฺถตฺตํ อาคจฺฉติ. อิตฺถตฺตํ อาคโต สมาโน อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชติ. อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต สมาโน, อาตปฺปมนฺวาย ปธานมนฺวาย อนุโยคมนฺวาย อปฺปมาทมนฺวาย สมฺมามนสิการมนฺวาย, ตถารูปํ เจโตสมาธึ ผุสติ, ยถา สมาหิเต จิตฺเต, ตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ. ตโต ปรํ นานุสฺสรติ. โส เอวมาห "โยโข โส ภวํ พฺรหฺมา มหาพฺรหฺมา อภิภู อนภิภูโต อญฺญทตฺถุทโส วสวตฺติ อิสฺสโร กตฺตา นิมฺมิตา เสฏฺโฐ สชฺชิตา วสี ปิตา ภูตภพฺยานํ, เยน มยํ โภตา พฺรหฺมุนา นิมฺมิตา. โส นิจฺโจ ธุโว สสฺสโต อวิปริณามธมฺโม สสฺสติสมํ ตเถว ฐสฺสติ. เย ปน มยํ อหุมฺหา เตน โภตา พฺรหฺมุนา นิมฺมิตา, เต มยํ อนิจฺจา อธุวา อปฺปายุกา จวนธมฺมา อิตฺถตฺตํ

อาคจ์ฉติ. อิทํ ภิก์ขเว ปฐมํ ฐานํ, ยํ อาคัม์ม ยํ อรัพ์ภ, เอเก สมณพ์ราห์มณา เอกัจ์จสัส์สติกา เอกัจ์จอสัส์สติกา เอกัจ์จํ สัส์สตํ เอกัจ์จํ อสัส์สตํ อัต์ตานัญ์จ โลกัญ์จ ปัญ์ญเปน์ติ. ทุติเย จ โภน์โต สมณพ์ราห์มณา กิมาคัม์ม กิมารัพ์ภ, เอกัจ์จสัส์สติกา เอกัจ์จอสัส์สติกา เอกัจ์จํ สัส์สตํ เอกัจ์จํ อสัส์สตํ อัต์ตานัญ์จ โลกัญ์จ ปัญ์ญเปน์ติ.

สัน์ติ ภิก์ขเว ขิฑ์ฑาปโทสิกา นาม เทวา. เต อติเวลํ หัส์สขิฑ์ฑารติธัม์มสมาปัน์นา วิหรัน์ติ. เตสํ อติเวลํ หัส์สขิฑ์ฑารติธัม์มสมาปัน์นานํ วิหรตํ, สติ ปมุส์สติ.• สติยา สัม์โมสา, เต เทวา ตัม์หา กายา จวัน์ติ. ฐานํโข ปเนตํ ภิก์ขเว วิช์ชติ, ยํ อัญ์ญตโร สัต์โต ตัม์หา กายา จวิต์วา อิต์ถัต์ตํ อาคัจ์ฉติ. อิต์ถัต์ตํ อาคโต สมาโน, อคารัส์มา อนคาริยํ ปัพ์พชติ. อคารัส์มา อนคาริยํ ปัพ์พชิโต สมาโน, อาตัป์ปมัน์วาย ปธานมัน์วาย อนุโยคมัน์วาย อัป์ปมาทมัน์วาย สัม์มามนสิการมัน์วาย, ตถารูปํ เจโตสมาธึ ผุสติ, ยถา สมาหิเต จิต์เต, ตํ ปุพ์เพนิวาสํ อนุส์สรติ. ตโต ปรํ นานุส์สรติ. โส เอวมาห "เยโข เต โภน์โต เทวา น ขิฑ์ฑาปโทสิกา, เต น อติเวลํ หัส์สขิฑ์ฑารติธัม์มสมาปัน์นา วิหรัน์ติ. เตสํ น อติเวลํ หัส์สขิฑ์ฑารติธัม์มสมาปัน์นานํ วิหรตํ, สติ น ปมุส์สติ. สติยา อสัม์โมสา, เต เทวา ตัม์หา กายา น จวัน์ติ, นิจ์จา ธุวา สัส์สตา อวิปริณามธัม์มา, สัส์สติสมํ

• สัม์มุส์สติ.

ตเถว ฐัส์สัน์ติ. เย ปน มยํ อหุม์หา[๑] ขิฑ์ฑาปโทสิกา, เต มยํ อติเวลํ หัส์สขิฑ์ฑารติธัม์มสมาปัน์นา วิหริม์หา.[๒] เตสัน์โน อติเวลํ หัส์สขิฑ์ฑารติธัม์มสมาปัน์นานํ วิหรตํ, สติ ปมุส์สติ. สติยา สัม์โมสา, เอวํ มยํ ตัม์หา กายา จุตา, อนิจ์จา อัท์ธุวา อัป์ปายุกา จวนธัม์มา, อิต์ถัต์ตํ อาคตาติ. อิทํ ภิก์ขเว ทุติยํ ฐานํ, ยํ อาคัม์ม ยํ อารัพ์ภ, เอเก สมณพ์ราห์มณา เอกัจ์จสัส์สติกา เอกัจ์จอสัส์สติกา เอกัจ์จํ สัส์สตํ เอกัจ์จํ อสัส์สตํ อัต์ตานัญ์จ โลกัญ์จ ปัญ์ญเปน์ติ. ตติเย จ โภน์โต สมณพ์ราห์มณา กิมาคัม์ม กิมารัพ์ภ, เอกัจ์จสัส์สติกา เอกัจ์จอสัส์สติกา เอกัจ์จํ สัส์สตํ เอกัจ์จํ อสัส์สตํ อัต์ตานัญ์จ โลกัญ์จ ปัญ์ญเปน์ติ.

สัน์ติ ภิก์ขเว มโนปโทสิกา นาม เทวา. เต อติเวลํ อัญ์ญมัญ์ญํ อุปนิช์ฌายัน์ติ. เต อติเวลํ อัญ์ญมัญ์ญํ อุปนิช์ฌายัน์ตา, อัญ์ญมัญ์ญัม์หิ จิต์ตานิ ปโทเสน์ติ. เต อัญ์ญมัญ์ญํ ปทุฏ์ฐจิต์ตา กิลัน์ตกายา กิลัน์ตจิต์ตา, เต เทวา ตัม์หา กายา จวัน์ติ. ฐานํ โข ปเนตํ ภิก์ขเว วิช์ชติ, ยํ อัญ์ญตโร สัต์โต ตัม์หา กายา จวิต์วา อิต์ถัต์ตํ อาคัจ์ฉติ. อิต์ถัต์ตํ อาคโต สมาโน, อคารัส์มา อนคาริยํ ปัพ์พชติ. อคารัส์มา อนคาริยํ ปัพ์พชิโต สมาโน, อาตัป์ปมัน์วาย ปธานมัน์วาย อนุโยคมัน์วาย อัป์ปมาทมัน์วาย สัม์มามนสิการ

---

๑ สี. อหุม์ห.

๒ สี. วิหริม์ห.

มนนวาย, ตถารูปํ เจโตสมาธึ ผุสติ, ยถา สมาหิเต จิตฺเต, ตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ. ตโต ปรํ นานุสฺสรติ. โส เอวมาห "เยโข เต โภนฺโต เทวา น มโนปโทสิกา, เต นาติเวลํ อญฺญมญฺญํ อุปนิชฺฌายนฺติ. เต นาติเวลํ อญฺญมญฺญํ อุปนิชฺฌายนฺตา, อญฺญมญฺญมฺหิ จิตฺตานิ นปฺปทุสฺเสนฺติ.๑ เต อญฺญมญฺญํ อปฺปทุฏฺฐจิตฺตา อกิลนฺตกายา อกิลนฺตจิตฺตา, เต เทวา ตมฺหา กายา น จวนฺติ, นิจฺจา ธุวา สสฺสตา อวิปริณามธมฺมา, สสฺสติสมํ ตเถว ฐสฺสนฺติ. เย ปน มยํ อหุมฺหา๒ มโนปโทสิกา, เต มยํ อติเวลํ อญฺญมญฺญํ อุปนิชฺฌายิมฺหา,๓ เต มยํ อติเวลํ อญฺญมญฺญํ อุปนิชฺฌายนฺตา, อญฺญมญฺญมฺหิ จิตฺตานิ ปโทสิมฺหา.๔ เต มยํ อญฺญมญฺญํ ปทุฏฺฐจิตฺตา กิลนฺตกายา กิลนฺตจิตฺตา. เอวํ มยํ ตมฺหา กายา จุตา, อนิจฺจา อทฺธุวา อปฺปายุกา จวนธมฺมา, อิตฺถตฺตํ อาคตาติ. อิทํ ภิกฺขเว ตติยํ ฐานํ, ยํ อาคมฺม ยํ อารพฺภ, เอเก สมณพฺราหฺมณา เอกจฺจสสฺสติกา เอกจฺจอสสฺสติกา เอกจฺจํ สสฺสตํ เอกจฺจํ อสสฺสตํ อตฺตานญฺจ โลกญฺจ ปญฺญเปนฺติ. จตุตฺเถ จ โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา กิมาคมฺม กิมารพฺภ, เอกจฺจสสฺสติกา เอกจฺจอสสฺสติกา เอกจฺจํ สสฺสตํ เอกจฺจํ อสสฺสตํ อตฺตานญฺจ โลกญฺจ ปญฺญเปนฺติ. อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ สมโณ วา พฺราหฺมโณ

๑ สี. นปฺปทุสฺเสนฺติ.

๒ สี. อหุมฺห. ๔ สี. ปโทสิมฺห.

๓ สี. อุปนิชฺฌายิมฺห

วา, ตัก์กี โหติ วีมํสี. โส ตัก์กปริยาหตํ วีมํสานุจริตํ สยํ ปฏิภาณํ๑ เอวมาห "ยํ โข อิทํ วุจ์จติ จัก์ขุน์ติปิ โสตัน์ติปิ ฆานัน์ติปิ ชิว์หาติปิ กาโยติปิ, อยํ อัต์ตา อนิจ์โจ อัท์ธุโว อสัส์สโต วิปริณามธัม์โม. ยัญ์จ โข อิทํ วุจ์จติ จิต์ตัน์ติ วา มโนติ วา วิญ์ญาณัน์ติ วา, อยํ อัต์ตา นิจ์โจ ธุโว สัส์สโต อวิปริณามธัม์โม, สัส์สติสมํ ตเถว ฐัส์สตีติ. อิทํ ภิก์ขเว จตุต์ถํ ฐานํ, ยํ อาคัม์ม ยํ อารัพ์ภ, เอเก สมณพ์ราห์มณา เอกัจ์จสัส์สติกา เอกัจ์จอสัส์สติกา เอกัจ์จํ สัส์สตํ เอกัจ์จํ อสัส์สตํ อัต์ตานัญ์จ โลกัญ์จ ปัญ์ญเปน์ติ. อิเมหิ โข เต ภิก์ขเว สมณพ์ราห์มณา เอกัจ์จสัส์สติกา เอกัจ์จอสัส์สติกา เอกัจ์จํ สัส์สตํ เอกัจ์จํ อสัส์สตํ อัต์ตานัญ์จ โลกัญ์จ ปัญ์ญเปน์ติ, จตูหิ วัต์ถูหิ. เย หิ เกจิ ภิก์ขเว สมณา วา พ์ราห์มณา วา เอกัจ์จสัส์สติกา เอกัจ์จอสัส์สติกา เอกัจ์จํ สัส์สตํ เอกัจ์จํ อสัส์สตํ อัต์ตานัญ์จ โลกัญ์จ ปัญ์ญเปน์ติ. สัพ์เพ เต อิเมเหว จตูหิ วัต์ถูหิ, เอเตสํ วา อัญ์ญตเรน. นัต์ถิ อิโต พหิท์ธา. ตยิทํ ภิก์ขเว ตถาคโต ปชานาติ "อิเม ทิฏ์ฐิฏ์ฐานา เอวํ คหิตา เอวํ ปรามัฏ์ฐา เอวํ คติกา ภวัน์ติ เอวํ อภิสัม์ปรายาติ. ตัญ์จ ตถาคโต ปชานาติ, ตโต จ อุต์ตริตรํ ปชานาติ. ตัญ์จ ปชานนํ น ปรามสติ. อปรามสโต จัส์ส ปัจ์จัต์ตัญ์เญว นิพ์พุติ วิทิตา. เวทนานํ สมุทยัญ์จ อัต์ถังคมัญ์จ อัส์สาทัญ์จ อาทีนวัญ์จ นิส์สรณัญ์จ ยถาภูตํ วิทิต์วา, อนุปาทา วิมุต์โต

---

๑. สี. ยุ. สยํปฏิภานํ.

ภิกขเว ตถาคโต. อิเมโข ภิกขเว ธัมมา คัมภีรา ทุททสา ทุรนุโพธา สันตา ปณีตา อตักกาวจรา นิปุณา ปัณฑิตเวทนียา, เย ตถาคโต สยํ อภิญญา สัจฉิกัตวา ปเวเทติ, เยหิ ตถาคตัสส ยถาภุจจํ วัณณํ สัมมา วทมานา วเทยยุํ.

สันติ ภิกขเว เอเก สมณพราหมณา อันตานันติกา อันตานันตํ โลกัสส ปัญญเปนติ, จตูหิ วัตถูหิ. เต จ โภนโต สมณพราหมณา, กิมาคัมม กิมารัพภ, อันตานันติกา อันตานันตํ โลกัสส ปัญญ เปนติ, จตูหิ วัตถูหิ. อิธ ภิกขเว เอกัจโจ สมโณ วา พราหม โณ วา, อาตัปปมันวาย ปธานมันวาย อนุโยคมันวาย อัปปมาท มันวาย สัมมามนสิการมันวาย, ตถารูปํ เจโตสมาธึ ผุสติ, ยถา สมาหิเต จิตเต, อันตสัญญี โลกัสมึ วิหรติ. โส เอว มาห "อันตวา อยํ โลโก ปริวฏุโม. ตํ กิสส เหตุ. อหํ หิ อาตัปปมันวาย ปธานมันวาย อนุโยคมันวาย อัปปมาทมันวาย สัมมามนสิการมันวาย, ตถารูปํ เจโตสมาธึ ผุสามิ, ยถา สมา หิเต จิตเต, อันตสัญญี โลกัสมึ วิหรามิ. อิมินามหํ เอตํ ชานามิ, ยถา อันตวา อยํ โลโก ปริวฏุโมติ. อิทํ ภิก ขเว ปฐมํ ฐานํ, ยํ อาคัมม ยํ อารัพภ, เอเก สมณ พราหมณา อันตานันติกา อันตานันตํ โลกัสส ปัญญเปนติ. ทุติเย จ โภนโต สมณพราหมณา กิมาคัมม กิมารัพภ, อันตา นันติกา อันตานันตํ โลกัสส ปัญญเปนติ. อิธ ภิกขเว เอ กัจโจ สมโณ วา พราหมโณ วา, อาตัปปมันวาย ปธานมันวาย อนุโยคมันวาย อัปปมาทมันวาย สัมมามนสิการมันวาย, ตถารูปํ

เจโตสมาธึ ผุสติ, ยถา สมาหิเต จิตฺเต, อนนฺตสญฺญี โลกสฺมึ วิหรติ. โส เอวมาห " อนนฺโต อยํ โลโก อปริยนฺโต. เย เต สมณพฺราหฺมณา เอวมาหํสุ " อนฺตวา อยํ โลโก ปริวฏุโมติ. เตสํ มุสา. อนนฺโต อยํ โลโก อปริยนฺโต. ตํ กิสฺส เหตุ. อหํ หิ อาตปฺปมนฺวาย ปธานมนฺวาย อนุโยคมนฺวาย อปฺปมาทมนฺวาย สมฺมามนสิการมนฺวาย, ตถารูปํ เจโตสมาธึ ผุสามิ, ยถา สมาหิเต จิตฺเต, อนนฺตสญฺญี โลกสฺมึ วิหรามิ. อิมินามหํ เอตํ ชานามิ, ยถา อนนฺโต อยํ โลโก อปริยนฺโตติ. อิทํ ภิกฺขเว ตติยํ ฐานํ, ยํ อาคมฺม ยํ อารพฺภ, เอเก สมณพฺราหฺมณา อนฺตานนฺติกา อนฺตานนฺตํ โลกสฺส ปญฺญเปนฺติ. ตติเย จ โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา กิมาคมฺม กิมารพฺภ, อนฺตานนฺติกา อนฺตานนฺตํ โลกสฺส ปญฺญเปนฺติ. อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา, อาตปฺปมนฺวาย ปธานมนฺวาย อนุโยคมนฺวาย อปฺปมาทมนฺวาย สมฺมามนสิการมนฺวาย, ตถารูปํ เจโตสมาธึ ผุสติ, ยถา สมาหิเต จิตฺเต, อุทฺธมโธ อนฺตสญฺญี โลกสฺมึ วิหรติ, ติริยํ อนนฺตสญฺญี. โส เอวมาห " อนฺตวา จ อยํ โลโก อนนฺโต จ. เย เต สมณพฺราหฺมณา เอวมาหํสุ " อนฺตวา อยํ โลโก ปริวฏุโมติ. เตสํ มุสา. เยปิ เต สมณพฺราหฺมณา เอวมาหํสุ " อนนฺโต อยํ โลโก อปริยนฺโตติ. เตสมฺปิ มุสา. อนฺตวา จ อยํ โลโก อนนฺโต จ. ตํ กิสฺส เหตุ. อหํ หิ อาตปฺปมนฺวาย ปธานมนฺวาย อนุโยคมนฺวาย อปฺปมาทมนฺวาย สมฺมามนสิการมนฺวาย, ตถารูปํ

เจโตสมาธึ ผุสามิ, ยถา สมาหิเต จิต์เต, อุท์ธมโธ อัน์ต
สัญ์ญี โลกัส์มึ วิหรามิ, ติริยํ อนัน์ตสัญ์ญี. อิมินามหํ
เอตํ ชานามิ, ยถา อัน์ตวา จ อยํ โลโก อนัน์โต จาติ.
อิทํ ภิก์ขเว ตติยํ ฐานํ, ยํ อาคัม์ม ยํ อารัพ์ภ, เอเก
สมณพ์ราห์มณา อัน์ตานัน์ติกา อัน์ตานัน์ตํ โลกัส์ส ปัญ์ญเปน์ติ.
จตุต์เถ จ โภน์โต สมณพ์ราห์มณา กิมาคัม์ม กิมารัพ์ภ, อัน์ตา
นัน์ติกา อัน์ตานัน์ตํ โลกัส์ส ปัญ์ญเปน์ติ. อิธ ภิก์ขเว เอกัจ์โจ
สมโณ วา พ์ราห์มโณ วา, ตัก์กี โหติ วีมํสี. โส ตัก์กปริยา
หตํ วีมํสานุจริตํ สยํ ปาฏิภาณํ เอวมาห "เนวายํ โลโก
อัน์ตวา นปานัน์โต. เย เต สมณพ์ราห์มณา เอวมาหํสุ
"อัน์ตวา อยํ โลโก ปริวฏุโมติ. เตสัม์ปิ มุสา. เยปิ เต
สมณพ์ราห์มณา เอวมาหํสุ "อนัน์โต อยํ โลโก อปริยัน์
โตติ. เตสัม์ปิ มุสา. เยปิ เต สมณพ์ราห์มณา เอวมาหํสุ
"อัน์ตวา จ อยํ โลโก อนัน์โต จาติ. เตสัม์ปิ มุสา. เนวา
ยํ โลโก อัน์ตวา นปานัน์โตติ. อิทํ ภิก์ขเว จตุต์ถํ
ฐานํ, ยํ อาคัม์ม ยํ อารัพ์ภ, เอเก สมณพ์ราห์มณา
อัน์ตานัน์ติกา อัน์ตานัน์ตํ โลกัส์ส ปัญ์ญเปน์ติ. อิเมหิ โข เต
ภิก์ขเว สมณพ์ราห์มณา อัน์ตานัน์ติกา อัน์ตานัน์ตํ โลกัส์ส
ปัญ์ญเปน์ติ, จตูหิ วัต์ถูหิ. เย หิ เกจิ ภิก์ขเว สมณา
วา พ์ราห์มณา วา อัน์ตานัน์ติกา, อัน์ตานัน์ตํ โลกัส์ส ปัญ์
ญเปน์ติ. สัพ์เพ เต อิเมเหว จตูหิ วัต์ถูหิ, เอเตสํ วา
อัญ์ญตเรน. นัต์ถิ อิโต พหิท์ธา. ตยิทํ ภิก์ขเว ตถาคโต

ปชานาติ "อิเม ทิฏ์ฐิฏ์ฐานา เอวํ คหิตา เอวํ ปรามัฏ์ฐา เอวํ คติกา ภวัน์ติ เอวํ อภิสัม์ปรายาติ. ตัญ์จ ตถาคโต ปชานาติ, ตโต จ อุต์ตริตรํ ปชานาติ. ตัญ์จ ปชานนํ น ปรามสติ. อปรามสโต จัส์ส ปัจ์จัต์ตัญ์เญว นิพ์พุติ วิทิตา. เวทนานํ สมุทยัญ์จ อัต์ถังคมัญ์จ อัส์สาทัญ์จ อาทีนวัญ์จ นิส์สรณัญ์จ ยถาภูตํ วิทิต์วา, อนุปาทา วิมุต์โต ภิก์ขเว ตถาคโต. อิเม โข เต ภิก์ขเว ธัม์มา คัม์ภีรา ทุท์ทสา ทุรนุโพธา สัน์ตา ปณีตา อตัก์กาวจรา นิปุณา ปัณ์ฑิตเวทนียา, เย ตถาคโต สยํ อภิญ์ญา สัจ์ฉิกัต์วา ปเวเทติ, เยหิ ตถาคตัส์ส ยถาภุจ์จํ วัณ์ณํ สัม์มา วทมานา วเทย์ยุํ.

สัน์ติ ภิก์ขเว เอเก สมณพ์ราห์มณา อมราวิก์เขปิกา, ตัต์ถ ตัต์ถ ปัญ์หํ ปุฏ์ฐา สมานา วาจาวิก์เขปํ อาปัช์ชัน์ติ อมราวิก์เขปํ, จตูหิ วัต์ถูหิ. เต จ โภน์โต สมณพ์ราห์มณา กิมาคัม์ม กิมารัพ์ภ, อมราวิก์เขปิกา ตัต์ถ ตัต์ถ ปัญ์หํ ปุฏ์ฐา สมานา วาจาวิก์เขปํ อาปัช์ชัน์ติ อมราวิก์เขปํ, จตูหิ วัต์ถูหิ. อิธ ภิก์ขเว เอกัจ์โจ สมโณ วา พ์ราห์มโณ วา "อิทํ กุสลัน์ติ ยถาภูตํ นัป์ปชานาติ, "อิทํ อกุสลัน์ติ ยถาภูตํ นัป์ปชานาติ. ตัส์ส เอวํ โหติ "อหํ โข "อิทํ กุสลัน์ติ ยถาภูตํ นัป์ปชานามิ, "อิทํ อกุสลัน์ติ ยถาภูตํ นัป์ปชานามิ. อหัญ์เจว โข[๑] ปน "อิทํ กุสลัน์ติ ยถาภูตํ อัป์ปชานัน์โต, "อิทํ อกุสลัน์ติ ยถาภูตํ อัป์ปชานัน์โต, "อิทํ กุสลัน์ติ วา พ์ยากร

๑. สี. ยุ. อหัญ์เจวโข-

เรยฺยํ, " อิทํ อกุสลนฺติ วา พฺยากเรยฺยํ, ตํ มมสฺส มุสา. ยํ มมสฺส มุสา, โส มมสฺส วิฆาโต. โย มมสฺส วิฆาโต, โส มมสฺส อนฺตราโยติ. อิติ โส มุสาวาทภยา มุสาวาทปริเชคุจฺฉา, เนวิทํ กุสลนฺติ พฺยากโรติ. นปนิทํ อกุสลนฺติ พฺยากโรติ. ตตฺถ ตตฺถ ปญฺหํ ปุฏฺโฐ สมาโน, วาจาวิกฺเขปํ อาปชฺชติ อมราวิกฺเขปํ, " เอวนฺติปิ เม โน. " ตถาติปิ เม โน. " อญฺญถาติปิ เม โน. " โนติปิ เม โน. " โน โนติปิ เม โนติ. อิทํ ภิกฺขเว ปฐมํ ฐานํ, ยํ อาคมฺม ยํ อารพฺภ, เอเก สมณพฺราหฺมณา อมราวิกฺเขปิกา, ตตฺถ ตตฺถ ปญฺหํ ปุฏฺฐา สมานา วาจาวิกฺเขปํ อาปชฺชนฺติ อมราวิกฺเขปํ. ทุติเย จ โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา กิมาคมฺม กิมารพฺภ, อมราวิกฺเขปิกา ตตฺถ ตตฺถ ปญฺหํ ปุฏฺฐา สมานา, วาจาวิกฺเขปํ อาปชฺชนฺติ อมราวิกฺเขปํ. อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา " อิทํ กุสลนฺติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, " อิทํ อกุสลนฺติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. ตสฺส เอวํ โหติ " อหํ โข อิทํ กุสลนฺติ ยถาภูตํ นปฺปชานามิ, " อิทํ อกุสลนฺติ ยถาภูตํ นปฺปชานามิ. อหญฺเจ โข[๑] ปน " อิทํ กุสลนฺติ ยถาภูตํ นปฺปชานนฺโต, " อิทํ อกุสลนฺติ ยถาภูตํ อปฺปชานนฺโต, " อิทํ กุสลนฺติ วา พฺยากเรยฺยํ, " อิทํ อกุสลนฺติ วา พฺยากเรยฺยํ. ตตฺถ เม อสฺส, ฉนฺโท วา ราโค วา โทโส วา ปฏิโฆ วา. ยตฺถ เม อสฺส, ฉนฺโท วา ราโค วา

---

๑ สี. ยุ. อหญฺเจว โข.

โทโส วา ปฏิโฆ วา. ตํ มมัส์ส อุปาทานํ. ยํ มมัส์ส อุปาทานํ, โส มมัส์ส วิฆาโต. โย มมัส์ส วิฆาโต, โส มมัส์ส อัน์ตราโยติ. อิติ โส อุปาทานภยา อุปาทานปริเชคุจ์ฉา, เนวิทํ กุสลัน์ติ พ์ยากโรติ, น ปนิทํ อกุสลัน์ติ พ์ยากโรติ. ตัต์ถ ตัต์ถ ปัญ์หํ ปุฏ์โฐ สมาโน, วาจาวิก์เขปํ อาปัช์ชติ อมราวิก์เขปํ. "เอวัน์ติปิ เม โน. "ตถาติปิ เม โน. "อัญ์ญถาติปิ เม โน. "โนติปิ เม โน. "โน โนติปิ เม โนติ. อิทํ ภิก์ขเว ทุติยํ ฐานํ, ยํ อาคัม์ม ยํ อารัพ์ภ, เอเก สมณพ์ราห์มณา อมราวิก์เขปิกา, ตัต์ถ ตัต์ถ ปัญ์หํ ปุฏ์ฐา สมานา, วาจาวิก์เขปํ อาปัช์ชัน์ติ อมราวิก์เขปํ. ตติเย จ โภน์โต สมณพ์ราห์มณา กิมาคัม์ม กิมารัพ์ภ, อมราวิก์เขปิกา ตัต์ถ ตัต์ถ ปัญ์หํ ปุฏ์ฐา สมานา, วาจาวิก์เขปํ อาปัช์ชัน์ติ อมราวิก์เขปํ. อิธ ภิก์ขเว เอกัจ์โจ สมโณ วา พ์ราห์มโณ วา "อิทํ กุสลัน์ติ ยถาภูตํ นัป์ปชานาติ, อิทํ อกุสลัน์ติ ยถาภูตํ นัป์ปชานาติ. ตัส์ส เอวํ โหติ "อหํ โข อิทํ กุสลัน์ติ ยถาภูตํ นัป์ปชานามิ, "อิทํ อกุสลัน์ติ ยถาภูตํ นัป์ปชานามิ. อหัญ์เจ โข ปน "อิทํ กุสลัน์ติ ยถาภูตํ อัป์ปชานัน์โต, "อิทํ อกุสลัน์ติ ยถาภูตํ อัป์ปชานัน์โต, "อิทํ กุสลัน์ติ วา พ์ยากเรย์ยํ. "อิทํ อกุสลัน์ติ วา พ์ยากเรย์ยํ. สัน์ติ หิ โข สมณพ์ราห์มณา ปัณ์ฑิตา นิปุณา กตปรัป์ปวาทา วาลเวธิรูปา, เต ภิน์ทัน์ตา มัญ์เญ จรัน์ติ ปัญ์

สี. ยุ. อหัญ์เจว โข.

ญาเณน ปฏิวิช์ฌิตานิ. เต มํ ตัต์ถ สมนุยุญ์เชย์ยุํ สมนุคาเหย์ยุํ สมนุภาเสย์ยุํ. เย มํ ตัต์ถ สมนุยุญ์เชย์ยุํ สมนุคาเหย์ยุํ สมนุภาเสย์ยุํ, เตสาหํ น สัม์ปาเยย์ยํ.[1] ยัน์เตสาหํ[2] น สัม์ปาเยย์ยํ, โส มมัส์ส วิฆาโต. โย มมัส์ส วิฆาโต, โส มมัส์ส อัน์ตราโยติ. อิติ โส อนุโยคภยา อนุโยคปริเชคุจ์ฉา, เนวิทํ กุสลัน์ติ พ์ยากโรติ, น ปนิทํ อกุสลัน์ติ พ์ยากโรติ. ตัต์ถ ตัต์ถ ปัญ์หํ ปุฏ์โฐ สมาโน, วาจาวิก์เขปํ อาปัช์ชติ อมราวิก์เขปํ. “เอวัน์ติปิ เม โน. “ตถาติปิ เม โน. “อัญ์ญถาติปิ เม โน. “โนติปิ เม โน. “โน โนติปิ เม โนติ. อิทํ ภิก์ขเว ตติยํ ฐานํ, ยํ อาคัม์ม ยํ อารัพ์ภ, เอเก สมณพ์ราห์มณา อมราวิก์เขปิกา, ตัต์ถ ตัต์ถ ปัญ์หํ ปุฏ์ฐา สมานา, วาจาวิก์เขปํ อาปัช์ชัน์ติ อมราวิก์เขปํ. จตุต์เถ จ โภน์โต สมณพ์ราห์มณา กิมาคัม์ม กิมารัพ์ภ, อมราวิก์เขปิกา ตัต์ถ ตัต์ถ ปัญ์หํ ปุฏ์ฐา สมานา, วาจาวิก์เขปํ อาปัช์ชัน์ติ อมราวิก์เขปํ. อิธ ภิก์ขเว เอกัจ์โจ สมโณ วา พ์ราห์มโณ วา มัน์โท โหติ โมมูโห. โส มัน์ทัต์ตา โมมูหัต์ตา, ตัต์ถ ตัต์ถ ปัญ์หํ ปุฏ์โฐ สมาโน, วาจาวิก์เขปํ อาปัช์ชติ อมราวิก์เขปํ. “อัต์ถิ ปโร โลโกติ อิติ เจ มํ ปุจ์ฉสิ, “อัต์ถิ ปโร โลโกติ อิติ เจ เม อัส์ส, “อัต์ถิ ปโร โลโกติ อิติ เตนํ[3] พ์ยากเรย์ยํ. “เอวัน์ติปิ เม โน. “ตถาติปิ เม โน. “อัญ์ญถาติปิ เม โน.

---

๑ สัม์ปาเหย์ยํ, สัม์ปาเปย์ยํ. สัม์ปเยย์ยํ. สัม์ปาเหย์ยํ.
๒ สี. ยุ. เยสาหํ. ๓ เตน, เต นํ.

"โนติปิ เม โน. "โน โนติปิ เม โน. "นตฺถิ ปโร โลโก.
ฯเปฯ อตฺถิ จ นตฺถิ จ ปโร โลโก. เนวตฺถิ น
นตฺถิ ปโร โลโก. อตฺถิ สตฺตา โอปปาติกา. นตฺถิ สตฺตา
โอปปาติกา. อตฺถิ จ นตฺถิ จ สตฺตา โอปปาติกา. เนวตฺถิ
น นตฺถิ สตฺตา โอปปาติกา. อตฺถิ สุกฏทุกฺกฏานํ กมฺมานํ
ผลํ วิปาโก. นตฺถิ สุกฏทุกฺกฏานํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก.
อตฺถิ จ นตฺถิ จ สุกฏทุกฺกฏานํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก.
เนวตฺถิ น นตฺถิ สุกฏทุกฺกฏานํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก. โหติ
ตถาคโต ปรมฺมรณา. น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณา. โหติ
จ น จ โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณา. "เนว โหติ น น
โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติ อิติ เจ มํ ปุจฺฉสิ. "เนว
โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติ อิติ เจ เม อสฺส,
เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติ อิติ เต
น[1] พฺยากเรยฺยํ. "เอวนฺติปิ เม โน. "ตถาติปิ เม โน. "อญฺญ
ถาติปิ เม โน. "โนติปิ เม โน. "โน โนติปิ เม โนติ. อิทํ
ภิกฺขเว จตุตฺถํ ฐานํ, ยํ อาคมฺม ยํ อารพฺภ, เอเก สมณ
พฺราหฺมณา อมราวิกฺเขปิกา, ตตฺถ ตตฺถ ปญฺหํ ปุฏฺฐา สมานา,
วาจาวิกฺเขปํ อาปชฺชนฺติ อมราวิกฺเขปํ. อิเมหิ โข เต ภิกฺขเว
สมณพฺราหฺมณา อมราวิกฺเขปิกา, ตตฺถ ตตฺถ ปญฺหํ ปุฏฺฐา
สมานา, วาจาวิกฺเขปํ อาปชฺชนฺติ อมราวิกฺเขปํ, จตูหิ วตฺถูหิ.
เย หิ เกจิ ภิกฺขเว สมณา วา พฺราหฺมณา วา อมรา

[1] เต นนฺติปิ, เตนาติปิ ปาโฐ.

วิกฺเขปิกา, ตตฺถ ตตฺถ ปญฺหํ ปุฏฺฐา สมานา, วาจาวิกฺเขปํ อาปชฺชนฺติ อมราวิกฺเขปํ. สพฺเพ เต อิเมเหว จตูหิ วตฺถูหิ, เอเตสํ วา อญฺญตเรน. นตฺถิ อิโต พหิทฺธา. ฯ เป ฯ เย หิ ตถาคตสฺส ยถาภุจฺจํ วณฺณํ สมฺมา วทมานา วเทยฺยุํ.

สนฺติ ภิกฺขเว เอเก สมณพฺราหฺมณา อธิจฺจสมุปฺปนฺนิกา, อธิจฺจสมุปฺปนฺนํ อตฺตานญฺจ โลกญฺจ ปญฺญเปนฺติ, ทฺวีหิ วตฺถูหิ. เต จ โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา กิมาคมฺม กิมารพฺภ, อธิจฺจสมุปฺปนฺนิกา อธิจฺจสมุปฺปนฺนํ อตฺตานญฺจ โลกญฺจ ปญฺญเปนฺติ, ทฺวีหิ วตฺถูหิ. สนฺติ ภิกฺขเว อสญฺญีสตฺตา๑ นาม เทวา, สญฺญุปฺปาทา จ ปน เต เทวา ตมฺหา กายา จวนฺติ. ฐานํ โข ปเนตํ ภิกฺขเว วิชฺชติ, ยํ อญฺญตโร สตฺโต ตมฺหา กายา จวิตฺวา, อิตฺถตฺตํ อาคจฺฉติ. อิตฺถตฺตํ อาคโต สมาโน, อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชติ. อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต สมาโน, อาตปฺปมนฺวาย ปธานมนฺวาย อนุโยคมนฺวาย อปฺปมาทมนฺวาย สมฺมามนสิการมนฺวาย, ตถารูปํ เจโตสมาธึ ผุสติ, ยถา สมาหิเต จิตฺเต, สญฺญุปฺปาทํ อนุสฺสรติ. ตโต ปรํ นานุสฺสรติ. โส เอวมาห "อธิจฺจสมุปฺปนฺโน อตฺตา จ โลโก จ. ตํ กิสฺส เหตุ. อหํ หิ ปุพฺเพ นาโหสึ, โสมฺหิ เอตรหิ อหุตฺวา สนฺตตาย ปริณโตติ. อิทํ ภิกฺขเว ปฐมํ ฐานํ, ยํ อาคมฺม ยํ อารพฺภ, เอเก สมณพฺราหฺมณา อธิจฺจสมุปฺปนฺนิกา, อธิจฺจสมุปฺปนฺนํ อตฺตานญฺจ โลกญฺจ ปญฺญเปนฺติ.

---

๑ สี. ยุ. อสญฺญสตฺตา.

ทุติเย จ โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา กิมาคมฺม กิมารพฺภ, อธิจฺจสมุปฺปนฺนิกา อธิจฺจสมุปฺปนฺนํ อตฺตานญฺจ โลกญฺจ ปญฺญเปนฺติ. อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา ตกฺกี โหติ วีมํสี. โส ตกฺกปริยาหตํ วีมํสานุจริตํ สยํ ปฏิภาณํ เอวมาห "อธิจฺจสมุปฺปนฺโน อตฺตา จ โลโก จาติ. อิทํ ภิกฺขเว ทุติยํ ฐานํ, ยํ อาคมฺม ยํ อารพฺภ, เอเก สมณพฺราหฺมณา อธิจฺจสมุปฺปนฺนิกา, อธิจฺจสมุปฺปนฺนํ อตฺตานญฺจ โลกญฺจ ปญฺญเปนฺติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว สมณพฺราหฺมณา อธิจฺจสมุปฺปนฺนิกา, อธิจฺจสมุปฺปนฺนํ อตฺตานญฺจ โลกญฺจ ปญฺญเปนฺติ ทฺวีหิ วตฺถูหิ. เย หิ เกจิ ภิกฺขเว สมณา วา พฺราหฺมณา วา อธิจฺจสมุปฺปนฺนิกา, อธิจฺจสมุปฺปนฺนํ อตฺตานญฺจ โลกญฺจ ปญฺญเปนฺติ. สพฺเพ เต อิเมเหว ทฺวีหิ วตฺถูหิ, เอเตสํ วา อญฺญตเรน. นตฺถิ อิโต พหิทฺธา ฯ เป ฯ เยหิ ตถาคตสฺส ยถาภุจฺจํ วณฺณํ สมฺมา วทมานา วเทยฺยุํ. อิเมหิ โข เต ภิกฺขเว สมณพฺราหฺมณา ปุพฺพนฺตกปฺปิกา ปุพฺพนฺตานุทิฏฺฐิโน ปุพฺพนฺตํ อารพฺภ, อเนกวิหิตานิ อธิมุตฺติปทานิ อภิวทนฺติ อฏฺฐารสหิ วตฺถูหิ. เย หิ เกจิ ภิกฺขเว สมณา วา พฺราหฺมณา วา ปุพฺพนฺตกปฺปิกา ปุพฺพนฺตานุทิฏฺฐิโน ปุพฺพนฺตํ อารพฺภ, อเนกวิหิตานิ อธิมุตฺติปทานิ อภิวทนฺติ, สพฺเพ เต อิเมเหว อฏฺฐารสหิ วตฺถูหิ, เอเตสํ วา อญฺญตเรน. นตฺถิ อิโต พหิทฺธา. ตยิทํ ภิกฺขเว ตถาคโต ปชานาติ "อิเม ทิฏฺฐิฏฺฐานา เอวํ คหิตา เอวํ ปรามฏฺฐา, เอวํ คติกา ภวนฺติ เอวํ อภิสมฺปรายาติ. ตญฺจ

ตถาคโต ปชานาติ. ตโต จ อุต์ตริตรํ ปชานาติ. ตัญ์จ ปชานนํ น ปรามสติ. อปรามสโต จัส์ส ปัจ์จัต์ตัญ์เญว นิพ์พุติ วิทิตา. เวทนานํ สมุทยัญ์จ อัต์ถังคมัญ์จ อัส์สาทัญ์จ อาทีนวัญ์จ นิส์สรณัญ์จ ยถาภูตํ วิทิต์วา, อนุปาทา วิมุต์โต ภิก์ขเว ตถาคโต. อิเม โข เต ภิก์ขเว ธัม์มา คัม์ภีรา ทุท์ทสา ทุรนุโพธา สัน์ตา ปณีตา อตัก์กาวจรา นิปุณา ปัณ์ฑิตเวทนียา, เย ตถาคโต สยํ อภิญ์ญา สัจ์ฉิกัต์วา ปเวเทติ, เยหิ ตถาคตัส์ส ยถาภุจ์จํ วัณ์ณํ สัม์มา วทมานา วเทย์ยุํ.

สัน์ติ ภิก์ขเว เอเก สมณพ์ราห์มณา อปรัน์ตกัป์ปิกา อปรัน์ตานุทิฏ์ฐิโน อปรัน์ตํ อารัพ์ภ, อเนกวิหิตานิ อธิมุต์ติปทานิ อภิวทัน์ติ จตุจัต์ตาฬีสาย วัต์ถูหิ. เต จ โภน์โต สมณพ์ราห์มณา กิมาคัม์ม กิมารัพ์ภ, อปรัน์ตกัป์ปิกา อปรัน์ตานุทิฏ์ฐิโน อปรัน์ตํ อารัพ์ภ, อเนกวิหิตานิ อธิมุต์ติปทานิ อภิวทัน์ติ จตุจัต์ตาฬีสาย วัต์ถูหิ.

สัน์ติ ภิก์ขเว เอเก สมณพ์ราห์มณา อุท์ธมาฆตนิกา สัญ์ญีวาทา อุท์ธมาฆตนา สัญ์ญิมัต์ตานํ ปัญ์ญเปน์ติ โสฬสหิ วัต์ถูหิ. เต จ โภน์โต สมณพ์ราห์มณา กิมาคัม์ม กิมารัพ์ภ, อุท์ธมาฆตนิกา สัญ์ญีวาทา อุท์ธมาฆตนา สัญ์ญิมัต์ตานํ ปัญ์ญเปน์ติ โสฬสหิ วัต์ถูหิ. “ รูปี อัต์ตา โหติ อโรโค ปรํ มรณา สัญ์ญีติ นํ ปัญ์ญเปน์ติ. “ อรูปี อัต์ตา โหติ อโรโค ปรํ มรณา สัญ์ญีติ นํ ปัญ์ญเปน์ติ. “ รูปี จ อรูปี จ อัต์ตา โหติ ฯ เป ฯ เนวรูปี นารูปี อัต์ตา โหติ. อัน์ตวา

อตฺตา โหติ. อนนฺตวา อตฺตา โหติ. อนฺตวา จ อนนฺตวา จ อตฺตา โหติ. เนวนฺตวา นานนฺตวา อตฺตา โหติ. เอกตฺตสญฺญี อตฺตา โหติ. นานตฺตสญฺญี อตฺตา โหติ. ปริตฺตสญฺญี อตฺตา โหติ. อปฺปมาณสญฺญี อตฺตา โหติ. เอกนฺตสุขี อตฺตา โหติ. เอกนฺตทุกฺขี อตฺตา โหติ. สุขทุกฺขี อตฺตา โหติ. "อทุกฺขมสุขี อตฺตา โหติ, อโรโค ปรํ มรณา สญฺญีติ นํ ปญฺญเปนฺติ. อิเมหิ โข เต ภิกฺขเว สมณพฺราหฺมณา อุทฺธมาฆตนิกา สญฺญีวาทา อุทฺธมาฆตนํ สญฺญิมตฺตานํ ปญฺญเปนฺติ โสฬสหิ วตฺถูหิ. เย หิ เกจิ ภิกฺขเว สมณา วา พฺราหฺมณา วา อุทฺธมาฆตนิกา สญฺญีวาทา อุทฺธมาฆตนา สญฺญิมตฺตานํ ปญฺญเปนฺติ. สพฺเพ เต อิเมเหว โสฬสหิ วตฺถูหิ, เอเตสํ วา อญฺญตเรน. นตฺถิ อิโต พหิทฺธา ฯ เป ฯ เยหิ ตถาคตสฺส ยถาภุจฺจํ วณฺณํ สมฺมา วทมานา วเทยฺยุํ.

สนฺติ ภิกฺขเว เอเก สมณพฺราหฺมณา อุทฺธมาฆตนิกา อสญฺญีวาทา อุทฺธมาฆตนา อสญฺญิมตฺตานํ ปญฺญเปนฺติ อฏฺฐหิ วตฺถูหิ. เต จ โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา กิมาคมฺม กิมารพฺภ, อุทฺธมาฆตนิกา อสญฺญีวาทา อุทฺธมาฆตนา อสญฺญิมตฺตานํ ปญฺญเปนฺติ อฏฺฐหิ วตฺถูหิ. "รูปี อตฺตา โหติ อโรโค ปรํ มรณา อสญฺญีติ นํ ปญฺญเปนฺติ. "อรูปี อตฺตา โหติ อโรโค ปรํ มรณา อสญฺญีติ นํ ปญฺญเปนฺติ. "รูปี จ อรูปี จ อตฺตา โหติ ฯ เป ฯ "เนวรูปี นารูปี อตฺตา โหติ. อนฺตวา อตฺตา โหติ. อนนฺตวา อตฺตา โหติ อนฺตวา

จ อนัน์ตวา จ อัต์ตา โหติ. "เนวัน์ตวา นานัน์ตวา อัต์ตา โหติ, อโรโค ปรํ มรณา อสัญ์ญีติ นํ ปัญ์ญเปน์ติ. อิเมหิ โข เต ภิก์ขเว สมณพ์ราห์มณา อุท์ธมาฆตนิกา๑ อสัญ์ญีวาทา อุท์ธมาฆตนา๒ อสัญ์ญิมัต์ตานํ ปัญ์ญเปน์ติ, อัฏ์ฐหิ วัต์ถูหิ. เย หิ เกจิ ภิก์ขเว สมณา วา พ์ราห์มณา วา อุท์ธมาฆตนิกา อสัญ์ญีวาทา อุท์ธมาฆตนา อสัญ์ญิมัต์ตานํ ปัญ์ญเปน์ติ, สัพ์เพ เต อิเมเหว อัฏ์ฐหิ วัต์ถูหิ, เอเตสํ วา อัญ์ญตเรน. นัต์ถิ อิโต พหิท์ธา ฯเปฯ เยหิ ตถาคตัส์ส ยถาภุจ์จํ วัณ์ณํ สัม์มา วทมานา วเทย์ยุํ.

สัน์ติ ภิก์ขเว เอเก สมณพ์ราห์มณา อุท์ธมาฆตนิกา เนวสัญ์ญีนาสัญ์ญีวาทา อุท์ธมาฆตนา เนวสัญ์ญีนาสัญ์ญิมัต์ตานํ ปัญ์ญเปน์ติ อัฏ์ฐหิ วัต์ถูหิ. เต จ โภน์โต สมณพ์ราห์มณา กิมาคัม์ม กิมารัพ์ภ, อุท์ธมาฆตนิกา เนวสัญ์ญีนาสัญ์ญีวาทา อุท์ธมาฆตนา เนวสัญ์ญีนาสัญ์ญิมัต์ตานํ ปัญ์ญเปน์ติ อัฏ์ฐหิ วัต์ถูหิ. "รูปี อัต์ตา โหติ อโรโค ปรํ มรณา เนวสัญ์ญีนาสัญ์ญีติ นํ ปัญ์ญเปน์ติ. อรูปี อัต์ตา โหติ ฯเปฯ รูปี จ อรูปี จ อัต์ตา โหติ. เนวรูปีนารูปี อัต์ตา โหติ. อัน์ตวา อัต์ตา โหติ อนัน์ตวา อัต์ตา โหติ. อัน์ตวา จ อนัน์ตวา จ อัต์ตา โหติ "เนวัน์ตวานานัน์ตวา อัต์ตา โหติ อโรโค ปรํมรณา เนวสัญ์ญีนาสัญ์ญีติ นํ ปัญ์ญเปน์ติ. อิเมหิ โข เต ภิก์ขเว สมณ-

๑ ยุ. อุท์ธมาฆาตนิกา

๒ ยุ. อุท์ธมาฆาตนา

พ์ราห์มณา อุท์ธมาฆตนิกา เนวสัญ์ญีนาสัญ์ญีวาทา อุท์ธมาฆตนา เนวสัญ์ญีนาสัญ์ญิมัต์ตานํ ปัญ์ญเปน์ติ อัฏ์ฐหิ วัต์ถูหิ. เย หิ เกจิ ภิก์ขเว สมณา วา พ์ราห์มณา วา อุท์ธมาฆตนิกา เนวสัญ์ญีนาสัญ์ญีวาทา อุท์ธมาฆตนา เนวสัญ์ญีนาสัญ์ญิมัต์ตานํ ปัญ์ญเปน์ติ, สัพ์เพ เต อิเมเหว อัฏ์ฐหิ วัต์ถูหิ, เอเตสํ วา อัญ์ญตเรน. นัต์ถิ อิโต พหิท์ธา. ฯ เป ฯ เยหิ ตถาคตัส์ส ยถาภุจ์จํ วัณ์ณํ สัม์มา วทมานา วเทย์ยุํ.

สัน์ติ ภิก์ขเว เอเก สมณพ์ราห์มณา อุจ์เฉทวาทา สโต สัต์ตัส์ส อุจ์เฉทํ วินาสํ วิภวํ ปัญ์ญเปน์ติ สัต์ตหิ วัต์ถูหิ. เต จ โภน์โต สมณพ์ราห์มณา กิมาคัม์ม กิมารัพ์ภ, อุจ์เฉทวาทา สโต สัต์ตัส์ส อุจ์เฉทํ วินาสํ วิภวํ ปัญ์ญเปน์ติ สัต์ตหิ วัต์ถูหิ. อิธ ภิก์ขเว เอกัจ์โจ สมโณ วา พ์ราห์มโณ วา เอวํวาที โหติ เอวํทิฏ์ฐิ “ยโต โข โภ อยํ อัต์ตา รูปี จาตุม์มหาภูติโก มาตาเปต์ติกสัม์ภโว กายัส์ส เภทา อุจ์ฉิช์ชติ วินัส์สติ น โหติ ปรัม์มรณา. เอต์ตาวตา โข โภ อยํ อัต์ตา สัม์มา สมุจ์ฉิน์โน โหตีติ. อิต์เถเก สโต สัต์ตัส์ส อุจ์เฉทํ วินาสํ วิภวํ ปัญ์ญเปน์ติ ตมัญ์โญ เอวมาห “อัต์ถิ โข โภ เอโส อัต์ตา, ยํ ต๎วํ วเทสิ. เนโส นัต์ถีติ วทามิ. โน จ โข โภ อยํ อัต์ตา เอต์ตาวตา สัม์มา สมุจ์ฉิน์โน โหติ. อัต์ถิ โข โภ อัญ์โญ อัต์ตา ทิพ์โพ รูปี กามาวจโร กวฬิงการาหารภัก์โข, ตํ ต๎วํ น ชานาสิ น ปัส์สสิ. ตมหํ ชานามิ ปัส์สามิ. โส โข โภ อัต์ตา ยโต กายัส์ส

เภทา อุจฺฉิชฺชติ วินสฺสติ, น โหติ ปรํ มรณา. เอตฺตาวตา โข โภ อยํ อตฺตา สมฺมา สมุจฺฉินฺโน โหตีติ. อิตฺเถเก สโต สตฺตสฺส อุจฺเฉทํ วินาสํ วิภวํ ปญฺญเปนฺติ. ตมญฺโญ เอวมาห "อตฺถิ โข โภ เอโส อตฺตา, ยํ ตฺวํ วเทสิ. เนโส นตฺถีติ วทามิ. โน จ โข โภ อยํ อตฺตา เอตฺตาวตา สมฺมา สมุจฺฉินฺโน โหติ. อตฺถิ โข โภ อญฺโญ อตฺตา ทิพฺโพ รูปี มโนมโย สพฺพงฺคปจฺจงฺคี อหีนินฺทฺริโย, ตํ ตฺวํ น ชานาสิ น ปสฺสสิ. ตมหํ ชานามิ ปสฺสามิ. โส โข โภ อตฺตา ยโต กายสฺส เภทา อุจฺฉิชฺชติ วินสฺสติ, น โหติ ปรมฺมรณา. เอตฺตาวตา โข โภ อยํ อตฺตา สมฺมา สมุจฺฉินฺโน โหตีติ. อิตฺเถเก สโต สตฺตสฺส อุจฺเฉทํ วินาสํ วิภวํ ปญฺญเปนฺติ. ตมญฺโญ เอวมาห "อตฺถิ โข โภ เอโส อตฺตา, ยํ ตฺวํ วเทสิ. เนโส นตฺถีติ วทามิ. โน จ โข โภ อยํ อตฺตา เอตฺตาวตา สมฺมา สมุจฺฉินฺโน โหติ. อตฺถิ โข โภ อญฺโญ อตฺตา สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา, ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา, นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา, "อนนฺโต อากาโสติ อากาสานญฺจายตนูปโค, ยํ ตฺวํ น ชานาสิ น ปสฺสสิ. ตมหํ ชานามิ ปสฺสามิ. โส โข โภ อตฺตา ยโต กายสฺส เภทา อุจฺฉิชฺชติ วินสฺสติ, น โหติ ปรมฺมรณา. เอตฺตาวตา โข โภ อยํ อตฺตา สมฺมา สมุจฺฉินฺโน โหตีติ. อิตฺเถเก สโต สตฺตสฺส • อุจฺเฉทํ วินาสํ วิภวํ ปญฺญเปนฺติ

สี. ยุ. ตํ ตฺวํ (จตูสุ ฐาเนสุ)

ตมัญ์โญ เอวมาห " อัต์ถิ โข โภ เอโส อัต์ตา, ยํ ต์วํ วเทสิ.
เนโส นัต์ถีติ วทามิ. โน จ โข โภ อยํ อัต์ตา เอต์ตาวตา
สัม์มา สมุจ์ฉิน์โน โหติ. อัต์ถิ โข โภ อัญ์โญ อัต์ตา
สัพ์พโส อากาสานัญ์จายตนํ สมติก์กัม์ม, " อนัน์ตํ วิญ์ญาณัน์ติ
วิญ์ญาณัญ์จายตนูปโค, ยํ ต์วํ น ชานาสิ น ปัส์สสิ. ตมหํ
ชานามิ ปัส์สามิ. โส โข โภ อัต์ตา ยโต กายัส์ส เภทา
อุจ์ฉิช์ชติ วินัส์สติ, น โหติ ปรัม์มรณา. เอต์ตาวตา โข โภ
อยํ อัต์ตา สัม์มา สมุจ์ฉิน์โน โหตีติ. อิต์เถเก สโต
สัต์ตัส์ส อุจ์เฉทํ วินาสํ วิภวํ ปัญ์ญเปน์ติ. ตมัญ์โญ
เอวมาห " อัต์ถิ โข โภ เอโส อัต์ตา ยํ ต์วํ วเทสิ.
เนโส นัต์ถีติ วทามิ. โน จ โข โภ อยํ อัต์ตา เอต์ตาวตา
สัม์มา สมุจ์ฉิน์โน โหติ. อัต์ถิ โข โภ อัญ์โญ อัต์ตา
สัพ์พโส วิญ์ญาณัญ์จายตนํ สมติก์กัม์ม, " นัต์ถิ กิญ์จีติ อากิญ์
จัญ์ญายตนูปโค, ยํ ต์วํ น ชานาสิ น ปัส์สสิ. ตมหํ ชานามิ
ปัส์สามิ. โส โข โภ อัต์ตา ยโต กายัส์ส เภทา อุจ์ฉิช์ชติ
วินัส์สติ, น โหติ ปรัม์มรณา. เอต์ตาวตา โข โภ อยํ อัต์ตา
สัม์มา สมุจ์ฉิน์โน โหตีติ. อิต์เถเก สโต สัต์ตัส์ส อุจ์เฉทํ วินาสํ
วิภวํ ปัญ์ญเปน์ติ. ตมัญ์โญ เอวมาห " อัต์ถิ โข โภ เอโส
อัต์ตา, ยํ ต์วํ วเทสิ. เนโส นัต์ถีติ วทามิ. โน จ โข โภ
อยํ อัต์ตา เอต์ตาวตา สัม์มา สมุจ์ฉิน์โน โหติ, อัต์ถิ โข
โภ อัญ์โญ อัต์ตา สัพ์พโส อากิญ์จัญ์ญายตนํ สมติก์กัม์ม,

[๑]เนวสัญ์ญานาสัญ์ญายตนูปโค, ยํ ต์วํ น ชานาสิ น ปัส์สสิ. ตมหํ ชานามิ ปัส์สามิ. โส โข โภ อยํ[๒] อัต์ตา ยโต กายัส์ส เภทา อุจ์ฉิช์ชติ วินัส์สติ, น โหติ ปรัม์มรณา. เอต์ตาวตา โข โภ อยํ อัต์ตา สัม์มา สมุจ์ฉิน์โน โหตีติ อิต์เถเก สโต สัต์ตัส์ส อุจ์เฉทํ วินาสํ วิภวํ ปัญ์ญเปน์ติ. อิเมหิ โข เต ภิก์ขเว สมณพ์ราห์มณา อุจ์เฉทวาทา สโต สัต์ตัส์ส อุจ์เฉทํ วินาสํ วิภวํ ปัญ์ญเปน์ติ, สัต์ตหิ วัต์ถูหิ. เย หิ เกจิ ภิก์ขเว สมณา วา พ์ราห์มณา วา อุจ์เฉทวาทา สโต สัต์ตัส์ส อุจ์เฉทํ วินาสํ วิภวํ ปัญ์ญเปน์ติ. สัพ์เพ เต อิเมเหว สัต์ตหิ วัต์ถูหิ. ฯ เป ฯ เยหิ ตถาคตัส์ส ยถาภุจ์จํ วัณ์ณํ สัม์มา วทมานา วเทย์ยุํ.

สัน์ติ ภิก์ขเว เอเก สมณพ์ราห์มณา ทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานวาทา, สโต สัต์ตัส์ส ปรมทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานํ ปัญ์ญเปน์ติ, ปัญ์จหิ วัต์ถูหิ. เต จ โภน์โต สมณพ์ราห์มณา กิมาคัม์ม กิมารัพ์ภ, ทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานวาทา สโต สัต์ตัส์ส ปรมทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานํ ปัญ์ญเปน์ติ, ปัญ์จหิ วัต์ถูหิ. อิธ ภิก์ขเว เอกัจ์โจ สมโณ วา พ์ราห์มโณ วา เอวํวาที โหติ เอวํทิฏ์ฐี " ยโต โข โภ อยํ อัต์ตา ปัญ์จหิ กามคุเณหิ สมัป์ปิโต สมังคิภูโต ปริจาเรติ, เอต์ตาวตา โข โภ อยํ อัต์ตา ปรมทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานัป์ปัต์โต[๓] โหตีติ อิต์เถเก สโต สัต์ตัส์ส ปรม

---

๑ ยุ. สัน์ตเมตํ ปณีตเมตัน์ติ เนว-โค

๒ สี. ยุ. " อยัน์ติ " ปาโฐ นทิส์สติ

๓ ปรมทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานํ ปัต์โตติ, ปี ปาโฐ

ทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานํ ปัญ์ญเปน์ติ. ตมัญ์โญ เอวมาห "อัต์ถิ โข โภ เอโส อัต์ตา, ยํ ต์วํ วเทสิ. เนโส นัต์ถีติ วทามิ. โน จ โข โภ อยํ อัต์ตา เอต์ตาวตา ปรมทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานัป์ปัต์โต โหติ. ตํ กิส์ส เหตุ. กามา หิ โภ อนิจ์จา ทุก์ขา วิปริณามธัม์มา. เตสํ วิปริณามัญ์ญถาภาวา, อุป์ปัช์ชัน์ติ โสกปริเทวทุก์ขโทมนัส์สุปายาสา. ยโต โข โภ อยํ อัต์ตา วิวิจ์เจว กาเมหิ วิวิจ์จ อกุสเลหิ ธัม์เมหิ. สวิตัก์กํ สวิจารํ วิเวกชํ ปีติสุขํ ปฐมํ ฌานํ อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ เอต์ตาวตา โข โภ อยํ อัต์ตา ปรมทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานัป์ปัต์โต โหตีติ. อิต์เถเก สโต สัต์ตัส์ส ปรมทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานํ ปัญ์ญเปน์ติ. ตมัญ์โญ เอวมาห "อัต์ถิ โข โภ เอโส อัต์ตา, ยํ ต์วํ วเทสิ. เนโส นัต์ถีติ วทามิ. โน จ โข โภ อยํ อัต์ตา เอต์ตาวตา ปรมทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานัป์ปัต์โต โหติ. ตํ กิส์ส เหตุ. ยเทว ตัต์ถ วิตัก์กิตํ วิจาริตํ, เอเตเนตํ โอฬาริกํ อัก์ขายติ. ยโต โข โภ อยํ อัต์ตา วิตัก์กวิจารานํ วูปสมา อัช์ฌัต์ตํ สัม์ปสาทนํ เจตโส เอโกทิภาวํ อวิตัก์กํ อวิจารํ สมาธิชํ ปีติสุขํ ทุติยํ ฌานํ อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ. เอต์ตาวตา โข โภ อยํ อัต์ตา ปรมทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานัป์ปัต์โต โหตีติ. อิต์เถเก สโต สัต์ตัส์ส ปรมทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานํ ปัญ์ญเปน์ติ. ตมัญ์โญ เอวมาห "อัต์ถิ โข โภ เอโส อัต์ตา, ยํ ต์วํ วเทสิ. เนโส นัต์ถีติ วทามิ. โน จ โข โภ อยํ อัต์ตา เอต์ตาวตา ปรมทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานัป์ปัต์โต โหติ. ตํ กิส์ส เหตุ. ยเทว ตัต์ถ

ปีติคตํ เจตโส อุท์พิลาวิตัต์ตํ, เอเตเนตํ โอฬาริกํ อัก์ขายติ. ยโต โข โภ อยํ อัต์ตา ปีติยา จ วิราคา อุเปก์ขโก จ วิหรติ, สโต จ สัม์ปชาโน. สุขัญ์จ กาเยน ปฏิสํเวเทติ. ยัน์ตํ อริยา อาจิก์ขัน์ติ "อุเปก์ขโก สติมา สุขวิหารีติ. ตติยํ. ฌานํ อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ. เอต์ตาวตา โข โภ อยํ อัต์ตา ปรมทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานัป์ปัต์โต โหติ. อิต์เถเก สโต สัต์ตัส์ส ปรมทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานํ ปัญ์ญเปน์ติ. ตมัญ์โญ เอวมาห "อัต์ถิ โข โภ เอโส อัต์ตา, ยํ ต์วํ วเทสิ. เนโส นัต์ถีติ วทามิ. โน จ โภ อยํ อัต์ตา เอต์ตาวตา ปรมทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานัป์ปัต์โต โหติ. ตํ กิส์ส เหตุ. ยเทว ตัต์ถ สุขมิติ เจตโส อาโภโค, เอเตเนตํ โอฬาริกํ อัก์ขายติ. ยโต โข โภ อยํ อัต์ตา, สุขัส์ส จ ปหานา ทุก์ขัส์ส จ ปหานา, ปุพ์เพว โสมนัส์สโทมนัส์สานํ อัต์ถังคมา, อทุก์ขมสุขํ อุเปก์ขาสติปาริสุท์ธึ จตุต์ถํ ฌานํ อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ. เอต์ตาวตา โข โภ อยํ อัต์ตา ปรมทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานัป์ปัต์โต โหตีติ. อิต์เถเก สโต สัต์ตัส์ส ปรมทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานํ ปัญ์ญเปน์ติ. อิเมหิ โข เต ภิก์ขเว สมณพ์ราห์มณา ทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานวาทา สโต สัต์ตัส์ส ปรมทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานํ ปัญ์ญเปน์ติ, ปัญ์จหิ วัต์ถูหิ. เย หิ เกจิ ภิก์ขเว สมณา วา พ์ราห์มณา วา ทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานวาทา สโต สัต์ตัส์ส ปรมทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานํ ปัญ์ญเปน์ติ, สัพ์เพ เต อิเมเหว ปัญ์จหิ วัต์ถูหิ, ฯ เป ฯ เยหิ ตถาคตัส์ส ยถาภุจ์จํ วัณ์ณํ สัม์มา วทมานา วเทย์ยุํ. อิเมหิ โข

เต ภิก์ขเว สมณพ์ราห์มณา อปรัน์ตกัปิ์ปิกา อปรัน์ตานุทิฏ์ฐิโน อปรัน์ตํ อารัพ์ภ อเนกวิหิตานิ อธิมุต์ติปทานิ อภิวทัน์ติ จตุจัต์ตาฬีสาย วัต์ถูหิ. เย หิ เกจิ ภิก์ขเว สมณา วา, พ์ราห์มณา วา อปรัน์ตกัปิ์ปิกา อปรัน์ตานุทิฏ์ฐิโน อปรัน์ตํ อารัพ์ภ อเนกวิหิตานิ อธิมุต์ติปทานิ อภิวทัน์ติ, สัพ์เพ เต อิเมเหว จตุจัต์ตาฬีสาย วัต์ถูหิ. ฯ เป ฯ เยหิ ตถาคตัส์ส ยถาภุจ์จํ วัณ์ณํ สัม์มา วทมานา วเทย์ยุํ. อิเมหิ โข เต ภิก์ขเว สมณพ์ราห์มณา ปุพ์พัน์ตกัปิ์ปิกา จ อปรัน์ตกัปิ์ปิกา จ ปุพ์พัน์ตาปรัน์ตกัปิ์ปิกา จ ปุพ์พัน์ตาปรัน์ตานุทิฏ์ฐิโน ปุพ์พัน์ตาปรัน์ตํ อารัพ์ภ อเนกวิหิตานิ อธิมุต์ติปทานิ อภิวทัน์ติ, ท์วาสัฏ์ฐิยา วัต์ถูหิ. เย หิ เกจิ ภิก์ขเว สมณา วา พ์ราห์มณา วา ปุพ์พัน์ตกัปิ์ปิกา วา อปรัน์ตกัปิ์ปิกา วา ปุพ์พัน์ตาปรัน์ตกัปิ์ปิกา วา ปุพ์พัน์ตาปรัน์ตานุทิฏ์ฐิโน ปุพ์พัน์ตาปรัน์ตํ อารัพ์ภ, อเนกวิหิตานิ อธิมุต์ติปทานิ อภิวทัน์ติ, สัพ์เพ เต อิเมเหว ท์วาสัฏ์ฐิยา วัต์ถูหิ, เอเตสํ วา อัญ์ญตเรน. นัต์ถิ อิโต พหิท์ธา. ตยิทํ ภิก์ขเว ตถาคโต ปชานาติ " อิเม ทิฏ์ฐิฏ์ฐานา เอวํ คหิตา เอวํ ปรามัฏ์ฐา เอวํคติกา ภวัน์ติ เอวํ อภิสัม์ปรายาติ. ตัญ์จ ตถาคโต ปชานาติ, ตโต จ อุต์ตริตรํ ปชานาติ, ตัญ์จ ปชานนํ น ปรามสติ, อปรามสโต จัส์ส ปัจ์จัต์ตัญ์เญว นิพ์พุติ วิทิตา. เวทนานํ สมุทยัญ์จ อัต์ถังคมัญ์จ อัส์สาทัญ์จ อาทีนวัญ์จ นิส์สรณัญ์จ ยถาภูตํ วิทิต์วา, อนุปาทา วิมุต์โต ภิก์ขเว ตถาคโต. อิเม โข เต ภิก์ขเว

ธัม์มา คัม์ภีรา ทุท์ทสา ทุรนุโพธา สัน์ตา ปณีตา อตัก์กาวจรา นิปุณา ปัณ์ฑิตเวทนียา. เย ตถาคโต สยํ อภิญ์ญา สัจ์ฉิกัต์วา ปเวเทติ, เยหิ ตถาคตัส์ส ยถาภุจ์จํ วัณ์ณํ สัม์มา วทมานา วเทย์ยุํ.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา สัส์สตวาทา สัส์สตํ อัต์ตานัญ์จ โลกัญ์จ ปัญ์ญเปน์ติ, จตูหิ วัต์ถูหิ. ตทปิ เตสํ ภวตํ สมณพ์ราห์มณานํ อชานตํ อปัส์สตํ เวทยิตํ ตัณ์หาคตานํ ปริตัส์สิตํ วิป์ผัน์ทิตเมว.*

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา เอกัจ์จสัส์สติกา เอกัจ์จอสัส์สติกา เอกัจ์จํ สัส์สตํ เอกัจ์จํ อสัส์สตํ อัต์ตานัญ์จ โลกัญ์จ ปัญ์ญเปน์ติ, จตูหิ วัต์ถูหิ. ตทปิ เตสํ ภวตํ สมณพ์ราห์มณานํ อชานตํ อปัส์สตํ เวทยิตํ ตัณ์หาคตานํ ปริตัส์สิตํ วิป์ผัน์ทิตเมว.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา อัน์ตานัน์ติกา อัน์ตานัน์ตํ โลกัส์ส ปัญ์ญเปน์ติ, จตูหิ วัต์ถูหิ. ตทปิ เตสํ ภวตํ สมณพ์ราห์มณานํ อชานตํ อปัส์สตํ เวทยิตํ ตัณ์หาคตานํ ปริตัส์สิตํ วิป์ผัน์ทิตเมว.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา อมราวิก์เขปิกา ตัต์ถ ตัต์ถ ปัญ์หํ ปุฏ์ฐา สมานา วาจาวิก์เขปํ อาปัช์ชัน์ติ อมราวิก์เขปํ, จตูหิ วัต์ถูหิ. ตทปิ เตสํ ภวตํ สมณพ์ราห์มณานํ อชานตํ อปัส์สตํ เวทยิตํ ตัณ์หาคตานํ ปริตัส์สิตํ วิป์ผัน์ทิตเมว.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา อธิจ์จสมุป์ปัน์นิกา

---

* สี. ปริตสิตวิป์ผัน์ทิตเมว

อธิจ์จสมุปั์ปัน์นํ อัต์ตานัญ์จ โลกัญ์จ ปัญ์ญเปน์ติ, ท๎วีหิ วัต์ถูหิ. ตทปิ เตสํ ภวตํ สมณพ์ราห์มณานํ อชานตํ อปัส์สตํ เวทยิตํ ตัณ์หาคตานํ ปริตัส์สิตํ วิปั์ผัน์ทิตเมว.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา ปุพ์พัน์ตกัป์ปิกา ปุพ์พัน์ตานุทิฏ์ฐิโน ปุพ์พัน์ตํ อารัพ์ภ อเนกวิหิตานิ อธิมุต์ติปทานิ อภิวทัน์ติ, อัฏ์ฐารสหิ วัต์ถูหิ. ตทปิ เตสํ ภวตํ สมณพ์ราห์มณานํ อชานตํ อปัส์สตํ เวทยิตํ ตัณ์หาคตานํ ปริตัส์สิตํ วิปั์ผัน์ทิตเมว.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา อุท์ธมาฆตนิกา สัญ์ญีวาทา อุท์ธมาฆตนา สัญ์ญิมัต์ตานํ ปัญ์ญเปน์ติ, โสฬสหิ วัต์ถูหิ. ตทปิ เตสํ ภวตํ สมณพ์ราห์มณานํ อชานตํ อปัส์สตํ เวทยิตํ ตัณ์หาคตานํ ปริตัส์สิตํ วิปั์ผัน์ทิตเมว.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา อุท์ธมาฆตนิกา อสัญ์ญีวาทา อุท์ธมาฆตนา อสัญ์ญิมัต์ตานํ ปัญ์ญเปน์ติ, อัฏ์ฐหิ วัต์ถูหิ. ตทปิ เตสํ ภวตํ สมณพ์ราห์มณานํ อชานตํ อปัส์สตํ เวทยิตํ ตัณ์หาคตานํ ปริตัส์สิตํ วิปั์ผัน์ทิตเมว.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา อุท์ธมาฆตนิกา เนวสัญ์ญีนาสัญ์ญีวาทา อุท์ธมาฆตนา เนวสัญ์ญีนาสัญ์ญิมัต์ตานํ ปัญ์ญเปน์ติ, อัฏ์ฐหิ วัต์ถูหิ. ตทปิ เตสํ ภวตํ สมณพ์ราห์มณานํ อชานตํ อปัส์สตํ เวทยิตํ ตัณ์หาคตานํ ปริตัส์สิตํ วิปั์ผัน์ทิตเมว.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา อุจ์เฉทวาทา สโต

สัต์ตัส์ส อุจ์เฉทํ วินาสํ วิภวํ ปัญ์ญเปน์ติ, สัต์ตหิ วัต์ถูหิ. ตทปิ เตสํ ภวตํ สมณพ์ราห์มณานํ อชานตํ อปัส์สตํ เวทยิตํ ตัณ์หาคตานํ ปริตัส์สิตํ วิป์ผัน์ทิตเมว.

สัน์ติ ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา ทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานวาทา สโต สัต์ตัส์ส ปรมทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานํ ปัญ์ญเปน์ติ, ปัญ์จหิ วัต์ถูหิ. ตทปิ เตสํ ภวตํ สมณพ์ราห์มณานํ อชานตํ อปัส์สตํ เวทยิตํ ตัณ์หาคตานํ ปริตัส์สิตํ วิป์ผัน์ทิตเมว.

สัน์ติ ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา อปรัน์ตกัป์ปิกา อปรัน์ตานุทิฏ์ฐิโน อปรัน์ตํ อารัพ์ภ อเนกวิหิตานิ อธิมุต์ติปทานิ อภิวทัน์ติ, จตุจัต์ตาฬีสาย วัต์ถูหิ. ตทปิ เตสํ ภวตํ สมณพ์ราห์มณานํ อชานตํ อปัส์สตํ เวทยิตํ ตัณ์หาคตานํ ปริตัส์สิตํ วิป์ผัน์ทิตเมว.

สัน์ติ ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา ปุพ์พัน์ตกัป์ปิกา จ อปรัน์ตกัป์ปิกา จ ปุพ์พัน์ตาปรัน์ตกัป์ปิกา จ ปุพ์พัน์ตาปรัน์ตานุทิฏ์ฐิโน ปุพ์พัน์ตาปรัน์ตํ อารัพ์ภ อเนกวิหิตานิ อธิมุต์ติปทานิ อภิวทัน์ติ, ท์วาสัฏ์ฐิยา วัต์ถูหิ. ตทปิ เตสํ ภวตํ สมณพ์ราห์มณานํ อชานตํ อปัส์สตํ เวทยิตํ ตัณ์หาคตานํ ปริตัส์สิตํ วิป์ผัน์ทิตเมว.

สัน์ติ ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา สัส์สตวาทา สัส์สตํ อัต์ตานัญ์จ โลกัญ์จ ปัญ์ญเปน์ติ, จตูหิ วัต์ถูหิ. ตทปิ ผัส์สปัจ์จยา.

สัน์ติ ภิก์ขเว เย เต สมณพ์รมห์มณา เอกัจ์จสัส์สติกา

เอกจฺจอสสฺสติกา เอกจฺจํ สสฺสตํ เอกจฺจํ อสสฺสตํ อตฺตานญฺจ โลกญฺจ ปญฺญเปนฺติ, จตูหิ วตฺถูหิ. ตทปิ ผสฺสปจฺจยา.

ตตฺร ภิกฺขเว เย เต สมณพฺราหฺมณา อนฺตานนฺติกา อนฺตานนฺตํ โลกสฺส ปญฺญเปนฺติ, จตูหิ วตฺถูหิ. ตทปิ ผสฺสปจฺจยา.

ตตฺร ภิกฺขเว เย เต สมณพฺราหฺมณา อมราวิกฺเขปิกา ตตฺถ ตตฺถ ปญฺหํ ปุฏฺฐา สมานา วาจาวิกฺเขปํ อาปชฺชนฺติ อมราวิกฺเขปํ, จตูหิ วตฺถูหิ. ตทปิ ผสฺสปจฺจยา.

ตตฺร ภิกฺขเว เย เต สมณพฺราหฺมณา อธิจฺจสมุปฺปนฺนิกา อธิจฺจสมุปฺปนฺนํ อตฺตานญฺจ โลกญฺจ ปญฺญเปนฺติ, ทฺวีหิ วตฺถูหิ. ตทปิ ผสฺสปจฺจยา.

ตตฺร ภิกฺขเว เย เต สมณพฺราหฺมณา ปุพฺพนฺตกปฺปิกา ปุพฺพนฺตานุทิฏฺฐิโน ปุพฺพนฺตํ อารพฺภ อเนกวิหิตานิ อธิมุตฺติปทานิ อภิวทนฺติ, อฏฺฐารสหิ วตฺถูหิ. ตทปิ ผสฺสปจฺจยา.

ตตฺร ภิกฺขเว เย เต สมณพฺราหฺมณา อุทฺธมาฆตนิกา สญฺญีวาทา อุทฺธมาฆตนา สญฺญิมตฺตานํ ปญฺญเปนฺติ, โสฬสหิ วตฺถูหิ. ตทปิ ผสฺสปจฺจยา.

ตตฺร ภิกฺขเว เย เต สมณพฺราหฺมณา อุทฺธมาฆตนิกา อสญฺญีวาทา อุทฺธมาฆตนา อสญฺญิมตฺตานํ ปญฺญเปนฺติ, อฏฺฐหิ วตฺถูหิ. ตทปิ ผสฺสปจฺจยา.

ตตฺร ภิกฺขเว เย เต สมณพฺราหฺมณา อุทฺธมาฆตนิกา เนวสญฺญีนาสญฺญีวาทา อุทฺธมาฆตนา เนวสญฺญีนาสญฺญิมตฺตานํ ปญฺญเปนฺติ, อฏฺฐหิ วตฺถูหิ. ตทปิ ผสฺสปจฺจยา.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์รามณา อุจ์เฉทวาทา สโต สัต์ตัส์ส อุจ์เฉทํ วินาสํ วิภวํ บัณ์ณเปน์ติ, สัต์ตหิ วัต์ถูหิ. ตทบี ผัส์สบัจ์จยา.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา ทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานวาทา สโต สัต์ตัส์ส ปรมทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานํ บัณ์ณเปน์ติ, บัณ์จหิ วัต์ถูหิ. ตทบี ผัส์สบัจ์จยา.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา อปรัน์ตกัป์บิกา อปรัน์ตานุทิฏ์ฐิโน อปรัน์ตํ อารัพ์ภ, อเนกวิหิตานิ อธิมุต์ติปทานิ อภิวทัน์ติ, จตุจัต์ตาฬีสาย วัต์ถูหิ. ตทบี ผัส์สบัจ์จยา.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา ปุพ์พัน์ตกัป์บิกา จ อปรัน์ตกัป์บิกา จ ปุพ์พัน์ตาปรัน์ตกัป์บิกา จ ปุพ์พัน์ตาปรัน์ตานุทิฏ์ฐิโน ปุพ์พัน์ตาปรัน์ตํ อารัพ์ภ อเนกวิหิตานิ อธิมุต์ติปทานิ อภิวทัน์ติ, ท์วาสัฏ์ฐิยา วัต์ถูหิ. ตทบี ผัส์สบัจ์จยา.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา สัส์สตวาทา สัส์สตํ อัต์ตานัญ์จ โลกัญ์จ บัณ์ณเปน์ติ, จตูหิ วัต์ถูหิ. "เต วต อัญ์ญัต์ร ผัส์สา ปฏิสํเวทิส์สัน์ตีติ เนตํ ฐานํ วิช์ชติ.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา เอกัจ์จสัส์สติกา เอกัจ์จอสัส์สติกา เอกัจ์จํ สัส์สตํ เอกัจ์จํ อสัส์สตํ อัต์ตานัญ์จ โลกัญ์จ บัณ์ณเปน์ติ, จตูหิ วัต์ถูหิ. "เต วต อัญ์ญัต์ร ผัส์สา ปฏิสํเวทิส์สัน์ตีติ เนตํ ฐานํ วิช์ชติ.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา อัน์ตานัน์ติกา

อัน์ตานัน์ตํ โลกัส์ส ปัญ์ญเปน์ติ, จตูหิ วัต์ถูหิ. " เต วต อัญ์ญัต์ร ผัส์สา ปฏิสํเวทิส์สัน์ตีติ เนตํ ฐานํ วิช์ชติ.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา อมราวิก์เขปิกา ตัต์ถ ตัต์ถ ปัญ์หํ ปุฏ์ฐา สมานา วาจาวิก์เขปํ อาปัช์ชัน์ติ อมราวิก์เขปํ, จตูหิ วัต์ถูหิ. " เต วต อัญ์ญัต์ร ผัส์สา ปฏิสํเวทิส์สัน์ตีติ เนตํ ฐานํ วิช์ชติ.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา อธิจ์จสมุป์ปัน์นิกา อธิจ์จสมุป์ปัน์นํ อัต์ตานัญ์จ โลกัญ์จ ปัญ์ญเปน์ติ, ท์วีหิ วัต์ถูหิ. " เต วต อัญ์ญัต์ร ผัส์สา ปฏิสํเวทิส์สัน์ตีติ เนตํ ฐานํ วิช์ชติ.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา ปุพ์พัน์ตกัป์ปิกา ปุพ์พัน์ตานุทิฏ์ฐิโน ปุพ์พัน์ตํ อารัพ์ภ อเนกวิหิตานิ อธิมุต์ติปทานิ อภิวทัน์ติ, อัฏ์ฐารสหิ วัต์ถูหิ. " เต วต อัญ์ญัต์ร ผัส์สา ปฏิสํเวทิส์สัน์ตีติ เนตํ ฐานํ วิช์ชติ.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา อุท์ธมาฆตนิกา สัญ์ญีวาทา อุท์ธมาฆตนา สัญ์ญิมัต์ตานํ ปัญ์ญเปน์ติ, โสฬสหิ วัต์ถูหิ. " เต วต อัญ์ญัต์ร ผัส์สา ปฏิสํเวทิส์สัน์ตีติ เนตํ ฐานํ วิช์ชติ.

ตัต์ร ภิก์ขเว เย เต สมณพ์ราห์มณา อุท์ธมาฆตนิกา อสัญ์ญีวาทา อุท์ธมาฆตนา อสัญ์ญิมัต์ตานํ ปัญ์ญเปน์ติ, อัฏ์ฐหิ วัต์ถูหิ. " เต วต อัญ์ญัต์ร ผัส์สา ปฏิสํเวทิส์สัน์ตีติ เนตํ ฐานํ วิช์ชติ.

ตัต๎ร ภิก๎ขเว เย เต สมณพ๎ราห๎มณา อุท๎ธมาฆตนิกา เนวสัญ๎ญีนาสัญ๎ญีวาทา อุท๎ธมาฆตนา เนวสัญ๎ญีนาสัญ๎ญึ อัต๎ตานํ ปัญ๎ญเปน๎ติ, อัฏ๎ฐหิ วัต๎ถูหิ. "เต วต อัญ๎ญัต๎ร ผัส๎สา ปฏิสํเวทิส๎สัน๎ตีติ เนตํ ฐานํ วิช๎ชติ.

ตัต๎ร ภิก๎ขเว เย เต สมณพ๎ราห๎มณา อุจ๎เฉทวาทา สโต สัต๎ตัส๎ส อุจ๎เฉทํ วินาสํ วิภวํ ปัญ๎ญเปน๎ติ, สัต๎ตหิ วัต๎ถูหิ. "เต วต อัญ๎ญัต๎ร ผัส๎สา ปฏิสํเวทิส๎สัน๎ตีติ เนตํ ฐานํ วิช๎ชติ.

ตัต๎ร ภิก๎ขเว เย เต สมณพ๎ราห๎มณา ทิฏ๎ฐธัม๎มนิพ๎พานวาทา สโต สัต๎ตัส๎ส ปรมทิฏ๎ฐธัม๎มนิพ๎พานํ ปัญ๎ญเปน๎ติ, ปัญ๎จหิ วัต๎ถูหิ. "เต วต อัญ๎ญัต๎ร ผัส๎สา ปฏิสํเวทิส๎สัน๎ตีติ เนตํ ฐานํ วิช๎ชติ.

ตัต๎ร ภิก๎ขเว เย เต สมณพ๎ราห๎มณา อปรัน๎ตกัป๎ปิกา อปรัน๎ตานุทิฏ๎ฐิโน อปรัน๎ตํ อารัพ๎ภ อเนกวิหิตานิ อธิมุต๎ติปทานิ อภิวทัน๎ติ, จตุจัต๎ตาฬีสาย วัต๎ถูหิ. "เต วต อัญ๎ญัต๎ร ผัส๎สา ปฏิสํเวทิส๎สัน๎ตีติ เนตํ ฐานํ วิช๎ชติ.

ตัต๎ร ภิก๎ขเว เย เต สมณพ๎ราห๎มณา ปุพ๎พัน๎ตกัป๎ปิกา จ อปรัน๎ตกัป๎ปิกา จ ปุพ๎พัน๎ตาปรัน๎ตกัป๎ปิกา จ ปุพ๎พัน๎ตาปรัน๎ตานุทิฏ๎ฐิโน ปุพ๎พัน๎ตาปรัน๎ตํ อารัพ๎ภ อเนกวิหิตานิ อธิมุต๎ติปทานิ อภิวทัน๎ติ, ท๎วาสัฏ๎ฐิยา วัต๎ถูหิ. "เต วต อัญ๎ญัต๎ร ผัส๎สา ปฏิสํเวทิส๎สัน๎ตีติ เนตํ ฐานํ วิช๎ชติ.

ตัต๎ร ภิก๎ขเว เย เต สมณพ๎ราห๎มณา สัส๎สตวาทา

สัส์สตํ อัต์ตานัญ์จ โลกัญ์จ ปัญ์ญเปน์ติ, จตูหิ วัต์ถูหิ. เยปิ เต สมณพ์ราห์มณา เอกัจ์จสัส์สติกา เอกัจ์จอสัส์สติกา, เยปิ เต สมณพ์ราห์มณา อัน์ตานัน์ติกา, เยปิ เต สมณพ์ราห์มณา อมราวิก์เขปิกา, เยปิ เต สมณพ์ราห์มณา อธิจ์จสมุปปัน์นิกา, เยปิ เต สมณพ์ราห์มณา ปุพ์พัน์ตกัป์ปิกา, เยปิ เต สมณพ์ราห์มณา อุท์ธมาฆตนิกา สัญ์ญีวาทา, เยปิ เต สมณพ์ราห์มณา อุท์ธมาฆตนิกา อสัญ์ญีวาทา, เยปิ เต สมณพ์ราห์มณา อุท์ธมาฆตนิกา เนวสัญ์ญีนาสัญ์ญีวาทา, เยปิ เต สมณพ์ราห์มณา อุจ์เฉทวาทา, เยปิ เต สมณพ์ราห์มณา ทิฏ์ฐธัม์มนิพ์พานวาทา, เยปิ เต สมณพ์ราห์มณา อปรัน์ตกัป์ปิกา, เยปิ เต สมณพ์ราห์มณา ปุพ์พัน์ตกัป์ปิกา จ อปรัน์ตกัป์ปิกา จ ปุพ์พัน์ตาปรัน์ตกัป์ปิกา จ ปุพ์พัน์ตาปรัน์ตานุทิฏ์ฐิโน ปุพ์พัน์ตาปรัน์ตํ อารัพ์ภ อเนกวิหิตานิ อธิมุต์ติปทานิ อภิวทัน์ติ, ท์วาสัฏ์ฐิยา วัต์ถูหิ. สัพ์เพ เต ฉหิ ผัส์สายตเนหิ ผุส์สาผุส์สา[๑] ปฏิสํเวเทน์ติ. เตสํ เวทนาปัจ์จยา ตัณ์หา, ตัณ์หาปัจ์จยา อุปาทานํ, อุปาทานปัจ์จยา ภโว, ภวปัจ์จยา ชาติ, ชาติปัจ์จยา ชรามรณํ โสกปริเทวทุก์ขโทมนัส์สุปายาสา สัม์ภวัน์ติ. ยโต โข ภิก์ขเว ภิก์ขุ ฉัน์นํ ผัส์สายตนานํ สมุทยัญ์จ อัต์ถังคมัญ์จ อัส์สาทัญ์จ อาทีนวัญ์จ นิส์สรณัญ์จ ยาถาภูตํ ปชานาติ. อยํ อิเมหิ สัพ์เพเหว อุต์ตริตรํ ปชานาติ. เย หิ เกจิ ภิก์ขเว สมณา วา พ์ราห์มณา วา

---

๑ สี. ผุส์ส ผุส์ส, อัฏ์ฐกถายํ "ผุส์สา ผุส์สา"

ปุพฺพนฺตกปฺปิกา วา อปรนฺตกปฺปิกา วา ปุพฺพนฺตาปรนฺตกปฺปิกา วา ปุพฺพนฺตาปรนฺตานุทิฏฺฐิโน ปุพฺพนฺตาปรนฺตํ อารพฺภ อเนกวิหิตานิ อธิมุตฺติปทานิ อภิวทนฺติ, สพฺเพ เต อิเมเหว ท๎วาสฏฺฐิยา วตฺถูหิ อนฺโตชาลิกตา เอตฺถ สิตาว อุมฺมุชฺชมานา อุมฺมุชฺชนฺติ. เอตฺถ ปริยาปนฺนา อนฺโตชาลิกตาว อุมฺมุชฺชมานา อุมฺมุชฺชนฺติ. เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว ทกฺโข เกวฏฺโฏ วา เกวฏฺฏนฺเตวาสี วา สุขุมจฺฉิทฺทเกน ๑ ชาเลน ปริตฺตํ อุทกรหทํ โอตฺถเรยฺย. ตสฺส เอวมสฺส "เย โข เกจิ อิมสฺมึ อุทกรหเท โอฬาริกา ปาณา, สพฺเพเปเต อนฺโตชาลิกตา เอตฺถ สิตาว อุมฺมุชฺชมานา อุมฺมุชฺชนฺติ. เอตฺถ ปริยาปนฺนา อนฺโตชาลิกตาว อุมฺมุชฺชมานา อุมฺมุชฺชนฺตี"ติ. เอวเมว โข ภิกฺขเว เย หิ เกจิ สมณา วา พ๎ราหฺมณา วา ปุพฺพนฺตกปฺปิกา วา อปรนฺตกปฺปิกา วา ปุพฺพนฺตาปรนฺตกปฺปิกา วา ปุพฺพนฺตาปรนฺตานุทิฏฺฐิโน ปุพฺพนฺตาปรนฺตํ อารพฺภ อเนกวิหิตานิ อธิมุตฺติปทานิ อภิวทนฺติ, สพฺเพ เต อิเมเหว ท๎วาสฏฺฐิยา วตฺถูหิ อนฺโตชาลิกตา เอตฺถ สิตาว อุมฺมุชฺชมานา อุมฺมุชฺชนฺติ. เอตฺถ ปริยาปนฺนา อนฺโตชาลิกตาว อุมฺมุชฺชมานา อุมฺมุชฺชนฺติ. อุจฺฉินฺนภวเนตฺติโก ภิกฺขเว ตถาคตสฺส กาโย ติฏฺฐติ, ยาวสฺส กาโย ฐสฺสติ, ตาว นํ ทกฺขนฺติ เทวมนุสฺสา. กายสฺส เภทา อุทฺธํ ชีวิตปริยาทานา น นํ ทกฺขนฺติ เทวมนุสฺสา. เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว อมฺพปิณฺฑิยา วณฺฏจฺฉินฺนาย, ยานิ กานิจิ อมฺพานิ

๑ สี. สุขุมจฺฉินฺเนน. อ. สุขุมจฺฉิเกน.

วณฺณปฏิพทฺธานิ,[1] สพฺพานิ ตานิ ตทุภยานิ ภวนฺติ. เอวเมว โข ภิกฺขเว อุจฺฉินฺนภวเนตฺติโก ตถาคตสฺส กาโย ติฏฺฐติ, ยาวสฺส กาโย ฐสฺสติ, ตาว นํ ทกฺขนฺติ เทวมนุสฺสา. กายสฺส เภทา อุทฺธํ ชีวิตปริยาทานา น นํ ทกฺขนฺติ เทวมนุสฺสาติ. เอวํ วุตฺเต, อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ " อจฺฉริยํ ภนฺเต, อพฺภุตํ[2] ภนฺเต. โกนาโม อยํ ภนฺเต ธมฺมปริยาโยติ. ตสฺมา ติห ตฺวํ อานนฺท อิมํ ธมฺมปริยายํ " อตฺถชาลนฺติปิ นํ ธาเรหิ, " ธมฺมชาลนฺติปิ นํ ธาเรหิ, " พฺรหฺมชาลนฺติปิ นํ ธาเรหิ, " ทิฏฺฐิชาลนฺติปิ นํ ธาเรหิ, " อนุตฺตโร สงฺคามวิชโยติปิ นํ ธาเรหีติ. อิทมโวจ ภควา. อตฺตมนา เต ภิกฺขู ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทุนฺติ. อิมสฺมึ จ ปน เวยฺยากรณสฺมึ ภญฺญมาเน ทสสหสฺสี[3] โลกธาตุ อกมฺปิตฺถาติ.

พฺรหฺมชาลสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ

สามญฺญผลสุตฺตํ

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหรติ ชีวกสฺส โกมารภจฺจสฺส อมฺพวเน, มหตา ภิกฺขุสํเฆน สทฺธึ อฑฺฒเตฬเสหิ ภิกฺขุสเตหิ. เตน โข ปน สมเยน ราชา

---

๑ สี. วณฺณปฏิพนฺธนานิ. ๒ สี. ยุ. อพฺภุตํ.
๓ สี. สหสฺสี.

มาคโธ อชาตสตฺตุ เวเทหิปุตฺโต, ตทหุโปสเถ ปณฺณรเส โกมุทิยา จาตุมาสินิยา ปุณฺณาย ปุณฺณมาย รตฺติยา, ราชามจฺจ ปริวุโต อุปริปาสาทวรคโต นิสินฺโน โหติ. อถโข ราชา มาคโธ อชาตสตฺตุ เวเทหิปุตฺโต อุทานํ อุทาเนสิ " รมณียา วต โภ โทสินา รตฺติ, อภิรูปา วต โภ โทสินา รตฺติ, ทสฺสนียา วต โภ โทสินา รตฺติ, ปาสาทิกา วต โภ โทสินา รตฺติ, ลกฺขญฺญา วต โภ โทสินา รตฺติ, กํ นุ ขฺวชฺช สมณํ วา พฺราหฺมณํ วา ปยิรุปาเสยฺยาม,* ยนฺโน ปยิรุปาสโต จิตฺตํ ปสีเทยฺยาติ. เอวํ วุตฺเต, อญฺญตโร ราชามจฺโจ ราชานํ มาคธํ อชาตสตฺตุํ เวเทหิปุตฺตํ เอตทโวจ " อยํ เทว ปูรโณ กสฺสโป สํฆีเจว คณีจ คณาจริโย จ ญาโต ยสสฺสี ติตฺถกโร, สาธุสมฺมโต พหุชนสฺส, รตฺตญฺญู จิรปพฺพชิโต อทฺธคโต วโยอนุปฺปตฺโต, ตํ เทโว ปูรณํ กสฺสปํ ปยิรุปาสตุ, อปฺเปวนาม เทวสฺส ปูรณํ กสฺสปํ ปยิรุปาสโต จิตฺตํ ปสีเทยฺยาติ. เอวํ วุตฺเต, ราชา มาคโธ อชาตสตฺตุ เวเทหิปุตฺโต ตุณฺหี อโหสิ. อญฺญตโรปิ โข ราชามจฺโจ ราชานํ มาคธํ อชาตสตฺตุํ เวเทหิปุตฺตํ เอตทโวจ " อยํ เทว มกฺขลิโคสาโล สํฆี เจว คณี จ คณาจริโย จ ญาโต ยสสฺสี ติตฺถกโร, สาธุสมฺมโต พหุชนสฺส, รตฺตญฺญู จิรปพฺพชิโต อทฺธคโต วโยอนุปฺปตฺโต, ตํ เทโว มกฺขลิโคสาลํ ปยิรุปาสตุ, อปฺเปวนาม เทวสฺส มกฺขลิโคสาลํ ปยิรุปาสโต จิตฺตํ ปสีเทยฺยาติ. เอวํ วุตฺเต, ราชา มาคโธ อชาตสตฺตุ เวเทหิปุตฺโต ตุณฺหี

* ยุ. ปยิรูปา.เสยฺยาม.

อโหสิ. อญฺญตโรปิ โข ราชามจฺโจ ราชานํ มาคธํ อชาตสตฺตุํ เวเทหิปุตฺตํ เอตทโวจ "อยํ เทว อชิโต เกสกมฺพโล สํฆี เจว คณี จ คณาจริโย จ ญาโต ยสสฺสี ติตฺถกโร, สาธุสมฺมโต พหุชนสฺส, รตฺตญฺญู จิรปพฺพชิโต อทฺธคโต วโยอนุปฺปตฺโต, ตํ เทโว อชิตํ เกสกมฺพลํ ปยิรุปาสตุ, อปฺเปวนาม เทวสฺส อชิตํ เกสกมฺพลํ ปยิรุปาสโต จิตฺตํ ปสีเทยฺยาติ. เอวํ วุตฺเต, ราชา มาคโธ อชาตสตฺตุ เวเทหิปุตฺโต ตุณฺหี อโหสิ. อญฺญตโรปิ โข ราชามจฺโจ ราชานํ มาคธํ อชาตสตฺตุํ เวเทหิปุตฺตํ เอตทโวจ "อยํ เทว ปกุโธ กจฺจายโน สํฆี เจว คณี จ คณาจริโย จ ญาโต ยสสฺสี ติตฺถกโร, สาธุสมฺมโต พหุชนสฺส, รตฺตญฺญู จิรปพฺพชิโต อทฺธคโต วโยอนุปฺปตฺโต, ตํ เทโว ปกุธํ กจฺจายนํ ปยิรุปาสตุ, อปฺเปวนาม เทวสฺส ปกุธํ กจฺจายนํ ปยิรุปาสโต จิตฺตํ ปสีเทยฺยาติ. เอวํ วุตฺเต, ราชา มาคโธ อชาตสตฺตุ เวเทหิปุตฺโต ตุณฺหี อโหสิ. อญฺญตโรปิ โข ราชามจฺโจ ราชานํ มาคธํ อชาตสตฺตุํ เวเทหิปุตฺตํ เอตทโวจ "อยํ เทว สญฺชโย เวลฏฺฐปุตฺโต[๑] สํฆี เจว คณี จ คณาจริโย จ ญาโต ยสสฺสี ติตฺถกโร, สาธุสมฺมโต พหุชนสฺส, รตฺตญฺญู จิรปพฺพชิโต อทฺธคโต วโยอนุปฺปตฺโต, ตํ เทโว สญฺชยํ เวลฏฺฐปุตฺตํ ปยิรุปาสตุ, อปฺเปวนาม เทวสฺส สญฺชยํ เวลฏฺฐปุตฺตํ ปยิรุปาสโต จิตฺตํ ปสีเทยฺยาติ. เอวํ วุตฺเต, ราชา

๑ สี. เวลฏฺฐิปุตฺโต.

มาคโธ อชาตสัต์ตุ เวเทหิปุต์โต ตุณ์หี อโหสิ. อัญ์ญตโรปิ โข ราชามัจ์โจ ราชานํ มาคธํ อชาตสัต์ตุํ เวเทหิปุต์ตํ เอตทโวจ " อยํ เทว นิคัณ์โฐ นาฏปุต์โต สํฆี เจว คณี จ คณาจริโย จ ญาโต ยสัส์สี ติต์ถกโร, สาธุสัม์มโต พหุชนัส์ส, รัต์ตัญ์ญู จิรปัพ์พชิโต อัท์ธคโต วโยอนุป์ปัต์โต, ตํ เทโว นิคัณ์ฐํ นาฏปุต์ตํ ปยิรุปาสตุ, อัป์เปวนาม เทวัส์ส นิคัณ์ฐํ นาฏปุต์ตํ ปยิรุปาสโต จิต์ตํ ปสีเทย์ยาติ. เอวํ วุต์เต, ราชา มาคโธ อชาตสัต์ตุ เวเทหิปุต์โต ตุณ์หี อโหสิ. เตน โข ปน สมเยน ชีวโก โกมารภัจ์โจ รัญ์โญ มาคธัส์ส อชาตสัต์ตุส์ส เวเทหิปุต์ตัส์ส อวิทูเร ตุณ์หีภูโต นิสิน์โน โหติ. อถโข ราชา มาคโธ อชาตสัต์ตุ เวเทหิปุต์โต ชีวกํ โกมารภัจ์จํ เอตทโวจ " ต์วํ ปน สัม์ม ชีวก กึ ตุณ์หีติ. " อยํ เทว ภควา อรหํ สัม์มาสัม์พุท์โธ อัม์หากํ อัม์พวเน วิหรติ, มหตา ภิก์ขุสํเฆน สัท์ธึ อัฑ์ฒเตฬเสหิ ภิก์ขุสเตหิ. ตํ โข ปน ภควัน์ตํ เอวํ กัล์ยาโณ กิต์ติสัท์โท อัพ์ภุค์คโต " อิติปิ โส ภควา อรหํ สัม์มาสัม์พุท์โธ วิช์ชาจรณสัม์ปัน์โน สุคโต โลกวิทู อนุต์ตโร ปุริสทัม์มสารถิ สัต์ถา เทวมนุส์สานํ พุท์โธ ภควาติ. ตํ เทโว ภควัน์ตํ ปยิรุปาสตุ, อัป์เปวนาม เทวัส์ส ภควัน์ตํ ปยิรุปาสโต จิต์ตํ ปสีเทย์ยาติ. " เตนหิ สัม์ม ชีวก หัต์ถิยานานิ กัป์ปาเปหีติ. " เอวํ เทวาติ โข ชีวโก โกมารภัจ์โจ รัญ์โญ มาคธัส์ส อชาตสัต์ตุส์ส เวเทหิปุต์ตัส์ส ปติสุณิต์วา,๑ ปัญ์จมัต์ตานิ หัต์ถินิยาสตานิ๒ กัป์ปาเปต์วา รัญ์โญ จ

---

๑ สี. ยุ. ปฏิส์สุต์วา. ๒ สี. ยุ. หัต์ถินิกาสตานิ.

อาโรหณียํ[๑] นาคํ, รัญ์โญ มาคธัส์ส อชาตสัต์ตุส์ส เวเทหิปุต์ตัส์ส ปฏิเวเทสิ "กัป์ปิตานิ โข เต เทว หัต์ถิยานานิ, ยัส์ส ทานิ กาลํ มัญ์ญสีติ. อถโข ราชา มาคโธ อชาตสัต์ตุ เวเทหิปุต์โต ปัญ์จสุ หัต์ถินิยาสเตสุ ปัจ์เจกา อิต์ถิโย อาโรเปต์วา, อาโรหณียํ นาคํ อภิรูหิต์วา, อุก์กาสุ ธาริยมานาสุ ราชคหัม์หา นิย์ยาสิ มหัจ์จราชานุภาเวน. เยน ชีวกัส์ส โกมารภัจ์จัส์ส อัม์พวนํ, เตน ปายาสิ. อถโข รัญ์โญ มาคธัส์ส อชาตสัต์ตุส์ส เวเทหิปุต์ตัส์ส อวิทูเร อัม์พวนัส์ส อหุเทว ภยํ, อหุ ฉัม์ภิตัต์ตํ, อหุ โลมหํโส. อถโข ราชา มาคโธ อชาตสัต์ตุ เวเทหิปุต์โต ภีโต สํวิค์โค โลมหัฏ์ฐชาโต, ชีวกํ โกมารภัจ์จํ เอตทโวจ "กัจ์จิ มํ สัม์ม ชีวก น วัญ์เจสิ, กัจ์จิ มํ สัม์ม ชีวก น ปลัม์เภสิ, กัจ์จิ มํ สัม์ม ชีวก น ปัจ์จัต์ถิกานํ เทสิ, กถํ หินาม ตาว มหโต ภิก์ขุสํฆัส์ส อฑ์ฒเตฬสานํ ภิก์ขุสตานํ, เนว ขิปิตสัท์โท ภวิส์สติ, น อุก์กาสิตสัท์โท, น นิค์โฆโสติ. "มา ภายิ มหาราช, มา ภายิ มหาราช, น ตํ เทว วัญ์เจมิ, น ตํ เทว ปลัม์ภามิ, น ตํ เทว ปัจ์จัต์ถิกานํ เทมิ, อภิก์กม มหาราช, อภิก์กม มหาราช, เอเต มัณ์ฑลมาเฬ ปทีปา ฌายันตีติ. อถโข ราชา มาคโธ อชาตสัต์ตุ เวเทหิปุต์โต, ยาวติกา นาคัส์ส ภูมิ, นาเคน คัน์ต์วา, นาคา ปัจ์โจโรหิต์วา ปทิโก[๒] เยน มัณ์ฑลมาฬัส์ส ท์วารํ, เตนุปสังกมิ. อุปสังกมิต์วา ชีวกํ โกมารภัจ์จํ เอตทโวจ "กหํ

๑ สี. อาโรหินิยํ, อาโรหนิยํ. ๒ สี. ปัต์ติโก.

ปน สัมม ชีวก ภควาติ. " เอโส มหาราช ภควา, มัชฌิมํ ถัมภํ นิสสาย ปุรัตถาภิมุโข นิสินโน, ปุรักขโต ภิกขุสํฆัสสาติ. อถโข ราชา มาคโธ อชาตสัตตุ เวเทหิปุตโต เยน ภควา, เตนุปสังกมิ. อุปสังกมิตวา เอกมันตํ อัฏฐาสิ. เอกมันตํ ฐิโต โข ราชา มาคโธ อชาตสัตตุ เวเทหิปุตโต, ตุณหีภูตํ ตุณหีภูตํ ภิกขุสํฆํ อนุวิโลเกตวา รหทมิว วิปปสันนํ, อุทานํ อุทาเนสิ " อิมินา เม อุปสเมน อุทยภัทโท[๑] กุมาโร สมันนาคโต โหตุ, เยเนตรหิ อุปสเมน ภิกขุสํโฆ สมันนาคโตติ. อาคมา โข ตวํ มหาราช ยถาเปมันติ. ปิโย เม ภันเต อุทยภัทโท กุมาโร, อิมินา เม ภันเต อุปสเมน อุทยภัทโท กุมาโร สมันนาคโต โหตุ, เยเนตรหิ อุปสเมน ภิกขุสํโฆ สมันนาคโตติ. อถโข ราชา มาคโธ อชาตสัตตุ เวเทหิปุตโต ภควันตํ อภิวาเทตวา ภิกขุสํฆัสส อัญชลึ อุปนาเมตวา,[๒] เอกมันตํ นิสีทิ. เอกมันตํ นิสินโนโข ราชา มาคโธ อชาตสัตตุ เวเทหิปุตโต ภควันตํ เอตทโวจ " ปุจเฉยยามหํ ภันเต ภควันตํ กิญจิเทว เทสํ[๓] เลสมัตตํ, สเจ เม ภควา โอกาสํ กโรติ, ปัญหัสส เวยยากรณายาติ. " ปุจฉ มหาราช ยทา กํขสีติ. " ยถา นุโข อิมานิ ภันเต ปุถุสิปปายตนานิ เสยยถีทํ. หัตถาโรหา อัสสาโรหา รถิกา ธนุคคหา[๔] เจลกา

[๑] สี. อุทายิภัทโท. [๒] สี. ปนาเมตวา. ยุ. ปณาเมตวา.

[๓] สี. กัญจิเทวเทสํ. เลสมัตตันติ ปาโฐ นทิสสติ.

[๔] สี. ธนุคคาหา.

จลกา ปิณฺฑทายิกา* อุคฺคา ราชปุตฺตา ปกฺขนฺทิโน มหานาคา สุรา จมฺมโยธิโน ทาสกปุตฺตา อาฬาริกา กปฺปกา นหาปิกา* สูทา มาลาการา รชกา เปสการา นฬการา กุมฺภการา คณกา มุทฺทิกา, ยานิ วา ปนญฺญานิปิ เอวํ คตานิ ปุถุสิปฺปายตนานิ, เต ทิฏฺเฐว ธมฺเม สนฺทิฏฺฐิกํ สิปฺปผลํ อุปชีวนฺติ, เต เตน อตฺตานํ สุเขนฺติ ปีเณนฺติ,* มาตาปิตโร สุเขนฺติ ปีเณนฺติ, ปุตฺตทารํ สุเขนฺติ ปีเณนฺติ, มิตฺตามจฺเจ สุเขนฺติ ปีเณนฺติ, สมณพฺราหฺมเณสุ อุทฺธคฺคิกํ ทกฺขิณํ ปติฏฺฐเปนฺติ โสวคฺคิกํ สุขวิปากํ สคฺคสํวตฺตนิกํ. สกฺกา นุโข ภนฺเต เอวเมว ทิฏฺเฐว ธมฺเม สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ ปญฺญเปตุนฺติ. "อภิชานาสิ โน ตฺวํ มหาราช อิมํ ปญฺหํ อญฺเญปิ สมณพฺราหฺมเณ ปุจฺฉิตาติ. อภิชานามหํ ภนฺเต อิมํ ปญฺหํ อญฺเญ สมณพฺราหฺมเณ ปุจฺฉิตาติ. "ยถา กถํ ปน เต มหาราช พฺยากรึสุ. สเจ เต อครุ, ภาสสฺสูติ. "นโข เม ภนฺเต ครุ, ยตฺถสฺส ภควา นิสินฺโน, ภควนฺตรูโป วาติ. "เตนหิ มหาราช ภาสสฺสูติ. เอกมิทาหํ ภนฺเต สมยํ เยน ปูรโณ กสฺสโป,เตนุปสงฺกมึ. อุปสงฺกมิตฺวา ปูรเณน กสฺสเปน สทฺธึ สมฺโมทึ. สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทึ. เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อหํ ภนฺเต ปูรณํ กสฺสปํ เอตทโวจํ "ยถา นุโข อิมานิ โภ กสฺสป ปุถุสิปฺปายตนานิ. เสยฺยถีทํ. หตฺถาโรหา อสฺสาโรหา รถิกา

* สี.ปิณฺฑทาวิกา. * สี. นหาปิกา. * สี. ปีเณนฺติ. ฉ. ปีเณนฺติ.

ธนุค์คหา เจลกา จลกา ปิณ์ฑทายิกา อุค์คา ราชปุต์ตา ปัก์ขัน์ทิโน มหานาคา สูรา จัม์มโยธิโน ทาสกปุต์ตา อาฬาริกา กัป์ปกา น์หาปกา สูทา มาลาการา รชกา เปสการา นฬการา กุม์ภการา คณกา มุท์ทิกา, ยานิ วา ปนัญ์ญานิปิ เอวํ คตานิ ปุถุสิป์ปายตนานิ, เต ทิฏ์เฐว ธัม์เม สัน์ทิฏ์ฐิกํ สิป์ปผลํ อุปชีวัน์ติ. เต[1] เตน อัต์ตานํ สุเขน์ติ ปีเณน์ติ, มาตาปิตโร สุเขน์ติ ปีเณน์ติ, ปุต์ตทารํ สุเขน์ติ ปีเณน์ติ, มิต์ตามัจ์เจ สุเขน์ติ ปีเณน์ติ; สมณพ์ราห์มเณสุ[2] อุท์ธัค์คิกํ ทัก์ขิณํ ปติฏ์ฐเปน์ติ[3] โสวัค์คิกํ สุขวิปากํ สัค์คสํวัต์ตนิกํ. สัก์กา นุโข โภ กัส์สป เอวเมว ทิฏ์เฐว ธัม์เม สัน์ทิฏ์ฐิกํ สามัญ์ญผลํ ปัญ์ญเปตุน์ติ. เอวํ วุต์เต, ภัน์เต ปูรโณ กัส์สโป มํ เอตทโวจ “ กโรโต โข มหาราช การยโต ฉิน์ทโต เฉทาปยโต ปจโต ปจาปยโต โสจยโต โสจาปยโต กิลมยโต กิลมาปยโต ผัน์ทโต ผัน์ทาปยโต ปาณมติปาปยโต[4] อทิน์นํ อาทิยโต สัน์ธึ ฉิน์ทโต นิล์โลปํ หรโต เอกาคาริกํ กโรโต ปริปัน์เถ ติฏ์ฐโต, ปรทารํ คัจ์ฉโต, มุสา ภณโต, กรโต น กริยติ[5] ปาปํ, ขุรปริยัน์เตน เจ ปิ จัก์เกน โย อิมิส์สา ปฐวิยา ปาเณ เอกํ มํสขลํ เอกํ มํสปุญ์ชํ

---

๑ สีหฬโปต์ถเก เตติ ปาโฐ น โหติ.

๒ สมณพ์ราห์มเณสุวาติ ปาโฐ ทิส์สติ. ๓ สี. ปติฏ์ฐาเปน์ติ.

๔ สีหฬโปต์ถเก ปจโต ปาจยโต โสจยโต กิลมยโต ผัน์ทาปยโต ปาณมติมาปยโตติ ปาโฐ ทิส์สติ. ๕ สี. กรียติ.

ภเรยฺย, นตฺถิ ตโตนิทานํ ปาปํ, นตฺถิ ปาปสฺส อาคโม. ทกฺขิณญฺเจปิ คงฺคาย ตีรํ[๑] คจฺเฉยฺย,[๒] หนนฺโต ฆาเตนฺโต ฉินฺทนฺโต เฉทาเปนฺโต ปจนฺโต ปจาเปนฺโต,[๓] นตฺถิ ตโตนิทานํ ปาปํ, นตฺถิ ปาปสฺส อาคโม. อุตฺตรญฺเจปิ คงฺคาย ตีรํ[๔] คจฺเฉยฺย, ททนฺโต ทาเปนฺโต[๕] ยชนฺโต ยชาเปนฺโต[๖] นตฺถิ ตโตนิทานํ ปุญฺญํ, นตฺถิ ปุญฺญสฺส อาคโม. ทาเนน ทเมน สํยเมน สจฺจวาเจน,[๗] นตฺถิ ตโตนิทานํ ปุญฺญํ, นตฺถิ ปุญฺญสฺส อาคโมติ. อิตฺถํ โข เม ภนฺเต ปูรโณ กสฺสโป สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ ปุฏฺโฐ สมาโน, อกิริยํ พฺยากาสิ. เสยฺยถาปิ ภนฺเต อมฺพํ วา ปุฏฺโฐ ลพุชํ พฺยากเรยฺย, ลพุชํ วา ปุฏฺโฐ อมฺพํ พฺยากเรยฺย. เอวเมว โข เม ภนฺเต ปูรโณ กสฺสโป สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ ปุฏฺโฐ สมาโน, อกิริยํ พฺยากาสิ. ตสฺส มยฺหํ ภนฺเต เอตทโหสิ " กถํ หิ นาม มาทิโส สมณํ วา พฺราหฺมณํ วา วิชิเต วสนฺตํ อปสาเทตพฺพํ มญฺเญยฺยาติ. โส โข อหํ ภนฺเต ปูรณสฺส กสฺสปสฺส ภาสิตํ เนว อภินนฺทึ นปฺปฏิกฺโกสึ, อนภินนฺทิตฺวา อปฺปฏิกฺโกสิตฺวา อนตฺตมโน อนตฺตมนวาจํ อนิจฺฉาเรตฺวา ตเมว วาจํ อนุคฺคณฺหนฺโต อนิกฺกุชฺเชนฺโต[๘] อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามึ.

เอกมิทาหํ ภนฺเต สมยํ เยน มกฺขลิโคสาโล, เตนุปสงฺกมึ,

๑.๔. สี. คงฺคาตีรํ. ๒ สี. อาคจฺเฉยฺย. ๓ สี. ปาจนฺโต.
๕ สี. ทาเปนฺโต. ๖ สี. ยาเชนฺโต. ๗ สี. สจฺจวชฺเชน.
๘ สี. อนิกฺกุชฺชนฺโต.

อุปสังกมิตวา มักขลินา โคสาเลน สัทธึ สัมโมทึ; สัมโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตวา เอกมันตํ นิสีทึ. เอกมันตํ นิสินโน โข อหํ ภันเต มักขลิโคสาลํ เอตทโวจํ "ยถา นุโข อิมานิ โภ โคสาล ปุถุสิปปายตนานิ. ฯ เป ฯ สักกา นุโข โภ โคสาล เอวเมว ทิฏเฐว ธัมเม สันทิฏฐิกํ สามัญญผลํ ปัญญเปตุนติ. เอวํ วุตเต, ภันเต มักขลิโคสาโล มํ เอตทโวจ "นัตถิ มหาราช เหตุ, นัตถิ ปัจจโย, สัตตานํ สังกิเลสาย, อเหตู อปปัจจยา สัตตา สังกิลิสันติ; นัตถิ เหตุ, นัตถิ ปัจจโย, สัตตานํ วิสุทธิยา, อเหตู อปปัจจยา สัตตา วิสุชฌันติ. นัตถิ อัตตกาเร, นัตถิ ปรกาเร, นัตถิ ปุริสกาเร, นัตถิ พลํ, นัตถิ วิริยํ, นัตถิ ปุริสถาโม, นัตถิ ปุริสปรักกโม; สัพเพ สัตตา, สัพเพ ปาณา, สัพเพ ภูตา, สัพเพ ชีวา, อวสา อพลา อวิริยา นิยติสังคติภาวปริณตา ฉเสววาภิชาตีสุ สุขัญจ ทุกขัญจ ปฏิสํเวเทนติ. จุทฺทส โข ปนิมานิ มหาราช[๑] โยนิปมุขสตสหัสสานิ สัฏฐิ[๒] สตานิ ฉสตานิ ปัญจ จ กัมมุโน สตานิ ปัญจ จ กัมมานิ ตีณิ จ กัมมานิ กัมเม จ อุปฑฒกัมเม[๓] จ ทวัฏฐิปฏิปทา ทวัฏฐิจันตรกัปปา[๔] ฉฬาภิชาติโย

๑ สี มหาราชาติ ปาโฐ นทิสสติ. ๒ สี. สัฏฐิญจ.

๓ สี. อัฑฒกัมเมจ.

๔ สี. วัฏฐิปฏิปทา วัฏฐิจันตรกัปปา.

อฏ์ฐปุริสภูมิโย, เอกูนปณ์ณาส อาชีวกสเต เอกูนปณ์ณาส ปริพ์พาชกสเต เอกูนปณ์ณาส นาควาสสเต[๑] วีเส อินฺท์ริยสเต, ตึเส นิรยสเต ฉต์ตึสรโชธาตุโย สต์ตสัญ์ญีค์พ์ภา สต์ตอสัญ์ญีค์พ์ภา สต์ตนิคัณ์ฐิค์พ์ภา สต์ตเทวา สต์ตมนุส์สา[๒] สต์ตปิสาจา[๓] สต์ตสรา สต์ตปวุฏา สต์ตปวุฏสตานิ สต์ตปปาตา สต์ตปปาตสตานิ สต์ตสุปินา สต์ตสุปินสตานิ จุล์ลาสีติมหากัป์ปิโน[๔] สตสหส์สานิ, ยานิ พาเล จ ปณ์ฑิเต จ สนฺธาวิต์วา สํสริต์วา ทุก์ขัส์สน์ตํ กริส์สน์ติ. ตต์ถ นต์ถิ, อิมินาหํ สีเลน วา วต์เตน วา ตเปน วา พ์รห์มจริเยน วา อปริปัก์กํ วา กม์มํ ปริปาเจส์สามิ, ปริปัก์กํ วา กม์มํ ผุส์สา ผุส์สา[๕] พ์ยน์ติกริส์สามีติ. เหวํ นต์ถิ โทณมิเต สุขทุก์เข ปริยน์ตกเต สํสาเร, นต์ถิ หานวฑ์ฒเน,[๖] นต์ถิ อุก์กํสาวกํ์กํเส. เสย์ยถาปิ นาม สุต์ตคุเล ขิต์เต นิพ์เพฐิย มานเมว ปเลติ,[๗] เอวเมว พาเล จ ปณ์ฑิเต จ สนฺธาวิต์วา สํสริต์วา ทุก์ขัส์สน์ตํ กริส์สน์ติติ. อิต์ถํ โข เม ภน์เต มัก์ขลิโคสาโล สน์ทิฏ์ฐิกํ สามัญ์ญผลํ ปุฏ์โฐ สมาโน, สํสารสุท์ธึ พ์ยากาสิ. เสย์ยถาปิ ภน์เต อัม์พํ วา ปุฏ์โฐ ลพุชํ พ์ยากเรย์ย, ลพุชํ วา ปุฏ์โฐ อัม์พํ พ์ยากเรย์ย; เอวเมว โข เม ภน์เต มัก์ขลิโคสาโล สน์ทิฏ์ฐิกํ สามัญ์ญผลํ ปุฏ์โฐ สมาโน, สํสารสุท์ธึ พ์ยากาสิ. ตัส์ส มัย์หํ

---

๑ สี. นาคาวสสเต. ยุ. นาคาวาสสเต. ๒ สี. มานุสา.
๓ สี. เปสาจา. ๔ สี. มหากัป์ปุโน. ๕ สี. ผุส์สผุส์สพ์ยน์ติกริส์สามีติ. ๖ สี. หายนวฑ์ฒเน. ๗ สี. ผเลติ.

ภนฺเต เอตทโหสิ "กถํ หิ นาม มาทิโส สมณํ วา พฺราหฺมณํ วา วิชิเต วสนฺตํ อปสาเทตพฺพํ มญฺเญยฺยาติ. โส โข อหํ ภนฺเต มกฺขลิสฺส โคสาลสฺส ภาสิตํ เนว อภินนฺทึ นปฺปฏิกฺโกสึ, อนภินนฺทิตฺวา อปฺปฏิกฺโกสิตฺวา อนตฺตมโน อนตฺตมนวาจํ อนิจฺฉาเรตฺวา ตเมว วาจํ อนุคฺคณฺหนฺโต อนิกฺกุชฺเชนฺโต อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามึ.

เอกมิทาหํ ภนฺเต สมยํ เยน อชิโต เกสกมฺพโล๑ เตนุปสงฺกมึ อุปสงฺกมิตฺวา อชิเตน เกสกมฺพเลน สทฺธึ สมฺโมทึ; สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทึ. เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อหํ ภนฺเต อชิตํ เกสกมฺพลํ เอตทโวจํ ยถา นุโข อิมานิ โภ อชิต ปุถุสิปฺปายตนานิ, ฯ เป ฯ สกฺกา นุโข โภ อชิต เอวเมว ทิฏฺเฐว ธมฺเม สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ ปญฺญเปตุนฺติ. เอวํ วุตฺเต, ภนฺเต อชิโต เกสกมฺพโล มํ เอตทโวจ "นตฺถิ มหาราช ทินฺนํ, นตฺถิ ยิฏฺฐํ, นตฺถิ หุตํ, นตฺถิ สุกฏทุกฺกฏานํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก; นตฺถิ อยํ โลโก, นตฺถิ ปรโลโก,๒ นตฺถิ มาตา, นตฺถิ ปิตา, นตฺถิ สตฺตา โอปปาติกา, นตฺถิ โลเก สมณพฺราหฺมณา สมคฺคตา๓ สมฺมาปฏิปนฺนา; เย อิมญฺจ โลกํ, ปรญฺจ โลกํ, สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทนฺติ. จาตุมฺมหาภูติโก อยํ ปุริโส ยทา กาลํ กโรติ,

๑ สี. อชิโต เกสกมฺพลิ. ๒ สี. ปโร โลโก.

๓ "สมคฺคตา สมฺมคฺคตาติปิ เหว ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

ปฐวี ปฐวิกายํ อนุเปติ อนุปคจฺฉติ,[๑] อาโป อาโปกายํ อนุเปติ อนุปคจฺฉติ, เตโช เตโชกายํ อนุเปติ อนุปคจฺฉติ, วาโย วาโยกายํ อนุเปติ อนุปคจฺฉติ; อากาสํ อินฺทฺริยานิ สงฺกมนฺติ, อาสนฺทิปญฺจมา ปุริสา ตํ[๒] อาทาย คจฺฉนฺติ ยาว อาฬาหนา ปทานิ ปญฺญาเปนฺติ,[๓] กาโปตกานิ อฏฺฐีนิ ภวนฺติ, ภสฺสนฺตา หุติโย, ทตฺตุปญฺญตฺตมิทํ[๔] ทานํ เตสํ ตุจฺฉํ มุสา วิลาโป[๕] เยเกจิ อตฺถิกวาทํ วทนฺติ; พาเล จ ปณฺฑิเต จ กายสฺส เภทา อุจฺฉิชฺชนฺติ วินสฺสนฺติ น โหนฺติ, ปรํ มรณาติ. อิตฺถํ โข เม ภนฺเต อชิโต เกสกมฺพโล สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ ปุฏฺโฐ สมาโน, อุจฺเฉทํ[๖] พฺยากาสิ. เสยฺยถาปิ ภนฺเต อมฺพํ วา ปุฏฺโฐ ลพุชํ พฺยากเรยฺย, ลพุชํ วา ปุฏฺโฐ อมฺพํ พฺยากเรยฺย; เอวเมว โข เม ภนฺเต อชิโต เกสกมฺพโล สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ ปุฏฺโฐ สมาโน, อุจฺเฉทํ พฺยากาสิ. ตสฺส มยฺหํ ภนฺเต เอตทโหสิ. กถํ หิ นาม มาทิโส สมณํ วา พฺราหฺมณํ วา วิชิเต วสนฺตํ อปสาเทตพฺพํ มญฺเญยฺยาติ. โส โข อหํ ภนฺเต อชิตสฺส เกสกมฺพลสฺส ภาสิตํ เนว อภินนฺทึ นปฺปฏิกฺโกสึ, อนภินนฺทิตฺวา อปฺปฏิกฺโกสิตฺวา อนตฺตมโน อนตฺตมนวาจํ อนิจฺฉาเรตฺวา

---

๑ สี. อนุปีคจฺฉติ. ๒ สี. มตํ.

๓ สี. " อาลาหนา ปทานิ ปญฺญาเปนฺตีติ ปาโฐ ทิสฺสติ.

๔ สี. ทตฺตุปญฺญตฺตํ ยทิทํ.

๕ สี. มุสาวิโลโป. ๖ สี. อุจฺเฉทวาทํ.

ตเมว วาจํ อนุคฺคณฺหนฺโต อนิกฺกุชฺเชนฺโต อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามึ.

เอกมิทาหํ ภนฺเต สมยํ เยน ปกุโธ กจฺจายโน, เตนุปสงฺกมึ; อุปสงฺกมิตฺวา ปกุเธน กจฺจายเนน สทฺธึ สมฺโมทึ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทึ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อหํ ภนฺเต ปกุธํ กจฺจายนํ เอตทโวจํ "ยถา นุ โข อิมานิ โภ กจฺจายน ปุถุสิปฺปายตนานิ. ฯ เป ฯ สกฺกา นุ โข โภ กจฺจายน เอวเมว ทิฏฺเฐว ธมฺเม สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ ปญฺญเปตุนฺติ. เอวํ วุตฺเต, ภนฺเต ปกุโธ กจฺจายโน มํ เอตทโวจ "สตฺติเม มหาราช กายา อกฏา อกฏวิธา อนิมฺมิตา อนิมฺมาตา วญฺฌา กูฏฏฺฐา เอสิกฏฺฐายิฏฺฐิตา;[๑] เต น อิญฺชนฺติ, น วิปริณมนฺติ, น อญฺญมญฺญํ พฺยาพาเธนฺติ; นาลํ อญฺญมญฺญสฺส สุขาย วา ทุกฺขาย วา สุขทุกฺขาย วา. กตเม สตฺต. ปฐวีกาโย อาโปกาโย เตโชกาโย วาโยกาโย สุเข ทุกฺเข ชีเว สตฺตเม. อิเม สตฺตกายา[๒] อกฏา อกฏวิธา อนิมฺมิตา อนิมฺมาตา วญฺฌา กูฏฏฺฐา เอสิกฏฺฐายิฏฺฐิตา, เต น อิญฺชนฺติ, น วิปริณมนฺติ, น อญฺญมญฺญํ พฺยาพาเธนฺติ; นาลํ อญฺญมญฺญสฺส สุขาย วา ทุกฺขาย วา สุขทุกฺขาย วา ตตฺถ นตฺถิ หนฺตา วา ฆาเตตา วา โสตา วา สาเวตา วา[๓] วิญฺญาตา วา วิญฺญาเปตา วา; โส หิ[๔] ติณฺเหน สตฺเถน

๑ เอสิกฏฺฐายิฏฺฐิกาติปิ ปาโฐ. ๒ สี. สนฺติเม สตฺตกายา.
๓ สี. โสเวตา วา. ๔ สี. โสปิ.

สีสํ ฉินฺทติ, น โกจิ กิญฺจิ ชีวิตา[๑] โวโรเปติ; สตฺตนฺนํ เยว กายานํ อนฺตเรน สตฺถมนุปตตีติ.[๒] อิตฺถํ โข เม ภนฺเต ปกุโธ กจฺจายโน สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ ปุฏฺโฐ สมาโน, อญฺเญน อญฺญํ พฺยากาสิ. เสยฺยถาปิ ภนฺเต อมฺพํ วา ปุฏฺโฐ ลพุชํ พฺยากเรยฺย, ลพุชํ วา ปุฏฺโฐ อมฺพํ พฺยากเรยฺย; เอวเมว โข เม ภนฺเต ปกุโธ กจฺจายโน สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ ปุฏฺโฐ สมาโน, อญฺเญน อญฺญํ พฺยากาสิ. ตสฺส มยฺหํ ภนฺเต เอตทโหสิ "กถํ หิ นาม มาทิโส สมณํ วา พฺราหฺมณํ วา วิชิเต วสนฺตํ อปสาเทตพฺพํ มญฺเญยฺยาติ. โส โข อหํ ภนฺเต ปกุธสฺส กจฺจายนสฺส ภาสิตํ เนว อภินนฺทึ นปฺปฏิกฺโกสึ, อนภินนฺทิตฺวา อปฺปฏิกฺโกสิตฺวา อนตฺตมโน อนตฺตมนวาจํ อนิจฺฉาเรตฺวา ตเมว วาจํ อนุคฺคณฺหนฺโต อนิกฺกุชฺเชนฺโต อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามึ.

เอกมิทาหํ ภนฺเต สมยํ เยน นิคณฺโฐ นาฏปุตฺโต, เตนุปสงฺกมึ, อุปสงฺกมิตฺวา นิคณฺเฐน นาฏปุตฺเตน สทฺธึ สมฺโมทึ; สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทึ. เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อหํ ภนฺเต นิคณฺฐํ นาฏปุตฺตํ เอตทโวจํ "ยถา นุโข อิมานิ โภ อคฺคิเวสฺสน ปุถุสิปฺปายตนานิ ฯ เป ฯ สกฺกา นุโข โภ อคฺคิเวสฺสน เอวเมว ทิฏฺเฐว ธมฺเม สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ ปญฺญเปตุนฺติ. เอวํ วุตฺเต, ภนฺเต นิคณฺโฐ นาฏปุตฺโต มํ เอตทโวจ

๑ สี. กาจิ ชีวิตา. ๒ สี. สตฺถวิวรมนุปตนฺติ.

" อิธ มหาราช นิคัณ์โฐ จาตุยามสํวรสํวุโต โหติ. กถัญ์จ โข[๑] มหาราช นิคัณ์โฐ จาตุยามสํวรสํวุโต โหติ. อิธ มหาราช นิคัณ์โฐ สัพ์พวาริวาริโต จ โหติ, สัพ์พวาริยุต์โต จ สัพ์พวาริธุโต จ สัพ์พวาริผุโฏ[๒] จ; เอวํ โข[๓] มหาราช นิคัณ์โฐ จาตุยามสํวรสํวุโต โหติ. ยโต โข มหาราช นิคัณ์โฐ เอวํ จาตุยามสํวรสํวุโต โหติ. อยํ วุจ์จติ มหาราช นิคัณ์โฐ นาฏปุต์โต[๔] คตัต์โต จ ยตัต์โต จ ฐิตัต์โต จาติ. อิต์ถํ โข เม ภัน์เต นิคัณ์โฐ นาฏปุต์โต สัน์ทิฏ์ฐิกํ สามัญ์ญผลํ ปุฏ์โฐ สมาโน, จาตุยามสํวรํ พ์ยากาสิ. เสย์ยถาปิ ภัน์เต อัม์พํ วา ปุฏ์โฐ ลพุชํ พ์ยากเรย์ย, ลพุชํ วา ปุฏ์โฐ อัม์พํ พ์ยากเรย์ย; เอวเมว โข ภัน์เต นิคัณ์โฐ นาฏปุต์โต สัน์ทิฏ์ฐิกํ สามัญ์ญผลํ ปุฏ์โฐ สมาโน, จาตุยามสํวรํ พ์ยากาสิ. ตัส์ส มัย์หํ ภัน์เต เอตทโหสิ " กถํ หิ นาม มาทิโส สมณํ วา พ์ราห์มณํ วา วิชิเต วสัน์ตํ อปสาเทตัพ์พํ มัญ์เญย์ยาติ. โส โข อหํ ภัน์เต นิคัณ์ฐัส์ส นาฏปุต์ตัส์ส ภาสิตํ เนว อภินัน์ทึ นัป์ปฏิก์โกสึ, อนภินัน์ทิต์วา อัป์ปฏิก์โกสิต์วา อนัต์ตมโน อนัต์ตมนวาจํ อนิจ์ฉาเรต์วา ตเมว วาจํ อนุค์คัณ์หัน์โต อนิก์กุช์เชน์โต อุฏ์ฐายาสนา ปัก์กามึ.

เอกมิทาหํ ภัน์เต สมยํ เยน สัญ์ชโย เวลัฏ์ฐปุต์โต[๕],

๑.๓. สี. โขสัท์โท นัต์ถิ. ๒ สี. สัพ์พวาริปุฏ์โฐ. ยุ. -ผุฏ์โฐ.

๔ สี. นาฏปุต์โตติ" ปาโฐ นัต์ถิ.

๕ สี. เวลัฏ์ฐิปุต์โต.

เตนุปสงฺกมึ, อุปสงฺกมิตฺวา สญฺชเยน เวลฏฺฐปุตฺเตน สทฺธึ สมฺโมทึ; สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทึ. เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อหํ ภนฺเต สญฺชยํ เวลฏฺฐปุตฺตํ เอตทโวจํ "ยถา นุโข อิมานิ โภ สญฺชย ปุถุสิปฺปายตนานิ. ฯ เป ฯ สกฺกา นุโข โภ สญฺชย เอวเมว ทิฏฺเฐว ธมฺเม สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ ปญฺญเปตุนฺติ. เอวํ วุตฺเต, ภนฺเต สญฺชโย เวลฏฺฐปุตฺโต มํ เอตทโวจ "อตฺถิ ปโร โลโกติ อิติ เจ มํ ปุจฺฉสิ, "อตฺถิ ปโร โลโกติ อิติ เจ เม อสฺส. "อตฺถิ ปโร โลโกติ อิติ เต น[๑] พฺยากเรยฺยํ. "เอวนฺติปิ เม โน, "ตถาติปิ เม โน, "อญฺญถาติปิ เม โน, "โนติปิ เม โน, "โน โนติปิ เม โน. นตฺถิ ปโร โลโก. อตฺถิ จ นตฺถิ จ ปโร โลโก. เนว อตฺถิ น นตฺถิ ปโร-โลโก. อตฺถิ สตฺตา โอปปาติกา. นตฺถิ สตฺตา โอปปาติกา. อตฺถิ จ นตฺถิ จ สตฺตา โอปปาติกา. เนว อตฺถิ น นตฺถิ สตฺตา โอปปาติกา. "อตฺถิ สุกฏทุกฺกฏานํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก อิติ เจ มํ ปุจฺฉสิ, "อตฺถิ สุกฏทุกฺกฏานํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก อิติ เจ เม อสฺส. "อตฺถิ สุกฏทุกฺกฏานํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก อิติ เตน พฺยากเรยฺยํ. นตฺถิ สุกฏทุกฺกฏานํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก. อตฺถิ จ นตฺถิ จ สุกฏทุกฺกฏานํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก. เนว อตฺถิ น นตฺถิ สุกฏทุกฺกฏานํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก. โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณา. น

---

๑ เต นํ.

โหติ ตถาคโต ปรัมมรณา. โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต ปรัมมรณา. "เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรัมมรณาติ อิติ เจ มํ ปุจฉสิ, "เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรัมมรณาติ อิติ เจ เม อัสส. "เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรัมมรณาติ อิติ เตน พยากเรยยํ. "เอวันติปิ เม โน, "ตถาติปิ เม โน, "อัญญถาติปิ เม โน, "โนติปิ เม โน, "โน โนติปิ เม โนติ. อิตถํ โข เม ภันเต สัญชโย เวลัฏฐปุตโต สันทิฏฐิกํ สามัญญผลํ ปุฏโฐ สมาโน, วิกเขปํ พยากาสิ. เสยยถาปิ ภันเต อัมพํ วา ปุฏโฐ ลพุชํ พยากเรยย, ลพุชํ วา ปุฏโฐ อัมพํ พยากเรยย; เอวเมว โข ภันเต สัญชโย เวลัฏฐปุตโต สันทิฏฐิกํ สามัญญผลํ ปุฏโฐ สมาโน, วิกเขปํ พยากาสิ. ตัสส มยหํ ภันเต เอตทโหสิ "อยัญจ อิเมสํ สมณพราหมณานํ สัพพพาโล สัพพมูโฬห. กถํ หิ นาม สันทิฏฐิกํ สามัญญผลํ ปุฏโฐ สมาโน, วิกเขปํ พยากริสสตีติ. ตัสส มยหํ ภันเต เอตทโหสิ "กถัญหิ นาม มาทิโส สมณํ วา พราหมณํ วา วิชิเต วสันตํ อปสาเทตัพพํ มัญเญยยาติ. โส โข อหํ ภันเต สัญชยัสส เวลัฏฐปุตตัสส ภาสิตํ เนว อภินันทึ นัปปฏิกโกสึ, อนภินันทิตวา อัปปฏิกโกสิตวา อนัตตมโน อนัตตมนวาจํ อนิจฉาเรตวา ตเมว วาจํ อนุคคัณหันโต อนิกกุชเชนโต อุฏฐายาสนา ปักกามึ. โสหํ ภันเต ภควันตัมปิ ปุจฉามิ ยถา นุโข อิมานิ ภันเต ปุถุสิปปายตนานิ. เสยยถีทํ

หตฺถาโรหา อสฺสาโรหา รถิกา ธนุคฺคหา เจลกา จลกา ปิณฺฑทายิกา อุคฺคา ราชปุตฺตา ปกฺขนฺทิโน มหานาคา สูรา จมฺมโยธิโน ทาสกปุตฺตา อาฬาริกา กปฺปกา นหาปกา สูทา มาลาการา รชกา เปสการา นลการา กุมฺภการา คณกา มุทฺทิกา, ยานิ วา ปนญฺญานิปิ เอวํ คตานิ ปุถุสิปฺปายตนานิ, เต ทิฏฺเฐว ธมฺเม สนฺทิฏฺฐิกํ สิปฺปผลํ อุปชีวนฺติ. เต เตน อตฺตานํ สุเขนฺติ ปีเณนฺติ, มาตาปิตโร สุเขนฺติ ปีเณนฺติ, ปุตฺตทารํ สุเขนฺติ ปีเณนฺติ, มิตฺตามจฺเจ สุเขนฺติ ปีเณนฺติ; สมณพฺราหฺมเณสุ อุทฺธคฺคิกํ ทกฺขิณํ ปติฏฺฐาเปนฺติ โสวคฺคิกํ สุขวิปากํ สคฺคสํวตฺตนิกํ. สกฺกา นุ โข ภนฺเต เอวเมว ทิฏฺเฐว ธมฺเม สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ ปญฺญเปตุนฺติ. "สกฺกา มหาราช, เตนหิ มหาราช ตญฺเญเวตฺถ ปฏิปุจฺฉิสฺสามิ, ยถา เต ขเมยฺย, ตถา นํ พฺยากเรยฺยาสิ. ตํ กึ มญฺญสิ มหาราช, อิธ เต อสฺส ปุริโส ทาโส กมฺมกโร ปุพฺพุฏฺฐายี ปจฺฉานิปาตี กึการปฏิสฺสาวี มนาปจารี ปิยวาที มุขุลฺโลกิโก.[๑] ตสฺส เอวมสฺส "อจฺฉริยํ วต โภ, อพฺภุตํ วต โภ, ปุญฺญานํ คติ ปุญฺญานํ วิปาโก; อยํ หิ ราชา มาคโธ อชาตสตฺตุ เวเทหิปุตฺโต มนุสฺโส, อหํปิ มนุสฺโส; อยํ หิ ราชา มาคโธ อชาตสตฺตุ เวเทหิปุตฺโต ปญฺจหิ กามคุเณหิ สมปฺปิโต สมงฺคีภูโต ปริจาเรติ, เทโว มญฺเญ, อหํ ปนมฺหิสฺส[๒] ทาโส

๑ สี. มุขุลฺโลกโก. ๒. อหํ ปนมฺหสฺสาติ" ปิปาโร.

กัม์มกโร ปุพ์พุฎ์ฐายี ปัจ์ฉานิปาตี กิํการปฏิส์สาวี มนาปจารี ปิยวาที มุขุล์โลกิโก, โส วตัส์สาหํ ปุญ์ญานิ กเรย์ยํ; ยัน์นูนาหํ เกสมัส์สุํ โอหาเรต์วา กาสายานิ วัต์ถานิ อัจ์ฉาเทต์วา อคารัส์มา อนคาริยํ ปัพ์พเชย์ยัน์ติ. โส อปเรน สมเยน เกสมัส์สุํ โอหาเรต์วา กาสายานิ วัต์ถานิ อัจ์ฉาเทต์วา, อคารัส์มา อนคาริยํ ปัพ์พเชย์ย. โส เอวํ ปัพ์พชิโต สมาโน, กาเยน สํวุโต วิหเรย์ย, วาจาย สํวุโต วิหเรย์ย, มนสา สํวุโต วิหเรย์ย; ฆาสัจ์ฉาทนปรมตาย สัน์ตุฎ์โฐ,[1] อภิรโต ปวิเวเก. ตัญ์เจ เต[2] ปุริสา เอวมาโรเจย์ยุํ "ยัค์เฆ เทว ชาเนย์ยาสิ, โย เต โส ปุริโส ทาโส กัม์มกโร ปุพ์พุฎ์ฐายี ปัจ์ฉานิปาตี กิํการปฏิส์สาวี มนาปจารี ปิยวาที มุขุล์โลกิโก, โส เทว เกสมัส์สุํ โอหาเรต์วา กาสายานิ วัต์ถานิ อัจ์เทต์วา, อคารัส์มา อนคาริยํ ปัพ์พชิโต; โส เอวํ ปัพ์พชิโต สมาโน, กาเยน สํวุโต วิหรติ, วาจาย สํวุโต วิหรติ, มนสา สํวุโต วิหรติ; ฆาสัจ์ฉาทนปรมตาย สัน์ตุฎ์โฐ, อภิรโต ปวิเวเกติ. อปิ นุ ต์วํ เอวํ วเทย์ยาสิ "เอตุ เม โภ โส ปุริโส, ปุนเทว โหตุ ทาโส กัม์มกโร ปุพ์พุฎ์ฐายี ปัจ์ฉานิปาตี กิํการปฏิส์สาวี มนาปจารี ปิยวาที มุขุล์โลกิโกติ. โน เหตํ ภัน์เต; อถโข นํ มยเมว อภิวาเทย์ยามปิ, ปัจ์จุฎ์ฐเย์ยามปิ, อาสเนนปิ นิมัน์เตย์ยาม, อภินิมัน์เตย์ยามปิ นํ จีวรปิณ์ฑปาตเสนาสนคิลานปัจ์จยเภสัช์ชปริก์ขาเรหิ; ธัม์มิกํปิส์ส

๑ สี. สัญ์จิโต. ๒ 'สี' ตัญ์เจ เต.

รักฺขาวรณคุตฺตึ สํวิทเหยฺยามาติ. ตํ กึ มญฺญสิ มหาราช ยทิ เอวํ สนฺเต โหติ วา สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ, โนวาติ. อทฺธา โข ภนฺเต เอวํ สนฺเต โหติ สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลนฺติ อิทํ โข เต มหาราช มยา ปฐมํ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ ปญฺญตฺตนฺติ. สกฺกา ปน ภนฺเต อญฺญมฺปิ เอวเมว ทิฏฺเฐว ธมฺเม สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ ปญฺญเปตุนฺติ. สกฺกา มหาราช; เตนหิ มหาราช ตญฺเญเวตฺถ ปฏิปุจฺฉิสฺสามิ. ยถา เต ขเมยฺย, ตถา นํ พฺยากเรยฺยาสิ. ตํ กึ มญฺญสิ มหาราช, อิธ เต อสฺส ปุริโส กสฺสโก คหปติโก การการโก ราสิวฑฺฒโก. ตสฺส เอวมสฺส "อจฺฉริยํ วต โภ, อพฺภุตํ วต โภ, ปุญฺญานํ คติ ปุญฺญานํ วิปาโก; อยํ หิ ราชา มาคโธ อชาตสตฺตุ เวเทหิปุตฺโต มนุสฺโส, อหมฺปิ มนุสฺโส, อยํ หิ ราชา มาคโธ อชาตสตฺตุ เวเทหิปุตฺโต ปญฺจหิ กามคุเณหิ สมปฺปิโต สมงฺคีภูโต ปริจาเรติ, เทโว มญฺเญ; อหํ ปนมฺหิสฺส กสฺสโก คหปติโก การการโก ราสิวฑฺฒโก, โส วตสฺสาหํ ปุญฺญานิ กเรยฺยํ; ยนฺนูนาหํ เกสมสฺสุํ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพเชยฺยนฺติ. โส อปเรน สมเยน อปฺปํ วา โภคกฺขนฺธํ ปหาย มหนฺตํ วา โภคกฺขนฺธํ ปหาย, อปฺปํ วา ญาติปริวฏฺฏํ ปหาย มหนฺตํ วา ญาติปริวฏฺฏํ ปหาย, เกสมสฺสุํ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา, อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพเชยฺย. โส เอวํ ปพฺพชิโต สมาโน, กาเยน สํวุโต วิหเรยฺย, วาจาย สํวุโต วิหเรยฺย, มนสา สํวุโต วิหเรยฺย; ฆาสจฺฉาทนปรมตาย สนฺตุฏฺโฐ, อภิรโต

ปวิเวเก. ตญฺเจเก ปุริสา เอวมาโรเจยฺยุํ "ยคฺเฆ เทว ชาเนยฺยาสิ, โย เต โส ปุริโส ทาโส กมฺมกโร ... คหปติโก การการโก ราสิวฑฺฒโก, โส เทว เกสมสฺสุํ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา, อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต; โส เอวํ ปพฺพชิโต สมาโน, กาเยน สํวุโต วิหรติ, วาจาย สํวุโต วิหรติ, มนสา สํวุโต วิหรติ; ฆาสจฺฉาทนปรมตาย สนฺตุฏฺโฐ, อภิรโต ปวิเวเกติ. อปินุ ตฺวํ เอวํ วเทยฺยาสิ "เอตุ เม โภ โส ปุริโส, ปุนเทว โหตุ กสฺสโก คหปติโก การการโก ราสิวฑฺฒโกติ. โน เหตํ ภนฺเต; อถโข นํ มยเมว อภิวาเทยฺยามปิ, ปจฺจุฏฺเฐยฺยามปิ, อาสเนนปิ นิมนฺเตยฺยาม, อภินิมนฺเตยฺยามปิ นํ จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาเรหิ; ธมฺมิกมฺปิสฺส รกฺขาวรณคุตฺตึ สํวิทเหยฺยามาติ. ตํ กึ มญฺญสิ มหาราช; ยทิ เอวํ สนฺเต โหติ วา สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ, โนวาติ. อทฺธา โข ภนฺเต เอวํ สนฺเต โหติ สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลนฺติ. อิทํ โข เต มหาราช มยา ทุติยํ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ ปญฺญตฺตนฺติ. สกฺกา ปน ภนฺเต อญฺญมฺปิ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ ปญฺญเปตุํ; อิเมหิ สนฺทิฏฺฐิเกหิ สามญฺญผเลหิ อภิกฺกนฺตตรญฺจ ปณีตตรญฺจาติ.

สกฺกา มหาราช; เตนหิ มหาราช สุณาหิ[๑] สาธุกํ มนสิกโรหิ, ภาสิสฺสามีติ. "เอวํ ภนฺเตติ โข ราชา[๒] มาคโธ อชาตสตฺตุ

๑ สี. สุโณหีติ วา ปาโฐ.

๒ สี. มหาราชา.

เวเทหิปุต์โต ภควโต ปัจ์จัส์โสสิ. ภควา เอตทโวจ "อิธ มหาราช ตถาคโต โลเก อุป์ปัช์ชติ อรหํ สัม์มาสัม์พุท์โธ วิช์ชาจรณสัม์ปัน์โน สุคโต โลกวิทู อนุต์ตโร ปุริสทัม์มสารถิ สัต์ถา เทวมนุส์สานํ พุท์โธ ภควาติ;[1] โส อิมํ โลกํ สเทวกํ สมารกํ สพ์รห์มกํ สัส์สมณพ์ราห์มณึ ปชํ สเทวมนุส์สํ สยํ อภิญ์ญา สัจ์ฉิกัต์วา ปเวเทติ. โส ธัม์มํ เทเสติ อาทิกัล์ยาณํ มัช์เฌกัล์ยาณํ ปริโยสานกัล์ยาณํ, สาต์ถํ สัพ์ยัญ์ชนํ เกวลปริปุณ์ณํ ปริสุท์ธํ พ์รห์มจริยํ ปกาเสติ. ตํ ธัม์มํ สุณาติ คหปติ วา คหปติปุต์โต วา อัญ์ญตรส์มึ วา กุเล ปัจ์ฉา[2] ชาโต. โส ตํ ธัม์มํ สุต์วา, ตถาคเต สัท์ธํ ปฏิลภติ. โส เตน สัท์ธาปฏิลาเภน สมัน์นาคโต อิติ ปฏิสัญ์จิก์ขติ "สัม์พาโธ ฆราวาโส รชาปโถ,[3] อัพ์โภกาโส ปัพ์พัช์ชา. นยิทํ สุกรํ อคารํ อัช์ฌาวสตา เอกัน์ตปริปุณ์ณํ เอกัน์ตปริสุท์ธํ สํขลิขิตํ พ์รห์มจริยํ จริตุํ; ยัน์นูนาหํ เกสมัส์สุํ โอหาเรต์วา กาสายานิ วัต์ถานิ อัจ์ฉาเทต์วา, อคารส์มา อนคาริยํ ปัพ์พเชย์ยัน์ติ. โส อปเรน สมเยน อัป์ปํ วา โภคัก์ขัน์ธํ ปหาย มหัน์ตํ วา โภคัก์ขัน์ธํ ปหาย, อัป์ปํ วา ญาติปริวัฏ์ฏํ ปหาย มหัน์ตํ วา ญาติปริวัฏ์ฏํ ปหาย, เกสมัส์สุํ โอหาเรต์วา กาสายานิ วัต์ถานิ อัจ์ฉาเทต์วา, อคารส์มา อนคาริยํ ปัพ์พชติ. โส เอวํ ปัพ์พชิโต สมาโน, ปาติโมก์ขสํวรสํวุโต วิหรติ อาจารโคจรสัม์ปัน์โน, อณุมัต์เตสุ วัช์เชสุ ภยทัส์สาวี สมาทาย สิก์ขติ สิก์ขาปเทสุ, กายกัม์มวจีกัม์เมน[4]

๑ สี. ภควา ๒ สี. ปัจ์จา. ๓ สี. รโชปโถ.
๔ สี. กายวจีกัม์เมน.

สมัน์นาคโต กุสเลน, ปริสุท์ธาชีโว, สีลสัม์ปัน์โน, อินท์ริเยสุ คุต์ตท์วาโร, สติสัม์ปชัญ์เญน สมัน์นาคโต, สัน์ตุฏ์โฐ.

กถัญ์จ มหาราช ภิก์ขุ สีลสัม์ปัน์โน โหติ? อิธ มหาราช ภิก์ขุ ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต โหติ, นิหิตทัณ์โฑ นิหิตสัต์โถ ลัช์ชี ทยาปัน์โน สัพ์พปาณภูตหิตานุกัม์ปี วิหรติ; อิทํปิส์ส โหติ สีลัส์มึ. อทิน์นาทานํ ปหาย อทิน์นาทานา ปฏิวิรโต โหติ, ทิน์นาทายี ทิน์นปาฏิกังขี อเถเนน สุจิภูเตน อัต์ตนา วิหรติ; อิทํปิส์ส โหติ สีลัส์มึ. อพ์รห์มจริยํ ปหาย พ์รห์มจารี โหติ, อาราจารี วิรโต เมถุนา คามธัม์มา; อิทํปิส์ส โหติ สีลัส์มึ. มุสาวาทํ ปหาย มุสาวาทา ปฏิวิรโต โหติ, สัจ์จวาที สัจ์จสัน์โธ เฐโต[1] ปัจ์จยิโก อวิสํวาทโก โลกัส์ส; อิทํปิส์ส โหติ สีลัส์มึ. ปิสุณํ วาจํ ปหาย ปิสุณาย วาจาย ปฏิวิรโต โหติ, อิโต สุต์วา น อมุต์ร อัก์ขาตา อิเมสํ เภทาย, อมุต์ร วา สุต์วา น อิเมสํ อัก์ขาตา อมูสํ เภทาย, อิติ ภิน์นานํ วา สัน์ธาตา สหิตานํ วา อนุป์ปทาตา; สมัค์คาราโม สมัค์ครโต สมัค์คนัน์ที สมัค์คกรณึ วาจํ ภาสิตา โหติ; อิทํปิส์ส โหติ สีลัส์มึ. ผรุสํ วาจํ ปหาย ผรุสาย วาจาย ปฏิวิรโต โหติ, ยา สา วาจา เนลา กัณ์ณสุขา เปมนียา หทยังคมา โปรี พหุชนกัน์ตา พหุชนมนาปา; ตถารูปึ วาจํ ภาสิตา โหติ; อิทํปิส์ส โหติ สีลัส์มึ. สัม์ผัป์ปลาปํ ปหาย สัม์ผัป์ปลาปา ปฏิวิรโต โหติ, กาลวาที ภูตวาที อัต์ถวาที ธัม์มวาที วินยวาที, นิธานวตึ

๑ สี. เถโต.

วาจํ ภาสิตา โหติ กาเลน สาปเทสํ ปริยนฺตวตึ อตฺถสญฺหิตํ; อิทมฺปิสฺส โหติ สีลสฺมึ. พีชคามภูตคามสมารมฺภา ปฏิวิรโต โหติ. เอกภตฺติโก โหติ รตฺตูปรโต วิรโต วิกาลโภชนา. นจฺจคีตวาทิตวิสูกทสฺสนา ปฏิวิรโต โหติ, มาลาคนฺธวิเลปนธารณมณฺฑน วิภูสนฏฺฐานา ปฏิวิรโต โหติ. อุจฺจาสยนมหาสยนา ปฏิวิรโต โหติ, ชาตรูปรชฏปฏิคฺคหณา[๑] ปฏิวิรโต โหติ. อามกธญฺญปฏิคฺคหณา ปฏิวิรโต โหติ. อามกมํสปฏิคฺคหณา ปฏิวิรโต โหติ. อิตฺถีกุมาริกปฏิคฺคหณา[๒] ปฏิวิรโต โหติ. ทาสีทาสปฏิคฺคหณา ปฏิวิรโต โหติ. อเชฬกปฏิคฺคหณา ปฏิวิรโต โหติ. กุกฺกุฏสูกรปฏิคฺคหณา ปฏิวิรโต โหติ. หตฺถิควาสฺสวฬวาปฏิคฺคหณา ปฏิวิรโต โหติ. เขตฺตวตฺถุปฏิคฺคหณา ปฏิวิรโต โหติ. ทูเตยฺยปหิณคมนานุโยคา ปฏิวิรโต โหติ. กยวิกฺกยา ปฏิวิรโต โหติ. ตุลากูฏกํสกูฏมานกูฏา ปฏิวิรโต โหติ. อุกฺโกฏนวญฺจนนิกติสาวิโยคา ปฏิวิรโต โหติ. เฉทนวธพนฺธนวิปราโมสอาโลปสหสาการา ปฏิวิรโต โหติ, อิทมฺปิสฺส โหติ สีลสฺมึ.

จุลฺลสีลํ นิฏฺฐิตํ.[๓]

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปํ พีชคามภูตคามสมารมฺภํ อนุยุตฺตา วิหรนฺติ. เสยฺยถีทํ. มูลพีชํ ขนฺธพีชํ ผลุพีชํ อคฺคพีชํ พีชพีชเมว ปญฺจมํ อิติ วา. อิติ เอวรูปา พีชคามภูตคามสมารมฺภา ปฏิวิรโต

---

๑ สี. ชาตรูปรชตปฏิคฺคหณา. ๒ สี. อิตฺถีกุมารีปฏิคฺคหณา.
๓ สี. จุลฺลสีลํ นิฏฺฐิตนฺติ อิทํ นตฺถิ.

โหติ, อิทมฺปิสฺส โหติ สีลสฺมึ.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปํ สนฺนิธิการปริโภคํ อนุยุตฺตา วิหรนฺติ. เสยฺยถีทํ. อนฺนสนฺนิธึ[๑] ปานสนฺนิธึ วตฺถสนฺนิธึ ยานสนฺนิธึ สยนสนฺนิธึ คนฺธสนฺนิธึ อามิสสนฺนิธึ อิติ วา. อิติ เอวรูปา สนฺนิธิการปริโภคา ปฏิวิรโต โหติ, อิทมฺปิสฺส โหติ สีลสฺมึ.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปํ วิสูกทสฺสนํ อนุยุตฺตา วิหรนฺติ. เสยฺยถีทํ. นจฺจํ คีตํ วาทิตํ เปกฺขํ อกฺขานํ ปาณิสฺสรํ เวตาฬํ กุมฺภถูนํ โสภนครกํ จณฺฑาลํ วํสํ โธวนํ หตฺถิยุทฺธํ อสฺสยุทฺธํ มหิสยุทฺธํ อุสภยุทฺธํ อชยุทฺธํ เมณฺฑยุทฺธํ กุกฺกุฏยุทฺธํ วฏฺฏกยุทฺธํ ทณฺฑยุทฺธํ มุฏฺฐิยุทฺธํ นิพฺพุทฺธํ อุยฺโยธิกํ พลคฺคํ เสนาพฺยูหํ อนีกทสฺสนํ อิติ วา. อิติ เอวรูปา วิสูกทสฺสนา ปฏิวิรโต โหติ, อิทมฺปิสฺส โหติ สีลสฺมึ.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปํ ชูตปฺปมาทฏฺฐานานุโยคมนุยุตฺตา วิหรนฺติ. เสยฺยถีทํ. อฏฺฐปทํ ทสปทํ อากาสํ ปริหารปถํ สนฺติกํ ขลิกํ ฆฏิกํ สลากหตฺถํ อกฺขํ ปงฺกจีรํ วงฺกกํ โมกฺขจิกํ จิงฺคุลกํ ปตฺตาฬฺหกํ รถกํ ธนุกํ อกฺขริกํ มาเนสิกํ[๒] ยถาวชฺชํ อิติ วา. อิติ เอวรูปา ชูตปฺปมาทฏฺฐานานุโยคา ปฏิวิรโต โหติ,

๑ อนฺนสนฺนิธินฺติปิ, อนฺนสนฺนิธีติปิ, ปาโฐ ทิสฺสติ.

๒ สี. มโนสิกํ. (มเนสิกนฺติ ปาเฐน ภวิตพฺพํ)

อิทํปิสฺส โหติ สีลสฺมึ.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปํ อุจฺจาสยนมหาสยนํ อนุยุตฺตา วิหรนฺติ. เสยฺยถีทํ. อาสนฺทึ ปลฺลงฺกํ โคณกํ จิตฺตกํ ปฏิกํ ปฏลิกํ ตูลิกํ วิกติกํ อุทฺธโลมึ[๑] เอกนฺตโลมึ กฏฺฐิสฺสํ โกเสยฺยํ กุตฺตกํ หตฺถตฺถรํ อสฺสตฺถรํ รถตฺถรํ อชินปฺปเวณึ กาทลิมิคปวรปจฺจตฺถรณํ สอุตฺตรจฺฉทํ อุภโตโลหิตกูปธานํ อิติ วา. อิติ เอวรูปา อุจฺจาสยมหาสยนา ปฏิวิรโต โหติ, อิทํปิสฺส โหติ สีลสฺมึ.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปํ มณฺฑนวิภูสนฏฺฐานานุโยคํ อนุยุตฺตา วิหรนฺติ. เสยฺยถีทํ. อุจฺฉาทนํ ปริมทฺทนํ นฺหาปนํ สมฺพาหนํ อาทาสํ อญฺชนํ มาลาคนฺธวิเลปนํ มุขจุณฺณํ มุขวิเลปนํ หตฺถพนฺธํ[๒] สิขาพนฺธํ ทณฺฑํ นาลิกํ ขคฺคํ ฉตฺตํ จิตฺรุปาหนํ อุณฺหีสํ มณึ วาลวีชนึ โอทาตานิ วตฺถานิ ทีฆทสานิ อิติ วา. อิติ เอวรูปา มณฺฑนวิภูสนฏฺฐานานุโยคา ปฏิวิรโต โหติ, อิทํปิสฺส โหติ สีลสฺมึ.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปํ ติรจฺฉานกถํ อนุยุตฺตา วิหรนฺติ. เสยฺยถีทํ. ราชกถํ โจรกถํ มหามตฺตกถํ เสนากถํ ภยกถํ

---

๑ สี. อุทฺทโลมึ

๒ สี. มาลาวิเลปนํ มุขจุณฺณกํ มุขาเลปํ หตฺถพนฺธนํ

ยุทฺธกถํ อนฺนกถํ ปานกถํ วตฺถกถํ สยนกถํ มาลากถํ คนฺธกถํ ญาติกถํ ยานกถํ คามกถํ นิคมกถํ นครกถํ ชนปทกถํ อิตฺถีกถํ ปุริสกถํ * สูรกถํ วิสิขากถํ กุมฺภฏฺฐานกถํ ปุพฺพเปตกถํ นานตฺตกถํ โลกกฺขายิกํ สมุทฺทกฺขายิกํ อิติภวาภวกถํ อิติ วา. อิติ เอวรูปาย ติรจฺฉานกถาย ปฏิวิรโต โหติ, อิทมฺปิสฺส โหติ สีลสฺมึ.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปํ วิคฺคาหิกกถํ อนุยุตฺตา วิหรนฺติ. เสยฺยถีทํ. "น ตฺวํ อิมํ ธมฺมวินยํ อาชานาสิ, อหํ อิมํ ธมฺมวินยํ อาชานามิ, กึ ตฺวํ อิมํ ธมฺมวินยํ อาชานิสฺสสิ; มิจฺฉาปฏิปนฺโน ตฺวมสิ, อหมสฺมิ สมฺมาปฏิปนฺโน; สหิตํ เม, อสหิตนฺเต. ปุเร วจนียํ ปจฺฉา อวจ, ปจฺฉา วจนียํ ปุเร อวจ; อธิจิณฺณนฺเต วิปราวตฺตํ, อาโรปิโต เต วาโท, นิคฺคหีโตสิ จร วาทปฺปโมกฺขาย, นิพฺเพเฐหิ วา สเจ ปโหสีติ อิติ วา. อิติ เอวรูปาย วิคฺคาหิกกถาย ปฏิวิรโต โหติ, อิทมฺปิสฺส โหติ สีลสฺมึ.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปํ ทูเตยฺยปหิณคมนานุโยคมนุยุตฺตา วิหรนฺติ. เสยฺยถีทํ. รญฺญํ ราชมหามตฺตานํ ขตฺติยานํ พฺราหฺมณานํ คหปติกานํ กุมารานํ "อิธ คจฺฉ, อมุตฺร คจฺฉ, อิทํ หร, อมุตฺร อิทํ อาหราติ อิติ วา. อิติ เอวรูปา ทูเตยฺยปหิณคมนานุโยคา ปฏิวิรโต โหติ, อิทมฺปิสฺส โหติ สีลสฺมึ.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ

* สี. ปุริสกถนฺติ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต กุหกา จ โหนฺติ ลปกา จ เนมิตฺติกา จ นิปฺเผสิกา จ[๑] ลาเภน จ ลาภํ นิชิคีสิตาโร อิติ วา. อิติ เอวรูปา กุหนลปนา ปฏิวิรโต โหติ, อิทมฺปิสฺส โหติ สีลสฺมึ. มชฺฌิมสีลํ นิฏฺฐิตํ.[๒]

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีเวน ชีวิกํ กปฺเปนฺติ. เสยฺยถีทํ. องฺคํ นิมิตฺตํ อุปฺปาฏํ[๓] สุปินํ ลกฺขณํ มูสิกจฺฉินฺนํ อคฺคิโหมํ ทพฺพิโหมํ ถุสโหมํ กณโหมํ ตณฺฑุลโหมํ สปฺปิโหมํ เตลโหมํ มุขโหมํ โลหิตโหมํ องฺควิชฺชา วตฺถุวิชฺชา เขตฺตวิชฺชา สิววิชฺชา ภูตวิชฺชา ภูริวิชฺชา อหิวิชฺชา วิสวิชฺชา วิจฺฉิกวิชฺชา มูสิกวิชฺชา สกุณวิชฺชา วายสวิชฺชา ปกฺกชฺฌานํ สรปริตฺตานํ มิคจกฺกํ อิติ วา. อิติ เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีวา ปฏิวิรโต โหติ, อิทมฺปิสฺส โหติ สีลสฺมึ.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีเวน ชีวิกํ กปฺเปนฺติ. เสยฺยถีทํ. มณิลกฺขณํ วตฺถลกฺขณํ ทณฺฑลกฺขณํ สตฺถลกฺขณํ อสิลกฺขณํ อุสุลกฺขณํ ธนุลกฺขณํ อาวุธลกฺขณํ[๔] อิตฺถีลกฺขณํ ปุริสลกฺขณํ กุมารลกฺขณํ กุมารีลกฺขณํ ทาสลกฺขณํ ทาสีลกฺขณํ หตฺถิลกฺขณํ อสฺสลกฺขณํ มหิสลกฺขณํ อุสภลกฺขณํ โคลกฺขณํ อชลกฺขณํ เมณฺฑลกฺขณํ กุกฺกุฏลกฺขณํ วฏฺฏกลกฺขณํ โคธาลกฺขณํ กณฺณิก

---

๑ สี. นิมิตฺตกา จ นิปฺเปสิกา จ. สี. อิติวาติ" อิทํ นตฺถิ

๒ สี. มชฺฌิมสีลํ นิฏฺฐิตนฺติ อิทมฺปิ นตฺถิ.

๓ สี. อุปฺปาทํ. ๔ สี อายุธลกฺขณํ.

ลกฺขณํ กจฺฉปลกฺขณํ มิคลกฺขณํ อิติ วา. อิติ เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีวา ปฏิวิรโต โหติ, อิทมฺปิสฺส โหติ สีลสฺมึ.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีเวน ชีวิกํ กปฺเปนฺติ. เสยฺยถีทํ. "รญฺญํ นิยฺยานํ ภวิสฺสติ, รญฺญํ อนิยฺยานํ ภวิสฺสติ, อพฺภนฺตรานํ รญฺญํ อุปยานํ ภวิสฺสติ, พาหิรานํ รญฺญํ อปยานํ ภวิสฺสติ; พาหิรานํ รญฺญํ อุปยานํ ภวิสฺสติ. อพฺภนฺตรานํ รญฺญํ อปยานํ ภวิสฺสติ; อพฺภนฺตรานํ รญฺญํ ชโย ภวิสฺสติ, พาหิรานํ รญฺญํ ปราชโย ภวิสฺสติ; พาหิรานํ รญฺญํ ชโย ภวิสฺสติ, อพฺภนฺตรานํ รญฺญํ ปราชโย ภวิสฺสติ อิติ อิมสฺส ชโย ภวิสฺสติ[๑] อิมสฺส ปราชโย ภวิสฺสติ อิติ วา. อิติ เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีวา ปฏิวิรโต โหติ; อิทมฺปิสฺส โหติ สีลสฺมึ.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีเวน ชีวิกํ กปฺเปนฺติ. เสยฺยถีทํ. "จนฺทคฺคาโห ภวิสฺสติ, สุริยคฺคาโห ภวิสฺสติ, นกฺขตฺตคฺคาโห ภวิสฺสติ; จนฺทิมสุริยานํ ปถคมนํ ภวิสฺสติ; จนฺทิมสุริยานํ อุปฺปถคมนํ ภวิสฺสติ; นกฺขตฺตานํ ปถคมนํ ภวิสฺสติ, นกฺขตฺตานํ อุปฺปถคมนํ ภวิสฺสติ; อุกฺกาปาโต ภวิสฺสติ ทิสาฑาโห ภวิสฺสติ, ภูมิจาโล ภวิสฺสติ, เทวทุนฺทุภิ ภวิสฺสติ, จนฺทิมสุริยนกฺขตฺตานํ อุคฺคมนํ โอคฺคมนํ สงฺกิเลสํ โวทานํ ภวิสฺสติ;

---

[๑] สี. ภวิสฺสตีติ ปาโร น ทิสฺสติ.

เอวํ วิปาโก ขนฺทคฺคาโห ภวิสฺสติ, เอวํ วิปาโก สุริยคฺคาโห ภวิสฺสติ เอวํ วิปาโก นกฺขตฺตคฺคาโห ภวิสฺสติ; เอวํ วิปากํ จนฺทิมสุริยานํ ปถคมนํ ภวิสฺสติ, เอวํ วิปากํ จนฺทิมสุริยานํ อุปฺปถคมนํ ภวิสฺสติ; เอวํ วิปากํ นกฺขตฺตานํ ปถคมนํ ภวิสฺสติ, เอวํ วิปากํ นกฺขตฺตานํ อุปฺปถคมนํ ภวิสฺสติ; เอวํ วิปาโก อุกฺกาปาโต ภวิสฺสติ, เอวํ วิปาโก ทิสาฑาโห ภวิสฺสติ; เอวํ วิปาโก ภูมิจาโล ภวิสฺสติ, เอวํ วิปาโก เทวทุนฺทุภิ ภวิสฺสติ; เอวํ วิปากํ จนฺทิมสุริยนกฺขตฺตานํ อุคฺคมนํ โอคฺคมนํ สงฺกิเลสํ โวทานํ ภวิสฺสติ อิติ วา. อิติ เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีวา ปฏิวิรโต โหติ, อิทมฺปิสฺส โหติ สีลสฺมึ.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีเวน ชีวิกํ กปฺเปนฺติ. เสยฺยถีทํ. " สุวุฏฺฐิกา ภวิสฺสติ, ทุพฺพุฏฺฐิกา ภวิสฺสติ; สุภิกฺขํ ภวิสฺสติ, ทุพฺภิกฺขํ ภวิสฺสติ; เขมํ ภวิสฺสติ, ภยํ ภวิสฺสติ; โรโค ภวิสฺสติ, อาโรคฺยํ ภวิสฺสติ; มุทฺทาคณนา สงฺขานํ กาเวยฺยํ โลกายตํ อิติ วา. อิติ เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีวา ปฏิวิรโต โหติ, อิทมฺปิสฺส โหติ สีลสฺมึ.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีเวน ชีวิกํ กปฺเปนฺติ. เสยฺยถีทํ. อาวาหนํ วิวาหนํ สํวทนํ วิวทนํ สงฺกิรณํ วิกิรณํ สุภคกรณํ ทุพฺภคกรณํ วิรุทฺธคพฺภกรณํ ชิวฺหานิพนฺธนํ หนุสํหนนํ หตฺถาภิชปฺปนํ กณฺณชปฺปนํ

อากาสปญฺหํ กุมาริปญฺหํ เทวปญฺหํ อาทิจฺจุปฏฺฐานํ มหตุปฏฺฐานํ อพฺภุชฺชลนํ สิริวฺหายนํ อิติ วา. อิติ เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีวา ปฏิวิรโต โหติ; อิทํปิสฺส โหติ สีลสฺมึ.

ยถา วา ปเนเก โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา สทฺธาเทยฺยานิ โภชนานิ ภุญฺชิตฺวา, เต เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีเวน ชีวิกํ กปฺเปนฺติ. เสยฺยถีทํ? สนฺติกมฺมํ ปณิธิกมฺมํ ภูมิกมฺมํ ภูริกมฺมํ วสฺสกมฺมํ โวสฺสกมฺมํ วตฺถุกมฺมํ วตฺถุปริกิรณํ อาจมนํ นหาปนํ ชุหนํ[1] วมนํ วิเรจนํ อุทฺธวิเรจนํ อโธวิเรจนํ สีสวิเรจนํ กณฺณเตลํ เนตฺตปฺปานํ[2] นตฺถุกมฺมํ อญฺชนํ ปจฺจญฺชนํ สาลากิยํ สลฺลกตฺติยํ ทารกติกิจฺฉา[3] มูลเภสชฺชานํ อนุปฺปทานํ โอสธีนํ ปฏิโมกฺโข อิติ วา. อิติ เอวรูปาย ติรจฺฉานวิชฺชาย มิจฺฉาชีวา ปฏิวิรโต โหติ; อิทํปิสฺส โหติ สีลสฺมึ.

ส โข โส มหาราช ภิกฺขุ เอวํ สีลสมฺปนฺโน น กุโตจิ ภยํ สมนุปสฺสติ, ยทิทํ สีลสํวรโต. เสยฺยถาปิ มหาราช ขตฺติโย มุทฺธาวสิตฺโต นิหตปจฺจามิตฺโต น กุโตจิ ภยํ สมนุปสฺสติ, ยทิทํ ปจฺจตฺถิกโต; เอวเมว โข มหาราช ภิกฺขุ เอวํ สีลสมฺปนฺโน น กุโตจิ ภยํ สมนุปสฺสติ, ยทิทํ สีลสํวรโต. โส อิมินา อริเยน

---

๑ สี. นหาปนํ หุหนํ. ๒ สี. เนตฺตตปฺปนํ. ๓ สี. สลฺลกตฺติกํ ทารกติกิจฺฉา.

สีลักขัน์เธน สมัน์นาคโต อัช์ฌัต์ตํ อนวัช์ชสุขํ ปฏิสํเวเทติ. เอวํ โข มหาราช ภิก์ขุ สีลสัม์ปัน์โน โหติ.

มหาสีลํ นิฏ์ฐิตํ.

กถัญ์จ มหาราช ภิก์ขุ อินท์ริเยสุ คุต์ตท์วาโร โหติ? อิธ มหาราช ภิก์ขุ จัก์ขุนา รูปํ ทิส์วา น นิมิต์ตัค์คาหี โหติ นานุพ์ยัญ์ชนัค์คาหี; ยัต์วาธิกรณเมนํ จัก์ขุน์ท์ริยํ อสํวุตํ วิหรัน์ตํ อภิช์ฌาโทมนัส์สา ปาปกา อกุสลา ธัม์มา อัน์วาส์สเวย์ยุํ; ตัส์ส สํวราย ปฏิปัช์ชติ, รัก์ขติ จัก์ขุน์ท์ริยํ, จัก์ขุน์ท์ริเย สํวรํ อาปัช์ชติ. โสเตน สัท์ทํ สุต์วา น นิมิต์ตัค์คาหี โหติ นานุพ์ยัญ์ชนัค์คาหี; ยัต์วาธิกรณเมนํ โสตินท์ริยํ อสํวุตํ วิหรัน์ตํ อภิช์ฌาโทมนัส์สา ปาปกา อกุสลา ธัม์มา อัน์วาส์สเวย์ยุํ; ตัส์ส สํวราย ปฏิปัช์ชติ, รัก์ขติ โสตินท์ริยํ, โสตินท์ริเย สํวรํ อาปัช์ชติ. ฆาเนน คัน์ธํ ฆายิต์วา น นิมิต์ตัค์คาหี โหติ นานุพ์ยัญ์ชนัค์คาหี; ยัต์วาธิกรณเมนํ ฆานินท์ริยํ อสํวุตํ วิหรัน์ตํ อภิช์ฌาโทมนัส์สา ปาปกา อกุสลา ธัม์มา อัน์วาส์สเวย์ยุํ; ตัส์ส สํวราย ปฏิปัช์ชติ, รัก์ขติ ฆานินท์ริยํ, ฆานินท์ริเย สํวรํ อาปัช์ชติ. ชิว์หาย รสํ สายิต์วา น นิมิต์ตัค์คาหี โหติ นานุพ์ยัญ์ชนัค์คาหี; ยัต์วาธิกรณเมนํ ชิว์หินท์ริยํ อสํวุตํ วิหรัน์ตํ อภิช์ฌาโทมนัส์สา ปาปกา อกุสลา ธัม์มา อัน์วาส์สเวย์ยุํ; ตัส์ส สํวราย ปฏิปัช์ชติ,

รกฺขติ ชิวฺหินฺทฺริยํ, ชิวฺหินฺทฺริเย สํวรํ อาปชฺชติ. กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสิตฺวา น นิมิตฺตคฺคาหี โหติ นานุพฺยญฺชนคฺคาหี; ยตฺวาธิกรณเมนํ กายินฺทฺริยํ อสํวุตํ วิหรนฺตํ อภิชฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยุํ; ตสฺส สํวราย ปฏิปชฺชติ, รกฺขติ กายินฺทฺริยํ, กายินฺทฺริเย สํวรํ อาปชฺชติ. มนสา ธมฺมํ วิญฺญาย น นิมิตฺตคฺคาหี โหติ นานุพฺยญฺชนคฺคาหี; ยตฺวาธิกรณเมนํ มนินฺทฺริยํ อสํวุตํ วิหรนฺตํ อภิชฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยุํ; ตสฺส สํวราย ปฏิปชฺชติ, รกฺขติ มนินฺทฺริยํ, มนินฺทฺริเย สํวรํ อาปชฺชติ. โส อิมินา อริเยน อินฺทฺริยสํวเรน สมนฺนาคโต อชฺฌตฺตํ อพฺยาเสกสุขํ ปฏิสํเวเทติ. เอวํ โข มหาราช ภิกฺขุ อินฺทฺริเยสุ คุตฺตทฺวาโร โหติ.

กถญฺจ มหาราช ภิกฺขุ สติสมฺปชญฺเญน สมนฺนาคโต โหติ? อิธ มหาราช ภิกฺขุ อภิกฺกนฺเต ปฏิกฺกนฺเต สมฺปชานการี โหติ, อาโลกิเต วิโลกิเต สมฺปชานการี โหติ, สมฺมิญฺชิเต ปสาริเต สมฺปชานการี โหติ, สํฆาฏิปตฺตจีวรธารเณ สมฺปชานการี โหติ, อสิเต ปีเต ขายิเต สายิเต สมฺปชานการี โหติ, อุจฺจารปสฺสาวกมฺเม สมฺปชานการี โหติ, คเต ฐิเต นิสินฺเน สุตฺเต ชาคริเต ภาสิเต ตุณฺหีภาเว สมฺปชานการี โหติ. เอวํ โข มหาราช ภิกฺขุ สติสมฺปชญฺเญน สมนฺนาคโต โหติ.

กถญฺจ มหาราช ภิกฺขุ สนฺตุฏฺโฐ โหติ? อิธ มหาราช ภิกฺขุ

สนฺตุฏฺโฐ โหติ กายปริหาริเกน จีวเรน, กุจฺฉิปริหาริเกน ปิณฺฑปาเตน; โส เยน เยเนว ปกฺกมติ, สมาทาเยว ปกฺกมติ. เสยฺยถาปิ มหาราช ปกฺขีสกุโณ เยน เยเนว เฑติ, สปตฺตภาโรว เฑติ; เอวเมว โข มหาราช ภิกฺขุ สนฺตุฏฺโฐ โหติ กายปริหาริเกน จีวเรน, กุจฺฉิปริหาริเกน ปิณฺฑปาเตน; โส เยน เยเนว ปกฺกมติ, สมาทาเยว ปกฺกมติ. เอวํ โข มหาราช ภิกฺขุ สนฺตุฏฺโฐ โหติ.

โส อิมินา จ อริเยน สีลกฺขนฺเธน สมนฺนาคโต, อิมินา จ อริเยน อินฺทฺริยสํวเรน สมนฺนาคโต, อิมินา จ อริเยน สติสมฺปชญฺเญน สมนฺนาคโต, อิมาย จ อริยาย สนฺตุฏฺฐิยา สมนฺนาคโต; วิวิตฺตํ เสนาสนํ ภชติ อรญฺญํ รุกฺขมูลํ ปพฺพตํ กนฺทรํ คิริคุหํ สุสานํ วนปตฺถํ อพฺโภกาสํ ปลาลปุญฺชํ. โส ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต นิสีทติ ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวา อุชุํ กายํ ปณิธาย ปริมุขํ สตึ อุปฏฺฐเปตฺวา. โส อภิชฺฌํ โลเก ปหาย วิคตาภิชฺเฌน เจตสา วิหรติ, อภิชฺฌาย จิตฺตํ ปริโสเธติ; พฺยาปาทปโทสํ ปหาย อพฺยาปนฺนจิตฺโต วิหรติ สพฺพปาณภูตหิตานุกมฺปี, พฺยาปาทปโทสา จิตฺตํ ปริโสเธติ; ถีนมิทฺธํ ปหาย วิคตถีนมิทฺโธ วิหรติ อาโลกสญฺญี สโต สมฺปชาโน, ถีนมิทฺธา จิตฺตํ ปริโสเธติ; อุทฺธจฺจกุกฺกุจฺจํ ปหาย อนุทฺธโต วิหรติ อชฺฌตฺตํ วูปสนฺตจิตฺโต, อุทฺธจฺจกุกฺกุจฺจา จิตฺตํ ปริโสเธติ; วิจิกิจฺฉํ ปหาย ติณฺณวิจิกิจฺโฉ วิหรติ อกถํกถี กุสเลสุ ธมฺเมสุ; วิจิกิจฺฉาย จิตฺตํ ปริโสเธติ.

เสย์ยถาปิ มหาราช ปุริโส อิณํ อาทาย กัม์มัน์เต ปโยเชย์ย, ตัส์ส เต กัม์มัน์ตา[๑] สมิช์เฌย์ยุํ; โส ยานิ จ โปราณานิ อิณมูลานิ, ตานิ จ พ์ยัน์ตีกเรย์ย, สิยา จัส์ส[๒] อุต์ตรึ อวสิฏ์ฐํ ทารภรณาย, ตัส์ส เอวมัส์ส "อหํ โข ปุพ์เพ อิณมาทาย กัม์มัน์เต ปโยเชสึ, ตัส์ส เม เต กัม์มัน์ตา สมิช์ฌึสุ; โสหํ ยานิ จ โปราณานิ อิณมูลานิ, ตานิ จ พ์ยัน์ตีอกาสึ, อัต์ถิ จ เม อุต์ตรึ อวสิฏ์ฐํ ทารภรณายาติ. โส ตโตนิทานํ ลเภถ ปาโมช์ชํ อธิคัจ์เฉย์ย[๓] โสมนัส์สํ. เสย์ยถาปิ มหาราช ปุริโส อาพาธิโก อัส์ส ทุก์ขิโต พาฬ์หคิลาโน, ภัต์ตัญ์จัส์ส นัจ์ฉาเทย์ย, น จัส์ส กาเย พลมัต์ตา. โส อปเรน สมเยน ตัม์หา อาพาธา มุจ์เจย์ย, ภัต์ตัญ์จัส์ส ฉาเทย์ย, สิยา จัส์ส กาเย พลมัต์ตา, ตัส์ส เอวมัส์ส "อหํ โข ปุพ์เพ อาพาธิโก อโหสึ ทุก์ขิโต พาฬ์หคิลาโน, ภัต์ตัญ์จ เม น ฉาเทสิ, น จ เม อาสิ กาเย พลมัต์ตา; โสม์หิ เอตรหิ ตัม์หา อาพาธา มุต์โต, ภัต์ตัญ์จ เม ฉาเทติ, อัต์ถิ จ เม กาเย พลมัต์ตาติ. โส ตโตนิทานํ ลเภถ ปาโมช์ชํ, อธิคัจ์เฉย์ย โสมนัส์สํ. เสย์ยถาปิ มหาราช ปุริโส พัน์ธนาคาเร พัน์โธ อัส์ส, โส อปเรน สมเยน ตัม์หา พัน์ธนา มุจ์เจย์ย โสต์ถินา อัพ์ภเยน, น จัส์ส กิญ์จิ โภคานํ วโย. ตัส์ส เอวมัส์ส "อหํ โข ปุพ์เพ พัน์ธนาคาเร พัน์โธ อโหสึ. โสม์หิ เอตรหิ ตัม์หา พัน์ธนา มุต์โต โสต์ถินา

---

๑ กัม์มัน์โตติปิ ปาโฐ. ๒ สี. สิยา ตัส์ส. ๓ อธิคัจ์เฉติปิ ปาโฐ.

ยพฺภาเยน, นตฺถิ จ เม กิญฺจิ โภคานํ วโยติ. โส ตโตนิทานํ ลเภถ ปาโมชฺชํ, อธิคจฺเฉยฺย โสมนสฺสํ. เสยฺยถาปิ มหาราช ปุริโส ทาโส อสฺส อนตฺตาธีโน ปราธีโน น เยนกามํ คโม; โส อปเรน สมเยน ตมฺหา ทาสพฺยา มุจฺเจยฺย อตฺตาธีโน อปราธีโน ภุชิสฺโส เยนกามํ คโม. ตสฺส เอวมสฺส "อหํ โข ปุพฺเพ ทาโส อโหสึ, อนตฺตาธีโน ปราธีโน น เยนกามํ คโม, โสมฺหิ เอตรหิ ตมฺหา ทาสพฺยา มุตฺโต อตฺตาธีโน อปราธีโน ภุชิสฺโส เยนกามํ คโมติ. โส ตโตนิทานํ ลเภถ ปาโมชฺชํ, อธิคจฺเฉยฺย โสมนสฺสํ. เสยฺยถาปิ มหาราช ปุริโส สธโน สโภโค กนฺตารํ อทฺธานมคฺคํ ปฏิปชฺเชยฺย ทุพฺภิกฺขํ สปฺปฏิภยํ. โส อปเรน สมเยน ตํ กนฺตารํ นิตฺถเรยฺย, โสตฺถินา คามนฺตํ อนุปาปุเณยฺย เขมํ อปฺปฏิภยํ. ตสฺส เอวมสฺส "อหํ โข ปุพฺเพ สธโน สโภโค กนฺตารํ อทฺธานมคฺคํ ปฏิปชฺชึ ทุพฺภิกฺขํ สปฺปฏิภยํ, โสมฺหิ เอตรหิ ตํ กนฺตารํ นิตฺถิณฺโณ โสตฺถินา คามนฺตํ อนุปฺปตฺโต เขมํ อปฺปฏิภยนฺติ. โส ตโตนิทานํ ลเภถ ปาโมชฺชํ, อธิคจฺเฉยฺย โสมนสฺสํ. เอวเมว โข มหาราช ภิกฺขุ ยถาอิณํ ยถาโรคํ ยถาพนฺธนาคารํ ยถาทาสพฺยํ ยถากนฺตารทฺธานมคฺคํ เอวํ อิเม ปญฺจ นีวรเณ อปฺปหีเน อตฺตนิ สมนุปสฺสติ. เสยฺยถาปิ มหาราช ยถาอาณณฺยํ ยถาอาโรคฺยํ ยถาพนฺธนาโมกฺขํ ยถาภุชิสฺสํ ยถาเขมนฺตภูมึ, เอวเมว โข มหาราช ภิกฺขุ อิเม ปญฺจ นีวรเณ

ปหีเน อัต์ตนิ สมนุปัส์สติ. ตัส์สิเม ปัญ์จ นีวรเณ ปหีเน อัต์ตนิ สมนุปัส์สโต ปาโมช์ชํ ชายติ, ปมุทิตัส์ส ปีติ ชายติ, ปีติมนัส์ส กาโย ปัส์สัม์ภติ, ปัส์สัท์ธกาโย สุขํ ปฏิสํเวเทติ, สุขิโน จิต์ตํ สมาธิยติ. โส วิวิจ์เจว กาเมหิ วิวิจ์จ อกุสเลหิ ธัม์เมหิ สวิตัก์กํ สวิจารํ วิเวกชํ ปีติสุขํ ปฐมัช์ฌานํ อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ. โส อิมเมว กายํ วิเวกเชน ปีติสุเขน อภิสัน์เทติ ปริสัน์เทติ ปริปูเรติ ปริป์ผรติ. นาส์ส กิญ์จิ สัพ์พาวโต กายัส์ส วิเวกเชน ปีติสุเขน อัป์ผุฏ์ฐํ โหติ. เสย์ยถาปิ มหาราช ทัก์โข น์หาปโก วา น์หาปกัน์เตวาสี วา กํสถาเล น์หานียจุณ์ณานิ อากิริต์วา อุทเกน ปริป์โผสกํ สัน์เนย์ย. สายํ น์หานียปิณ์ฑิ เส์นหานุคตา เส์นหปเรตา[๑] สัน์ตรพาหิรา ผุฏ์ฐา เส์นเหน น จ ปัค์ฆรติ.[๒] เอวเมว โข มหาราช ภิก์ขุ อิมเมว กายํ วิเวกเชน ปีติสุเขน อภิสัน์เทติ ปริสัน์เทติ ปริปูเรติ ปริป์ผรติ. นาส์ส กิญ์จิ สัพ์พาวโต กายัส์ส วิเวกเชน ปีติสุเขน อัป์ผุฏ์ฐํ โหติ. อิทัมปิ โข มหาราช สัน์ทิฏ์ฐิกํ สามัญ์ญผลํ ปุริเมหิ สัน์ทิฏ์ฐิเกหิ สามัญ์ญผเลหิ อภิก์กัน์ตตรัญ์จ ปณีตตรัญ์จ.

ปุน จปรํ มหาราช ภิก์ขุ วิตัก์กวิจารานํ วูปสมา อัช์ฌัต์ตํ สัม์ปสาทนํ เจตโส เอโกทิภาวํ อวิตัก์กํ อวิจารํ สมาธิชํ ปีติสุขํ ทุติยํ ฌานํ อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ. โส อิมเมว กายํ

๑ สี. ยาส์ส นหานียปิณ์ฑิ สิเนหานุคตา สิเนหปเรตา. ๒ สี. ปัค์ฆรณี.

สมาธิเชน ปีติสุเขน อภิสนฺเทติ ปริสนฺเทติ ปริปูเรติ ปริปฺผรติ. นาสฺส กิญฺจิ สพฺพาวโต กายสฺส สมาธิเชน ปีติสุเขน อปฺผุฏํ โหติ. เสยฺยถาปิ มหาราช อุทกรหโท คมฺภีโร อุพฺภิโตทโก, ตสฺส เนวสฺส ปุรตฺถิมาย ทิสาย อุทกสฺส อายมุขํ, น ทกฺขิณาย ทิสาย อุทกสฺส อายมุขํ, น ปจฺฉิมาย ทิสาย อุทกสฺส อายมุขํ, น อุตฺตราย ทิสาย อุทกสฺส อายมุขํ, เทโว จ น กาเลน กาลํ สมฺมาธารํ อนุปฺปเวจฺเฉยฺย. อถ โข ตมฺหา ว อุทกรหทา สีตา วาริธารา อุพฺภิชฺชิตฺวา ตเมว อุทกรหทํ สีเตน วารินา อภิสนฺเทยฺย ปริสนฺเทยฺย ปริปูเรยฺย ปริปฺผเรยฺย. นาสฺส กิญฺจิ สพฺพาวโต อุทกรหทสฺส สีเตน วารินา อปฺผุฏํ อสฺส. เอวเมว มหาราช โข ภิกฺขุ อิมเมว กายํ สมาธิเชน ปีติสุเขน อภิสนฺเทติ ปริสนฺเทติ ปริปูเรติ ปริปฺผรติ นาสฺส กิญฺจิ สพฺพาวโต กายสฺส สมาธิเชน ปีติสุเขน อปฺผุฏํ โหติ. อิทมฺปิ โข มหาราช สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ ปุริเมหิ สนฺทิฏฺฐิเกหิ สามญฺญผเลหิ อภิกฺกนฺตตรญฺจ ปณีตตรญฺจ.

ปุน จปรํ มหาราช ภิกฺขุ ปีติยา จ วิราคา อุเปกฺขโก จ วิหรติ สโต จ สมฺปชาโน, สุขญฺจ กาเยน ปฏิสํเวเทติ, ยนฺตํ อริยา อาจิกฺขนฺติ "อุเปกฺขโก สติมา สุขวิหารีติ, ตติยชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ. โส อิมเมว กายํ นิปฺปีติเกน สุเขน อภิสนฺเทติ ปริสนฺเทติ ปริปูเรติ ปริปฺผรติ. นาสฺส กิญฺจิ สพฺพาวโต กายสฺส นิปฺปีติเกน

สุเขน อัปผุฏํ โหติ. เสยยถาปิ มหาราช อุปปลินิยํ วา ปทุมินิยํ วา ปุณฑ์รีกินิยํ วา อัปเปกัจจานิ อุปปลานิ วา ปทุมานิ วา ปุณฑ์รีกานิ วา อุทเก ชาตานิ อุทเก สํวัฑฒานิ อุทกานุคตานิ อันโตนิมุค์คโปสีนิ, ตานิ ยาว จ อัค์คา ยาว จ มูลา สีเตน วารินา อภิสันนานิ ปริปูรานิ ปริปผุฏานิ. นาส์ส กิญ์จิ สัพ์พาวตํ อุปปลานํ วา ปทุมานํ วา ปุณฑ์รีกานํ วา สีเตน วารินา อัปผุฏํ อัส์ส. เอวเมว โข มหาราช ภิก์ขุ อิมเมว กายํ นิปปีติเกน สุเขน อภิสันเทติ ปริสันเทติ ปริปูเรติ ปริปผรติ. นาส์ส กิญ์จิ สัพ์พาวโต กายัส์ส นิปปีติเกน สุเขน อัปผุฏํ โหติ. อิทัมปิ โข มหาราช สันทิฏ์ฐิกํ สามัญ์ญผลํ ปุริเมหิ สันทิฏ์ฐิเกหิ สามัญ์ญผเลหิ อภิกกันตตรัญ์จ ปณีตตรัญ์จ.

ปุน จปรํ มหาราช ภิก์ขุ สุขัส์ส จ ปหานา ทุก์ขัส์ส จ ปหานา ปุพ์เพว โสมนัส์สโทมนัส์สานํ อัต์ถังคมา อทุก์ขมสุขํ อุเปก์ขาสติปาริสุท์ธึ จตุต์ถัช์ฌานํ อุปสัมปัช์ช วิหรติ. โส อิมเมว กายํ ปริสุท์เธน เจตสา ปริโยทาเตน ผริต์วา นิสิน์โน โหติ. นาส์ส กิญ์จิ สัพ์พาวโต กายัส์ส ปริสุท์เธน เจตสา ปริโยทาเตน อัปผุฏํ โหติ. เสยยถาปิ มหาราช ปุริโส โอทาเตน วัต์เถน สสีสํ ปารุปิต์วา นิสิน์โน อัส์ส. นาส์ส กิญ์จิ สัพ์พาวโต กายัส์ส โอทาเตน วัต์เถน อัปผุฏํ อัส์ส. เอวเมว โข มหาราช ภิก์ขุ อิมเมว กายํ

ปริสุทฺเธน เจตสา ปริโยทาเตน ผริตฺวา นิสินฺโน โหติ. นาสฺส กิญฺจิ สพฺพาวโต กายสฺส ปริสุทฺเธน เจตสา ปริโยทาเตน อปฺผุฏํ โหติ. อิทมฺปิ โข มหาราช สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ ปุริเมหิ สนฺทิฏฺฐิเกหิ สามญฺญผเลหิ อภิกฺกนฺตตรญฺจ ปณีตตรญฺจ.

โส เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต ญาณทสฺสนาย จิตฺตํ อภินีหรติ อภินินฺนาเมติ. โส เอวํ ปชานาติ “อยํ โข เม กาโย รูปี จาตุมฺมหาภูติโก มาตาเปตฺติกสมฺภโว โอทนกุมฺมาสูปจโย อนิจฺจุจฺฉาทนปริมทฺทนเภทนวิทฺธํสนธมฺโม, อิทญฺจ ปน เม วิญฺญาณํ เอตฺถ สิตํ เอตฺถ ปฏิพทฺธนฺติ. เสยฺยถาปิ มหาราช มณิเวฬุริโย สุโภ ชาติมา อฏฺฐํโส สุปริกมฺมกโต อจฺโฉ วิปฺปสนฺโน สพฺพาการสมฺปนฺโน, ตตฺรสฺส สุตฺตํ อาวุตํ นีลํ วา ปีตํ วา โลหิตํ วา โอทาตํ วา ปณฺฑรสุตฺตํ[๑] วา, ตเมนํ จกฺขุมา ปุริโส หตฺเถ กริตฺวา ปจฺจเวกฺเขยฺย “อยํ โข มณิเวฬุริโย สุโภ ชาติมา อฏฺฐํโส สุปริกมฺมกโต อจฺโฉ วิปฺปสนฺโน สพฺพาการสมฺปนฺโน, ตตฺริทํ สุตฺตํ อาวุตํ นีลํ วา ปีตํ วา โลหิตํ วา โอทาตํ วา ปณฺฑรสุตฺตํ วาติ. เอวเมว โข มหาราช ภิกฺขุ เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต ญาณทสฺสนาย จิตฺตํ อภินีหรติ อภินินฺนาเมติ.

---

๑ สี. ปณฺฑุสุตฺตํ.

โส เอวํ ปชานาติ “อยํ โข เม กาโย รูปี จาตุมฺมหาภูติโก มาตาเปตฺติกสมฺภโว โอทนกุมฺมาสุปจโย อนิจฺจุจฺฉาทนปริมทฺทน-เภทนวิทฺธํสนธมฺโม, อิทญฺจ ปน เม วิญฺญาณํ เอตฺถ สิตํ เอตฺถ ปฏิพทฺธนฺติ. อิทมฺปิ โข มหาราช สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ ปุริเมหิ สนฺทิฏฺฐิเกหิ สามญฺญผเลหิ อภิกฺกนฺตตรญฺจ ปณีตตรญฺจ.

โส เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต มโนมยํ อภินิมฺมินาย จิตฺตํ อภินีหรติ อภินินฺนาเมติ. โส อิมมฺหา กายา อญฺญํ กายํ อภินิมฺมินาติ รูปึ มโนมยํ สพฺพงฺคปจฺจงฺคึ อหีนินฺทฺริยํ. เสยฺยถาปิ มหาราช ปุริโส มุญฺชมฺหา อีสิกํ ปพฺพาเหยฺย. ตสฺส เอวมสฺส “อยํ มุญฺโช อยํ อีสิกา, อญฺโญ มุญฺโช อญฺญา อีสิกา, มุญฺชมฺหาเตฺวว อีสิกา ปพฺพาฬฺหาติ.* เสยฺยถา วา ปน มหาราช ปุริโส อสึ โกสิยา ปพฺพาเหยฺย. ตสฺส เอวมสฺส “อยํ อสิ อยํ โกสิ, อญฺโญ อสิ อญฺญา โกสิ, โกสิยาเตฺวว อสิ ปพฺพาฬฺโหติ. เสยฺยถา วา ปน มหาราช ปุริโส อหึ กรณฺฑา อุทฺธเรยฺย. ตสฺส เอวมสฺส “อยํ อหิ อยํ กรณฺโฑ, อญฺโญ อหิ อญฺโญ กรณฺโฑ, กรณฺฑาเตฺวว อหิ อุพฺภโตติ. เอวเมว โข มหาราช ภิกฺขุ เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ

* สี. ปวาฬฺหาติ.

วิคตูปั๎กกิเลเส มุทุภูเต กัม์มนิเย ฐิเต อาเนญ์ชัป์ปัต์เต มโนมยํ อภินิม์มินาย จิต์ตํ อภินีหรติ อภินิน์นาเมติ. โส อิมัม์หา กายา อัญ์ญํ กายํ อภินิม์มินาติ รูปึ มโนมยํ สัพ์พังคปัจ์จังคํ อหีนินท์ริยํ. อิทัมปิ โข มหาราช สัน์ทิฐ์ฐิกํ สามัญ์ญผลํ ปุริเมหิ สัน์ทิฐ์ฐิเกหิ สามัญ์ญผเลหิ อภิก์กัน์ตตรัญ์จ ปณีตตรัญ์จ.

โส เอวํ สมาหิเต จิต์เต ปริสุท์เธ ปริโยทาเต อนังคเณ วิคตูปั๎กกิเลเส มุทุภูเต กัม์มนิเย ฐิเต อาเนญ์ชัป์ปัต์เต อิท์ธิวิธาย จิต์ตํ อภินีหรติ อภินิน์นาเมติ; โส อเนกวิหิตํ อิท์ธิวิธํ ปัจ์จนุโภติ, เอโกปิ หุต์วา พหุธา โหติ, พหุธาปิ หุต์วา เอโก โหติ; อาวิภาวํ ติโรภาวํ ติโรกุฑ์ฑํ ติโรปาการํ ติโรปัพ์พตํ อสัช์ชมาโน คัจ์ฉติ, เสย์ยถาปิ อากาเส. ปฐวิยาปิ อุม์มุช์ชนิม์มุช์ชํ กโรติ, เสย์ยถาปิ อุทเก. อุทเกปิ อภิช์ชมาเน คัจ์ฉติ, เสย์ยถาปิ ปฐวิยํ. อากาเสปิ ปั๎ลลังเกน กมติ, เสย์ยถาปิ ปั๎กขีสกุโณ. อิเมปิ จัน์ทิมสุริเย เอวํมหิท์ธิเก เอวํมหานุภาเว ปาณินา ปริมสติ ปริมัช์ชติ, ยาว พ๎รห๎มโลกาปิ กาเยน วสํ วัต์เตติ. เสย์ยถาปิ มหาราช ทัก์โข กุม๎ภกาโร วา กุม๎ภการัน์เตวาสี วา สุปริกัม์มกตาย มัต์ติกาย ยัยเทว ภาชนวิกตึ อากังเขย์ย, ตัน์ตเทว กเรย์ย อภินิป์ผาเทย์ย. เสย์ยถา วา ปน มหาราช ทัก์โข ทัน์ตกาโร วา ทัน์ตการัน์เตวาสี วา สุปริกัม์มกตัส์มึ ทัน์ตัส์มึ ยํ ยเทว ทัน์ตวิกตึ อากังเขย์ย, ตัน์ตเทว กเรย์ย อภินิป์ผาเทย์ย. เสย์ยถา วา ปน มหาราช ทัก์โข สุวัณ์ณกาโร

วา สุวัณ๎ณการัน๎เตวาสี วา สุปริกัม๎มกตัส๎มิํ สุวัณ๎ณัส๎มิํ ยํ ยเทว สุวัณ๎ณวิกติํ อากังเขย๎ย, ตัน๎ตเทว กเรย๎ย อภินิป๎ผาเทย๎ย. เอวเมว โข มหาราช ภิก๎ขุ เอวํ สมาหิเต จิต๎เต ปริสุท๎เธ ปริโยทาเต อนังคเณ วิคตูปัก๎กิเลเส มุทุภูเต กัม๎มนิเย ฐิเต อาเนญ๎ชัป๎ปัต๎เต อิท๎ธิวิธาย จิต๎ตํ อภินีหรติ อภินิน๎นาเมติ. โส อเนกวิหิตํ อิท๎ธิวิธํ ปัจ๎จนุโภติ, เอโกปิ หุต๎วา พหุธา โหติ, พหุธาปิ หุต๎วา เอโก โหติ; อาวิภาวํ. ติโรภาวํ. ติโรกุฑ๎ฑํ ติโรปาการํ. ติโรปัพ๎พตํ อสัช๎ชมาโน คัจ๎ฉติ, เสย๎ยถาปิ อากาเส. ปฐวิยาปิ อุม๎มุช๎ชนิม๎มุช๎ชํ กโรติ, เสย๎ยถาปิ อุทเก. อุทเกปิ อภิช๎ชมาเน คัจ๎ฉติ, เสย๎ยถาปิ ปฐวิยํ. อากาเสปิ ปัล๎ลังเกน กมติ, เสย๎ยถาปิ ปัก๎ขีสกุโณ. อิเมปิ จัน๎ทิมสุริเย เอวํมหิท๎ธิเก เอวํมหานุภาเว ปาณินา ปริมสติ ปริมัช๎ชติ, ยาว พ๎รห๎มโลกาปิ กาเยน วสํ วัต๎เตติ. อิทํปิ โข มหาราช สัน๎ทิฏ๎ฐิกํ สามัญ๎ญผลํ ปุริเมหิ สัน๎ทิฏ๎ฐิเกหิ สามัญ๎ญผเลหิ อภิก๎กัน๎ตตรัญ๎จ ปณีตตรัญ๎จ.

โส เอวํ สมาหิเต จิต๎เต ปริสุท๎เธ ปริโยทาเต อนังคเณ วิคตูปัก๎กิเลเส มุทุภูเต กัม๎มนิเย ฐิเต อาเนญ๎ชัป๎ปัต๎เต ทิพ๎พาย โสตธาตุยา จิต๎ตํ อภินีหรติ อภินิน๎นาเมติ. โส ทิพ๎พาย โสตธาตุยา วิสุท๎ธาย อติก๎กัน๎ตมานุสิกาย อุโภ สัท๎เท สุณาติ ทิพ๎เพ จ มานุเส จ เย ทูเร สัน๎ติเก จ. เสย๎ยถาปิ มหาราช ปุริโส อัท๎ธานมัค๎คปฏิปัน๎โน, โส สุเณย๎ย เภริสัท๎ทัมปิ มุทิงคสัท๎ทัมปิ สังขสัท๎ทัมปิ ปณวสัท๎ทัมปิ

เทณ์ฑิมสัท์ทัมปิ. ตัส์ส เอวมัส์ส “เภริสัท์โท อิติปิ “มุทิงคสัท์โท อิติปิ “สังขสัท์โท อิติปิ “ปณวสัท์โท อิติปิ เทณ์ฑิมสัท์โท อิติปิ. เอวเมว โข มหาราช ภิก์ขุ เอวํ สมาหิเต จิต์เต ปริสุท์เธ ปริโยทาเต อนังคเณ วิคตูปัก์กิเลเส มุทุภูเต กัม์มนิเย ฐิเต อาเนญ์ชัป์ปัต์เต ทิพ์พาย โสตธาตุยา จิต์ตํ อภินีหรติ อภินิน์นาเมติ. โส ทิพ์พาย โสตธาตุยา วิสุท์ธาย อติก์กัน์ตมานุสิกาย อุโภ สัท์เท สุณาติ ทิพ์เพ จ มานุเส จ เย ทูเร สัน์ติเก จ. อิทัมปิ โข มหาราช สัน์ทิฏ์ฐิกํ สามัญ์ญผลํ ปุริเมหิ สัน์ทิฏ์ฐิเกหิ สามัญ์ญผเลหิ อภิก์กัน์ตตรัญ์จ ปณีตตรัญ์จ.

โส เอวํ สมาหิเต จิต์เต ปริสุท์เธ ปริโยทาเต อนังคเณ วิคตูปัก์กิเลเส มุทุภูเต กัม์มนิเย ฐิเต อาเนญ์ชัป์ปัต์เต เจโตปริยญาณาย จิต์ตํ อภินีหรติ อภินิน์นาเมติ. โส ปรสัต์ตานํ ปรปุค์คลานํ เจตสา เจโต ปริจ์จ ปชานาติ: สราคํ วา จิต์ตํ “สราคํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, วีตราคํ วา จิต์ตํ “วีตราคํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ; สโทสํ วา จิต์ตํ “สโทสํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, วีตโทสํ วา จิต์ตํ “วีตโทสํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ; สโมหํ วา จิต์ตํ “สโมหํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, วีตโมหํ วา จิต์ตํ “วีตโมหํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ; สังขิต์ตํ วา จิต์ตํ “สังขิต์ตํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, วิก์ขิต์ตํ วา จิต์ตํ “วิก์ขิต์ตํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ; มหัค์คตํ วา จิต์ตํ “มหัค์คตํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, อมหัค์คตํ วา จิต์ตํ “อมหัค์คตํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ,

สอุต์ตรํ วา จิต์ตํ "สอุต์ตรํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, อนุต์ตรํ วา จิต์ตํ "อนุต์ตรํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ; สมาหิตํ วา จิต์ตํ "สมาหิตํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, อสมาหิตํ วา จิต์ตํ "อสมาหิตํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ; วิมุต์ตํ วา จิต์ตํ "วิมุต์ตํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, อวิมุต์ตํ วา จิต์ตํ "อวิมุต์ตํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ. เสย์ยถาปิ มหาราช อิต์ถี วา ปุริโส วา ทหโร วา ยุวา มัณ์ฑนกชาติโก อาทาเส วา ปริสุท์เธ ปริโยทาเต อัจ์เฉ วา อุทกปัต์เต สกํ มุขนิมิต์ตํ ปัจ์จเวก์ขมาโน สกณิกํ วา "สกณิกัน์ติ ชาเนย์ย, อกณิกํ วา "อกณิกัน์ติ ชาเนย์ย. เอวเมว โข มหาราช ภิก์ขุ เอวํ สมาหิเต จิต์เต ปริสุท์เธ ปริโยทาเต อนังคเณ วิคตูปัก์กิเลเส มุทุภูเต กัม์มนิเย ฐิเต อาเนญ์ชัป์ปัต์เต เจโตปริยญาณาย จิต์ตํ อภินีหรติ อภินิน์นาเมติ. โส **ปรสัต์ตานํ** ปรปุค์คลานํ เจตสา เจโต ปริจ์จ ปชานาติ: สราคํ วา จิต์ตํ "สราคํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, วีตราคํ วา จิต์ตํ "วีตราคํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ; สโทสํ วา จิต์ตํ "สโทสํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, วีตโทสํ วา จิต์ตํ "วีตโทสํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ; สโมหํ วา จิต์ตํ "สโมหํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, วีตโมหํ วา จิต์ตํ "วีตโมหํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ; สํขิต์ตํ วา จิต์ตํ "สํขิต์ตํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, วิก์ขิต์ตํ วา จิต์ตํ "วิก์ขิต์ตํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ; มหัค์คตํ วา จิต์ตํ "มหัค์คตํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, อมหัค์คตํ วา จิต์ตํ

“อมหัค์คตํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ; สอุต์ตรํ วา จิต์ตํ “สอุต์ตรํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, อนุต์ตรํ วา จิต์ตํ “อนุต์ตรํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ; สมาหิตํ วา จิต์ตํ “สมาหิตํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, อสมาหิตํ วา จิต์ตํ “อสมาหิตํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ; วิมุต์ตํ วา จิต์ตํ “วิมุต์ตํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, อวิมุต์ตํ วา จิต์ตํ “อวิมุต์ตํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ. อิทํปิ โข มหาราช สัน์ทิฏ์ฐิกํ สามัญ์ญผลํ ปุริเมหิ สัน์ทิฏ์ฐิเกหิ สามัญ์ญผเลหิ อภิก์กัน์ตตรัญ์จ ปณีตตรัญ์จ.

โส เอวํ สมาหิเต จิต์เต ปริสุท์เธ ปริโยทาเต อนังคเณ วิคตูปัก์กิเลเส มุทุภูเต กัม์มนิเย ฐิเต อาเนญ์ชัป์ปัต์เต ปุพ์เพนิวาสานุส์สติญาณาย จิต์ตํ อภินีหรติ อภินิน์นาเมติ. โส อเนกวิหิตํ ปุพ์เพนิวาสํ อนุส์สรติ. เสย์ยถีทํ? เอกํปิ ชาตึ เท์วปิ ชาติโย ติส์โสปิ ชาติโย จตัส์โสปิ ชาติโย ปัญ์จปิ ชาติโย, ทสปิ ชาติโย วีสัม์ปิ ชาติโย ตึสัม์ปิ ชาติโย จัต์ตาฬีสํปิ ชาติโย ปัญ์ญาสํปิ ชาติโย, สตํปิ ชาติโย สหัส์สํปิ ชาติโย สตสหัส์สัม์ปิ ชาติโย,* อเนเกปิ สํวัฏ์ฏกัป์เป อเนเกปิ วิวัฏ์ฏกัป์เป อเนเกปิ สํวัฏ์ฏวิวัฏ์ฏกัป์เป “อมุต์ราสึ เอวํนาโม เอวํโคต์โต เอวํวัณ์โณ เอวมาหาโร เอวํสุขทุก์ขปฏิสํเวที เอวมายุปริยัน์โต; โส ตโต จุโต อมุต์ร อุทปาทึ, ตต์ราปาสึ

* สี. ชาติสตัม์ปิ ชาติสหัส์สัม์ปิ ชาติสตสหัส์สัม์ปิ.

เอวํนาโม เอวํโคต์โต เอวํวัณ์โณ เอวมาหาโร เอวํสุขทุก์ขปฏิสํเวที เอวมายุปริยัน์โต; โส ตโต จุโต อิธูปปัน์โนติ. อิติ สาการํ สอุท์เทสํ อเนกวิหิตํ ปุพ์เพนิวาสํ อนุส์สรติ. เสย์ยถาปิ มหาราช ปุริโส สกัม์หา คามา อัญ์ญํ คามํ คัจ์เฉย์ย, ตัม์หาปิ คามา อัญ์ญํปิ คามํ คัจ์เฉย์ย; โส ตัม์หา คามา สกํ เยว คามํ ปัจ์จาคัจ์เฉย์ย. ตัส์ส เอวมัส์ส "อหํ โข สกัม์หา คามา อมุํ คามํ อคัญ์ฉึ; ตัต์ราหํ เอวํ อัฏ์ฐาสึ, เอวํ นิสีทึ, เอวํ อภาสึ, เอวํ ตุณ์หี อโหสึ, ตัม์หาปิ คามา อมุํ คามํ อคัญ์ฉึ; ตัต์ราปาหํ เอวํ อัฏ์ฐาสึ,* เอวํ นิสีทึ, เอวํ อภาสึ, เอวํ ตุณ์หี อโหสึ; โสม์หิ ตัม์หา คามา สกํ เยว คามํ ปัจ์จาคโตติ. เอวเมว โข มหาราช ภิก์ขุ เอวํ สมาหิเต จิต์เต ปริสุท์เธ ปริโยทาเต อนังคเณ วิคตูปัก์กิเลเส มุทุภูเต กัม์มนิเย ฐิเต อาเนญ์ชัป์ปัต์เต ปุพ์เพนิวาสานุส์สติญาณาย จิต์ตํ อภินีหรติ อภินิน์นาเมติ. โส อเนกวิหิตํ ปุพ์เพนิวาสํ อนุส์สรติ เสย์ยถีทํ? เอกํปิ ชาตึ เท์วปิ ชาติโย ติส์โสปิ ชาติโย จตัส์โสปิ ชาติโย ปัญ์จปิ ชาติโย, ทสปิ ชาติโย วีสํปิ ชาติโย ตึสํปิ ชาติโย จัต์ตาฬีสํปิ ชาติโย ปัญ์ญาสํปิ ชาติโย, สตํปิ ชาติโย สหัส์สํปิ ชาติโย สตสหัส์สํปิ ชาติโย. อเนเกปิ

* สี. ยาจ์จนิ ตัต์ราปาสึ เอวํ อัฏ์ฐาสึ.

สํวัฏ์ฏกัป์เป อเนเกปิ วิวัฏ์ฏกัป์เป อเนเกปิ สํวัฏ์ฏวิวัฏ์ฏกัป์เป "อมุต์ราสึ เอวํนาโม เอวํโคต์โต เอวํวัณ์โณ เอวมาหาโร เอวํสุขทุก์ขปฏิสํเวที เอวมายุปริยัน์โต; โส ตโต จุโต อมุต์ร อุทปาทึ, ตต์ราปาสึ เอวํนาโม เอวํโคต์โต เอวํวัณ์โณ เอวมาหาโร เอวํสุขทุก์ขปฏิสํเวที เอวมายุปริยัน์โต; โส ตโต จุโต อิธูปปัน์โนติ. อิติ สาการํ สอุท์เทสํ อเนกวิหิตํ ปุพ์เพนิวาสํ อนุส์สรติ. อิทํปิ โข มหาราช สัน์ทิฏ์ฐิกํ สามัญ์ญผลํ ปุริเมหิ สัน์ทิฏ์ฐิเกหิ สามัญ์ญผเลหิ อภิก์กัน์ตตรัญ์จ ปณีตตรัญ์จ.

โส เอวํ สมาหิเต จิต์เต ปริสุท์เธ ปริโยทาเต อนังคเณ วิคตูปัก์กิเลเส มุทุภูเต กัม์มนิเย ฐิเต อาเนญ์ชัป์ปัต์เต สัต์ตานํ จุตูปปาตญาณาย จิต์ตํ อภินีหรติ อภินิน์นาเมติ. โส ทิพ์เพน จัก์ขุนา วิสุท์เธน อติก์กัน์ตมานุสเกน สัต์เต ปัส์สติ จวมาเน อุปปัช์ชมาเน, หีเน ปณีเต สุวัณ์เณ ทุพ์พัณ์เณ สุคเต ทุค์คเต ยถากัม์มูปเค สัต์เต ปชานาติ "อิเม วต โภน์โต สัต์ตา กายทุจ์จริเตน สมัน์นาคตา วจีทุจ์จริเตน สมัน์นาคตา มโนทุจ์จริเตน สมัน์นาคตา, อริยานํ อุปวาทกา มิจ์ฉาทิฏ์ฐิกา มิจ์ฉาทิฏ์ฐิกัม์มสมาทานา; เต กายัส์ส เภทา ปรํ มรณา อปายํ ทุค์คตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปัน์นา; อิเม วา ปน โภน์โต สัต์ตา กายสุจริเตน สมัน์นาคตา วจีสุจริเตน สมัน์นาคตา มโนสุจริเตน สมัน์นาคตา, อริยานํ อนุปวาทกา สัม์มาทิฏ์ฐิกา สัม์มาทิฏ์ฐิกัม์มสมาทานา; เต กายัส์ส เภทา ปรัม์มรณา

ญาณาย จิตฺตํ โลหํ อุปนินฺนาเมติ. โส ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน สตฺเต ปสฺสติ จวมาเน อุปปชฺชมาเน, หีเน ปณีเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุคเต ทุคฺคเต ยถากมฺมูปเค สตฺเต ปชานาติ. เสยฺยถาปิ มหาราช มชฺเฌ สิงฺฆาฏเก ปาสาโท, ตตฺร จกฺขุมา ปุริโส ฐิโต ปสฺเสยฺย มนุสฺเส เคหํ ปวิสนฺเตปิ นิกฺขมนฺเตปิ รถิยาย วีถึ สญฺจรนฺเตปิ มชฺเฌ สิงฺฆาฏเก นิสินฺเนปิ; ตสฺส เอวมสฺส "เอเต มนุสฺสา เคหํ ปวิสนฺติ, เอเต นิกฺขมนฺติ, เอเต รถิยาย วีถึ สญฺจรนฺติ, เอเต มชฺเฌ สิงฺฆาฏเก นิสินฺนาติ. เอวเมว โข มหาราช ภิกฺขุ เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต สตฺตานํ จุตูปปาตญาณาย จิตฺตํ อภินีหรติ อภินินฺนาเมติ. โส ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน สตฺเต ปสฺสติ จวมาเน อุปปชฺชมาเน, หีเน ปณีเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุคเต ทุคฺคเต ยถากมฺมูปเค สตฺเต ปชานาติ "อิเม วต โภนฺโต สตฺตา กายทุจฺจริเตน สมนฺนาคตา วจีทุจฺจริเตน สมนฺนาคตา มโนทุจฺจริเตน สมนฺนาคตา, อริยานํ อุปวาทกา มิจฺฉาทิฏฺฐิกา มิจฺฉาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา; เต กายสฺส เภทา ปรํ มรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปนฺนา; อิเม วา ปน โภนฺโต สตฺตา กายสุจริเตน สมนฺนาคตา วจีสุจริเตน สมนฺนาคตา มโนสุจริเตน สมนฺนาคตา, อริยานํ อนุปวาทกา

สัม์มาทิฏ์ฐิกา สัม์มาทิฏ์ฐิกัม์มสมาทานา, เต กายัส์ส เภทา ปรํ มรณา สุคตึ สัค์คํ โลกํ อุปปัน์นาติ. อิติ ทิพ์เพน จัก์ขุนา วิสุท์เธน อติกัน์ตมานุสเกน สัต์เต ปัส์สติ จวมาเน อุปปัช์ชมาเน, หีเน ปณีเต สุวัณ์เณ ทุพ์พัณ์เณ สุคเต ทุค์คเต ยถากัม์มูปเค สัต์เต ปชานาติ. อิทํปิ โข มหาราช สัน์ทิฏ์ฐิกํ สามัญ์ญผลํ ปุริเมหิ สัน์ทิฏ์ฐิเกหิ สามัญ์ญผเลหิ อภิกัน์ตตรัญ์จ ปณีตตรัญ์จ.

โส เอวํ สมาหิเต จิต์เต ปริสุท์เธ ปริโยทาเต อนังคเณ วิคตูปัก์กิเลเส มุทุภูเต กัม์มนิเย ฐิเต อาเนญ์ชัป์ปัต์เต อาสวานํ ขยญาณาย จิต์ตํ อภินีหรติ อภินิน์นาเมติ. โส “อิทํ ทุก์ขัน์ติ ยถาภูตํ ปชานาติ, “อยํ ทุก์ขสมุทโยติ ยถาภูตํ ปชานาติ, “อยํ ทุก์ขนิโรโธติ ยถาภูตํ ปชานาติ, “อยํ ทุก์ขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ; “อิเม อาสวาติ ยถาภูตํ ปชานาติ, “อยํ อาสวสมุทโยติ ยถาภูตํ ปชานาติ, “อยํ อาสวนิโรโธติ ยถาภูตํ ปชานาติ, “อยํ อาสวนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ. ตัส์ส เอวํ ชานโต เอวํ ปัส์สโต กามาสวาปิ จิต์ตํ วิมุจ์จติ, ภวาสวาปิ จิต์ตํ วิมุจ์จติ, อวิช์ชาสวาปิ จิต์ตํ วิมุจ์จติ. วิมุต์ตัส์มึ “วิมุต์ตมิติ ญาณํ โหติ. “ขีณา ชาติ, วุสิตํ พ์รห์มจริยํ, กตํ กรณียํ, นาปรํ อิต์ถัต์ตายาติ ปชานาติ. เสย์ยถาปิ มหาราช ปัพ์พตสํเขเป อุทกรหโท อัจ์โฉ วิป์ปสัน์โน

อนาวิโล, ตตฺถ จกฺขุมา ปุริโส ตีเร ฐิโต ปสฺเสยฺย สิปฺปิกสมฺพุกมฺปิ สกฺขรกถลมฺปิ มจฺฉคุมฺพมฺปิ จรนฺตมฺปิ, ติฏฺฐนฺตมฺปิ; ตสฺส เอวมสฺส “อยํ โข อุทกรหโท อจฺโฉ วิปฺปสนฺโน อนาวิโล, ตตฺริเม สิปฺปิกสมฺพุกาปิ สกฺขรกถลาปิ[1] มจฺฉคุมฺพาปิ จรนฺติปิ ติฏฺฐนฺติปีติ. เอวเมว โข มหาราช ภิกฺขุ เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต อาสวานํ ขยญาณาย จิตฺตํ อภินีหรติ อภินินฺนาเมติ. โส “อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ, “อยํ ทุกฺขสมุทโยติ ยถาภูตํ ปชานาติ, “อยํ ทุกฺขนิโรโธติ ยถาภูตํ ปชานาติ, “อยํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ; “อิเม อาสวาติ ยถาภูตํ ปชานาติ, “อยํ อาสวสมุทโยติ ยถาภูตํ ปชานาติ, “อยํ อาสวนิโรโธติ ยถาภูตํ ปชานาติ, “อยํ อาสวนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ. ตสฺส เอวํ ชานโต เอวํ ปสฺสโต กามาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจติ, ภวาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจติ, อวิชฺชาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจติ. วิมุตฺตสฺมึ “วิมุตฺตมิติ ญาณํ โหติ. “ขีณา ชาติ, วุสิตํ พฺรหฺมจริยํ, กตํ กรณียํ, นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาติ. อิทมฺปิ โข มหาราช สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ ปุริเมหิ สนฺทิฏฺฐิเกหิ สามญฺญผเลหิ อภิกฺกนฺตตรญฺจ ปณีตตรญฺจ. อิมสฺมา จ ปน[2] มหาราช

๑ สี. สกฺขรกถลานิ. ๒ สีหฬโปตฺถเก อิทํ นิปาตทฺวยํ น ทิสฺสติ.

สนฺทิฏฺฐิกา สามญฺญผลา อญฺญํ สนฺทิฏฺฐิกํ สามญฺญผลํ อุตฺตริตรํ วา ปณีตตรํ วา นตฺถีติ.

เอวํ วุตฺเต ราชา มาคโธ อชาตสตฺตุ เวเทหิปุตฺโต ภควนฺตํ เอตทโวจ "อภิกฺกนฺตํ ภนฺเต, อภิกฺกนฺตํ ภนฺเต, เสยฺยถาปิ ภนฺเต นิกฺกุชฺชิตํ วา อุกฺกุชฺเชยฺย, ปฏิจฺฉนฺนํ วา วิวเรยฺย, มูฬฺหสฺส วา มคฺคํ อาจิกฺเขยฺย, อนฺธกาเร วา เตลปชฺโชตํ ธาเรยฺย "จกฺขุมนฺโต รูปานิ ทกฺขนฺตีติ" เอวเมว ภควตา อเนกปริยาเยน ธมฺโม ปกาสิโต, เอสาหํ ภนฺเต ภควนฺตํ สรณํ คจฺฉามิ ธมฺมญฺจ ภิกฺขุสงฺฆญฺจ, อุปาสกํ มํ ภควา ธาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณุเปตํ สรณงฺคตํ อจฺจโย มํ ภนฺเต อจฺจคมา ยถาพาลํ ยถามุฬฺหํ ยถาอกุสลํ, โยหํ ภนฺเต๑ ปิตรํ ธมฺมิกํ ธมฺมราชานํ อิสฺสริยสฺส การณา ชีวิตา โวโรเปสึ, ตสฺส เม ภนฺเต ภควา อจฺจยํ อจฺจยโต ปฏิคฺคณฺหาตุ อายตึ สํวรายาติ. ตคฺฆ ตฺวํ มหาราช อจฺจโย อจฺจคมา ยถาพาลํ ยถามุฬฺหํ ยถาอกุสลํ, โย๒ ตฺวํ ปิตรํ ธมฺมิกํ ธมฺมราชานํ อิสฺสริยสฺส การณา ชีวิตา โวโรเปสิ, ยโต จ โข ตฺวํ มหาราช อจฺจยํ อจฺจยโต ทิสฺวา ยถาธมฺมํ ปฏิกโรสิ, ตนฺเต มยํ ปฏิคฺคณฺหาม; วุทฺธิ เหสา มหาราช อริยสฺส วินเย, โย อจฺจยํ อจฺจยโต ทิสฺวา ยถาธมฺมํ

๑ สี. "ภนฺเตติ ปาโฐ น ทิสฺสติ. ๒ สี. ยุํ.

ปฏิกโรติ, อายตึ สํวรํ อาปัชชตีติ.

เอวํ วุตฺเต ราชา มาคโธ อชาตสัตตุ เวเทหิปุตฺโต ภควันตํ เอตทโวจ "หันท จ ทานิ มยํ ภันเต คัจฉาม พหุกิจจา, มยํ พหุกรณียาติ. "ยัสสทานิ ตวํ มหาราช กาลํ มัญญสีติ. อถ โข ราชา มาคโธ อชาตสัตตุ เวเทหิปุตฺโต ภควโต ภาสิตํ อภินันทิตวา อนุโมทิตวา อุฏฐายาสนา ภควันตํ อภิวาเทตวา ปทักขิณํ กัตวา ปักกามิ. อถ โข ภควา อจิรปักกันตัสส รัญโญ มาคธัสส อชาตสัตตุสส เวเทหิปุตตัสส ภิกขู อามันเตสิ "ขตายํ ภิกขเว ราชา, อุปหตายํ ภิกขเว ราชา, สจายํ ภิกขเว ราชา ปิตรํ ธัมมิกํ ธัมมราชานํ ชีวิตา น โวโรเปสสถ, อิมัสมึ เยวัสส อาสเน วิรชํ วีตมลํ ธัมมจักขุ อุปปัชชิสสถาติ. อิทมโวจ ภควา. อัตตมนา เต ภิกขู ภควโต ภาสิตํ อภินันทุนติ.

สามัญญผลสุตตํ นิฏฐิตํ ทุติยํ.

สีลขนฺธวคฺเค อมฺพฏฺฐสุตฺตํ.

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา โกสเลสุ จาริกํ จรมาโน มหตา ภิกฺขุสํเฆน สทฺธึ ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสเตหิ, เยน อิจฺฉานงฺคลํ นาม* โกสลานํ พฺราหฺมณคาโม ตทวสริ. ตตฺร สุทํ ภควา อิจฺฉานงฺคเล วิหรติ อิจฺฉานงฺคลวนสณฺเฑ.

เตน โข ปน สมเยน พฺราหฺมโณ โปกฺขรสาติ อุกฺกฏฺฐํ อชฺฌาวสติ สตฺตุสฺสทํ สติณกฏฺโฐทกํ สธญฺญํ ราชโภคฺคํ รญฺญา ปเสนทิโกสเลน ทินฺนํ ราชทายํ พฺรหฺมเทยฺยํ. อสฺโสสิ โข พฺราหฺมโณ โปกฺขรสาติ "สมโณ ขลุ โภ โคตโม สกฺยปุตฺโต สกฺยกุลา ปพฺพชิโต โกสเลสุ จาริกํ จรมาโน มหตา ภิกฺขุสํเฆน สทฺธึ ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสเตหิ อิจฺฉานงฺคลํ อนุปฺปตฺโต อิจฺฉานงฺคเล วิหรติ อิจฺฉานงฺคลวนสณฺเฑ; ตํ โข ปน ภวนฺตํ โคตมํ เอวํกลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต "อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ: โส อิมํ โลกํ สเทวกํ สมารกํ สพฺรหฺมกํ สสฺสมณพฺราหฺมณึ ปชํ สเทวมนุสฺสํ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทติ; โส ธมฺมํ

---

* สี. อิจฺฉานงฺกลํ นาม.

เทเสติ อาทิกลฺยาณํ มชฺเฌกลฺยาณํ ปริโยสานกลฺยาณํ, สาตฺถํ สพฺยญฺชนํ เกวลปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ ปกาเสติ. สาธุ โข ปน ตถารูปานํ อรหตํ ทสฺสนํ โหตีติ.

เตน โข ปน สมเยน พฺราหฺมณสฺส โปกฺขรสาติสฺส อมฺพฏฺโฐ นาม มาณโว อนฺเตวาสี โหติ อชฺฌายโก มนฺตธโร ติณฺณํ เวทานํ ปารคู สนิฆณฺฑุเกฏุภานํ สากฺขรปฺปเภทานํ อิติหาสปญฺจมานํ ปทโก เวยฺยากรโณ, โลกายตมหาปุริสลกฺขเณสุ อนวโย อนุญฺญาต-ปฏิญฺญาโต, สเก อาจริยเก เตวิชฺชเก ปาวจเน "ยมหํ ชานามิ, ตํ ตฺวํ ชานาสิ, ยํ ตฺวํ ชานาสิ, ตมหํ ชานามีติ. อถ โข พฺราหฺมโณ โปกฺขรสาติ อมฺพฏฺฐํ มาณวํ อามนฺเตสิ "อยํ ตาต อมฺพฏฺฐ สมโณ โคตโม สกฺยปุตฺโต สกฺยกุลา ปพฺพชิโต โกสเลสุ จาริกํ จรมาโน มหตา ภิกฺขุสํเฆน สทฺธึ ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสเตหิ อิจฺฉานงฺคลํ อนุปฺปตฺโต, อิจฺฉานงฺคเล วิหรติ อิจฺฉานงฺคลวนสณฺเฑ; ตํ โข ปน ภวนฺตํ โคตมํ เอวํกลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต "อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ; โส อิมํ โลกํ สเทวกํ สมารกํ สพฺรหฺมกํ สสฺสมณพฺราหฺมณึ ปชํ สเทวมนุสฺสํ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทติ; โส ธมฺมํ

เทเสติ อาทิกัล์ยาณํ มัช์เฌกัล์ยาณํ ปริโยสานกัล์ยาณํ สาต์ถํ สพ์ยัญ์ชนํ เกวลปริปุณ์ณํ ปริสุท์ธํ พ์รห์มจริยํ ปกาเสติ. สาธุ โข ปน ตถารูปานํ อรหตํ ทัส์สนํ โหตีติ. เอหิ ต์วํ ตาต อัม์พัฏ์ฐ มาณว, เยน สมโณ โคตโม เตนุปสังกม; อุปสังกมิต์วา สมณํ โคตมํ ชานาหิ, ยทิ วา ตํ ภวัน์ตํ โคตมํ ตถา สัน์ตํ เยว สัท์โท อัพ์ภุค์คโต, ยทิ วา โน ตถา, ยทิ วา โส ภวํ โคตโม ตาทิโส, ยทิ วา น ตาทิโส ตถา มยัน์ตํ ภวัน์ตํ โคตมํ เวทิส์สามาติ. "ยถากถํ ปนาหํ โภ ตํ ภวัน์ตํ โคตมํ ชานิส์สามิ, ยทิ วา ตํ ภวัน์ตํ โคตมํ ตถา สัน์ตํ เยว สัท์โท อัพ์ภุค์คโต, ยทิ วา โน ตถา, ยทิ วา โส ภวํ โคตโม ตาทิโส, ยทิ วา น ตาทิโสติ. "อาคตานิ โข ตาต อัม์พัฏ์ฐ อัม์หากํ มัน์เตสุ ท์วัต์ตึสมหาปุริสลัก์ขณานิ, เยหิ สมัน์นาคตัส์ส มหาปุริสัส์ส เท์วว คติโย ภวัน์ติ อนัญ์ญา; สเจ อคารํ อัช์ฌาวสติ, ราชา โหติ จัก์กวัต์ติ ธัม์มิโก ธัม์มราชา จาตุรัน์โต วิชิตาวี ชนปทัต์ถาวริยัป์ปัต์โต สัต์ตรตนสมัน์นาคโต, ตัส์สิมานิ สัต์ต รตนานิ ภวัน์ติ: เสย์ยถีทํ? จัก์กรตนํ หัต์ถิรตนํ อัส์สรตนํ มณิรตนํ อิต์ถิรตนํ คหปติรตนํ ปริณายกรตนเมว สัต์ตมํ; ปโรสหัส์สํ โข ปนัส์ส ปุต์ตา ภวัน์ติ สูรา วีรังครูปา ปรเสนัป์ปมัท์ทนา, โส อิมํ ปฐวึ สาครปริยัน์ตํ อทัณ์เฑน อสัต์เถน ธัม์เมน อภิวิชิย อัช์ฌาวสติ: สเจ ปน อคารัส์มา

อนคาริยํ ปัพ์พชติ, อรหํ โหติ สัม์มาสัม์พุท์โธ โลเก วิวฏ์ฏัจ์ฉโท; อหํ โข ปน ตาต อัม์พัฏ์ฐ มัน์ตานํ ทาตา, ต์วํ มัน์ตานํ ปฏิค์คหิตาติ. "เอวํ โภติ โข อัม์พัฏ์โฐ มาณโว พ์ราห์มณัส์ส โปก์ขรสาติส์ส ปฏิส์สุต์วา อุฏ์ฐายาสนา พ์ราห์มณํ โปก์ขรสาตึ อภิวาเทต์วา ปทัก์ขิณํ กัต์วา ฬวาระมารุย์ห สัม์พหุเลหิ มาณเวหิ สัท์ธึ เยน อิจ์ฉานังคลวนสัณ์โฑ เตน ปายาสิ; ยาวติกา ยานัส์ส ภูมิ ยาเนน คัน์ต์วา ยานา ปัจ์โจโรหิต์วา ปัต์ติโกว อารามํ ปาวิสิ.

เตน โข ปน สมเยน สัม์พหุลา ภิก์ขู อัพ์โภกาเส จังกมัน์ติ. อถ โข อัม์พัฏ์โฐ มาณโว เยน เต ภิก์ขู เตนุปสังกมิ; อุปสังกมิต์วา เต ภิก์ขู เอตทโวจ "กหํ นุ โข โภ เอตรหิ โส ภวํ โคตโม วิหรติ, ตํ หิ มยํ ภวัน์ตํ โคตมํ ทัส์สนาย อิธูปสังกัน์ตาติ. อถ โข เตสํ ภิก์ขูนํ เอตทโหสิ "อยํ โข อัม์พัฏ์โฐ มาณโว อภิญ์ญาตโกลัญ์โญ เจว อภิญ์ญาตัส์ส จ พ์ราห์มณัส์ส โปก์ขรสาติส์ส อัน์เตวาสี, อครุ โข ปน ภควโต เอวรูเปหิ กุลปุต์เตหิ สัท์ธึ กถาสัล์ลาโป โหตีติ. เต อัม์พัฏ์ฐํ มาณวํ เอตทโวจุํ "เอโส อัม์พัฏ์ฐ วิหาโร สํวุตท์วาโร, เตน อัป์ปสัท์โท อุปสังกมิต์วา อตรมาโน อาฬินท์ํ ปวิสิต์วา อุก์กาสิต์วา อัค์คฬํ อาโกฏิหิ, วิวริส์สติ เต ภควา ท์วารัน์ติ. อถ โข อัม์พัฏ์โฐ มาณโว เยน โส

วิหาโร สํวุตทฺวาโร เตน อุปสงฺกมิตฺวา อตรมาโน อาฬินฺทํ ปวิสิตฺวา อุกฺกาสิตฺวา อคฺคฬํ อาโกเฏสิ. วิวริ ภควา ทฺวารํ. ปาวิสิ อมฺพฏฺโฐ มาณโว. มาณวกาปิ โข ปวิสิตฺวา ภควตา สทฺธึ สมฺโมทึสุ; สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทึสุ.

อมฺพฏฺโฐ ปน มาณโว จงฺกมนฺโตปิ นิสินฺเนน ภควตา กญฺจิ กญฺจิ กถํ สาราณียํ วีติสาเรติ, ฐิโตปิ นิสินฺเนน ภควตา กญฺจิ กญฺจิ กถํ สาราณียํ วีติสาเรติ. อถ โข ภควา อมฺพฏฺฐํ มาณวํ เอตทโวจ "เอวํ นุ เต อมฺพฏฺฐ พฺราหฺมเณหิ วุฑฺเฒหิ มหลฺลเกหิ อาจริยปาจริเยหิ สทฺธึ กถาสลฺลาโป โหติ. ยถยิทํ จรํ ติฏฺฐํ นิสินฺเนน มยา กญฺจิ กญฺจิ กถํ สาราณียํ วีติสาเรสีติ. "โน หิทํ โภ โคตม, คจฺฉนฺโต วา หิ โภ โคตม คจฺฉนฺเตน พฺราหฺมโณ พฺราหฺมเณน สทฺธึ สลฺลปิตุมรหติ, ฐิโต วา หิ โภ โคตม ฐิเตน พฺราหฺมโณ พฺราหฺมเณน สทฺธึ สลฺลปิตุมรหติ, นิสินฺโน วา หิ โภ โคตม นิสินฺเนน พฺราหฺมโณ พฺราหฺมเณน สทฺธึ สลฺลปิตุมรหติ, สยาโน วา หิ โภ โคตม สยาเนน พฺราหฺมโณ พฺราหฺมเณน สทฺธึ สลฺลปิตุมรหติ. เย จ โข โภ โคตม มุณฺฑกา สมณกา อิพฺภา กณฺหา พนฺธุปาทปจฺจา, เตหิปิ เม สทฺธึ เอวํ กถาสลฺลาโป โหติ, ยถริว โภตา โคตเมนาติ. "อตฺถิกวโต โข ปน เต อมฺพฏฺฐ อิธาคมนํ อโหสิ, ยาเยว

โข ปนัตถาย อาคัจเฉยยาถ, ตเมว อัตถํ สาธุกํ มนสิ กเรยยาถ. ธวุสิตวา เยว โข ปน อัมพัฏโฐ มาณโว วุสิตมานี กิมัญญัตร ธวุสิตัตตาติ. อถ โข อัมพัฏโฐ มาณโว ภควตา ธวุสิตวาเทน วุจจมาโน กุปิโต อนัตตมโน ภควันตํ เยว ขุํเสนโต ภควันตํ เยว วัมเภนโต ภควันตํ เยว วทมาโน "สมโณ จ เม โภ โคตโม ปาปิโต ภวิสสตีติ ภควันตํ เอตทโวจ "จัณฑา โภ โคตม สักยชาติ, ผรุสา โภ โคตม สักยชาติ, ลหุสา โภ โคตม สักยชาติ, รภสา โภ โคตม สักยชาติ, อิพภา สันตา อิพภา สมานา น พราหมเณ สักกโรนติ, น พราหมเณ ครุกโรนติ, น พราหมเณ มาเนนติ, น พราหมเณ ปูเชนติ, น พราหมเณ อปจายันติ ตยิทํ โภ โคตม น ฉันนํ,* ตยิทํ นัปปฏิรูปํ, ยทิเม สักยา อิพภา สันตา อิพภา สมานา น พราหมเณ สักกโรนติ, น พราหมเณ ครุกโรนติ, น พราหมเณ มาเนนติ, น พราหมเณ ปูเชนติ, น พราหมเณ อปจายันตีติ. อิติห อัมพัฏโฐ มาณโว อิมํ ปฐมํ สักเยสุ อิพภาวาทํ นิปาเตสิ.

กึ ปน เต อัมพัฏฐ สักยา อปรัทธุนติ. "เอกมิทาหํ โภ โคตม สมยํ อาจริยัสส พราหมณัสส โปกขรสาติสส เกนจิ เทว กรณีเยน กปิลวัตถุํ อคมาสึ, เยน สักยานํ สัณฐาคารํ เตนุปสังกมึ. เตน โข ปน สมเยน สัมพหุลา สักยา เจว สักยกุมารา จ

---

* สี. น จ ฉันนํ.

สัณ์ฐาคาเร อุจ์เจสุ อาสเนสุ นิสิน์นา โหน์ติ อัญ์ญมัญ์ญํ อังคุลิปโตทเกหิ• สัญ์ชัค์ฆัน์ตา สังกีฬัน์ตา อัญ์ญทัต์ถุ มมัญ์เญว มัญ์เญ อนุชัค์ฆัน์ตา, น มํ โกจิ อาสเนนปิ นิมัน์เตสิ. ตยิทํ โภ โคตม น ฉัน์นํ, ตยิทํ นัป์ปฏิรูปํ, ยทิเม สัก์ยา อิพ์ภา สัน์ตา อิพ์ภา สมานา น พ์ราห์มเณ สัก์กโรน์ติ, น พ์ราห์มเณ ครุกโรน์ติ, น พ์ราห์มเณ มาเนน์ติ, น พ์ราห์มเณ ปูเชน์ติ, น พ์ราห์มเณ อปจายัน์ตีติ. อิติห อัม์พัฏ์โฐ มาณโว อิทํ ทุติยํ สัก์เยสุ อิพ์ภวาทํ นิปาเตสิ.

ลฏุกิกาปิ โข อัม์พัฏ์ฐ สกุณิกา สเก กุลาวเก กามลาปินี โหติ สกํ โข ปเนตํ อัม์พัฏ์ฐ สัก์ยานํ, ยทิทํ กปิลวัต์ถุ น อรหตายัส์มา อัม์พัฏ์โฐ อิมาย อัป์ปมัต์ตาย อภิสัช์ชิตุน์ติ. "จัต์ตาโรเม โภ โคตม วัณ์ณา ขัต์ติยา พ์ราห์มณา เวส์สา สุท์ทา. อิเมสํ หิ โภ โคตม จตุน์นํ วัณ์ณานํ ตโย วัณ์ณา ขัต์ติยา จ เวส์สา จ สุท์ทา จ อัญ์ญทัต์ถุ พ์ราห์มณัส์เสว ปริจารกา สัม์ปัช์ชัน์ติ, ตยิทํ โภ โคตม น ฉัน์นํ, ตยิทํ นัป์ปฏิรูปํ, ยทิเม สัก์ยา อิพ์ภา สัน์ตา อิพ์ภา สมานา น พ์ราห์มเณ สัก์กโรน์ติ, น พ์ราห์มเณ ครุกโรน์ติ, น พ์ราห์มเณ มาเนน์ติ, น พ์ราห์มเณ ปูเชน์ติ, น พ์ราห์มเณ อปจายัน์ตีติ. อิติห อัม์พัฏ์โฐ มาณโว อิทํ ตติยํ สัก์เยสุ อิพ์ภวาทํ นิปาเตสิ.

• อังคุลิปโตทเกนาติปิ ปาโฐ.

อถ โข ภควโต เอตทโหสิ "อติพาฬฺหํ โข อยํ อมฺพฏฺโฐ มาณโว สกฺเยสุ อิพฺภวาเทน นิมฺมเทติ "ยนฺนูนาหํ โคตฺตํ ปุจฺเฉยฺยนฺติ. อถ โข ภควา อมฺพฏฺฐํ มาณวํ เอตทโวจ "กถํโคตฺโตสิ อมฺพฏฺฐาติ. "กณฺหายโนหมสฺมิ โภ โคตมาติ. "โปราณํ โข ปน เต อมฺพฏฺฐ มาตาเปตฺติกํ นามโคตฺตํ อนุสฺสรโต, อยฺยปุตฺตา สกฺยา ภวนฺติ, ทาสิปุตฺโต ตฺวมสิ สกฺยานํ. สกฺยา โข ปน อมฺพฏฺฐ ราชานํ อุกฺกากํ[๑] ปิตามหํ ทหนฺติ.[๒]

ภูตปุพฺพํ อมฺพฏฺฐ ราชา อุกฺกาโก ยา สา มเหสี ปิยา มนาปา ตสฺสา ปุตฺตสฺส รชฺชํ ปริณาเมตุกาโม เชฏฺฐกุมาเร รฏฺฐสฺมา ปพฺพาเชสิ, อุกฺกามุขํ กรกณฺฑํ หตฺถินิกํ สินิปุรํ. เต รฏฺฐสฺมา ปพฺพาชิตา, หิมวนฺตปสฺเส โปกฺขรณิยา ตีเร มหาสากวนสณฺโฑ ตตฺถ วาสํ กปฺเปสุํ. เต ชาติสมฺเภทภยา สกาหิ ภคินีหิ สทฺธึ สํวาสํ กปฺเปสุํ. อถ โข อมฺพฏฺฐ ราชา อุกฺกาโก อมจฺเจ ปาริสชฺเช อามนฺเตสิ "กหํ นุ โข โภ เอตรหิ กุมารา สมฺมนฺตีติ. "อตฺถิ เทว หิมวนฺตปสฺเส โปกฺขรณิยา ตีเร มหาสากวนสณฺโฑ, ตตฺเถตรหิ กุมารา สมฺมนฺติ, เต ชาติสมฺเภทภยา สกาหิ ภคินีหิ สทฺธึ สํวาสํ กปฺเปนฺตีติ. อถ โข อมฺพฏฺฐ ราชา อุกฺกาโก อุทานํ อุทาเนสิ. "สกฺยา วต โภ กุมารา ปรมสกฺยา วต โภ กุมาราติ. ตทคฺเค โข ปน อมฺพฏฺฐ สกฺยา ปญฺญายนฺติ. โส จ สกฺยานํ

---

๑ สี. โอกฺกากํ. ๒ สี. ทิสฺสนฺติ.

ปุพฺพปุริโส. วณฺโณ โข ปน อมฺพฏฺฐ อุกฺกากสฺส ทิสา นาม ทาสี อโหสิ, สา กณฺหํ นาม ชเนสิ. ชาโต กณฺโห ปพฺยาหาสิ "โธวถ มํ อมฺม, นฺหาเปถ มํ อมฺม อิมสฺมา มํ อมฺม, อสุจิสฺมา ปริโมเจถ, อตฺถาย เต• ภวิสฺสามีติ. ยถา โข ปน อมฺพฏฺฐ เอตรหิ มนุสฺสา ปิสาเจ "ปิสาจาติ สญฺชานนฺติ, เอวเมว โข อมฺพฏฺฐ เตน โข ปน สมเยน มนุสฺสา ปิสาเจ "กณฺหาติ สญฺชานนฺติ. เต เอวมาหํสุ "อยํ ชาโต ปพฺยาหาสิ "กณฺโห ชาโต, ปิสาโจ ชาโตติ. ตทคฺเค โข ปน อมฺพฏฺฐ กณฺหายนา ปญฺญายนฺติ. โส จ กณฺหายนานํ ปุพฺพปุริโส. อิติ โข เต อมฺพฏฺฐ โปราณํ มาตาเปตฺติกํ นาม โคตฺตํ อนุสฺสรโต อยฺยปุตฺตา สกฺยา ภวนฺติ, ทาสิปุตฺโต ตฺวมสิ สกฺยานนฺติ.

เอวํ วุตฺเต เต มาณวกา ภควนฺตํ เอตทโวจุํ "มา ภวํ โคตโม อมฺพฏฺฐํ มาณวํ อติวาฬฺหํ ทาสิปุตฺตวาเทน นิมฺมาเทสิ, สุชาโต จ โภ โคตม อมฺพฏฺโฐ มาณโว, กุลปุตฺโต จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว, พหุสฺสุโต จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว, กลฺยาณวากฺกรโณ จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว, ปณฺฑิโต จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว, ปโหติ จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว โภตา โคตเมน สทฺธึ อสฺมึ วจเน ปฏิมนฺเตตุนฺติ. อถ โข ภควา เต

• "โวติปิ ปาโฐ.

มาณวเก เอตทโวจ "สเจ โข ตุมฺหากํ มาณวกานํ เอวํ โหติ "ทุชฺชาโต จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว, อกุลปุตฺโต จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว, อปฺปสฺสุโต จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว, อกลฺยาณวากฺกรโณ จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว, ทุปฺปญฺโญ จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว, น จ ปโหติ อมฺพฏฺโฐ มาณโว สมเณน โคตเมน สทฺธึ อสฺมึ วจเน ปฏิมนฺเตตุนฺติ. ติฏฺฐตุ อมฺพฏฺโฐ มาณโว, ตุเมฺห มยา สทฺธึ มนฺตโวฺห อสฺมึ วจเน, สเจ ปน ตุมฺหากํ มาณวกานํ เอวํ โหติ "สุชาโต จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว, กุลปุตฺโต จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว, พหุสฺสุโต จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว, กลฺยาณวากฺกรโณ จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว, ปณฺฑิโต จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว, ปโหติ จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว สมเณน โคตเมน สทฺธึ อสฺมึ วจเน ปฏิมนฺเตตุนฺติ. ติฏฺฐถ ตุเมฺห, อมฺพฏฺโฐ มาณโว มยา สทฺธึ อสฺมึ วจเน ปฏิมนฺเตตุ". สุชาโต จ โภ โคตม อมฺพฏฺโฐ มาณโว, กุลปุตฺโต จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว, พหุสฺสุโต จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว, กลฺยาณวากฺกรโณ จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว, ปณฺฑิโต จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว, ปโหติ จ อมฺพฏฺโฐ มาณโว โภตา โคตเมน สทฺธึ อสฺมึ วจเน ปฏิมนฺเตตุํ, ตุณฺหี มยํ ภวิสฺสาม, อมฺพฏฺโฐ มาณโว โภตา โคตเมน สทฺธึ อสฺมึ วจเน

ปติมนฺเตตุิ. อถ โข ภควา อมฺพฏฺฐํ มาณวํ เอตทโวจ "อยํ โข ปน เต อมฺพฏฺฐ สหธมฺมิโก ปญฺโห อาคจฺฉติ, อกามาปิ พฺยากาตพฺโพ; สเจ ตฺวํ น พฺยากริสฺสสิ, อญฺเญน วา อญฺญํ ปฏิจริสฺสสิ, ตุณฺหี วา ภวิสฺสสิ, ปกฺกมิสฺสสิ วา, เอตฺเถว เต สตฺตธา มุทฺธา ผลิสฺสติ. ตํ กึ มญฺญสิ อมฺพฏฺฐ? กินฺติ เต สุตํ พฺราหฺมณานํ วุฑฺฒานํ มหลฺลกานํ อาจริยปาจริยานํ ภาสมานานํ? กุโตปภูติกา กณฺหายนา? โก จ กณฺหายนานํ ปุพฺพปุริโสติ. เอวํ วุตฺเต อมฺพฏฺโฐ มาณโว ตุณฺหี อโหสิ.

ทุติยมฺปิ โข ภควา อมฺพฏฺฐํ มาณวํ เอตทโวจ "ตํ กึ มญฺญสิ อมฺพฏฺฐ? กินฺติ เต สุตํ พฺราหฺมณานํ วุฑฺฒานํ มหลฺลกานํ อาจริยปาจริยานํ ภาสมานานํ? กุโตปภูติกา กณฺหายนา? โก จ กณฺหายนานํ ปุพฺพปุริโสติ. ทุติยมฺปิ โข อมฺพฏฺโฐ มาณโว ตุณฺหี อโหสิ. อถ โข ภควา อมฺพฏฺฐํ มาณวํ เอตทโวจ "พฺยากโรหิทานิ อมฺพฏฺฐ, นทานิ เต ตุณฺหีภาวสฺส กาโล, โย โข อมฺพฏฺฐ ตถาคเตน ยาวตติยกํ สหธมฺมิกํ ปญฺหํ ปุฏฺโฐ น พฺยากโรติ, เอตฺเถวสฺส สตฺตธา มุทฺธา ผลิสฺสตีติ.

เตน โข ปน สมเยน วชิรปาณิ ยกฺโข มหนฺตํ อโยกูฏํ อาทาย อาทิตฺตํ สมฺปชฺชลิตํ สโชติภูตํ อมฺพฏฺฐสฺส มาณวสฺส อุปริเวหาสํ ฐิโต โหติ "สจายํ อมฺพฏฺโฐ มาณโว ภควตา ยาวตติยกํ สหธมฺมิกํ ปญฺหํ ปุฏฺโฐ น พฺยากริสฺสติ. เอตฺเถวสฺส

สัตตธา มุทธํ ผาเลสสามีติ. ตํ โข ปน วชิรปาณึ ยักขํ ภควา เจว ปัสสติ อัมพัฏโฐ จ มาณโว. อถ โข อัมพัฏโฐ มาณโว ภีโต สํวิคโค โลมหัฏฐชาโต ภควันตํ เยว ตาณํ คเวสี, ภควันตํ เยว เลณํ คเวสี, ภควันตํ เยว สรณํ คเวสี; อุปนิสีทิตวา ภควันตํ เอตทโวจ "กิเมตํ ภวํ โคตโม อาห, ปุน ภวํ โคตโม พรูตูติ. ตํ กึ มัญญสิ อัมพัฏฐ? กินติ เต สุตํ พราหมณานํ วุฑฒานํ มหัลลกานํ อาจริยปาจริยานํ ภาสมานานํ? กุโตปภูติกา กัณหายนา? โก จ กัณหายนานํ ปุพพปุริโสติ. เอวเมว โภ โคตม สุตํ, ยเถว ภวํ โคตโม อาห, ตโตปภูติกา กัณหายนา โส จ กัณหายนานํ ปุพพปุริโสติ.

เอวํ วุตเต เต มาณวกา อุนนาทิโน อุจจาสัททา มหาสัททา อเหสุํ "ทุชชาโต กิร โภ อัมพัฏโฐ มาณโว, อกุลปุตโต กิร โภ อัมพัฏโฐ มาณโว, ทาสิปุตโต กิร โภ อัมพัฏโฐ มาณโว, สักยานํ อัยยปุตตา กิร โภ อัมพัฏฐัสส มาณวัสส สักยา ภวันติ, ธัมมวาทึ เยว[๑] กิร มยํ สมณํ โคตมํ อปสาเทตัพพํ อมัญญิมหาติ. อถ โข ภควโต เอตทโหสิ "อติพาฬหํ โข อิเม มาณวกา อัมพัฏฐํ มาณวํ ทาสิปุตตวาเทน นิมมาเทนติ, ยันนูนาหํ ปริโมเจยยันติ. อถ โข ภควา เต มาณวเก เอตทโวจ "มา

๑ สี. ธัมมวาทิญเญว.

โข ตุมฺเห มาณวกา อมฺพฏฺฐํ มาณวกํ อติพาฬฺหํ ทาสิปุตฺตวาเทน นิมฺมาเทถ, อุฬาโร จ โส กณฺโห อิสิ อโหสิ, โส ทกฺขิณํ ชนปทํ คนฺตฺวา พฺรหฺมมนฺเต อธิยิตฺวา ราชานํ อุกฺกากํ อุปสงฺกมิตฺวา มทฺทรูปึ[๑] ธีตรํ ยาจิ. ตสฺส ราชา อุกฺกาโก เนวเร มยฺหํ ทาสิปุตฺโต สมาโน มทฺทรูปึ ธีตรํ ยาจตีติ. กุปิโต อนตฺตมโน ขุรปฺปํ สนฺนยฺหิ. โส ตํ ขุรปฺปํ เนว อสกฺขิ มุญฺจิตุํ, โน ปติสํหริตุํ.

อถ โข มาณวกา อมฺพฏฺฐํ ปาริสชฺชา กณฺหํ อิสึ อุปสงฺกมิตฺวา เอตทโวจุํ "โสตฺถิ ภทนฺเต โหตุ รญฺโญ, โสตฺถิ ภทนฺเต โหตุ รญฺโญติ. โสตฺถิ ภวิสฺสติ รญฺโญ, อปิ จ ราชา ยทิ อโธ ขุรปฺปํ มุญฺจิสฺสติ; ยาวตา รญฺโญ วิชิตํ, เอตฺตาวตา ปถวี อุทฺริยิสฺสตีติ. โสตฺถิ ภทนฺเต โหตุ รญฺโญ, โสตฺถิ ชนปทสฺสาติ. โสตฺถิ ภวิสฺสติ รญฺโญ, โสตฺถิ ชนปทสฺส, อปิ จ ราชา ยทิ อุทฺธํ ขุรปฺปํ มุญฺจิสฺสติ; ยาวตา รญฺโญ วิชิตํ, เอตฺตาวตา สตฺต วสฺสานิ เทโว น วสฺสิสฺสตีติ. โสตฺถิ ภทนฺเต โหตุ รญฺโญ, โสตฺถิ ชนปทสฺส เทโว ปวสฺสตูติ. โสตฺถิ ภวิสฺสติ รญฺโญ, โสตฺถิ ชนปทสฺส, เทโว ปวสฺสิสฺสติ, อปิ จ ราชา เชฏฺฐกุมาเร ขุรปฺปํ ปติฏฺฐาเปตุ, โสตฺถิกุมาโร ปลฺโลโม ภวิสฺสตีติ. อถ โข มาณวกา ราชา อุกฺกาโก เชฏฺฐกุมาเร ขุรปฺปํ ปติฏฺฐาเปสิ. โสตฺถิกุมาโร

---

๑ สี. ขุทฺทรูปึ.

บัลโลโม ภวิสสตีติ. อถ โข มาณวกา ราชา อุกกาโก เชฏฐกุมาเร ขุรัปปิ ปติฏฐาเปสิ. โสตถิกุมาโร บัลโลโม สมภวิ, ตัสส ราชา อุกกาโก ภีโต พรหมทัณเฑน ตัชชิโต มัทหรูปิ ธีตรํ อทาสิ. มา โข ตุมเห มาณวกา อัมพัฏฐํ มาณวํ อติพาฬหํ ทาสิปุตตวาเทน นิมมาเทถ, อุฬาโร โส กัโณห อิสิ อโหสีติ.

อถ โข ภควา อัมพัฏฐํ มาณวํ อามันเตสิ "ตํ กึ มัญญสิ อัมพัฏฐ? อิธ ขัตติยกุมาโร พราหมณกัญญาย สัทธึ สํวาสํ กัปเปยย, เตสํ สํวาสมันวาย ปุตโต ชาเยถ; โย โส ขัตติยกุมาเรน พราหมณกัญญาย ปุตโต อุปปันโน, อปินุ โส ลเภถ พราหมเณสุ อาสนํ วา อุทกํ วาติ. ลเภถ โภ โคตม. อปินุ นํ พราหมณา โภเชยยุํ สัทเธ วา ถาลิปาเก วา ยัญเญ วา ปาหุเณ วาติ. โภเชยยุํ โภ โคตม. อปินุ นํ พราหมณา มันเต วาเจยยุํ วา โน วาติ. วาเจยยุํ โภ โคตม. อปินุสส อิตถีสุ อาวฏํ วา อัสส อนาวฏํ วาติ. อนาวฏํ หิสส โภ โคตม. อปินุ ขัตติยาภิเสเกน อภิสิญเจยยุนติ. โน หิทํ โภ โคตม. ตํ กิสส เหตุ? มาติโต หิ โภ โคตม. อนุปปันโนติ.

ตํ กึมัญญสิ อัมพัฏฐ? อิธ พราหมณกุมาโร ขัตติยกัญญาย สัทธึ สํวาสํ กัปเปยย, เตสํ สํวาสมันวาย ปุตโต ชาเยถ; โย โส พราหมณกุมาเรน ขัตติยกัญญาย ปุตโต อุปปันโน, อปินุ

โส ลเภถ พ์ราห์มเณสุ อาสนํ วา อุทกํ วาติ. ลเภถ โภ โคตม. อปินุ นํ พ์ราห์มณา โภเชย์ยุํ สัท์เธ วา ถาลิปาเก วา ยัญ์เญ วา ปาหุเน วาติ. โภเชย์ยุํ โภ โคตม. อปินุ นํ พ์ราห์มณา มัน์เต วาเจย์ยุํ วา โน วาติ. วาเจย์ยุํ โภ โคตม. อปินุส์ส อิต์ถีสุ อาวฏํ วา อัส์ส อนาวฏํ วาติ. อนาวฏํ หิส์ส โภ โคตม. อปินุ นํ ขัต์ติยาภิเสเกน อภิสิญ์เจย์ยุน์ติ. โน หิทํ โภ โคตม. ตํ กิส์ส เหตุ? ปิติโต หิ โภ โคตม อนุป๎ปัน์โนติ.

อิติ โข อัม์พัฏ์ฐ อิต์ถิยา วา อิต์ถึ กริต์วา ปุริเสน วา ปุริสํ กริต์วา ขัต์ติยาว เสฏ์ฐา หีนา พ์ราห์มณา. ตํ กึ มัญ์ญสิ อัม์พัฏ์ฐ? อิธ พ์ราห์มณา พ์ราห์มณํ กิส์มิญ์จิ เทว ปกรเณ ขุรมุณ์ฑํ กริต์วา ภัส์สปุเฏน วธิต์วา รัฏ์ฐา วา นครา วา ปัพ์พาเชย์ยุํ, อปินุ โส ลเภถ พ์ราห์มเณสุ อาสนํ วา อุทกํ วาติ. โน หิทํ โภ โคตม. อปินุ นํ พ์ราห์มณา โภเชย์ยุํ สัท์เธ วา ถาลิปาเก วา ยัญ์เญ วา ปาหุเน วาติ. โน หิทํ โภ โคตม. อปินุ นํ พ์ราห์มณา มัน์เต วาเจย์ยุํ วา โน วาติ. โน หิทํ โภ โคตม. อปินุส์ส อิต์ถีสุ อาวฏํ วา อัส์ส อนาวฏํ วาติ. อาวฏํ หิส์ส โภ โคตม.

ตํ กึ มัญ์ญสิ อัม์พัฏ์ฐ? อิธ ขัต์ติยา ขัต์ติยํ กิส์มิญ์จิ เทว ปกรเณ ขุรมุณ์ฑํ กริต์วา ภัส์สปุเฏน วธิต์วา รัฏ์ฐา วา นครา วา ปัพ์พาเชย์ยุํ, อปินุ โส ลเภถ พ์ราห์มเณสุ อาสนํ วา

อุทกํ วาติ. ลเภถ โภ โคตม. อปินุ นํ พ๎ราห๎มณา โภเชยฺยุํ สัทเธ วา ถาลิปาเก วา ยัญเญ วา ปาหุเน วาติ. โภเชยฺยุํ โภ โคตม. อปินุ นํ พ๎ราห๎มณา มันเต วาเจยฺยุํ วา โน วาติ. วาเจยฺยุํ โภ โคตม. อปินุสส อิตถีสุ อาวฏํ วา อัสส อนาวฏํ วาติ. อนาวฏัญหิสส โภ โคตม. "เอตตาวตาโข อัมพัฏฐ ขัตติโย ปรมนิหีนตํปิปัตโต โหติ, ยทิทํ ขัตติยา ขุรมุณฑํ กริตวา ภัสสปุเฏน วธิตวา รัฏฐา วา นครา วา ปัพพาเชนติ. อิติ โข อัมพัฏฐ ยทาปิ ขัตติโย ปรมนิหีนตํปิปัตโต โหติ, ตทาปิ ขัตติยาว เสฏฐา หีนา พ๎ราห๎มณา. พ๎รห๎มุนา เจสา อัมพัฏฐ สนังกุมาเรน คาถา ภาสิตา

"ขัตติโย เสฏโฐ ชเนตัสมึ เย โคตตปฏิสาริโน,
วิชชาจรณสัมปันโน โส เสฏโฐ เทวมานุเสติ.

สา โข ปเนสา อัมพัฏฐ พ๎รห๎มุนา สนังกุมาเรน คาถา สุคีตา น ทุคคีตา, สุภาสิตา น ทุพภาสิตา, อัตถสัญหิตา โน อนัตถสัญหิตา, อนุมตา มยา, อหํปิ อัมพัฏฐ เอวํ วทามิ

"ขัตติโย เสฏโฐ ชเนตัสมึ เย โคตตปฏิสาริโน,
วิชชาจรณสัมปันโน โส เสฏโฐ เทวมานุเสติ.

ภาณวารํ ปฐมํ.

กตมํ ปน ตํ โภ โคตม จรณํ? กตมา สา วิชฺชาติ. น โข อมฺพฏฺฐ อนุตฺตราย วิชฺชาจรณสมฺปทาย ชาติวาโท วา วุจฺจติ, โคตฺตวาโท วา วุจฺจติ, มานวาโท วา วุจฺจติ, อรหสิ วา มํ ตฺวํ, น วา มํ ตฺวํ อรหสีติ. ยตฺถ โข อมฺพฏฺฐ อาวาโห วา โหติ, วิวาโห วา โหติ, อาวาหวิวาโห วา โหติ. เอตฺเถตํ วุจฺจติ ชาติวาโท วา อิติปิ, โคตฺตวาโท วา อิติปิ, มานวาโท วา อิติปิ, อรหสิ วา มํ ตฺวํ, น วา มํ ตฺวํ อรหสีติ. เย หิ เกจิ อมฺพฏฺฐ ชาติวาทวินิพทฺธา วา โคตฺตวาทวินิพทฺธา วา มานวาทวินิพทฺธา วา อาวาหวิวาหวินิพทฺธา วา, อารกา เต อนุตฺตราย วิชฺชาจรณสมฺปทาย, ปหาย โข อมฺพฏฺฐ ชาติวาทวินิพทฺธญฺจ โคตฺตวาทวินิพทฺธญฺจ มานวาทวินิพทฺธญฺจ อาวาหวิวาหวินิพทฺธญฺจ อนุตฺตราย วิชฺชาจรณ-สมฺปทาย สจฺฉิกิริยา โหตีติ.

กตมํ ปน ตํ โภ โคตม จรณํ? กตมา สา วิชฺชาติ. อิธ อมฺพฏฺฐ ตถาคโต โลเก อุปฺปชฺชติ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ฯเปฯ (ยถา สามญฺญผเล* เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ). ฯเปฯ เอวํ โข อมฺพฏฺฐ ภิกฺขุ สีลสมฺปนฺโน โหติ. ฯเปฯ ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ. อิทมฺปิสฺส โหติ จรณสฺมึ. ฯเปฯ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา ทุติยํ ฌานํ. ตติยํ ฌานํ. จตุตฺถํ ฌานํ. อุปสมฺปชฺช วิหรติ. อิทมฺปิสฺส โหติ จรณสฺมึ. อิทมฺปิ โข ตํ อมฺพฏฺฐ จรณํ.

* สี. สามญฺญผลํ.

ญาณทสฺสนาย จิตฺตํ อภินีหรติ อภินินฺนาเมติ. ฯ เป ฯ อิทํปิสฺส โหติ วิชฺชาย. ฯ เป ฯ นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาติ. อิทํปิสฺส โหติ วิชฺชาย. อยํ โข สา อมฺพฏฺฐ วิชฺชา. อยํ วุจฺจติ อมฺพฏฺฐ "วิชฺชาสมฺปนฺโน อิติปิ, "จรณสมฺปนฺโน อิติปิ, "วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน อิติปิ. อิมาย จ อมฺพฏฺฐ วิชฺชาสมฺปทาย จรณสมฺปทาย อญฺญา วิชฺชาสมฺปทา จรณสมฺปทา อุตฺตริตรา วา ปณีตตรา วา นตฺถิ. อิมาย โข อมฺพฏฺฐ อนุตฺตราย วิชฺชาจรณสมฺปทาย จตฺตาริ อปายมุขานิ ภวนฺติ. กตมานิ จตฺตาริ ? อิธ อมฺพฏฺฐ เอกจฺโจ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา อิมํ เยว อนุตฺตรํ วิชฺชาจรณสมฺปทํ อนภิสมฺภุณมาโน ขาริวิวิธมาทาย อรญฺญวนมชฺโฌคาหติ "ปวตฺตผลโภชโน ภวิสฺสามีติ. โส อญฺญทตฺถุ วิชฺชาจรณสมฺปนฺนสฺเสว ปริจารโก สมฺปชฺชติ. อิมาย โข อมฺพฏฺฐ อนุตฺตราย วิชฺชาจรณสมฺปทาย อิทํ ปฐมํ อปายมุขํ ภวติ.

ปุน จปรํ อมฺพฏฺฐ อิเธกจฺโจ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา อิมญฺเจว อนุตฺตรํ วิชฺชาจรณสมฺปทํ อนภิสมฺภุณมาโน ปวตฺตผล-โภชนตฺตญฺจ อนภิสมฺภุณมาโน กุทฺทาลปิฏกํ อาทาย อรญฺญวนมชฺโฌ-คาหติ "กนฺทมูลผลโภชโน ภวิสฺสามีติ. โส อญฺญทตฺถุ วิชฺชาจรณสมฺปนฺนสฺเสว ปริจารโก สมฺปชฺชติ. อิมาย โข อมฺพฏฺฐ อนุตฺตราย วิชฺชาจรณสมฺปทาย อิทํ ทุติยํ อปายมุขํ ภวติ.

ปุน จปรํ อมฺพฏฺฐ อิเธกจฺโจ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา อิมญฺเจว อนุตฺตรํ วิชฺชาจรณสมฺปทํ อนภิสมฺภุณมาโน ปวตฺตผลโภชนตฺตญฺจ อนภิสมฺภุณมาโน กนฺทมูลผลโภชนตฺตญฺจ อนภิสมฺภุณมาโน คามสามนฺตํ วา นิคมสามนฺตํ วา อคฺยาคารํ กริตฺวา อคฺคึ ปริจรนฺโต อจฺฉติ. โส อญฺญทตฺถุ วิชฺชาจรณสมฺปนฺนสฺเสว ปริจารโก สมฺปชฺชติ. อิมาย โข อมฺพฏฺฐ อนุตฺตราย วิชฺชาจรณสมฺปทาย อิทํ ตติยํ อปายมุขํ ภวติ.

ปุน จปรํ อมฺพฏฺฐ อิเธกจฺโจ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา อิมญฺเจว อนุตฺตรํ วิชฺชาจรณสมฺปทํ อนภิสมฺภุณมาโน ปวตฺตผลโภชนตฺตญฺจ อนภิสมฺภุณมาโน กนฺทมูลผลโภชนตฺตญฺจ อนภิสมฺภุณมาโน อคฺคิปริจริยญฺจ อนภิสมฺภุณมาโน จาตุมฺมหาปเถ จตุทฺวารํ อคารํ กริตฺวา อจฺฉติ "โย อิมาหิ จตูหิ ทิสาหิ อาคมิสฺสติ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา, ตมหํ ยถาสตฺติ ยถาพลํ ปฏิปูชิสฺสามีติ. โส อญฺญทตฺถุ วิชฺชาจรณสมฺปนฺนสฺเสว ปริจารโก สมฺปชฺชติ. อิมาย โข อมฺพฏฺฐ อนุตฺตราย วิชฺชาจรณสมฺปทาย อิทํ จตุตฺถํ อปายมุขํ ภวติ. อิมาย โข อมฺพฏฺฐ อนุตฺตราย วิชฺชาจรณสมฺปทาย อิมานิ จตฺตาริ อปายมุขานิ ภวนฺติ.

ตํ กึ มญฺญสิ อมฺพฏฺฐ? อปินุ ตฺวํ อิมาย อนุตฺตราย วิชฺชาจรณสมฺปทาย สนฺทิสฺสสิ สาจริยโกติ. โน หิทํ โภ โคตม, โก จาหํ โภ โคตม สาจริยโก? กา จ อนุตฺตรา วิชฺชาจรณสมฺปทา? อารกาหํ โภ โคตม อิมาย อนุตฺตราย วิชฺชาจรณสมฺปทาย สาจริยโกติ. ตํ กึ

มัญญสิ อัมพัฏฐ? อปินุ ตฺวํ อิมํ เยว อนุตฺตรํ วิชฺชาจรณสัมปทํ อนภิสัมภุณมาโน ขาริวิวิธมาทาย อรัญญวนมัชโฌคาหสิ สาจริยโก "ปวัตตผลโภชนา ภวิสฺสามาติ. โน หิทํ โภ โคตม. ตํ กึ มัญญสิ อัมพัฏฐ? อปินุ ตฺวํ อิมัญเจว อนุตฺตรํ วิชฺชาจรณสัมปทํ อนภิสัมภุณมาโน ปวัตตผลโภชนัตตัญจ อนภิสัมภุณมาโน กุทฺทาลปิฏกํ อาทาย อรัญญวนมัชโฌคาหสิ สาจริยโก "กัณฑมูลผลโภชนา ภวิสฺสามาติ. โน หิทํ โภ โคตม. ตํ กึ มัญญสิ อัมพัฏฐ? อปินุ ตฺวํ อิมัญเจว อนุตฺตรํ วิชฺชาจรณสัมปทํ อนภิสัมภุณมาโน ปวัตตผลโภชนัตตัญจ อนภิสัมภุณมาโน กัณฑมูลผลโภชนัตตัญจ อนภิสัมภุณมาโน คามสามันตํ วา นิคมสามันตํ วา อัคฺยาคารํ กริตฺวา อัคคึ ปริจรันโต อัจฉสิ สาจริยโกติ. โน หิทํ โภ โคตม. ตํ กึ มัญญสิ อัมพัฏฐ? อปินุ ตฺวํ อิมัญเจว อนุตฺตรํ วิชฺชาจรณสัมปทํ อนภิสัมภุณมาโน ปวัตตผลโภชนัตตัญจ อนภิสัมภุณมาโน กัณฑมูลผลโภชนัตตัญจ อนภิสัมภุณมาโน อัคคิปริจริยัญจ อนภิสัมภุณมาโน จาตุมฺมหาปเถ จตุทฺวารํ อคารํ กริตฺวา อัจฉสิ สาจริยโก "โย อิมาหิ จตูหิ ทิสาหิ อาคมิสฺสติ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา, ตมหํ ยถาสัตฺติ ยถาพลํ ปฏิปูชิสฺสามีติ. โน หิทํ โภ โคตม. อิติ โข อัมพัฏฐ อิมาย เจว ตฺวํ อนุตฺตราย วิชฺชาจรณสัมปทาย ปริหีโน สาจริยโก, เย หิ เกจิเม อนุตฺตราย วิชฺชาจรณสัมปทาย จัตตาริ อปายมุขานิ ภวันติ, ตโต จ ปริหีโน สาจริยโก.

ภาสิตา โข ปน เต เอสา อมฺพฏฺฐ อาจริเยน พฺราหฺมเณน โปกฺขรสาตินา วาจา "เกจิ มุณฺฑกา สมณกา อิพฺภา กณฺหา พนฺธุปาทปจฺจา, กา จ เต วิชฺชานํ พฺราหฺมณานํ สากจฺฉาติ. อตฺตนา อาปายิโกปิ อปริปูรมาโน. ปสฺส อมฺพฏฺฐ ยาว อปรทฺธญฺจ เต อิทํ อาจริยสฺส พฺราหฺมณสฺส โปกฺขรสาติสฺส. พฺราหฺมโณ โข ปน อมฺพฏฺฐ โปกฺขรสาติ รญฺโญ ปเสนทิโกสลสฺส ทตฺติกํ ภุญฺชติ, ตสฺส ราชา ปเสนทิโกสโล สมฺมุขีภาวมฺปิ น ททาติ, ยทาปิ เตน มนฺเตติ ติโรทุสฺสนฺเตน มนฺเตติ. ยสฺส โข ปน อมฺพฏฺฐ ธมฺมิกํ ปยาตํ ภิกฺขํ ปฏิคฺคณฺเหยฺย. กถํ ตสฺส ราชา ปเสนทิโกสโล สมฺมุขีภาวมฺปิ น ทเทยฺย. ปสฺส อมฺพฏฺฐ ยาว อปรทฺธญฺจ เต อิทํ อาจริยสฺส พฺราหฺมณสฺส โปกฺขรสาติสฺส.

ตํ กึ มญฺญสิ อมฺพฏฺฐ? อิธ ราชา ปเสนทิโกสโล หตฺถิคีวายํ วา นิสินฺโน รถูปตฺถเร วา ฐิโต อุคฺเคหิ วา ราชญฺเญหิ วา กิญฺจิ เทว มนฺตนํ มนฺเตยฺย. โส ตมฺหา ปเทสา อปกฺกมฺม เอกมนฺตํ ติฏฺเฐยฺย, อถ อาคจฺเฉยฺย สุทฺโท วา สุทฺททาโส วา, โส ตสฺมึ ปเทเส ฐิโต มนฺตนํ มนฺเตยฺย "เอวมฺปิ ราชา ปเสนทิโกสโล อาห, เอวมฺปิ ราชา ปเสนทิโกสโล อาหาติ. อปินุ โข ราชภณิตํ วา ภณติ, ราชมนฺตนํ วา มนฺเตติ, ตาวตา โส อสฺส ราชา วา ราชมหามตฺโต วาติ. โน หิทํ โภ โคตม. เอวเมว โข ตฺวํ อมฺพฏฺฐ เย เตปิ อเหสุํ

พฺราหฺมณานํ ปุพฺพกา อิสโย มนฺตานํ กตฺตาโร มนฺตานํ ปวตฺตาโร เยสมิทํ เอตรหิ พฺราหฺมณา โปราณํ มนฺตปทํ คีตํ ปวุตฺตํ สมิหิตํ ตทนุคายนฺติ ตทนุภาสนฺติ ภาสิตมนุภาสนฺติ วาจิตมนุวาเจนฺติ. เสยฺยถีทํ? อฏฺฐโก วามโก วามเทโว เวสฺสามิตฺโต ยมตคฺคี อังคีรโส ภารทฺวาโช วาเสฏฺโฐ กสฺสโป ภคุ. ตฺยาหํ มนฺเต อธิยามิ สาจริยโก, ตาวตา ตฺวํ ภวิสฺสสิ อิสิ วา อิสิตฺตาย วา ปฏิปนฺโนติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ. ตํ กึ มญฺญสิ อมฺพฏฺฐ? กินฺติ เต สุตํ พฺราหฺมณานํ วุฑฺฒานํ มหลฺลกานํ อาจริยปาจริยานํ ภาสมานานํ. เย เต อเหสุํ พฺราหฺมณานํ ปุพฺพกา อิสโย มนฺตานํ กตฺตาโร มนฺตานํ ปวตฺตาโร เยสมิทํ เอตรหิ พฺราหฺมณา โปราณมนฺตปทํ คีตํ ปวุตฺตํ สมิหิตํ ตทนุคายนฺติ ตทนุภาสนฺติ ภาสิตมนุภาสนฺติ วาจิตมนุวาเจนฺติ. เสยฺยถีทํ? อฏฺฐโก วามโก วามเทโว เวสฺสามิตฺโต ยมตคฺคี อังคีรโส ภารทฺวาโช วาเสฏฺโฐ กสฺสโป ภคุ. เอวํ สุเต สุนฺหาตา สุวิลิตฺตา กปฺปิตเกสมสฺสู อามุตฺตมาลาภรณา โอทาตวตฺถวสนา ปญฺจหิ กามคุเณหิ สมปฺปิตา สมงฺคิภูตา ปริจาเรนฺติ, เสยฺยถาปิ ตฺวํ เอตรหิ สาจริยโกติ. โน หิทํ โภ โคตม. ฯเปฯ เอวํ สุเต สาลีนํ โอทนํ วิจิตกาฬกํ อเนกสูปํ อเนกพฺยญฺชนํ ปริภุญฺชนฺติ, เสยฺยถาปิ ตฺวํ เอตรหิ สาจริยโกติ. โน หิทํ โภ โคตม. ฯเปฯ เอวํ สุเต เวฏฺฐกนตปสฺสาหิ นารีหิ ปริจาเรนฺติ, เสยฺยถาปิ ตฺวํ เอตรหิ

สาจริยโกติ. โน หิทํ โภ โคตม. ฯเปฯ เอวํ สุเต กุตฺตวาเลหิ วฬวารเถหิ ทีฆาหิ ปโตทลฏฺฐีหิ วาหเน วิตุทนฺตา วิจริสฺสนฺติ, เสยฺยถาปิ ตฺวํ เอตรหิ สาจริยโกติ. โน หิทํ โภ โคตม. ฯเปฯ เอวํ สุเต อุกฺกิณฺณปริกฺขาสุ อุกฺขิตฺตปลิฆาสุ นครูปการิกาสุ ทีฆาสิพทฺเธหิ ปุริเสหิ รกฺขาเปนฺติ, เสยฺยถาปิ ตฺวํ เอตรหิ สาจริยโกติ. โน หิทํ โภ โคตม. ฯเปฯ อิติ โข อมฺพฏฺฐ เนว ตฺวํ อิสิ น ปน อิสิตาย ปฏิปนฺโน สาจริยโก. ยสฺส โข ปน อมฺพฏฺฐ มยิ กงฺขา วา วิมติ วา, โส มํ ปญฺเหน อหํ เวยฺยากรเณน โสธิสฺสามีติ.

อถ โข ภควา วิหารา นิกฺขมฺม จงฺกมํ อพฺภุฏฺฐาสิ. อมฺพฏฺโฐปิ มาณโว วิหารา นิกฺขมฺม จงฺกมํ อพฺภุฏฺฐาสิ. อถ โข อมฺพฏฺโฐ มาณโว ภควนฺตํ จงฺกมนฺตํ อนุจงฺกมมาโน ภควโต กาเย ทฺวตฺตึสมหาปุริสลกฺขณานิ สมนฺเนสิ. อทฺทสา โข อมฺพฏฺโฐ มาณโว ภควโต กาเย ทฺวตฺตึส มหาปุริสลกฺขณานิ เยภุยฺเยน ฐเปตฺวา เทฺว; เทฺวสุ มหาปุริสลกฺขเณสุ กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ นาธิมุจฺจติ น สมฺปสีทติ. โกโสหิเต จ วตฺถคุยฺเห ปหูตชิวฺหตาย จ. อถ โข ภควโต เอตทโหสิ "ปสฺสติ โข เม อยํ อมฺพฏฺโฐ มาณโว ทฺวตฺตึสมหาปุริสลกฺขณานิ เยภุยฺเยน ฐเปตฺวา เทฺว; เทฺวสุ มหาปุริสลกฺขเณสุ อมฺพฏฺโฐ กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ นาธิมุจฺจติ น สมฺปสีทติ โกโสหิเต จ วตฺถคุยฺเห ปหูตชิวฺหตาย จาติ.

อถ โข ภควา ตถารูปํ อิทธาภิสังขารํ อภิสังขาเรสิ. ยถา อัททส อัมพัฏโฐ มาณโว ภควโต โกโสหิตวัตถคุยหํ. อถ โข ภควา ชิวหํ นินนาเมตวา อุโภปิ กัณณโสตานิ อนุมสิ ปฏิมสิ, อุโภปิ นาสิกโสตานิ อนุมสิ ปฏิมสิ, เกวลัมปิ นลาฏมัณฑลํ ชิวหาย ฉาเทสิ.

อถ โข อัมพัฏฐัสส มาณวัสส เอตทโหสิ "สมันนาคโต โข สมโณ โคตโม ทวัตตึสมหาปุริสลักขเณหิ ปริปุณเณหิ โน อปริปุณเณหีติ. ภควันตํ เอตทโวจ "หันท จ ทานิ มยํ โภ โคตม คัจฉาม, พหุกิจจา มยํ พหุกรณียาติ. ยัสสทานิ ตวํ อัมพัฏฐ กาลํ มัญญสีติ. อถ โข อัมพัฏโฐ มาณโว วฬวารถมารุยห ปักกามิ.

เตน โข ปน สมเยน พราหมโณ โปกขรสาติ อุกกฏฐาย นิกขมิตวา มหตา พราหมณคเณน สัทธึ สเก อาราเม นิสินโน โหติ อัมพัฏฐํเยว มาณวํ ปติมาเนนโต. อถ โข อัมพัฏโฐ มาณโว เยน สโก อาราโม เตน ปายาสิ; ยาวติกา ยานัสส ภูมิ ยาเนน คันตวา ยานา ปัจโจโรหิตวา ปัตติโกว เยน พราหมโณ โปกขรสาติ เตนุปสังกมิ; อุปสังกมิตวา พราหมณํ โปกขรสาตึ อภิวาเทตวา เอกมันตํ นิสีทิ. เอกมันตํ นิสินนํ โข อัมพัฏฐํ มาณวํ พราหมโณ โปกขรสาติ เอตทโวจ "กัจจิ ตาต อัมพัฏฐ อัททส ตํ ภวันตํ โคตมันติ. อัททสาม โข มยํ โภ ตํ ภวันตํ

โคตมนฺติ. กจฺจิ ตาต อมฺพฏฺฐ ตํ ภวนฺตํ โคตมํ ตถา สนฺตํ เยว สทฺโท อพฺภุคฺคโต โน อญฺญถา ? กจฺจิ ปน โภ โส ภวํ โคตโม ตาทิโส, โน อญฺญาทิโสติ. ตถา สนฺตํ เยว โภ ตํ ภวนฺตํ โคตมํ ตถา สทฺโท อพฺภุคฺคโต โน อญฺญถา, ตาทิโสว โภ โส ภวํ โคตโม โน อญฺญาทิโส, สมนฺนาคโตว โภ โส ภวํ โคตโม ทฺวตฺตึสมหาปุริสลกฺขเณหิ ปริปุณฺเณหิ โน อปริปุณฺเณหีติ. อหุ ปน เต ตาต อมฺพฏฺฐ สมเณน โคตเมน สทฺธึ โกจิ เทว กถาสลฺลาโปติ. อหุ โข เม โภ สมเณน โคตเมน สทฺธึ โกจิ เทว กถาสลฺลาโปติ. ยถากถํ ปน เต ตาต อมฺพฏฺฐ อหุ สมเณน โคตเมน สทฺธึ โกจิ เทว กถาสลฺลาโปติ. อถ โข อมฺพฏฺโฐ มาณโว ยาวตโก อโหสิ ภควตา สทฺธึ กถาสลฺลาโป, ตํ สพฺพํ พฺราหฺมณสฺส โปกฺขรสาติสฺส อาโรเจสิ.

เอวํ วุตฺเต พฺราหฺมโณ โปกฺขรสาติ อมฺพฏฺฐํ มาณวํ เอตทโวจ "อโห วต เร อมฺหากํ ปณฺฑิตก, อโห วต เร อมฺหากํ พหุสฺสุตก, อโห วต เร อมฺหากํ เตวิชฺชก, เอวรูเปน กิร โภ ปุริโส อตฺถจรเกน กายสฺส เภทา ปรํ มรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺเชยฺย. ยเทว โข ตฺวํ อมฺพฏฺฐ ตํ ภวนฺตํ โคตมํ เอวํ อาสชฺช อาสชฺช อวจาสิ. อถ โข ภวํ โคตโม อมฺเหหิ เอวํ อุปเนยฺย อุปเนยฺย อวจ "อโห วต เร อมฺหากํ ปณฺฑิตก, อโห วต เร อมฺหากํ พหุสฺสุตก,

อโห วต เร อัม์หากํ เตวิช์ชก, เอวรูเปน กิร โภ ปุริโส อัต์ถจรเกน กายัส์ส เภทา ปรํ มรณา อปายํ ทุค์คตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปัช์เชย์ยาติ. กุปิโต อนัต์ตมโน อัม์พัฏ์ฐํ มาณวํ ปทสา เยว ปวัต์เตสิ, อิจ์ฉติ จ ตาว เทว ภควัน์ตํ ทัส์สนาย อุปสังกมิตุํ. อถ โข เต พ์ราห์มณา พ์ราห์มณํ โปก์ขรสาตึ เอตทโวจุํ "อติวิกาโล โข โภ อัช์ช สมณํ โคตมํ ทัส์สนาย อุปสังกมิตุํ. เส็วทานิ ภวํ โปก์ขรสาติ สมณํ โคตมํ ทัส์สนาย อุปสังกมิส์สตีติ.

อถ โข พ์ราห์มโณ โปก์ขรสาติ สเก นิเวสเน ปณีตํ ขาทนียํ ปริโภชนียํ ปฏิยาทาเปต์วา ยาเนสุ อาโรเปต์วา อุก์กาสุ ธาริยมานาสุ อุก์กัฏ์ฐาย นิย์ยาสิ; เยน อิจ์ฉานังคลวนสัณ์โฑ เตน ปายาสิ; ยาวติกา ยานัส์ส ภูมิ ยาเนน คัน์ต์วา ยานา ปัจ์โจโรหิต์วา-ปัต์ติโกว เยน ภควา เตนุปสังกมิ; อุปสังกมิต์วา ภควตา สัท์ธึ สัม์โมทิ; สัม์โมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรต์วา เอกมัน์ตํ นิสีทิ. เอกมัน์ตํ นิสิน์โน โข พ์ราห์มโณ โปก์ขรสาติ ภควัน์ตํ เอตทโวจ "อาคมา นุข์วิธ โภ โคตม อัม์หากํ อัน์เตวาสี อัม์พัฏ์โฐ มาณโวติ. อาคมา โข เต พ์ราห์มณ อัน์เตวาสี อัม์พัฏ์โฐ มาณโวติ. อหุ ปน เต โภ โคตม อัม์พัฏ์เฐน มาณเวน สัท์ธึ โกจิ เทว กถาสัล์ลาโปติ. อหุ โข เม พ์ราห์มณ

อัม์พัฏ์เฐน มาณเวน สัท์ธึ โกจิ เทว กถาสัล์ลาโปติ. ยถากถํ ปน เต โภ โคตม อหุ อัม์พัฏ์เฐน มาณเวน สัท์ธึ โกจิ เทว กถาสัล์ลาโปติ. อถ โข ภควา ยาวตโก อโหสิ อัม์พัฏ์เฐน มาณเวน สัท์ธึ กถาสัล์ลาโป, ตํ สัพ์พํ พ์ราห์มณัส์ส โปก์ขรสาติส์ส อาโรเจสิ.

เอวํ วุต์เต พ์ราห์มโณ โปก์ขรสาติ ภควัน์ตเมตโวจ "พาโล โภ โคตม อัม์พัฏ์โฐ มาณโว, ขมตุ ภวํ โคตโม อัม์พัฏ์ฐัส์ส มาณวัส์สาติ. สุขี โหตุ พ์ราห์มณ อัม์พัฏ์โฐ มาณโวติ. อถ โข พ์ราห์มโณ โปก์ขรสาติ ภควโต กาเย ท์วัต์ตึสมหาปุริสลัก์ขณานิ สัม์มัน์เนสิ. อัท์ทสา โข พ์ราห์มโณ โปก์ขรสาติ ภควโต กาเย ท์วัต์ตึสมหาปุริสลัก์ขณานิ เยภุย์เยน ฐเปต์วา เท์ว; ท์วีสุ มหาปุริสลัก์ขเณสุ กังขติ วิจิกิจ์ฉติ นาธิมุจ์จติ น สัม์ปสีทติ โกโสหิเต จ วัต์ถคุย์เห ปหูตชิว์หตาย จ. อถ โข ภควโต เอตทโหสิ "ปัส์สติ โข เม อยํ พ์ราห์มโณ โปก์ขรสาติ ท์วัต์ตึสมหาปุริสลัก์ขณานิ เยภุย์เยน ฐเปต์วา เท์ว; ท์วีสุ มหาปุริสลัก์ขเณสุ กังขติ วิจิกิจ์ฉติ นาธิมุจ์จติ น สัม์ปสีทติ โกโสหิเต จ วัต์ถคุย์เห ปหูตชิว์หตาย จาติ. อถ โข ภควา ตถารูปํ อิท์ธาภิสังขารํ อภิสังขาเรสิ, ยถา อัท์ทส พ์ราห์มโณ โปก์ขรสาติ ภควโต โกโสหิตํ วัต์ถคุย์หํ. อถ โข ภควา ชิว์หํ นิน์นาเมต์วา อุโภปิ กัณ์ณโสตานิ อนุมสิ ปฏิมสิ, อุโภปิ นาสิกโสตานิ อนุมสิ ปฏิมสิ, เกวลัม์ปิ นลาฏมัณ์ฑลํ

ชิว์หาย ฉาเทสิ. อถ โข พ์ราห์มณัส์ส โปก์ขรสาติส์ส เอตทโหสิ "สมัน์นาคโต โข สมโณ โคตโม ท์วัต์ตึสมหาปุริสลัก์ขเณหิ ปริปุณ์เณหิ โน อปริปุณ์เณหีติ. ภควน์ตํ เอตทโวจ "อธิวาเสตุ ภวํ โคตโม อัช์ชตนาย ภัต์ตํ สัท์ธึ ภิก์ขุสํเฆนาติ. อธิวาเสสิ ภควา ตุณ์หีภาเวน. อถ โข พ์ราห์มโณ โปก์ขรสาติ ภควโต อธิวาสนํ วิทิต์วา ภควโต กาลํ อาโรเจสิ "กาโล โภ โคตม, นิฏ์ฐิตํ ภัต์ตัน์ติ.

อถ โข ภควา ปุพ์พัณ์หสมยํ นิวาเสต์วา ปัต์ตจีวรมาทาย สัท์ธึ ภิก์ขุสํเฆน เยน พ์ราห์มณัส์ส โปก์ขรสาติส์ส นิเวสนํ เตนุปสังกมิ; อุปสังกมิต์วา ปัญ์ญัต์เต อาสเน นิสีทิ. อถ โข พ์ราห์มโณ โปก์ขรสาติ ภควน์ตํ ปณีเตน ขาทนีเยน โภชนีเยน สหัต์ถา สัน์ตัปเปสิ สัม์ปวาเรสิ; มาณวกา จ ภิก์ขุ สํฆํ. อถ โข พ์ราห์มโณ โปก์ขรสาติ ภควน์ตํ ภุต์ตาวึ โอนีตปัต์ตปาณึ อัญ์ญตรํ นีจํ อาสนํ คเหต์วา เอกมัน์ตํ นิสีทิ. เอกมัน์ตํ นิสิน์นัส์ส โข พ์ราห์มณัส์ส โปก์ขรสาติส์ส ภควา อนุปุพ์พีกถํ กเถสิ: เสย์ยถีทํ? ทานกถํ สีลกถํ, สัค์คกถํ, กามานํ อาทีนวํ โอการํ สํกิเลสํ เนก์ขัม์เม อานิสํสํ ปกาเสสิ. ยทา ภควา อัญ์ญาสิ พ์ราห์มณํ โปก์ขรสาตึ กัล์ลจิต์ตํ มุทุจิต์ตํ วินีวรณจิต์ตํ อุทัค์คจิต์ตํ ปสัน์นจิต์ตํ, อถัส์ส ยา พุท์ธานํ สามุก์กํสิกา ธัม์มเทสนา ตํ ปกาเสสิ ทุก์ขํ สมุทยํ นิโรธํ มัค์คํ. เสย์ยถาปิ นาม สุท์ธํ วัต์ถํ อปคตกาฬกํ

สัม์มเทว รชนํ ปฏิค์คเณ์หย์ย, เอวเมว โข พ์ราห์มณัส์ส โปก์ขรสาติส์ส ตัส์มึ เยว อาสเน วิรชํ วีตมลํ ธัม์มจัก์ขุํ อุทปาทิ "ยํ กิญ์จิ สมุทยธัม์มํ สัพ์พัน์ตํ นิโรธธัม์มัน์ติ.

อถ โข พ์ราห์มโณ โปก์ขรสาติ ทิฏ์ฐธัม์โม ปัต์ตธัม์โม วิทิตธัม์โม ปริโยคาฬ์หธัม์โม ติณ์ณวิจิกิจ์โฉ วิคตกถํกโถ เวสารัช์ชัปปัต์โต อปรัป์ปัจ์จโย สัต์ถุ สาสเน ภควัน์ตํ เอตทโวจ. "อภิก์กัน์ตํ โภ โคตม, อภิก์กัน์ตํ โภ โคตม, เสย์ยถาปิ โภ โคตม นิก์กุช์ชิตํ วา อุก์กุช์เชย์ย, ปฏิจ์ฉัน์นํ วา วิวเรย์ย, มูฬ์หัส์ส วา มัค์คํ อาจิก์เขย์ย, อัน์ธการे วา เตลปัช์โชตํ ธาเรย์ย "จัก์ขุมัน์โต รูปานิ ทัก์ขัน์ตีติ: เอวเมว โข โภตา โคตเมน อเนกปริยาเยน ธัม์โม ปกาสิโต. เอสาหํ โภ โคตม สปุต์โต สภริโย สปริโส สามัจ์โจ ภวัน์ตํ โคตมํ สรณํ คัจ์ฉามิ ธัม์มัญ์จ ภิก์ขุสํฆัญ์จ, อุปาสกํ มํ ภวํ โคตโม ธาเรตุ อัช์ชตัค์เค ปาณุเปตํ สรณังคตํ. ยถา จ ภวํ โคตโม อุก์กัฏ์ฐายํ อัญ์ญานิ อุปาสกกุลานิ อุปสังกมติ, เอวเมว โข ภวํ โคตโม โปก์ขรสาติ กุลํ อุปสังกมตุ. ตัต์ถ เย เต มาณวกา มาณวิกา วา ภวัน์ตํ โคตมํ อภิวาเทส์สัน์ติ วา ปัจ์จุฏ์ฐิส์สัน์ติ วา, อาสนํ วา อุทกํ วา ทัส์สัน์ติ, จิต์ตํ วา ปสาเทส์สัน์ติ, เตสํ ตํ ภวิส์สติ ทีฆรัต์ตํ หิตาย สุขายาติ. กัล์ยาณํ วุจ์จติ พ์ราห์มณาติ.

อัม์พัฏ์ฐสุต์ตํ นิฏ์ฐิตํ ตติยํ.

สีลขันธวัคเค โสณทัณฑสุตตํ.

เอวัมเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา อังเคสุ จาริกัญจรมาโน มหตา ภิกขุสํเฆน สัทธึ บัญจมัตเตหิ ภิกขุสเตหิ เยน จัมปา ตทวสริ. ตัตร สุทํ ภควา จัมปายํ วิหรติ คัคคราย โปกขรณิยา ตีเร.

เตน โข ปน สมเยน โสณทัณโฑ พ์ราห์มโณ จัมปํ อัชฌาวสติ สัตตุสสทํ สติณกัฏโฐทกํ สธัญญํ ราชโภคคํ รัญญา มาคเธน เสนิเยน พิมพิสาเรน ทินนํ ราชทายํ พ์รห์มเทยยํ. อัสโสสุํ โข จัมเปยยกา พ์ราห์มณคหปติกา "สมโณ ขลุ โภ โคตโม สัก์ยปุตโต สัก์ยกุลา บัพพชิโต อังเคสุ จาริกัญจรมาโน มหตา ภิกขุสํเฆน สัทธึ บัญจมัตเตหิ ภิกขุสเตหิ จัมปํ อนุปปัตโต จัมปายํ วิหรติ คัคคราย โปกขรณิยา ตีเร. ตํ โข ปน ภวันตํ โคตมํ เอวํกัล์ยาโณ กิตติสัทโท อัพภุคคโต "อิติปิ โส ภควา อรหํ สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจรณสัมปันโน สุคโต โลกวิทู อนุตตโร ปุริสทัมมสารถิ สัตถา เทวมนุสสานํ พุทโธ ภควาติ. โส อิมํ โลกํ สเทวกํ สมารกํ สพ์รห์มกํ สัสสมณพ์ราห์มณึ ปชํ สเทวมนุสสํ, สยํ อภิญญา สัจฉิกัต์วา ปเวเทติ; โส ธัมมํ เทเสติ อาทิกัล์ยาณํ มัชฌกัล์ยาณํ

ปริโยสานกัล์ยาณํ สาต์ถํ สพ์ยัญ์ชนํ เกวลปริปุณ์ณํ ปริสุท์ธํ พ์รห์มจริยํ ปกาเสติ. สาธุ โข ปน ตถารูปานํ อรหตํ ทัส์สนํ โหตีติ. อถ โข จัม์เปย์ยกา พ์ราห์มณคหปติกา จัม์ปาย นิก์ขมิต์วา สํฆาสํฆีคณีภูตา เยน คัค์ครา โปก์ขรณี เตนุปสังกมัน์ติ.

เตน โข ปน สมเยน โสณทัณ์โฑ พ์ราห์มโณ อุปริปาสาเท ทิวาเสย์ยํ อุปคโต โหติ. อัท์ทสา โข โสณทัณ์โฑ พ์ราห์มโณ จัม์เปย์ยเก พ์ราห์มณคหปติเก จัม์ปาย นิก์ขมิต์วา สํฆาสํฆีคณีภูเต เยน คัค์ครา โปก์ขรณี เตนุปสังกมัน์เต; ทิส์วา ขัต์ตํ อามัน์เตสิ "กึ นุ โข โภ ขัต์เต จัม์เปย์ยกา พ์ราห์มณคหปติกา จัม์ปาย นิก์ขมิต์วา สํฆาสํฆีคณีภูตา เยน คัค์ครา โปก์ขรณี เตนุปสังกมัน์ตีติ. "อัต์ถิ โข โภ สมโณ โคตโม สัก์ยปุต์โต สัก์ยกุลา ปัพ์พชิโต อังเคสุ จาริกัญ์จรมาโน มหตา ภิก์ขุสํเฆน สัท์ธึ ปัญ์จมัต์เตหิ ภิก์ขุสเตหิ จัม์ปํ อนุป์ปัต์โต จัม์ปายํ วิหรติ คัค์คราย โปก์ขรณิยา ตีเร; ตํ โข ปน ภวัน์ตํ โคตมํ เอวํกัล์ยาโณ กิต์ติสัท์โท อัพ์ภุค์คโต "อิติปิ โส ภควา อรหํ สัม์มาสัม์พุท์โธ วิช์ชาจรณสัม์ปัน์โน สุคโต โลกวิทู อนุต์ตโร ปุริสทัม์มสารถิ สัต์ถา เทวมนุส์สานํ พุท์โธ ภควาติ. ตเมเต ภวัน์ตํ โคตมํ ทัส์สนาย อุปสังกมัน์ตีติ. เตนหิ โภ ขัต์เต เยน จัม์เปย์ยกา พ์ราห์มณคหปติกา เตนุปสังกม; อุปสังกมิต์วา จัม์เปย์ยเก พ์ราห์มณคหปติเก เอวํ วเทหิ "โสณทัณ์โฑ โภ

พฺราหฺมโณ เอวมาห "อาคเมนฺตุ กิร ภวนฺโต, โสณทณฺโฑปิ พฺราหฺมโณ สมณํ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิสฺสตีติ. "เอวํ โภติ โข โส ขตฺโต โสณทณฺฑสฺส พฺราหฺมณสฺส ปฏิสฺสุตฺวา เยน จมฺเปยฺยกา พฺราหฺมณคหปติกา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา จมฺเปยฺยเก พฺราหฺมณคหปติเก เอตทโวจ "โสณทณฺโฑ โภ พฺราหฺมโณ เอวมาห "อาคเมนฺตุ กิร ภวนฺโต, โสณทณฺโฑปิ พฺราหฺมโณ สมณํ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิสฺสตีติ.

เตน โข ปน สมเยน นานาเวรชฺชกานํ พฺราหฺมณานํ ปญฺจมตฺตานิ พฺราหฺมณสตานิ จมฺปายํ ปฏิวสนฺติ เกนจิเทว กรณีเยน. อสฺโสสุํ โข เต พฺราหฺมณา "โสณทณฺโฑ พฺราหฺมโณ สมณํ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิสฺสตีติ. อถ โข เต พฺราหฺมณา เยน โสณทณฺโฑ พฺราหฺมโณ เตนุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา โสณทณฺฑํ พฺราหฺมณํ เอตทโวจุํ "สจฺจํ กิร ภวํ โสณทณฺโฑ สมณํ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิสฺสตีติ. เอวํ โข เม โภ โหติ "อหมฺปิ สมณํ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิสฺสามีติ. "มา ภวํ โสณทณฺโฑ สมณํ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิ; น อรหติ ภวํ โสณทณฺโฑ สมณํ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตุํ. สเจ ภวํ โสณทณฺโฑ สมณํ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิสฺสติ, โภโต โสณทณฺฑสฺส ยโส หายิสฺสติ, สมณสฺส โคตมสฺส ยโส อภิวฑฺฒิสฺสติ. ยมฺปิ โภโต โสณทณฺฑสฺส ยโส หายิสฺสติ, สมณสฺส โคตมสฺส ยโส

อภิวาทิตุํ? อิมินา ปงฺเคน น อรหติ ภวํ โสณทณฺโฑ สมณํ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตุํ. สมโณ เตฺวว โคตโม อรหติ ภวนฺตํ โสณทณฺฑํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตุํ. ภวํ หิ โสณทณฺโฑ อุภโต สุชาโต มาติโต จ ปิติโต จ สํสุทฺธคหณิโก, ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา, อกฺขิตฺโต อนุปกฺกุฏฺโฐ ชาติวาเทน. ยมฺปิ ภวํ โสณทณฺโฑ อุภโต สุชาโต, มาติโต จ ปิติโต จ สํสุทฺธคหณิโก ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา อกฺขิตฺโต อนุปกฺกุฏฺโฐ ชาติวาเทน. อิมินา ปงฺเคน น อรหติ ภวํ โสณทณฺโฑ สมณํ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตุํ, สมโณ เตฺวว โคตโม อรหติ ภวนฺตํ โสณทณฺฑํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตุํ. ภวํ หิ โสณทณฺโฑ อฑฺโฒ มหทฺธโน มหาโภโค, ฯ เป ฯ ภวํ หิ โสณทณฺโฑ อชฺฌายโก มนฺตธโร ติณฺณํ เวทานํ ปารคู สนิฆณฺฑุเกฏุภานํ สากฺขรปฺปเภทานํ อิติหาสปญฺจมานํ ปทโก เวยฺยากรโณ โลกายตมหาปุริสลกฺขเณสุ อนวโย. ภวํ หิ โสณทณฺโฑ อภิรูโป ทสฺสนีโย ปาสาทิโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตาย สมนฺนาคโต พฺรหฺมวณฺณิ พฺรหฺมวจฺฉสิ[๑] อกฺขุทฺทาวกาโส ทสฺสนาย. ภวญฺหิ โสณทณฺโฑ สีลวา วุฑฺฒสีลี[๒] วุฑฺฒสีเลน สมนฺนาคโต. ภวํ หิ โสณทณฺโฑ กลฺยาณวาโจ กลฺยาณวากฺกรโณ โปริยา วาจาย สมนฺนาคโต วิสฏฺฐาย อเนลคลาย อตฺถสฺส วิญฺญาปนิยา. ภวํ หิ โสณทณฺโฑ พหูนํ อาจริยปาจริโย ตีณิ มาณวกสตานิ

---

๑ สี. พฺรหฺมวณฺณี พฺรหฺมวจฺฉี. ๒ สี. วุทฺธสีลี.

มัญ์เญ วาเจน์ติ. พหุกา โข ปน นานาทิสา นานาชนปทา มาณวกา อาคัจ์ฉัน์ติ โภโต โสณทัณ์ฑัส์ส สัน์ติเก มัน์ตัต์ถิกา มัน์เต อธิยิตุกามา. ภวัญ์หิ เม โสณทัณ์โฑ ชิณ์โณ วุฑ์โฒ มหัล์ลโก อัท์ธคโต วโยอนุปปัต์โต, สมโณ โคตโม ตรุโณ เจว ตรุณปัพ์พชิโต จ. ภวัญ์หิ โสณทัณ์โฑ รัญ์โญ มาคธัส์ส เสนิยัส์ส พิม์พิสารัส์ส สัก์กโต ครุกโต มานิโต ปูชิโต อปจิโต. ภวัญ์หิ โสณทัณ์โฑ พ์ราห์มณัส์ส โปก์ขรสาติส์ส สัก์กโต ครุกโต มานิโต ปูชิโต อปจิโต. ภวัญ์หิ โสณทัณ์โฑ จัม์ปํ อัช์ฌาวสติ สัต์ตุส์สทํ สติณกัฏ์โฐทกํ สธัญ์ญํ ราชโภค์คํ รัญ์ญา มาคเธน เสนิเยน พิม์พิสาเรน ทิน์นํ ราชทายํ พ์รห์มเทย์ยํ. ยัม์ปิ ภวํ โสณทัณ์โฑ จัม์ปํ อัช์ฌาวสติ สัต์ตุส์สทํ สติณกัฏ์โฐทกํ สธัญ์ญํ ราชโภค์คํ รัญ์ญา มาคเธน เสนิเยน พิม์พิสาเรน ทิน์นํ ราชทายํ พ์รห์มเทย์ยํ. อิมินาปังเคน น อรหติ ภวํ โสณทัณ์โฑ สมณํ โคตมํ ทัส์สนาย อุปสังกมิตุํ, สมโณ เต๎วว โคตโม อรหติ ภวัน์ตํ โสณทัณ์ฑํ ทัส์สนาย อุปสังกมิตุน์ติ.

เอวํ วุต์เต โสณทัณ์โฑ พ์ราห์มโณ เต พ์ราห์มเณ เอตทโวจ "เตนหิ โภ มมปิ สุณาถ, ยถา มยเมว อรหาม ตํ ภวัน์ตํ โคตมํ ทัส์สนาย อุปสังกมิตุํ, น เต๎วว อรหติ โส ภวํ โคตโม อัม์หากํ ทัส์สนาย อุปสังกมิตุํ. สมโณ ขลุ โภ

โคตโม อุภโต สุชาโต มาติโต จ ปิติโต จ สํสุทฺธคหณิโก ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา อกฺขิตฺโต อนุปกฺกุฏฺโธ ชาติวาเทน. ยมฺปิ โภ สมโณ โคตโม อุภโต สุชาโต มาติโต จ ปิติโต จ สํสุทฺธคหณิโก ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา อกฺขิตฺโต อนุปกฺกุฏฺโธ ชาติวาเทน. อิมินา ปงฺเคน น อรหติ โส ภวํ โคตโม อมฺหากํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตุํ. อถ โข มยเมว อรหาม ตํ ภวนฺตํ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตุํ. สมโณ ขลุ โภ โคตโม มหนฺตํ ญาติสํฆํ โอหาย ปพฺพชิโต, ฯ เปฯ สมโณ ขลุ โภ โคตโม ปหูตํ หิรญฺญํ สุวณฺณํ โอหาย ปพฺพชิโต ภูมิคตญฺจ เวหาสฏฺฐญฺจ. สมโณ ขลุ โภ โคตโม ทหโรว สมาโน ยุวา สุสู กาฬเกโส ภทฺเรน โยพฺพเนน สมนฺนาคโต ปฐเมน วยสา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต. สมโณ ขลุ โภ โคตโม อกามกานํ มาตาปิตูนํ อสฺสุมุขานํ รุทนฺตานํ เกสมสฺสุํ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต. สมโณ ขลุ โภ โคตโม อภิรูโป ทสฺสนีโย ปาสาทิโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตาย สมนฺนาคโต พฺรหฺมวณฺณี พฺรหฺมวจฺฉสี อกฺขุทฺทาวกาโส ทสฺสนาย. สมโณ ขลุ โภ โคตโม สีลวา อริยสีลี กุสลสีลี กุสลสีเลน สมนฺนาคโต. สมโณ ขลุ โภ โคตโม กลฺยาณวาโจ

กัล์ยาณวาก์กรโณ โปริยา วาจาย สมัน์นาคโต วิส์สัฏ์ฐาย อเนลคลาย อัต์ถัส์ส วิญ์ญาปนิยา. สมโณ ขลุ โภ โคตโม พหูนํ อาจริยปาจริโย. สมโณ ขลุ โภ โคตโม ขีณกามราโค วิคตจาปัล์โล. สมโณ ขลุ โภ โคตโม กัม์มวาที กิริยวาที อปาปปุเรก์ขาโร พ์รห์มัญ์ญาย ปชาย. สมโณ ขลุ โภ โคตโม อุจ์จากุลา ปัพ์พชิโต อภิน์นขัต์ติยกุลา. สมโณ ขลุ โภ โคตโม อัฑ์ฒา[1] กุลา ปัพ์พชิโต, มหัท์ธนา มหาโภคา. สมณํ ขลุ โภ โคตมํ ติโรรัฏ์ฐา ติโรชนปทา สํปุจ์ฉิตุํ อาคัจ์ฉัน์ติ. สมณํ ขลุ โภ โคตมํ อเนกานิ เทวตาสหัส์สานิ ปาเณหิ สรณังคตานิ. สมณํ ขลุ โภ โคตมํ เอวํกัล์ยาโณ กิต์ติสัท์โท อัพ์ภุค์คโต “อิติปิ โส ภควา อรหํ สัม์มาสัม์พุท์โธ วิช์ชาจรณสัม์ปัน์โน สุคโต โลกวิทู อนุต์ตโร ปุริสทัม์มสารถิ สัต์ถา เทวมนุส์สานํ พุท์โธ ภควาติ. สมโณ ขลุ โภ โคตโม ท์วัต์ตึส-มหาปุริสลัก์ขเณหิ สมัน์นาคโต. สมโณ ขลุ โภ โคตโม เอหิสาคตวาที สขิโล[2] สัม์โมทโก อัพ์ภากุฏิโก อุต์ตานมุโข ปุพ์พภาสี. สมโณ ขลุ โภ โคตโม จตุน์นํ ปริสานํ สัก์กโต ครุกโต มานิโต ปูชิโต อปจิโต. สมณํ ขลุ โภ โคตมํ พหู เทวา จ มนุส์สา จ อภิป์ปสัน์นา. สมโณ ขลุ โภ โคตโม ยัส์มึ

---

[1] “อัท์ธาติปิ “อัท์ธกุลาติปิ “อัฑ์ฒิยกุลาติปิ ปา. โร.

[2] สี. เอหิสาคตวาที สุขิโล.

คาเม วา นิคเม วา ปฏิวสติ, น ตสฺมึ คาเม วา นิคเม วา อมนุสฺสา มนุสฺเส วิเหเฐนฺติ. สมโณ ขลุ โภ โคตโม สงฺฆี คณี คณาจริโย ปุถุติตฺถกรานํ อคฺคมกฺขายติ. ยถา โข ปน โภ เอเตสํ สมณพฺราหฺมณานํ ยถา วา ตถา วา ยโส สมุทาคจฺฉติ. น เหวํ สมณสฺส โคตมสฺส ยโส สมุทาคโต. อถ โข อนุตฺตราย วิชฺชาจรณสมฺปทาย สมณสฺส โคตมสฺส ยโส สมุทาคโต. สมณํ ขลุ โภ โคตมํ ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร สปุตฺโต สภริโย สปริโส สามจฺโจ ปาเณหิ สรณังคโต. สมณํ ขลุ โภ โคตมํ ราชา ปเสนทิโกสโล สปุตฺโต สภริโย สปริโส สามจฺโจ ปาเณหิ สรณังคโต. สมณํ ขลุ โภ โคตมํ พฺราหฺมโณ โปกฺขรสาติ สปุตฺโต สภริโย สปริโส สามจฺโจ ปาเณหิ สรณังคโต. สมโณ ขลุ โภ โคตโม รญฺโญ มาคธสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสารสฺส สกฺกโต ครุกโต มานิโต ปูชิโต อปจิโต. สมโณ ขลุ โภ โคตโม รญฺโญ ปเสนทิโกสลสฺส สกฺกโต ครุกโต มานิโต ปูชิโต อปจิโต. สมโณ ขลุ โภ โคตโม พฺราหฺมณสฺส โปกฺขรสาติสฺส สกฺกโต ครุกโต มานิโต ปูชิโต อปจิโต. สมโณ ขลุ โภ โคตโม จมฺปํ อนุปฺปตฺโต จมฺปายํ วิหรติ คคฺคราย โปกฺขรณิยา ตีเร. เย โข ปน โภ เกจิ สมณา วา พฺราหฺมณา วา อมฺหากํ คามกฺเขตฺตํ อาคจฺฉนฺติ,

ชติถิโน เต โหนฺติ; อติถิโน ปนมฺหหิ สักกาตัพพา ครุกาตัพพา มาเนตัพพา ปูเชตัพพา อปเจตัพพา. ยมฺปิ โภ สมโณ โคตโม จัมฺปํ อนุปฺปตฺโต จัมฺปายํ วิหรติ คัคคราย โปกฺขรณิยา ตีเร. อติถิสฺมากํ สมโณ โคตโม, อติถิ โข ปนมฺหหิ สักกาตัพโพ ครุกาตัพโพ มาเนตัพโพ ปูเชตัพโพ อปจิตัพโพ. อิมินา จังเคน น อรหติ โส ภวํ โคตโม อมฺหากํ ทัสสนาย อุปสังกมิตุํ, อถ โข มยเมว อรหาม ตํ ภวันฺตํ โคตมํ ทัสสนาย อุปสังกมิตุํ. เอตฺตเก โข อหํ โภโต โคตมัสส วัณเณ ปริยาปุณามิ. โน จ โข โส ภวํ โคตโม เอตฺตกวัณโณ, อปริมาณวัณโณ หิ โส ภวํ โคตโมติ.

เอวํ วุตฺเต เต พฺราหฺมณา โสณทัณฑํ พฺราหฺมณํ เอตทโวจุํ "ยถา โข ภวํ โสณทัณโฑ สมณัสส โคตมัสส วัณเณ ภาสติ, อิโต เจปิ โส ภวํ โคตโม โยชนสเต วิหรติ; อลเมว สัทเธน กุลปุตฺเตน ทัสสนาย อุปสังกมิตุํ อปิ ปุโฏเสนาติ.• "เตนหิ โภ สัพเพว มยํ สมณํ โคตมํ ทัสสนาย อุปสังกมิสฺสามาติ. อถ โข โสณทัณโฑ พฺราหฺมโณ มหตา พฺราหฺมณคเณน สัทธึ เยน คัคครา โปกฺขรณี เตนุปสังกมิ. อถ โข โสณทัณฑัสส พฺราหฺมณัสส ติโรวนสัณฑคตัสส เอวํ เจตโส ปริวิตกฺโก อุทปาทิ "อหัญเจว โข ปน สมณํ โคตมํ ปัญฺหํ ปุจฺเฉยฺยํ, ตตฺร เจ

• สี. ปุฏฺเสนาติ.

มํ สมโณ โคตโม เอวํ วเทยฺย "น โข เอส พฺราหฺมณ ปญฺโห เอวํ ปุจฺฉิตพฺโพ, เอวํ นาเมส พฺราหฺมณ ปญฺโห ปุจฺฉิตพฺโพติ: เตน มํ อยํ ปริสา ปริภเวยฺย "พาโล โสณทณฺโฑ พฺราหฺมโณ อพฺยตฺโต นาสกฺขิ สมณํ โคตมํ โยนิโส ปญฺหํ ปุจฺฉิตุนฺติ: ยํ โข ปนายํ ปริสา ปริภเวยฺย, ยโสปิ ตสฺส หาเยถ; ยสฺส โข ปน ยโส หาเยถ, โภคาปิ ตสฺส หาเยยฺยุ; ยโส ลทฺธา โข ปนมฺหากํ โภคา: มญฺเจว ปน สมโณ โคตโม ปญฺหํ ปุจฺเฉยฺย, ตสฺส จาหํ ปญฺหสฺส เวยฺยากรเณน จิตฺตํ น อาราเธยฺยํ: ตตฺร เจ มํ สมโณ โคตโม เอวํ วเทยฺย "น โข เอส พฺราหฺมณ ปญฺโห เอวํ พฺยากาตพฺโพ, เอวํ นาเมส พฺราหฺมณ ปญฺโห พฺยากาตพฺโพติ: เตน มํ อยํ ปริสา ปริภเวยฺย "พาโล โสณทณฺโฑ พฺราหฺมโณ อพฺยตฺโต นาสกฺขิ สมณสฺส โคตมสฺส ปญฺหสฺส เวยฺยากรเณน จิตฺตํ อาราเธตุนฺติ: ยํ โข ปนายํ ปริสา ปริภเวยฺย, ยโสปิ ตสฺส หาเยถ; ยสฺส โข ปน ยโส หาเยถ, โภคาปิ ตสฺส หาเยยฺยุ; ยโส ลทฺธา โข ปนมฺหากํ โภคา: อหญฺเจว โข ปน เอวํ สมีปคโต สมาโน อทิสฺวาว สมณํ โคตมํ นิวตฺเตยฺยํ: เตน มํ อยํ ปริสา ปริภเวยฺย "พาโล โสณทณฺโฑ พฺราหฺมโณ อพฺยตฺโต มานถทฺโธ ภีโต โน วิสหิ

สมณํ โคตมํ ทัสสนาย อุปสังกมิตุํ, กถัญหิ นาม เอวํ สมีปคโต สมาโน อทิส์วา สมณํ โคตมํ นิวัตติสสตีติ: ยํ โข ปนายํ ปริสา ปริภเวย์ย, ยโสปิ ตัส์ส หาเยถ; ยัส์ส โข ปน ยโส หาเยถ, โภคาปิ ตัส์ส หาเยย์ยุํ; ยโส ลัท์ธา โข ปนัม์หากํ โภคาติ.

อถ โข โสณทัณโฑ พ์ราห์มโณ เยน ภควา เตนุปสังกมิ; อุปสังกมิต์วา ภควตา สัท์ธึ สัม์โมทิ; สัม์โมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรต์วา เอกมัน์ตํ นิสีทิ. จัม์เปย์ยกาปิ โข พ์ราห์มณคหปติกา อัป์เปกัจ์เจ ภควัน์ตํ อภิวาเทต์วา เอกมัน์ตํ นิสีทิํสุ: อัป์เปกัจ์เจ ภควตา สัท์ธึ สัม์โมทิํสุ; สัม์โมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรต์วา เอกมัน์ตํ นิสีทิํสุ: อัป์เปกัจ์เจ เยน ภควา เตนัญ์ชลิม์ปณาเมต์วา เอกมัน์ตํ นิสีทิํสุ: อัป์เปกัจ์เจ นามโคต์ตํ สาเวต์วา เอกมัน์ตํ นิสีทิํสุ: อัป์เปกัจ์เจ ตุณ์หีภูตา เอกมัน์ตํ นิสีทิํสุ. ตัต์ร สุทํ โสณทัณโฑ พ์ราห์มโณ เอตเทว พหุลมนุวิตัก์เกน์โต นิสิน์โน โหติ "อหัญ์เจว โข ปน สมณํ โคตมํ ปัญ์หํ ปุจ์เฉย์ยํ, ตัต์ร เจ มํ สมโณ โคตโม เอวํ วเทย์ย "น โข เอส พ์ราห์มณ ปัโญ์ห เอวํ ปุจ์ฉิตัพ์โพ, เอวํ นาเมส พ์ราห์มณ ปัโญ์ห ปุจ์ฉิตัพ์โพติ: เตน มํ อยํ ปริสา ปริภเวย์ย "พาโล โสณทัณโฑ พ์ราห์มโณ อพ์ยัต์โต นาสัก์ขิ สมณํ โคตมํ โยนิโส ปัญ์หํ ปุจ์ฉิตุน์ติ: ยํ โข ปนายํ ปริสา ปริภเวย์ย, ยโสปิ ตัส์ส หาเยถ; ยัส์ส โข ปน ยโส หาเยถ. โภคาปิ ตัส์ส

หาเยยฺยํ; ยโส ลทฺธา โข ปนมฺหากํ โภคาะ มญฺเจว โข ปน สมโณ โคตโม ปญฺหํ ปุจฺเฉยฺย, ตสฺส จาหํ ปญฺหสฺส เวยฺยากรเณน จิตฺตํ น อาราเธยฺยํะ ตตฺร เจ มํ สมโณ โคตโม เอวํ วเทยฺย "น โข เอส พฺราหฺมณ ปญฺโห เอวํ พฺยากาตพฺโพ. เอวํ นาเมส พฺราหฺมณ ปญฺโห พฺยากาตพฺโพติะ เตน มํ อยํ ปริสา ปริภเวยฺย "พาโล โสณทณฺโฑ พฺราหฺมโณ อพฺยตฺโต นาสกฺขิ สมณสฺส โคตมสฺส ปญฺหสฺส เวยฺยากรเณน จิตฺตํ อาราเธตุนฺติะ ยํ โข ปนายํ ปริสา ปริภเวยฺย, ยโสปิ ตสฺส หาเยถ; ยสฺส โข ปน ยโส หาเยถ, โภคาปิ ตสฺส หาเยยฺยุํ; ยโส ลทฺธา โข ปนมฺหากํ โภคาะ อโห วต มํ สมโณ โคตโม สเก อาจริยเก เตวิชฺชเก มํ ปญฺหํ ปุจฺเฉยฺย, อทฺธาว ตสฺสาหํ จิตฺตํ อาราเธยฺยํ ปญฺหสฺส เวยฺยากรเณนาติ.

อถ โข ภควโต โสณทณฺฑสฺส พฺราหฺมณสฺส เจตสา เจโต ปริวิตกฺกมญฺญาย เอตทโหสิ "วิหญฺญติ โข อยํ โสณทณฺโฑ พฺราหฺมโณ สเกน จิตฺเตน, ยนฺนูนาหํ โสณทณฺฑํ พฺราหฺมณํ สเก อาจริยเก เตวิชฺชเก ปญฺหํ ปุจฺเฉยฺยนฺติ. อถ โข ภควา โสณทณฺฑํ พฺราหฺมณํ เอตทโวจ "กติหิ ปน พฺราหฺมณ องฺเคหิ สมนฺนาคตํ พฺราหฺมณา พฺราหฺมณํ ปญฺญเปนฺติ? พฺราหฺมโณสฺมีติ จ วทมาโน สมฺมา วเทยฺย, น จ ปน มุสาวาทํ อาปชฺเชยฺยาติ. อถ โข โสณทณฺฑสฺส พฺราหฺมณสฺส เอตทโหสิ "ยํ วต โน อโหสิ

ฐิงฺฉิตํ, ยํ อากังขิตํ, ยํ อธิบ๎เปตํ, ยํ อภิบัตถิตํ, อโห วต มํ สมโณ โคตโม สเก อาจริยเก เตวิชชเก บัญหํ ปุจฺเฉยฺย, อัทธาว ตัสสาหํ จิตตํ อาราเธยยํ บัญหัสส เวยยากรเณน; ตัตร เจ มํ สมโณ โคตโม สเก อาจริยเก เตวิชชเก บัญหํ ปุจฺฉติ; อัทธาว ตัสสาหํ จิตตํ อาราเธสสามิ บัญหัสส เวยยากรเณนาติ.

อถ โข โสณทัณโฑ พ๎ราห๎มโณ อัพภุนนาเมตวา กายํ อนุวิโลเกตวา ปริสํ ภควันตํ เอตทโวจ "บัญจหิ โภ โคตม อังเคหิ สมันนาคตํ พ๎ราห๎มณา พ๎ราห๎มณํ บัญญเปนติ, "พ๎ราห๎มโณส๎มีติ จ วทมาโน สัมมา วเทยย, น จ ปน มุสาวาทํ อาปัชเชยย. กตเมหิ บัญจหิ? อิธ โภ โคตม พ๎ราห๎มโณ อุภโต สุชาโต โหติ มาติโต จ ปิติโต จ สํสุทธคหณิโก ยาว สัตตมา ปิตามหยุคา อักขิตโต อนุปักกุฏโฐ ชาติวาเทน, อัชฌายโก จ โหติ มันตธโร ติณณํ เวทานํ ปารคุ สนิฆัณฑุเกฏุภานํ สากขรับปเภทานํ อิติหาสบัญจมานํ ปทโก เวยยากรโณ โลกายตมหาปุริสลักขเณสุ อนวโย, อภิรูโป จ โหติ ทัสสนีโย ปาสาทิโก ปรมาย วัณณโปกขรตาย สมันนาคโต พ๎รห๎มวัณณี พ๎รห๎มวัจฉสี อักขุททาวกาโส ทัสสนาย, สีลวา จ โหติ วุฑฒสีลี วุฑฒสีเลน สมันนาคโต, บัณฑิโต จ โหติ เมธาวี ปฐโม วา ทุติโย วา ปูชํ ปัคคัณหันตานํ. อิเมหิ โข โภ โคตม

ปั๎ญจหิ อังเคหิ สมัน๎นาคตํ พ๎ราห๎มณา พ๎ราห๎มณํ ปั๎ญญเปน๎ติ, "พ๎ราห๎มโณส๎มีติ จ วทมาโน สัม๎มา วเทย๎ย, น จ ปน มุสาวาทํ อาปัช๎เชย๎ยาติ.

อิเมสํ ปน พ๎ราห๎มณ ปั๎ญจัน๎นํ อังคานํ สัก๎กา เอกํ อังคํ ฐปยิต๎วา จตูหิ อังเคหิ สมัน๎นาคตํ พ๎ราห๎มณํ ปั๎ญญเปตุํ? "พ๎ราห๎มโณส๎มีติ จ วทมาโน สัม๎มา วเทย๎ย, น จ ปน มุสาวาทํ อาปัช๎เชย๎ยาติ. สัก๎กา โภ โคตม, อิเมสํ หิ โภ โคตม ปั๎ญจัน๎นํ อังคานํ วัณ๎ณํ ฐปยาม, กึ หิ วัณ๎โณ กริส๎สติ; ยโต โข โภ โคตม พ๎ราห๎มโณ อุภโต สุชาโต โหติ มาติโต จ ปิติโต จ สํสุท๎ธคหณิโก ยาว สัต๎ตมา ปิตามหยุคา อัก๎ขิต๎โต อนุปัก๎กุฏ๎โฐ ชาติวาเทน, อัช๎ฌายโก จ โหติ มัน๎ตธโร ติณ๎ณํ เวทานํ ปารคู สนิฆัณ๎ฑุเกฏุภานํ สาก๎ขรัป๎ปเภทานํ อิติหาสปั๎ญจมานํ ปทโก เวย๎ยากรโณ โลกายตมหาปุริสลัก๎ขเณสุ อนวโย, สีลวา จ โหติ วุฑ๎ฒสีลี วุฑ๎ฒสีเลน สมัน๎นาคโต, ปัณ๎ฑิโต จ โหติ เมธาวี ปฐโม วา ทุติโย วา ปูชํ ปัค๎คัณ๎หัน๎ตานํ. อิเมหิ โข โภ โคตม จตูหิ อังเคหิ สมัน๎นาคตํ พ๎ราห๎มณา พ๎ราห๎มณํ ปั๎ญญเปน๎ติ, "พ๎ราห๎มโณส๎มีติ จ วทมาโน สัม๎มา วเทย๎ย, น จ ปน มุสาวาทํ อาปัช๎เชย๎ยาติ.

อิเมสํ ปน พ๎ราห๎มณ จตุน๎นํ อังคานํ สัก๎กา เอกํ อังคํ ฐปยิต๎วา ตีหิ อังเคหิ สมัน๎นาคตํ พ๎ราห๎มณํ ปั๎ญญเปตุํ? "พ๎ราห๎มโณส๎มีติ จ วทมาโน สัม๎มา วเทย๎ย, น จ ปน มุสาวาทํ อาปัช๎เชย๎ยาติ.

สักกา โภ โคตม, อิเมสํ หิ โภ โคตม จตุนนํ อังคานํ มันเต ฐปยาม, กึ หิ มันตา กริสสันติ; ยโต โข โภ โคตม พราหมโณ อุภโต สุชาโต โหติ มาติโต จ ปิติโต จ สํสุทธคหณิโก ยาว สัตตมา ปิตามหยุคา อักขิตโต อนุปักกุฏโฐ ชาติวาเทน, สีลวา จ โหติ วุฑฒสีลี วุฑฒสีเลน สมันนาคโต, ปัณฑิโต จ โหติ เมธาวี ปฐโม วา ทุติโย วา ปุชํ ปัคคัณหันตานํ. อิเมหิ โข โภ โคตม ติหิ อังเคหิ สมันนาคตํ พราหมณา พราหมณํ ปัญญเปนติ, "พราหมโณสมีติ จ วทมาโน สัมมา วเทยย, น จ ปน มุสาวาทํ อาปัชเชยยาติ.

อิเมสํ ปน พราหมณ ติณณํ อังคานํ สักกา เอกํ อังคํ ฐปยิตวา ทวีหิ อังเคหิ สมันนาคตํ พราหมณํ ปัญญเปตุํ? "พราหมโณสมีติ จ วทมาโน สัมมา วเทยย, น จ ปน มุสาวาทํ อาปัชเชยยาติ. สักกา โภ โคตม, อิเมสํ หิ โภ โคตม ติณณํ อังคานํ ชาตึ ฐปยาม, กึ หิ ชาติ กริสสติ; ยโต โข โภ โคตม พราหมโณ สีลวา จ โหติ วุฑฒสีลี วุฑฒสีเลน สมันนาคโต, ปัณฑิโต จ โหติ เมธาวี ปฐโม วา ทุติโย วา ปุชํ ปัคคัณหันตานํ อิเมหิ โข โภ โคตม ทวีหิ อังเคหิ สมันนาคตํ พราหมณา พราหมณํ ปัญญเปนติ, "พราหมโณสมีติ จ วทมาโน สัมมา วเทยย, น จ ปน มุสาวาทํ อาปัชเชยยาติ.

เอวํ วุตเต เต พราหมณา โสณทัณฑํ พราหมณํ เอตทโวจุํ

"มา ภวํ โสณทณฺโฑ เอวํ อวจ, มา ภวํ โสณทณฺโฑ เอวํ อวจ, อปวทติ ภวํ โสณทณฺโฑ วณฺณํ, อปวทติ มนฺเต, อปวทติ ชาตึ, เอกํเสน ภวํ โสณทณฺโฑ สมณสฺส เยว โคตมสฺส วาทํ อนุปกฺขนฺทตีติ. อถ โข ภควา เต พฺราหฺมเณ เอตทโวจ "สเจ โข ตุมฺหากํ พฺราหฺมณานํ เอวํ โหติ "อปฺปสฺสุโต จ โสณทณฺโฑ พฺราหฺมโณ, อกลฺยาณวากฺกรโณ จ โสณทณฺโฑ พฺราหฺมโณ, ทุปฺปญฺโญ จ โสณทณฺโฑ พฺราหฺมโณ, น จ ปโหติ โสณทณฺโฑ พฺราหฺมโณ สมเณน โคตเมน สทฺธึ อสฺมึ วจเน ปติมนฺเตตุนฺติ. ติฏฺฐตุ โสณทณฺโฑ พฺราหฺมโณ, ตุเมฺห มยา สทฺธึ มนฺตโวฺห, สเจ ปน ตุมฺหากํ พฺราหฺมณานํ เอวํ โหติ "พหุสฺสุโต จ โสณทณฺโฑ พฺราหฺมโณ, กลฺยาณวากฺกรโณ จ โสณทณฺโฑ พฺราหฺมโณ, ปณฺฑิโต จ โสณทณฺโฑ พฺราหฺมโณ, ปโหติ จ โสณทณฺโฑ พฺราหฺมโณ สมเณน โคตเมน สทฺธึ อสฺมึ วจเน ปติมนฺเตตุนฺติ. ติฏฺฐถ ตุเมฺห, โสณทณฺโฑ พฺราหฺมโณ มยา สทฺธึ ปติมนฺเตตูติ.

เอวํ วุตฺเต โสณทณฺโฑ พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ "ติฏฺฐตุ ภวํ โคตโม, ตุณฺหี ภวํ โคตโม โหตุ, อหเมว เตสํ สหธมฺเมน ปฏิวจนํ กริสฺสามีติ. อถ โข โสณทณฺโฑ เต พฺราหฺมเณ เอตทโวจ "มา ภวนฺโต เอวํ อวจุตฺถ, มา ภวนฺโต เอวํ อวจุตฺถ, อปวทติ ภวํ โสณทณฺโฑ พฺราหฺมโณ วณฺณํ,

อปวทติ มัน์เต, อปวทติ ชาตึ, เอกํเสน ภวํ โสณทัณ์โฑ พ์ราห์มโณ สมณัส์เสว โคตมัส์ส วาทํ อนุปัก์ขัน์ทตีติ. นาหํ โภ อปวทามิ วัณ์ณํ วา มัน์เต วา ชาตึ วาติ.

เตน โข ปน สมเยน โสณทัณ์ฑัส์ส พ์ราห์มณัส์ส ภาคิเนย์โย อังคโก นาม มาณวโก ตัส์สํ ปริสายํ นิสิน์โน โหติ. อถ โข โสณทัณ์โฑ พ์ราห์มโณ เต พ์ราห์มเณ เอตทโวจ " ปัส์สัน์ติ โน โภน์โต อิมํ อังคกํ มาณวกํ อัม์หากํ ภาคิเนย์ยัน์ติ. เอวํ โภ, อังคโก โข โภ มาณวโก อภิรูโป ทัส์สนีโย ปาสาทิโก ปรมาย วัณ์ณโปก์ขรตาย สมัน์นาคโต พ์รห์มวัณ์ณี พ์รห์มวัจ์ฉสี อัก์ขุท์ทาวกาโส ทัส์สนาย, นาส์ส อิมิส์สํ ปริสายํ สมสโม อัต์ถิ วัณ์เณน ฐเปต์วา สมณํ โคตมํ. อังคโก โข มาณวโก อัช์ฌายโก มัน์ตธโร ติณ์ณํ เวทานํ ปารคู สนิฆัณ์ฑุเกฏุภานํ สาก์ขรัป์ปเภทานํ อิติหาสปัญ์จมานํ ปทโก เวย์ยากรโณ โลกายตมหาปุริสลัก์ขเณสุ อนวโย, อหมัส์ส มัน์เต วาเจตา. อังคโก โข มาณวโก อุภโต สุชาโต มาติโต จ ปิติโต จ สํสุท์ธคหณิโก ยาว สัต์ตมา ปิตามหยุคา อัก์ขิต์โต อนุปัก์กุฏ์โฐ ชาติวาเทน, อหมัส์ส มาตาปิตโร ชานามิ. อังคโก โข มาณวโก ปาณํปิ หเนย์ย, อทิน์นํปิ อาทิเยย์ย, ปรทารํปิ คัจ์เฉย์ย, มุสาปิ ภาเสย์ย, มัช์ชํปิ ปิเวย์ย; เอต์ถทานิ กึ วัณ์โณ กริส์สติ, กึ มัน์ตา, กึ ชาติ; ยโต โข โภ พ์ราห์มโณ สีลวา จ โหติ วุฑ์ฒสีลี วุฑ์ฒสีเลน สมัน์นาคโต,

ปณฺฑิโต จ โหติ เมธาวี ปฐโม วา ทุติโย วา สุชํ ปคฺคณฺหนฺตานํ. อิเมหิ โข โภ ทฺวีหิ องฺเคหิ สมนฺนาคตํ พฺราหฺมณา พฺราหฺมณํ ปญฺญเปนฺติ, "พฺราหฺมโณสฺมีติ จ วทมาโน สมฺมา วเทยฺย, น จ ปน มุสาวาทํ อาปชฺเชยฺยาติ.

อิเมสํ ปน พฺราหฺมณ ทฺวินฺนํ องฺคานํ สกฺกา เอกํ องฺคํ ฐปยิตฺวา เอเกน องฺเคน สมนฺนาคตํ พฺราหฺมณํ ปญฺญเปตุํ, "พฺราหฺมโณสฺมีติ จ วทมาโน สมฺมา วเทยฺย, น จ ปน มุสาวาทํ อาปชฺเชยฺยาติ. โน หิทํ โภ โคตม, สีลปริโธตา หิ โภ โคตม ปญฺญา, ปญฺญาปริโธตํ สีลํ; ยตฺถ สีลํ ตตฺถ ปญฺญา, ยตฺถ ปญฺญา ตตฺถ สีลํ; สีลวโต ปญฺญา, ปญฺญวโต สีลํ; สีลปญฺญาณญฺจ ปน โลกสฺมึ อคฺคมกฺขายติ. เสยฺยถาปิ โภ โคตม หตฺเถน วา หตฺถํ โธเวยฺย, ปาเทน วา ปาทํ โธเวยฺย. เอวเมว โข โภ โคตม สีลปริโธตา ปญฺญา, ปญฺญาปริโธตํ สีลํ; ยตฺถ สีลํ ตตฺถ ปญฺญา, ยตฺถ ปญฺญา ตตฺถ สีลํ; สีลวโต ปญฺญา, ปญฺญวโต สีลํ; สีลปญฺญาณญฺจ ปน โลกสฺมึ อคฺคมกฺขายตีติ.

เอวเมตํ พฺราหฺมณ, เอวเมตํ พฺราหฺมณ, สีลปริโธตา หิ พฺราหฺมณ ปญฺญา, ปญฺญาปริโธตํ สีลํ; ยตฺถ สีลํ ตตฺถ ปญฺญา, ยตฺถ ปญฺญา ตตฺถ สีลํ; สีลวโต ปญฺญา, ปญฺญวโต สีลํ; สีลปญฺญาณญฺจ ปน โลกสฺมึ อคฺคมกฺขายติ. เสยฺยถาปิ พฺราหฺมณ หตฺเถน วา หตฺถํ โธเวยฺย, ปาเทน วา ปาทํ โธเวยฺย.

เอวเมว โข พ์ราห์มณ สีลปริโธตา ปัญ์ญา, ปัญ์ญาปริโธตํ สีลํ; ยัต์ถ สีลํ ตัต์ถ ปัญ์ญา, ยัต์ถ ปัญ์ญา ตัต์ถ สีลํ; สีลวโต ปัญ์ญา, ปัญ์ญวโต สีลํ; สีลปัญ์ญาณัญ์จ ปน โลกัส์มึ อัค์คมัก์ขายติ. กตมํ ปน ตํ พ์ราห์มณ สีลํ? กตมา ปน สา ปัญ์ญาติ. เอต์ตกปรมา จ มยํ โภ โคตม กิส์มึ อัต์เถ, สาธุ วต ภวัน์ตํ เยว โคตมํ ปฏิภาตุ เอตัส์ส ภาสิตัส์ส อัต์โถติ.

เตนหิ พ์ราห์มณ สุณาหิ, สาธุกํ มนสิ กโรหิ, ภาสิส์สามีติ. “เอวํ โภติ โข โสณทัณ์โฑ พ์ราห์มโณ ภควโต ปัจ์จัส์โสสิ. ภควา เอตทโวจ “อิธ พ์ราห์มณ ตถาคโต โลเก อุป์ปัช์ชติ อรหํ สัม์มาสัม์พุท์โธ ฯ เป ฯ (ยถา สามัญ์ญผเล เอวํ วิต์ถาเรตัพ์พํ). ฯ เป ฯ เอวํ โข ปน พ์ราห์มณ ภิก์ขุ สีลสัม์ปัน์โน โหติ. อิทัม์ปิ โข ตํ พ์ราห์มณ สีลํ. ปฐมํ ฌานํ อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ, ทุติยํ ฌานํ ตติยํ ฌานํ. จตุต์ถํ ฌานํ อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ. ฯ เป ฯ ญาณทัส์สนาย จิต์ตํ อภินีหรติ อภินิน์นาเมติ ฯ เป ฯ อิทัม์ปิส์ส โหติ ปัญ์ญาย. ฯ เป ฯ นาปรํ อิต์ถัต์ตายาติ ปชานาติ อิทัม์ปิส์ส โหติ ปัญ์ญาย. อยํ โข สา พ์ราห์มณ ปัญ์ญาติ.

เอวํ วุต์เต โสณทัณ์โฑ พ์ราห์มโณ ภควัน์ตํ เอตทโวจ “อภิก์กัน์ตํ โภ โคตม, อภิก์กัน์ตํ โภ โคตม, เสย์ยถาปิ โภ โคตม นิก์กุช์ชิตํ วา อุก์กุช์เชย์ย, ปฏิจ์ฉัน์นํ วา วิวเรย์ย, มูฬ์หัส์ส วา มัค์คํ อาจิก์เขย์ย, อัน์ธกาเร วา

เตลปัช์โชตํ ธาเรย์ย “จัก์ขุมัน์โต รูปานิ ทัก์ขัน์ตีติ. เอวเมวํ โภตา โคตเมน อเนกปริยาเยน ธัม์โม ปกาสิโต. เอสาหํ ภวัน์ตํ โคตมํ สรณํ คัจ์ฉามิ ธัม์มัญ์จ ภิก์ขุสํฆัญ์จ, อุปาสกํ มํ ภวํ โคตโม ธาเรตุ อัช์ชตัค์เค ปาณุเปตํ สรณังคตํ, อธิวาเสตุ จ เม ภวํ โคตโม ส๎วาตนาย ภัต์ตํ สัท์ธึ ภิก์ขุสํเฆนาติ. อธิวาเสสิ ภควา ตุณ์หีภาเวน. อถ โข โสณทัณ์โฑ พ๎ราห์มโณ ภควโต อธิวาสนํ วิทิต์วา อุฏ์ฐายาสนา ภควัน์ตํ อภิวาเทต์วา ปทัก์ขิณํ กัต์วา ปัก์กามิ.

อถ โข โสณทัณ์โฑ พ๎ราห์มโณ ตัส์สา รัต์ติยา อัจ์จเยน สเก นิเวสเน ปณีตํ ขาทนียํ โภชนียํ ปฏิยาทาเปต์วา ภควโต กาลํ อาโรจาเปสิ “กาโล โภ โคตม นิฏ์ฐิตํ ภัต์ตัน์ติ. อถ โข ภควา ปุพ์พัณ์หสมยํ นิวาเสต์วา ปัต์ตจีวรมาทาย สัท์ธึ ภิก์ขุสํเฆน เยน โสณทัณ์ฑัส์ส พ๎ราห์มณัส์ส นิเวสนํ เตนุปสังกมิ; อุปสังกมิต์วา ปัญ์ญัต์เต อาสเน นิสีทิ. อถ โข โสณทัณ์โฑ พ๎ราห์มโณ พุท์ธัป์ปมุขํ ภิก์ขุสํฆํ ปณีเตน ขาทนีเยน โภชนีเยน สหัต์ถา สัน์ตัป์เปสิ สัม์ปวาเรสิ.

อถ โข โสณทัณ์โฑ พ๎ราห์มโณ ภควัน์ตํ ภุต์ตาวึ โอนีตปัต์ตปาณึ อัญ์ญตรํ นีจํ อาสนํ คเหต์วา เอกมัน์ตํ นิสีทิ. เอกมัน์ตํ นิสิน์โน โข โสณทัณ์โฑ พ๎ราห์มโณ ภควัน์ตํ เอตทโวจ “อหัญ์เจว โข

ปน โภ โคตม ปริสคโต สมาโน อาสนา วุฏฐหิตวา ภวันตํ โคตมํ อภิวาเทยยํ, เตน มํ สา ปริสา ปริภเวยย; ยํ โข ปน สา ปริสา ปริภเวยย, ยโสปิ ตสส หาเยถ; ยสส โข ปน ยโส หาเยถ, โภคาปิ ตสส หาเยยยุํ; ยโส ลทธา โข ปนมหากํ โภคา. อหัญเจว โข ปน โภ โคตม ปริสคโต สมาโน อัญชลึ ปัคคัณเหยยํ, อาสนา เม ตํ ภวํ โคตโม ปัจจุฏฐานํ ธาเรตุ. อหัญเจว โข ปน โภ โคตม ปริสคโต สมาโน เวฏฐนํ โอมุญเจยยํ, สิรสา เม ตํ ภวํ โคตโม อภิวาทนํ ธาเรตุ. อหัญเจว โข ปน โภ โคตม ยานคโต สมาโน ยานา ปัจโจโรหิตวา ภวันตํ โคตมํ อภิวาเทยยํ, เตน มํ สา ปริสา ปริภเวยย; ยํ โข ปน สา ปริสา ปริภเวยย, ยโสปิ ตสส หาเยถ; ยสส โข ปน ยโส หาเยถ, โภคาปิ ตสส หาเยยยุํ; ยโส ลทธา โข ปนมหากํ โภคา. อหัญเจว โข ปน โภ โคตม ยานคโต สมาโน ปโตทลัฏฐึ อัพภุนนเมยยํ, ยานา เม ตํ ภวํ โคตโม ปัจโจโรหนํ ธาเรตุ. อหัญเจว โข ปน โภ โคตม ยานคโต สมาโน ฉัตตํ อปนาเมยยํ, สิรสา เม ตํ ภวํ โคตโม อภิวาทนํ ธาเรตูติ. อถ โข ภควา โสณทัณฑํ พราหมณํ ธัมมิยา กถาย สันทัสเสตวา สมาทเปตวา สมุตเตเชตวา สัมปหํเสตวา อุฏฐายาสนา ปักกามีติ.

โสณทัณฑสุตตํ นิฏฐิตํ จตุตถํ.

สีลขันธวัคเค กูฏทันตสุตตํ.

เอวัมเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา มคเธสุ จาริกัญจรมาโน มหตา ภิกขุสํเฆน สัทธึ บัญจมัตเตหิ ภิกขุสเตหิ เยน ขานุมัตตํ นาม มคธานํ พ๎ราห๎มณคาโม ตทวสริ. ตัต๎ร สุทํ ภควา ขานุมัตเต วิหรติ อัมพลัฏฐิกายํ. เตน โข ปน สมเยน กูฏทันโต พ๎ราห๎มโณ ขานุมัตตํ อัชฌาวสติ สัตตุสสทํ สติณกัฏโฐทกํ สธัญญํ ราชโภคคํ รัญญา มาคเธน เสนิเยน พิมพิสาเรน ทินนํ ราชทายํ พ๎รห๎มเทยยํ.

เตน โข ปน สมเยน กูฏทันตัสส พ๎ราห๎มณัสส มหา ยัญโญ อุปักขโฏ โหติ. สัตต จ อุสภสตานิ สัตต จ วัจฉตรสตานิ สัตต จ วัจฉตริสตานิ สัตต จ อชสตานิ สัตต จ อุรัพภสตานิ ถูณูปนีตานิ โหนติ ยัญญัตถาย. อัสโสสุ โข ขานุมัตตกา พ๎ราห๎มณคหปติกา "สมโณ ขลุ โภ โคตโม สักยปุตโต สักยกุลา บัพพชิโต มคเธสุ จาริกัญจรมาโน มหตา ภิกขุสํเฆน สัทธึ บัญจมัตเตหิ ภิกขุสเตหิ ขานุมัตตํ อนุปปัตโต ขานุมัตเต วิหรติ อัมพลัฏฐิกายํ: ตํ โข ปน ภวันตํ โคตมํ เอวํกัล๎ยาโณ กิตติสัทโท อัพภุคคโต "อิติปิ โส ภควา อรหํ สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจรณสัมปันโน สุคโต โลกวิทู อนุตตโร

ปุริสทัม์มสารถิ สัต์ถา เทวมนุส์สานํ พุท์โธ ภควา. โส อิมํ โลกํ สเทวกํ สมารกํ สพ์รห์มกํ สัส์สมณพ์ราห์มณึ ปชํ สเทวมนุส์สํ สยํ อภิญ์ญา สัจ์ฉิกัต์วา ปเวเทติ; โส ธัม์มํ เทเสติ อาทิกัล์ยาณํ มัช์เฌกัล์ยาณํ ปริโยสานกัล์ยาณํ สาต์ถํ สพ์ยัญ์ชนํ เกวลปริปุณ์ณํ ปริสุท์ธํ พ์ราห์มจริยํ ปกาเสติ. สาธุ โข ปน ตถารูปานํ อรหตํ ทัส์สนํ โหตีติ. อถ โข ขานุมัต์ตกา พ์ราห์มณคหปติกา ขานุมัต์ตา นิก์ขมิต์วา สํฆาสํฆีคณีภูตา เยน อัม์พลัฏ์ฐิกา เตนุปสังกมัน์ติ.

เตน โข ปน สมเยน กูฏทัน์โต พ์ราห์มโณ อุปริปาสาเท ทิวาเสย์ยํ อุปคโต โหติ. อัท์ทสา โข โส กูฏทัน์โต พ์ราห์มโณ ขานุมัต์เต พ์ราห์มณคหปติเก ขานุมัต์ตา นิก์ขมิต์วา สํฆาสํฆีคณีภูเต เยน อัม์พลัฏ์ฐิกา เตนุปสังกมัน์เต; ทิส์วา ขัต์ตํ อามัน์เตสิ "กินฺนุ โข โภ ขัต์เต ขานุมัต์ตกา พ์ราห์มณคหปติกา ขานุมัต์ตา นิก์ขมิต์วา สํฆาสํฆีคณีภูตา เยน อัม์พลัฏ์ฐิกา เตนุปสังกมัน์ตีติ. อัต์ถิ โข โภ สมโณ โคตโม สัก์ยปุต์โต สัก์ยกุลา ปัพ์พชิโต มคเธสุ จาริกัญ์จรมาโน มหตา ภิก์ขุสํเฆน สัท์ธึ ปัญ์จมัต์เตหิ ภิก์ขุสเตหิ ขานุมัต์ตํ อนุป์ปัต์โต ขานุมัต์เต วิหรติ อัม์พลัฏ์ฐิกายํ: ตํ โข ปน ภวัน์ตํ โคตมํ เอวํกัล์ยาโณ กิต์ติสัท์โท อัพ์ภุค์คโต "อิติปิ โส ภควา อรหํ สัม์มาสัม์พุท์โธ วิช์ชาจรณสัม์ปัน์โน สุคโต โลกวิทู อนุต์ตโร

ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ: ตเมเต ภวนฺตํ โภ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมนฺตีติ. อถ โข กูฏทนฺตสฺส พฺราหฺมณสฺส เอตทโหสิ "สุตํ โข ปน เมตํ "สมโณ โคตโม ติวิธํ ยญฺญสมฺปทํ โสฬสปริกฺขารํ ชานาตีติ: น โข ปนาหํ ชานามิ ติวิธํ ยญฺญสมฺปทํ โสฬสปริกฺขารํ, อิจฺฉามิ จาหํ มหายญฺญํ ยชิตุํ, ยนฺนูนาหํ สมณํ โคตมํ อุปสงฺกมิตฺวา ติวิธํ ยญฺญสมฺปทํ โสฬสปริกฺขารํ ปุจฺเฉยฺยนฺติ. อถ โข กูฏทนฺโต พฺราหฺมโณ ขตฺตํ อามนฺเตสิ "เตนหิ โภ ขตฺเต เยน ขานุมตฺตกา พฺราหฺมณคหปติกา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ขานุมตฺตเก พฺราหฺมณคหปติเก เอวํ วเทหิ "กูฏทนฺโต โภ พฺราหฺมโณ เอวมาห "อาคเมนฺตุ กิร ภวนฺโต, กูฏทนฺโตปิ พฺราหฺมโณ สมณํ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิสฺสตีติ. "เอวํ โภติ โข โส ขตฺตา กูฏทนฺตสฺส พฺราหฺมณสฺส ปฏิสฺสุตฺวา เยน ขานุมตฺตกา พฺราหฺมณคหปติกา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ขานุมตฺตเก พฺราหฺมณคหปติเก เอตทโวจ "กูฏทนฺโต โภ พฺราหฺมโณ เอวมาห "อาคเมนฺตุ กิร ภวนฺโต, กูฏทนฺโตปิ พฺราหฺมโณ สมณํ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิสฺสตีติ.

เตน โข ปน สมเยน อเนกานิ พฺราหฺมณสตานิ ขานุมตฺเต ปฏิวสนฺติ. กูฏทนฺตสฺส พฺราหฺมณสฺส มหายญฺญํ อนุภวิสฺสามาติ. อสฺโสสุํ โข เต พฺราหฺมณา "กูฏทนฺโต กิร พฺราหฺมโณ สมณํ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิสฺสตีติ. อถ โข เต พฺราหฺมณา

เยน กูฏทันโต พฺราหฺมโณ เตนุปสังกมิตุ; อุปสังกมิตฺวา กูฏทันตํ พฺราหฺมณํ เอตทโวจุํ "สัจจํ กิร ภวํ กูฏทันโต สมณํ โคตมํ ทัสสนาย อุปสังกมิสสตีติ. เอวํ โข เม โภ โหติ "อหํปิ สมณํ โคตมํ ทัสสนาย อุปสังกมิสสามีติ. มา ภวํ กูฏทันโต สมณํ โคตมํ ทัสสนาย อุปสังกมิ, น อรหติ ภวํ กูฏทันโต สมณํ โคตมํ ทัสสนาย อุปสังกมิตุํ, สเจ ภวํ กูฏทันโต สมณํ โคตมํ ทัสสนาย อุปสังกมิสสติ. โภโต กูฏทันตัสส ยโส หายิสสติ, สมณัสส โคตมัสส ยโส อภิวัฑฒิสสติ; ยัมปิ โภโต กูฏทันตัสส ยโส หายิสสติ, สมณัสส โคตมัสส ยโส อภิวัฑฒิสสติ. อิมินา จังเคน น อรหติ ภวํ กูฏทันโต สมณํ โคตมํ ทัสสนาย อุปสังกมิตุํ, สมโณ เตฺวว โคตโม อรหติ ภวันตํ กูฏทันตํ ทัสสนาย อุปสังกมิตุํ. ภวํ หิ กูฏทันโต อุภโต สุชาโต มาติโต จ ปิติโต จ สํสุทธคหณิโก ยาว สัตตมา ปิตามหยุคา อักขิตโต อนุปักกุฏโฐ ชาติวาเทน, ยํปิ ภวํ กูฏทันโต อุภโต สุชาโต มาติโต จ ปิติโต จ สํสุทธคหณิโก ยาว สัตตมา ปิตามหยุคา อักขิตโต อนุปักกุฏโฐ ชาติวาเทน. อิมินา จังเคน น อรหติ ภวํ กูฏทันโต สมณํ โคตมํ ทัสสนาย อุปสังกมิตุํ, สมโณ เตฺวว โคตโม อรหติ ภวันตํ กูฏทันตํ ทัสสนาย อุปสังกมิตุํ. ภวํ หิ กูฏทันโต อัฑโฒ มหัทธโน มหาโภโค ปหูตวิตฺตูปกรโณ

ปหุตชาตรูปรชโต. ภวํ หิ กูฏทนฺโต อชฺฌายโก มนฺตธโร ติณฺณํ เวทานํ ปารคู สนิฆณฺฑุเกฏุภานํ สากฺขรปฺปเภทานํ อิติหาสปญฺจมานํ ปทโก เวยฺยากรโณ โลกายตมหาปุริสลกฺขเณสุ อนวโย. ภวํ หิ กูฏทนฺโต อภิรูโป ทสฺสนีโย ปาสาทิโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตาย สมนฺนาคโต พฺรหฺมวณฺณี พฺรหฺมวจฺฉสี อกฺขุทฺทาวกาโส ทสฺสนาย. ภวํ หิ กูฏทนฺโต สีลวา วุฑฺฒสีลี วุฑฺฒสีเลน สมนฺนาคโต. ภวํ หิ กูฏทนฺโต กลฺยาณวาโจ กลฺยาณวากฺกรโณ โปริยา วาจาย สมนฺนาคโต วิสฺสฏฺฐาย อเนลคลาย อตฺถสฺส วิญฺญาปนิยา. ภวํ หิ กูฏทนฺโต พหุนฺนํ อาจริยปาจริโย ตีณิ มาณวกสตานิ มนฺเต วาเจติ, พหู โข ปน นานาทิสา นานาชนปทา มาณวกา อาคจฺฉนฺติ โภโต กูฏทนฺตสฺส สนฺติเก มนฺตตฺถิกา มนฺเต อธิยิตุกามา. ภวํ หิ กูฏทนฺโต ชิณฺโณ วุฑฺโฒ มหลฺลโก อทฺธคโต วโยอนุปฺปตฺโต, สมโณ โคตโม ตรุโณ เจว ตรุณปพฺพชิโต จ. ภวํ หิ กูฏทนฺโต รญฺโญ มาคธสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสารสฺส สกฺกโต ครุกโต มานิโต ปูชิโต อปจิโต. ภวํ หิ กูฏทนฺโต พฺราหฺมณสฺส โปกฺขรสาติสฺส สกฺกโต ครุกโต มานิโต ปูชิโต อปจิโต. ภวํ หิ กูฏทนฺโต ขาณุมตฺตํ อชฺฌาวสติ สตฺตุสฺสทํ สติณกฏฺโฐทกํ สธญฺญํ ราชโภคฺคํ รญฺญา มาคเธน เสนิเยน พิมฺพิสาเรน ทินฺนํ ราชทายํ พฺรหฺมเทยฺยํ. ยมฺปิ ภวํ กูฏทนฺโต ขาณุมตฺตํ

อัชฌาวสติ สัตตุสสํ สติณกัฏโฐทกํ สธัญญํ ราชโภคคํ รัญญา มาคเธน เสนิเยน พิมพิสาเรน ทินนํ ราชทายํ พ็รห็มเทยยํ. อิมินา อังเคน น อรหติ ภวํ กูฏทันโต สมณํ โคตมํ ทัสสนาย อุปสังกมิตุํ, สมโณ เต็วว โคตโม อรหติ ภวันตํ กูฏทันตํ ทัสสนาย อุปสังกมิตุนติ.

เอวํ วุตเต กูฏทันโต พ็ราห็มโณ เต พ็ราห็มเณ เอตทโวจ "เตนหิ โภ มมปิ สุณาถ, ยถา มยเมว อรหาม ตํ ภวันตํ โคตมํ ทัสสนาย อุปสังกมิตุํ, น เต็วว อรหติ โส ภวํ โคตโม อัม็หากํ ทัสสนาย อุปสังกมิตุํ. สมโณ ขลุ โภ โคตโม อุภโต สุชาโต มาติโต จ ปิติโต จ สํสุทธคหณิโก ยาว สัตตมา ปิตามหยุคา อักขิตโต อนุปักกุฏโฐ ชาติวาเทน. ยัมปิ โภ สมโณ โคตโม อุภโต สุชาโต มาติโต จ ปิติโต จ สํสุทธคหณิโก ยาว สัตตมา ปิตามหยุคา อักขิตโต อนุปักกุฏโฐ ชาติวาเทน. อิมินา อังเคน น อรหติ โส ภวํ โคตโม อัม็หากํ ทัสสนาย อุปสังกมิตุํ. อถ โข มยเมว อรหาม ตํ ภวันตํ โคตมํ ทัสสนาย อุปสังกมิตุํ. สมโณ ขลุ โภ โคตโม มหันตํ ญาติสํฆํ โอหาย ปัพพชิโต. สมโณ ขลุ โภ โคตโม ปหูตํ หิรัญญสุวัณณํ โอหาย ปัพพชิโต ภูมิคตัญจ เวหาสัฏฐัญจ. สมโณ ขลุ โภ โคตโม ทหโรว สมาโน สุสู กาฬเกโส ภัท็เรน โยพพเนน สมันนาคโต ปฐเมน วยสา อคารัส็มา อนคาริยํ ปัพพชิโต. สมโณ

ขลุ โภ โคตโม อกามกานํ มาตาปิตูนํ อสฺสุมุขานํ รุทนฺตานํ เกสมสฺสุํ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต. สมโณ ขลุ โภ โคตโม อภิรูโป ทสฺสนีโย ปาสาทิโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตาย สมนฺนาคโต พฺรหฺมวณฺณี พฺรหฺมวจฺฉสี อขุทฺทาวกาโส ทสฺสนาย. สมโณ ขลุ โภ โคตโม สีลวา อริยสีลี กุสลสีลี กุสลสีเลน สมนฺนาคโต. สมโณ ขลุ โภ โคตโม กลฺยาณวาโจ กลฺยาณวากฺกรโณ โปริยา วาจาย สมนฺนาคโต วิสฺสฏฺฐาย อเนลคลาย อตฺถสฺส วิญฺญาปนิยา. สมโณ ขลุ โภ โคตโม พหุนฺนํ อาจริยปาจริโย. สมโณ ขลุ โภ โคตโม ขีณกามราโค วิคตจาปลฺโล. สมโณ ขลุ โภ โคตโม กมฺมวาที กิริยวาที อปาปปุเรกฺขาโร พฺรหฺมญฺญาย ปชาย. สมโณ ขลุ โภ โคตโม อุจฺจากุลา ปพฺพชิโต อภินฺนขตฺติยกุลา. สมโณ ขลุ โภ โคตโม อฑฺฒกุลา ปพฺพชิโต มหทฺธนา มหาโภคา. สมณํ ขลุ โภ โคตมํ ติโรรฏฺฐา ติโรชนปทา สํปุจฺฉิตุํ อาคจฺฉนฺติ. สมณํ ขลุ โภ โคตมํ อเนกานิ เทวตาสหสฺสานิ ปาเณหิ สรณงฺคตานิ. สมณํ ขลุ โภ โคตมํ เอวํกลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต "อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ. สมโณ ขลุ โภ โคตโม ทฺวตฺตึสมหาปุริสลกฺขเณหิ สมนฺนาคโต. สมโณ ขลุ โภ โคตโม เอหิสาคตวาที สขิโล สมฺโมทโก อพฺภากุฏิโก

อุตฺตานมุโข ปุพฺพภาสี. สมโณ ขลุ โภ โคตโม จตุนฺนํ ปริสานํ สกฺกโต ครุกโต มานิโต ปูชิโต อปจิโต. สมณํ ขลุ โภ โคตมํ พหู เทวตา จ มนุสฺสา จ อภิปฺปสนฺนา. สมโณ ขลุ โภ โคตโม ยสฺมึ คาเม วา นิคเม วา ปฏิวสติ, น ตสฺมึ คาเม วา นิคเม วา อมนุสฺสา มนุสฺเส วิเหเฐนฺติ. สมโณ ขลุ โภ โคตโม สงฺฆี-คณี คณาจริโย ปุถุติตฺถกรานํ อคฺคมกฺขายติ. ยถา โข ปน โภ เอเตสํ สมณพฺราหฺมณานํ ยถา วา ตถา วา ยโส สมุทาคจฺฉติ. น เหวํ สมณสฺส โคตมสฺส ยโส สมุทาคโต. อถ โข อนุตฺตราย วิชฺชาจรณสมฺปทาย สมณสฺส โคตมสฺส ยโส สมุทาคโต. สมณํ ขลุ โภ โคตมํ ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร สปุตฺโต สภริโย สปริโส สามจฺโจ ปาเณหิ สรณงฺคโต. สมณํ ขลุ โภ โคตมํ ราชา ปเสนทิ โกสโล สปุตฺโต สภริโย สปริโส สามจฺโจ ปาเณหิ สรณงฺคโต. สมณํ ขลุ โภ โคตมํ พฺราหฺมโณ โปกฺขรสาติ สปุตฺโต สภริโย สปริโส สามจฺโจ ปาเณหิ สรณงฺคโต. สมโณ ขลุ โภ โคตโม รญฺโญ มาคธสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสารสฺส สกฺกโต ครุกโต มานิโต ปูชิโต อปจิโต. สมโณ ขลุ โภ โคตโม รญฺโญ ปเสนทิโกสลสฺส สกฺกโต ครุกโต มานิโต ปูชิโต อปจิโต. สมโณ ขลุ โภ โคตโม พฺราหฺมณสฺส โปกฺขรสาติสฺส สกฺกโต ครุกโต มานิโต

ปูชิโต อปจิโต. สมโณ ขลุ โภ โคตโม ขานุมตฺตํ อนุปฺปตฺโต ขานุมตฺเต วิหรติ อมฺพลฏฺฐิกายํ. เย โข ปน เกจิ สมณา วา พฺราหฺมณา วา อมฺหากํ คามกฺเขตฺตํ อาคจฺฉนฺติ, อติถิโน เต โหนฺติ; อติถี โข ปน อมฺเหหิ สกฺกาตพฺพา ครุกาตพฺพา มาเนตพฺพา ปูเชตพฺพา อปเจตพฺพา. อยํ โข สมโณ โคตโม ขานุมตฺตํ อนุปฺปตฺโต ขานุมตฺเต วิหรติ อมฺพลฏฺฐิกายํ. อติถิ อมฺหากํ สมโณ โคตโม. อติถิ โข ปนมฺเหหิ สกฺกาตพฺโพ ครุกาตพฺโพ มาเนตพฺโพ ปูเชตพฺโพ อปเจตพฺโพ. อิมินาปงฺเคน น อรหติ โส ภวํ สมโณ โคตโม อมฺหากํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตุํ, อถ โข มยเมว อรหาม ตํ ภวนฺตํ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตุํ. เอตฺตเก โข อหํ โภโต โคตมสฺส วณฺเณ ปริยาปุณามิ. โน จ โข โส ภวํ โคตโม เอตฺตกวณฺโณ, อปริมาณวณฺโณ หิ โส ภวํ โคตโมติ.

เอวํ วุตฺเต เต พฺราหฺมณา กูฏทนฺตํ พฺราหฺมณํ เอตทโวจุํ "ยถา โข ภวํ กูฏทนฺโต สมณสฺส โคตมสฺส วณฺณํ ภาสติ, อิโต เจปิ โส ภวํ โคตโม โยชนสเต วิหรติ; อลเมว สทฺเธน กุลปุตฺเตน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตุํ อปิ ปุโฏเสนาติ. เตนหิ โภ สพฺเพว มยํ สมณํ โคตมํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิสฺสามาติ. อถ โข กูฏทนฺโต พฺราหฺมโณ มหตา พฺราหฺมณคเณน สทฺธึ เยน อมฺพลฏฺฐิกา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธึ

สัม์โมทิ; สัม์โมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรต์วา เอกมัน์ตํ นิสีทิ. เอกมัน์ตํ นิสิน์นา โข ปน ขานุมัต์ตกา พ์ราห์มณคหปติกา อัป์เปกัจ์เจ ภควัน์ตํ อภิวาเทต์วา เอกมัน์ตํ นิสีทิสุ; อัป์เปกัจ์เจ ภควตา สัท์ธึ สัม์โมทิสุ; สัม์โมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรต์วา เอกมัน์ตํ นิสีทิสุ; อัป์เปกัจ์เจ เยน ภควา เตนัญ์ชลึ ปณาเมต์วา เอกมัน์ตํ นิสีทิสุ; อัป์เปกัจ์เจ นามโคต์ตํ สาเวต์วา เอกมัน์ตํ นิสีทิสุ; อัป์เปกัจ์เจ ตุณ์หีภูตา เอกมัน์ตํ นิสีทิสุ. เอกมัน์ตํ นิสิน์โน โข กูฏทัน์โต พ์ราห์มโณ ภควัน์ตํ เอตทโวจ "สุตํ เมตํ โภ โคตม "สมโณ โคตโม ติวิธํ ยัญ์ญสัม์ปทํ โสฬสปริก์ขารํ ชานาตีติ. น โข ปนาหํ ชานามิ ติวิธํ ยัญ์ญสัม์ปทํ โสฬสปริก์ขารํ, อิจ์ฉามหํ มหายัญ์ญํ ยชิตุํ, สาธุ เม ภวํ โคตโม ติวิธํ ยัญ์ญสัม์ปทํ โสฬสปริก์ขารํ เทเสตูติ.

เตนหิ พ์ราห์มณ สุณาหิ, สาธุกํ มนสิ กโรหิ, ภาสิส์สามีติ. "เอวํ โภติ โข กูฏทัน์โต พ์ราห์มโณ ภควโต ปัจ์จัส์โสสิ. ภควา เอตทโวจ "ภูตปุพ์พํ พ์ราห์มณ ราชา มหาวิชิโต นาม อโหสิ อัฑ์โฒ มหัท์ธโน มหาโภโค ปหูตชาตรูปรชโต ปหูตวิต์ตูปกรโณ ปหูตธนธัญ์โญ ปริปุณ์ณโกสโกฏ์ฐาคาโร. อถ โข พ์ราห์มณ รัญ์โญ มหาวิชิตัส์ส รโหคตัส์ส ปฏิสัล์ลีนัส์ส เอวํ เจตโส ปริวิตัก์โก อุทปาทิ "อธิคตา โข เม วิปุลา มานุสกา โภคา; มหัน์ตํ ปฐวิมัณ์ฑลํ อภิวิชิย อัช์ฌาวสามิ, ยัน์นูนาหํ มหายัญ์ญํ ยเชย์ยํ, ยํ มม

อัส์ส ทีฆรัต์ตํ หิตาย สุขายาติ. อถ โข พ์ราห์มณ ราชา มหาวิชิโต ปุโรหิตํ พ์ราห์มณํ อามัน์เตต์วา เอตทโวจ "อิธ มัย์หํ พ์ราห์มณ รโหคตัส์ส ปฏิสัล์ลีนัส์ส เอวํ เจตโส ปริวิตัก์โก อุทปาทิ "อธิคตา โข เม วิปุลา มานุสกา โภคา, มหัน์ตํ ปฐวิมัณ์ฑลํ อภิวิชิย อัช์ฌาวสามิ, ยัน์นูนาหํ มหายัญ์ญํ ยเชย์ยํ, ยํ มม อัส์ส ทีฆรัต์ตํ หิตาย สุขายาติ. อิจ์ฉามหํ พ์ราห์มณ มหายัญ์ญํ ยชิตุํ, อนุสาสตุ มํ ภวํ, ยํ มม อัส์ส ทีฆรัต์ตํ หิตาย สุขายาติ.

เอวํ วุต์เต พ์ราห์มณ ปุโรหิโต พ์ราห์มโณ ราชานํ มหาวิชิตํ เอตทโวจ "โภโต โข รัญ์โญ ชนปโท สกัณ์ฏโก สอุป์ปีโฬ, คามฆาตาปิ ทิส์สัน์ติ, นิคมฆาตาปิ ทิส์สัน์ติ, นครฆาตาปิ ทิส์สัน์ติ, ปัน์ถทุหนาปิ ทิส์สัน์ติ. ภวํ โข ปน ราชา เอวํ สกัณ์ฏเก ชนปเท สอุป์ปีเฬ พลึ อุท์ธเรย์ย, อกิจ์จการี อัส์ส เตน ภวํ ราชา. สิยา โข ปน โภโต รัญ์โญ เอวมัส์ส "อหเมตํ ทุส์สุขิลํ วเธน วา พัน์เธน วา ชานิยา วา ครหาย วา ปัพ์พาชนาย วา สมูหนิส์สามีติ. น โข ปเนตัส์ส ทุส์สุขิลัส์ส เอวํ สัม์มา สมุค์ฆาโต โหติ. เย เต หตาวเสสกา ภวิส์สัน์ติ, เต ปัจ์ฉา รัญ์โญ ชนปเท วิเหเฐส์สัน์ติ. อปิ จ โข อิทํ สํวิธานํ อาคัม์ม เอวเมตัส์ส ทุส์สุขีลัส์ส สัม์มา สมุค์ฆาโต โหติ. เตนหิ ภวํ ราชา สิยา โข ปน เย โภโต รัญ์โญ ชนปเท

อุส์สหัน์ติ กสิโครัก์เข, เตสํ ภวํ ราชา วีชภัต์ตํ อนุปั์ปเทตุ; เย โภโต รัญ์โญ ชนปเท อุส์สหัน์ติ วาณิช์ชาย, เตสํ ภวํ ราชา ปาภตํ อนุปั์ปเทตุ; เย โภโต รัญ์โญ ชนปเท อุส์สหัน์ติ ราชโปริสา, เตสํ ภวํ ราชา ภัต์ตเวต์ตนํ กัป์เปตุ; เตว มนุส์สา สกัม์มปสุตา รัญ์โญ ชนปทํ น วิเหเฐส์สัน์ติ. มหา จ รัญ์โญ กาสิโก ภวิส์สติ, เขมัฏ์ฐิตา ชนปทา อกัณ์ฏกา อนุปั์ปีฬา, มนุส์สา จ มุทา โมทมานา อุเร ปุต์เต นัจ์เจน์ตา อปารุตฆรา มัญ์เญ วิหริส์สัน์ตีติ. "เอวํ โภติ โข พ์ราห์มณ ราชา มหาวิชิโต ปุโรหิตัส์ส พ์ราห์มณัส์ส ปฏิส์สุต์วา เย ปน รัญ์โญ ชนปเท อุส์สหึสุ กสิโครัก์เข, เตสํ ราชา มหาวิชิโต พีชภัต์ตํ อนุปั์ปทาสิ; เย รัญ์โญ ชนปเท อุส์สหึสุ วาณิช์ชาย, เตสํ ราชา มหาวิชิโต ปาภตํ อนุปั์ปทาสิ; เย รัญ์โญ ชนปเท อุส์สหึสุ ราชโปริสา, เตสํ ราชา มหาวิชิโต ภัต์ตเวต์ตนํ กัป์เปสิ; เตว มนุส์สา สกัม์มปสุตา รัญ์โญ ชนปทํ น วิเหเฐสุํ. มหา จ รัญ์โญ ราสิโก อโหสิ, เขมัฏ์ฐิตา ชนปทา อกัณ์ฏกา อนุปั์ปีฬา, มนุส์สา มุทา โมทมานา อุเร ปุต์เต นัจ์เจน์ตา อปารุตฆรา มัญ์เญ วิหรึสุ.

อถ โข พ์ราห์มณ ราชา มหาวิชิโต ปุโรหิตํ พ์ราห์มณํ อามัน์ตาเปต์วา เอตทโวจ "สมูหโต โข เม โภ โส ทุส์สุขิโล, โภโต สํวิธานํ อาคัม์ม มหา จ เม ราสิโก, เขมัฏ์ฐิตา ชนปทา อกัณ์ฏกา อนุปั์ปีฬา, มนุส์สา มุทา โมทมานา อุเร ปุต์เต นัจ์เจน์ตา อปารุตฆรา มัญ์เญ วิหรัน์ติ. อิจ์ฉามหํ

พฺราหฺมณ มหายญฺญํ ยชิตุํ, อนุสาสตุ มํ ภวํ, ยํ มม อสฺส ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขายาติ. เตนหิ ภวํ เย โภโต รญฺโญ ชนปเท ขตฺติยา อนุยนฺตา เนคมา เจว ชานปทา จ, เต ภวํ ราชา อามนฺตยตํ. อิจฺฉามหํ โภ มหายญฺญํ ยชิตุํ, อนุชานนฺตุ เม ภวนฺโต, ยํ มม อสฺส ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขายาติ. เย โภโต รญฺโญ ชนปเท อมจฺจา ปาริสชฺชา เนคมา เจว ชานปทา จ ฯเปฯ พฺราหฺมณมหาสาลา เนคมา เจว ชานปทา จ ฯเปฯ คหปติกา เนจยิกา เนคมา เจว ชานปทา จ, เต ภวํ ราชา อามนฺตยตํ. อิจฺฉามหํ โภ มหายญฺญํ ยชิตุํ, อนุชานนฺตุ เม ภวนฺโต, ยํ มม อสฺส ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขายาติ. "เอวํ โภติ โข พฺราหฺมณ ราชา มหาวิชิโต ปุโรหิตสฺส พฺราหฺมณสฺส ปฏิสฺสุตฺวา เย รญฺโญ ชนปเท ขตฺติยา อนุยนฺตา เนคมา เจว ชานปทา จ, เต ราชา มหาวิชิโต อามนฺเตสิ "อิจฺฉามหํ โภ มหายญฺญํ ยชิตุํ, อนุชานนฺตุ เม ภวนฺโต, ยํ มม อสฺส ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขายาติ. ยชตํ ภวํ ราชา ยญฺญํ, ยญฺญกาโล มหาราชาติ. เย รญฺโญ ชนปเท อมจฺจา ปาริสชฺชา เนคมา เจว ชานปทา จ, ฯเปฯ พฺราหฺมณมหาสาลา เนคมา เจว ชานปทา จ, ฯเปฯ คหปติกา เนจยิกา เนคมา เจว ชานปทา จ, เต ราชา มหาวิชิโต อามนฺเตสิ "อิจฺฉามหํ โภ มหายญฺญํ ยชิตุํ, อนุชานนฺตุ เม ภวนฺโต, ยํ มม อสฺส ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขายาติ. ยชตํ ภวํ ราชา ยญฺญํ, ยญฺญกาโล มหาราชาติ. อิติ อิเม

จัต์ตาโร อนุมติปัก์ขา ตัส์เสว ยัญ์ญัส์ส ปริก์ขารา ภวัน์ติ.

ราชา มหาวิชิโต อัฏ์ฐหิ อังเคหิ สมัน์นาคโต อุภโต สุชาโต มาติโต จ ปิติโต จ สํสุท์ธคหณิโก ยาว สัต์ตมา ปิตามหยุคา อัก์ขิต์โต อนุปัก์กุฏ์โฐ ชาติวาเทน, อภิรูโป ทัส์สนีโย ฯ เป ฯ อัก์ขุท์ทาวกาโส ทัส์สนาย, อัฑ์โฒ มหัท์ธโน มหาโภโค ปหูตชาตรูปรชโต ปหูตวิต์ตูปกรโณ ปหูตธนธัญ์โญ ปริปุณ์ณโกสโกฏ์ฐาคาโร, พลวา จตุรังคินิยา เสนาย สมัน์นาคโต อัส์สวาย โอวาทปฏิการาย ตปติ มัญ์เญ ปัจ์จัต์ถิเก ยสสา, สัท์โธ ทายโก ทานปติ อนาวฏท์วาโร สมณพ์ราห์มณกปณัท์ธิกวณิพ์พกยาจกานํ โอปานภูโต ปุญ์ญานิ กโรติ, พหุส์สุโต ตัส์ส ตัส์ส สุตชาตัส์ส, ตัส์ส ตัส์เสว โข ปน ภาสิตัส์ส อัต์ถํ ชานาติ "อยํ อิมัส์ส ภาสิตัส์ส อัต์โถ, อยํ อิมัส์ส ภาสิตัส์ส อัต์โถติ, ปัณ์ฑิโต วิยัต์โต เมธาวี ปฏิพโล อตีตานาคตปัจ์จุปปัน์เน อัต์เถ จินเตตุํ. ราชา มหาวิชิโต อิเมหิ อัฏ์ฐหิ อังเคหิ สมัน์นาคโต. อิติ อิมานิปิ อัฏ์ฐังคานิ ตัส์เสว ยัญ์ญัส์ส ปริก์ขารา ภวัน์ติ.

ปุโรหิโต พ์ราห์มโณ จตูหังเคหิ สมัน์นาคโต อุภโต สุชาโต มาติโต จ ปิติโต จ สํสุท์ธคหณิโก ยาว สัต์ตมา ปิตามหยุคา อัก์ขิต์โต อนุปัก์กุฏ์โฐ ชาติวาเทน อัช์ฌายโก มัน์ตธโร ติณ์ณํ เวทานํ ปารคู สนิฆัณ์ฑุเกฏุภานํ สาก์ขรัป์ปเภทานํ อิติหาสปัญ์จมานํ ปทโก เวย์યากรโณ โลกายตมหาปุริสลัก์ขเณสุ อนวโย. สีลวา วุท์ธสีลี

วุฑฺฒสีเลน สมนฺนาคโต, ปณฺฑิโต พฺยตฺโต เมธาวี ปฐโม วา ทุติโย วา สุชํ ปคฺคณฺหนฺตานํ. ปุโรหิโต พฺราหฺมโณ อิเมหิ จตูหิ องฺเคหิ สมนฺนาคโต. อิติ อิมานิปิ จตฺตาริ องฺคานิ ตสฺเสว ยญฺญสฺส ปริกฺขารา ภวนฺติ.

อถ โข พฺราหฺมณ ปุโรหิโต พฺราหฺมโณ รญฺโญ มหาวิชิตสฺส ปุพฺเพว ยญฺญา ติสฺโส วิธา เทเสสิ "สิยา โข ปน โภโต รญฺโญ มหายญฺญํ ยชมานสฺส[*] โกจิ เทว วิปฺปฏิสาโร 'มหา วต เม โภคกฺขนฺโธ วิคจฺฉิสฺสตีติ' โส โภตา รญฺญา วิปฺปฏิสาโร น กรณีโย. สิยา โข ปน โภโต รญฺโญ มหายญฺญํ ยชมานสฺส โกจิ เทว วิปฺปฏิสาโร 'มหา วต เม โภคกฺขนฺโธ วิคจฺฉตีติ' โส โภตา รญฺญา วิปฺปฏิสาโร น กรณีโย. สิยา โข ปน โภโต รญฺโญ มหายญฺญํ ยชมานสฺส โกจิ เทว วิปฺปฏิสาโร 'มหา วต เม โภคกฺขนฺโธ วิคโตติ' โส โภตา รญฺญา วิปฺปฏิสาโร น กรณีโย. อิเม[๒] พฺราหฺมณ ปุโรหิโต พฺราหฺมโณ รญฺโญ มหาวิชิตสฺส ปุพฺเพว ยญฺญา ติสฺโส วิธา เทเสสิ.

อถ โข พฺราหฺมณ ปุโรหิโต พฺราหฺมโณ รญฺโญ มหาวิชิตสฺส ปุพฺเพว ยญฺญา ทสหากาเรหิ ปฏิคฺคาหเกสุ วิปฺปฏิสารํ ปฏิวิเนสิ "อาคมิสฺสนฺติ โข โภโต ยญฺญํ ปาณาติปาติโนปิ ปาณาติปาตาปิ ปฏิวิรตา. เย ตตฺถ ปาณาติปาติโน, เตสํ เยว

---

[*] สี. ยิฏฺฐุการสฺส [๒] "อิมา โขปิ ปาเรน ภวิตพฺพํ

เย ตัต์ถ ปาณาติปาติโน เตสํ เยว เตน, เย ตัต์ถ ปาณาติปาตา ปฏิวิรตา, เต อารัพ์ภ ยชต์ ภวํ, สัช์ชต์ ภวํ, โมทต์ ภวํ, จิต์ตเมว ภวํ อัน์ตรํ ปสาเทตุ.

อาคมิส์สัน์ติ โข โภโต ยัญ์ญํ อทิน์นาทายิโนปิ อทิน์นาทานาปิ ปฏิวิรตา, เย ตัต์ถ อทิน์นาทายิโน เตสํ เยว เตน, เย ตัต์ถ อทิน์นาทานา ปฏิวิรตา, เต อารัพ์ภ ยชต์ ภวํ, สัช์ชต์ ภวํ, โมทต์ ภวํ, จิต์ตเมว ภวํ อัน์ตรํ ปสาเทตุ.

อาคมิส์สัน์ติ โข โภโต ยัญ์ญํ กาเมสุ มิจ์ฉาจาริโนปิ กาเมสุ มิจ์ฉาจาราปิ ปฏิวิรตา, เย ตัต์ถ กาเมสุ มิจ์ฉาจาริโน เตสํ เยว เตน, เย ตัต์ถ กาเมสุ มิจ์ฉาจารา ปฏิวิรตา, เต อารัพ์ภ ยชต์ ภวํ, สัช์ชต์ ภวํ, โมทต์ ภวํ, จิต์ตเมว ภวํ อัน์ตรํ ปสาเทตุ.

อาคมิส์สัน์ติ โข โภโต ยัญ์ญํ มุสาวาทิโนปิ มุสาวาทา ปฏิวิรตาปิ, เย ตัต์ถ มุสาวาทิโน เตสํ เยว เตน, เย ตัต์ถ มุสาวาทา ปฏิวิรตา, เต อารัพ์ภ ยชต์ ภวํ, สัช์ชต์ ภวํ, โมทต์ ภวํ, จิต์ตเมว ภวํ อัน์ตรํ ปสาเทตุ.

อาคมิส์สัน์ติ โข โภโต ยัญ์ญํ ปิสุณวาจิโนปิ ปิสุณาย วาจาย ปฏิวิรตาปิ, เย ตัต์ถ ปิสุณวาจิโน เตสํ เยว เตน, เย ตัต์ถ ปิสุณาย วาจาย ปฏิวิรตา, เต อารัพ์ภ ยชต์

ภวํ, สชฺชตํ ภวํ, โมทตํ ภวํ, จิตฺตเมว ภวํ อนฺตรํ ปสาเทตุ.

อาคมิสฺสนฺติ โข โภโต ยญฺญํ ผรุสวาจิโนปิ ผรุสวาจาย ปฏิวิรตาปิ, เย ตตฺถ ผรุสวาจิโน เตสํ เยว เตน, เย ตตฺถ ผรุสวาจาย ปฏิวิรตา, เต อารพฺภ ยชตํ ภวํ, สชฺชตํ ภวํ, โมทตํ ภวํ, จิตฺตเมว ภวํ อนฺตรํ ปสาเทตุ.

อาคมิสฺสนฺติ โข โภโต ยญฺญํ สมฺผปฺปลาปิโนปิ สมฺผปฺปลาปา ปฏิวิรตาปิ, เย ตตฺถ สมฺผปฺปลาปิโน เตสํ เยว เตน, เย ตตฺถ สมฺผปฺปลาปา ปฏิวิรตา, เต อารพฺภ ยชตํ ภวํ, สชฺชตํ ภวํ, โมทตํ ภวํ, จิตฺตเมว ภวํ อนฺตรํ ปสาเทตุ.

อาคมิสฺสนฺติ โข โภโต ยญฺญํ อภิชฺฌาลุโนปิ อนภิชฺฌาลุโนปิ, เย ตตฺถ อภิชฺฌาลุโน เตสํ เยว เตน, เย ตตฺถ อนภิชฺฌาลุโน, เต อารพฺภ ยชตํ ภวํ, สชฺชตํ ภวํ, โมทตํ ภวํ, จิตฺตเมว ภวํ อนฺตรํ ปสาเทตุ.

อาคมิสฺสนฺติ โข โภโต ยญฺญํ พฺยาปนฺนจิตฺตาปิ อพฺยาปนฺนจิตฺตาปิ, เย ตตฺถ พฺยาปนฺนจิตฺตา เตสํ เยว เตน, เย ตตฺถ อพฺยาปนฺนจิตฺตา, เต อารพฺภ ยชตํ ภวํ, สชฺชตํ ภวํ, โมทตํ ภวํ, จิตฺตเมว ภวํ อนฺตรํ ปสาเทตุ.

อาคมิสฺสนฺติ โข โภโต ยญฺญํ มิจฺฉาทิฏฺฐิกาปิ สมฺมาทิฏฺฐิกาปิ, เย ตตฺถ มิจฺฉาทิฏฺฐิกา เตสํ เยว เตน, เย ตตฺถ สมฺมาทิฏฺฐิกา, เต อารพฺภ ยชตํ ภวํ, สชฺชตํ ภวํ, โมทตํ ภวํ, จิตฺตเมว ภวํ อนฺตรํ ปสาเทตูติ.

[illegible] โข พฺราหฺมณ ปุโรหิโต พฺราหฺมโณ รญฺโญ มหาวิชิตสฺส ปุพฺเพว ยญฺญา ทสหากาเรหิ ปฏิคฺคาหเกสุ วิปฺปฏิสารํ ปฏิวิโนเทสิ.

อถ โข พฺราหฺมณ ปุโรหิโต พฺราหฺมโณ รญฺโญ มหาวิชิตสฺส ปุพฺเพว ยญฺญา โสฬสหากาเรหิ จิตฺตํ สนฺทสฺเสสิ สมาทเปสิ สมุตฺเตเชสิ สมฺปหํเสสิ "สิยา โข ปน โภโต รญฺโญ มหายญฺญํ ยชมานสฺส โกจิ เทว วตฺตา "ราชา โข มหาวิชิโต มหายญฺญํ ยชติ, โน จ ขฺวสฺส อามนฺติตา ขตฺติยา อนุยนฺตา เนคมา เจว ชานปทา จ, อถ จ ปน ภวํ ราชา เอวรูปํ มหายญฺญํ ยชตีติ. เอวมฺปิ โภโต รญฺโญ วตฺตาโร ธมฺมโต นตฺถิ. โภโต โข ปน รญฺโญ อามนฺติตา ขตฺติยา อนุยนฺตา เนคมา เจว ชานปทา จ, อิมินาเปตํ ภวํ ราชา ชานาตุ, ยชตํ ภวํ, สชฺชตํ ภวํ, โมทตํ ภวํ, จิตฺตเมว ภวํ อนฺตรํ ปสาเทตุ.

สิยา โข ปน โภโต รญฺโญ มหายญฺญํ ยชมานสฺส โกจิ เทว วตฺตา "ราชา โข มหาวิชิโต มหายญฺญํ ยชติ, โน จ ขฺวสฺส อามนฺติตา อมจฺจา ปาริสชฺชา เนคมา เจว ชานปทา จ ฯเปฯ พฺราหฺมณมหาสาลา เนคมา เจว ชานปทา จ. คหปติเนจยิกา เนคมา เจว ชานปทา จ. อถ จ ปน ภวํ ราชา เอวรูปํ มหายญฺญํ ยชตีติ. เอวมฺปิ โภโต รญฺโญ วตฺตาโร ธมฺมโต นตฺถิ. โภโต โข ปน รญฺโญ อามนฺติตา คหปติเนจยิกา เนคมา เจว ชานปทา จ. อิมินาเปตํ ภวํ ราชา ชานาตุ. ยชตํ ภวํ, สชฺชตํ ภวํ,

โมทตํ ภวํ, จิต์ตเมว ภวํ อัน์ตรํ ปสาเทตุ.

สิยา โข ปน โภโต รัญ์โญ มหายัญ์ญํ ยชมานัส์ส โกจิ เทว วัต์ตา "ราชา โข มหาวิชิโต มหายัญ์ญํ ยชติ, โน จ โข อุภโต สุชาโต มาติโต จ ปิติโต จ สํสุท์ธคหณิโก ยาว สัต์ตมา ปิตามหยุคา อัก์ขิต์โต อนุปัก์กุฏ์โฐ ชาติวาเทน, อถ จ ปน ภวํ ราชา เอวรูปํ มหายัญ์ญํ ยชตีติ. เอวัม์ปิ โข โภโต รัญ์โญ วัต์ตา ธัม์มโต นัต์ถิ. ภวํ โข ปน ราชา อุภโต สุชาโต มาติโต จ ปิติโต จ สํสุท์ธคหณิโก ยาว สัต์ตมา ปิตามหยุคา อัก์ขิต์โต อนุปัก์กุฏ์โฐ ชาติวาเทน. อิมินา เปตํ ภวํ ราชา ชานาตุ, ยชตํ ภวํ, สัช์ชตํ ภวํ, โมทตํ ภวํ, จิต์ตเมว ภวํ อัน์ตรํ ปสาเทตุ.

สิยา โข ปน โภโต รัญ์โญ มหายัญ์ญํ ยชมานัส์ส โกจิ เทว วัต์ตา "ราชา โข มหาวิชิโต มหายัญ์ญํ ยชติ, โน จ โข อภิรูโป ทัส์สนีโย ปาสาทิโก ปรมาย วัณ์ณโปก์ขรตาย สมัน์นาคโต พ์รห์มวัณ์ณี พ์รห์มวัจ์ฉสี อัก์ขุท์ทาวกาโส ทัส์สนาย, ฯเปฯ โน จ โข อัฑ์โฒ มหัท์ธโน มหาโภโค ปหูตชาตรูปรชโต ปหูตวิต์ตูปกรโณ ปหูตธนธัญ์โญ ปริปุณ์ณโกสโกฏ์ฐาคาโร, ฯเปฯ โน จ โข พลวา จตุรังคินิยา เสนาย สมัน์นาคโต อัส์สวาย โอวาทปฏิการาย ตปติ มัญ์เญ ปัจ์จัต์ถิเก ยสสา. โน จ โข สัท์โธ ทายโก ทานปติ อนาวฏ์ทวาโร สมณพ์ราห์มณกปณัท์ธิก-วณิพ์พกยาจกานํ โอปานภูโต ปุญ์ญานิ กโรติ, โน จ โข

พะหุส์สุโต ตัส์ส ตัส์ส สุตชาตัส์ส, โส จ โข ตัส์ส ตัส์เสว โข ปน ภาสิตัส์ส อัต์ถํ ชานาติ "อยํ อิมัส์ส ภาสิตัส์ส อัต์โถ, อยํ อิมัส์ส ภาสิตัส์ส อัต์โถติ, โส จ โข ปัณ์ฑิโต วิยัต์โต เมธาวี ปฏิพโล อตีตานาคตปัจ์จุป์ปัน์เน อัต์เถ จิน์เตตุํ, อถ จ ปน ภวํ ราชา เอวรูปํ มหายัญ์ญํ ยชติ. เอวํปิ โข โภโต รัญ์โญ วัต์ตา ธัม์มโต นัต์ถิ. ภวํ โข ปน ราชา ปัณ์ฑิโต วิยัต์โต เมธาวี ปฏิพโล อตีตานาคตปัจ์จุป์ปัน์เน อัต์เถ จิน์เตตุํ, อิมินา เปตํ ภวํ ราชา ชานาตุ, ยชตํ ภวํ, สัช์ชตํ ภวํ, โมทตํ ภวํ, จิต์ตํเยว ภวํ อัน์ตรํ ปสาเทตุ.

สิยา โข ปน โภโต รัญ์โญ มหายัญ์ญํ ยชมานัส์ส โกจิ เทว วัต์ตา "ราชา โข มหาวิชิโต มหายัญ์ญํ ยชติ, โน จ ข์วัส์ส ปุโรหิโต พ์ราห์มโณ อุภโต สุชาโต มาติโต จ ปิติโต จ สํสุท์ธคหณิโก ยาว สัต์ตมา ปิตามหยุคา อัก์ขิต์โต อนุปัก์กุฏ์โฐ ชาติวาเทน, อถ จ ปน ภวํ ราชา เอวรูปํ มหายัญ์ญํ ยชติ. เอวํปิ โข โภโต รัญ์โญ วัต์ตา ธัม์มโต นัต์ถิ. โภโต โข ปน รัญ์โญ ปุโรหิโต พ์ราห์มโณ อุภโต สุชาโต มาติโต จ ปิติโต จ สํสุท์ธคหณิโก ยาว สัต์ตมา ปิตามหยุคา อัก์ขิต์โต อนุปัก์กุฏ์โฐ ชาติวาเทน, อิมินา เปตํ ภวํ ราชา ชานาตุ, ยชตํ ภวํ. สัช์ชตํ ภวํ, โมทตํ ภวํ, จิต์ตํเยว ภวํ อัน์ตรํ ปสาเทตุ.

สิยา โข ปน โภโต รัญ์โญ มหายัญ์ญํ ยชมานัส์ส โกจิ เทว วัต์ตา

“ราชา โข มหาวิชิโต มหายัญ์ญํ ยชติ, โส จ ข์วัส์ส ปุโรหิโต พ์ราห์มโณ อัชฌายโก มัน์ตธโร ติณ์ณํ เวทานํ ปารคู สนิฆัณ์ฑุเกฏุภานํ สาก์ขรัป์ปเภทานํ อิติหาสปัญ์จมานํ ปทโก เวย์ยากรโณ โลกายตมหา- ปุริสลัก์ขเณสุ อนวโย, โส จ ข์วัส์ส ปุโรหิโต พ์ราห์มโณ สีลวา วุฑ์ฒสีลี วุฑ์ฒสีเลน สมัน์นาคโต, โส จ ข์วัส์ส ปุโรหิโต พ์ราห์มโณ ปัณ์ฑิโต วิยัต์โต เมธาวี ปฐโม วา ทุติโย วา ปูชํ ปัค์คัณ์หัน์ตานํ, อถ จ ปน ภวํ ราชา เอวรูปํ มหายัญ์ญํ ยชติ. เอวํปิ โภโต รัญ์โญ วัต์ตา ธัม์มโต นัต์ถิ. โภโต โข ปน รัญ์โญ ปุโรหิโต พ์ราห์มโณ ปัณ์ฑิโต วิยัต์โต เมธาวี ปฐโม วา ทุติโย วา ปูชํ ปัค์คัณ์หัน์ตานํ อิมินา เปตํ ภวํ ราชา ชานาตุ, ยชตํ ภวํ, สัช์ชตํ ภวํ, โมทตํ ภวํ, จิต์ตเมว ภวํ อัน์ตรํ ปสาเทตูติ. อิเมหิ โข พ์ราห์มณ ปุโรหิโต พ์ราห์มโณ รัญ์โญ มหาวิชิตัส์ส มหายัญ์ญํ ยชมานัส์ส โสฬสหิ อากาเรหิ จิต์ตํ สัน์ทัส์เสสิ สมาทเปสิ สมุต์เตเชสิ สัม์ปหํเสสิ.

ตัส์มึ โข ปน พ์ราห์มณ ยัญ์เญ เนว คาโว หัญ์ญึสุ, น อเชฬกา หัญ์ญึสุ, น กุก์กุฏสูกรา หัญ์ญึสุ, น วิวิธา ปาณา สํฆาตํ อาปัช์ชึสุ, น รุก์ขา ฉิน์ทึสุ[๑] ยูปัต์ถาย น ทัพ์ภา ลายึสุ ปริหึสัต์ถาย. เยปิส์ส อเหสุํ “ทาสาติ วา “เปส์สาติ วา “กัม์มกราติ วา, เตปิ น ทัณ์ฑตัช์ชิตา น ภยตัช์ชิตา

๑ “ฉิช์ชึสูติ วา ปาโฐ.

น อัส์สุมุขา โรทมานา ปริกัม์มานิ อกํสุ. อถ โข เย อิจ์ฉึสุ เต อกํสุ. เย น อิจ์ฉึสุ น เต อกํสุ. ยํ อิจ์ฉึสุ ตํ อกํสุ. ยํ น อิจ์ฉึสุ น ตํ อกํสุ. สัป์ปิเตลนวนีตทธิมธุผาณิเตน เจว โส ยัญ์โญ นิฏ์ฐานมคมาสิ.

อถ โข พ์ราห์มณ ขัต์ติยา อนุยัน์ตา เนคมา เจว ชานปทา จ. อมัจ์จา ปาริสัช์ชา เนคมา เจว ชานปทา จ. พ์ราห์มณมหาสาลา เนคมา เจว ชานปทา จ. คหปติเนจยิกา เนคมา เจว ชานปทา จ ปหูตํ สาปเตย์ยํ อาทาย ราชานํ มหาวิชิตํ อุปสังกมิต์วา เอวมาหํสุ "อิทํ เต เทว ปหูตํ สาปเตย์ยํ เทวํ เยว อุท์ทิส์ส อาภตํ, ตํ เทโว ปฏิค์คัณ์หาตูติ. อลํ โภ มมาปิ อิทํ ปหูตํ สาปเตย์ยํ ธัม์มิเกน พลินา อภิสังขตํ, ตัญ์จ โว โหตุ, อิโต จ ภิย์โย หรถาติ. เต รัญ์ญา ปฏิก์ขิต์ตา เอกมัน์ตํ อปัก์กัม์ม เอวํ สมจิน์เตสุํ "น โข เอตํ อัม์หากํ ปฏิรูปํ, ยํ มยํ อิมานิ สาปเตย์ยานิ ปุน เทว สกานิ ฆรานิ ปฏิหรัม์เหย์ยาม. ราชา โข มหาวิชิโต มหายัญ์ญํ ยชติ, หัน์ทัส์ส มยํ อนุยายิโน โหมาติ.

อถ โข พ์ราห์มณ ปุรัต์ถิเมน ยัญ์ญวาฏัส์ส ขัต์ติยา อนุยัน์ตา เนคมา เจว ชานปทา จ ทานานิ ปัฏ์ฐเปสุํ. ทัก์ขิเณน ยัญ์ญวาฏัส์ส อมัจ์จา ปาริสัช์ชา เนคมา เจว ชานปทา จ ทานานิ ปัฏ์ฐเปสุํ. ปัจ์ฉิเมน ยัญ์ญวาฏัส์ส พ์ราห์มณมหาสาลา เนคมา เจว

ชานปทา จ ทานานิ ปัฏ์ฐเปสุํ. อุต์ตเรน ยัญ์ญวาฏัส์ส คหปติเนจยิกา เนคมา เจว ชานปทา จ ทานานิ ปัฏ์ฐเปสุํ. เตสุปิ โข พ์ราห์มณ ยัญ์เญสุ เนว คาโว หัญ์ญึสุ, น อเชฬกา หัญ์ญึสุ, น กุก์กุฏสูกรา หัญ์ญึสุ, น วิวิธา ปาณา สํฆาตํ อาปัช์ชึสุ, น รุก์ขา ฉิน์ทึสุ ยูปัต์ถาย, น ทัพ์พา ลายึสุ ปริหิสัต์ถาย. เย เนสํ อเหสุํ "ทาสาติ วา "เปส์สาติ วา "กัม์มกราติ วา, เตปิ น ทัณ์ฑตัช์ชิตา น ภยตัช์ชิตา น อัส์สุมุขา โรทมานา ปริกัม์มานิ อกํสุ. อถ โข เย อิจ์ฉึสุ เต อกํสุ, เย น อิจ์ฉึสุ น เต อกํสุ. ยํ อิจ์ฉึสุ ตํ อกํสุ, ยํ น อิจ์ฉึสุ ตํ น อกํสุ. สัป์ปิเตลนวนีตทธิมธุผาณิเตน เจว โส ยัญ์โญ นิฏ์ฐานมคมาสิ. อิติ จัต์ตาโร จ อนุมติปัก์ขา ราชา มหาวิชิโต อัฏ์ฐหิ อังเคหิ สมัน์นาคโต, ปุโรหิโต พ์ราห์มโณ จตูหังเคหิ สมัน์นาคโต, ติส์โส วิธา. อยํ วุจ์จติ พ์ราห์มณ ติวิธา ยัญ์ญสัม์ปทา โสฬสปริก์ขาราติ.

เอวํ วุต์เต เต พ์ราห์มณา อุน์นาทิโน อุจ์จาสัท์ทา มหาสัท์ทา อเหสุํ "อโห ยัญ์โญ อโห ยัญ์ญสัม์ปทาติ. กูฏทัน์โต ปน พ์ราห์มโณ ตุณ์หีภูโตว นิสิน์โน โหติ. อถ โข เต พ์ราห์มณา กูฏทัน์ตํ พ์ราห์มณํ เอตทโวจุํ "กัส์มา ปน ภวํ กูฏทัน์โต สมณัส์ส โคตมัส์ส สุภาสิตํ สุภาสิตโต นาพ์ภนุโมทตีติ. นาหํ โภ สมณัส์ส โคตมัส์ส สุภาสิตํ สุภาสิตโต น อัพ์ภนุโมทามิ.

มุท์ธาปิ ตัส์ส นิปัป์ปะตย์ย°, โย สมณัส์ส โคตมัส์ส สุภาสิตํ สุภาสิตโต น อัพ์ภานุโมเทย์ย. อปิ จ เม โภ เอวํ โหติ "สมโณ โคตโม เอวมาห "เอวํ เม สุตัน์ติ วา "เอวํ อรหติ ภวิตุน์ติ วา; อปิ จ สมโณ โคตโม "เอวํ ตทา อาสิ, อิต์ถํ ตทา อาสิเต์วว ภาสติ. ตัส์ส มัย์หํ โภ เอวํ โหติ "อัท์ธา สมโณ โคตโม เตน สมเยน ราชา โหติ มหาวิชิโต ยัญ์ญสามี ปุโรหิโต ตัส์ส ยัญ์ญัส์ส ยาเชตาติ. อภิชานาติ ปน ภวํ โคตโม "เอวรูปํ ยัญ์ญํ ยชิต์วา วา ยาเชต์วา วา กายัส์ส เภทา ปรํ มรณา สุคตึ สัค์คํ โลกํ อุปปัช์ชิตาติ. อภิชานามาหํ พ์ราห์มณ "เอวรูปํ ยัญ์ญํ ยชิต์วา จ ยาเชต์วา จ กายัส์ส เภทา ปรํ มรณา สุคตึ สัค์คํ โลกํ อุปปัช์ชิตาติ. อหํ เตน สมเยน พ์ราห์มณ ปุโรหิโต พ์ราห์มโณ อโหสึ ตัส์ส ยัญ์ญัส์ส ยาเชตาติ.

อัต์ถิ ปน โภ โคตม อัญ์โญ ยัญ์โญ อิมาย ติวิธาย ยัญ์ญสัม์ปทาย โสฬสปริก์ขาราย อัป์ปัต์ถตโร จ อัป์ปสมารัม์ภตโร จ มหัป์ผลตโร จ มหานิสํสตโร จาติ. อัต์ถิ พ์ราห์มณ อัญ์โญ ยัญ์โญ อิมาย ติวิธาย ยัญ์ญสัม์ปทาย โสฬสปริก์ขาราย อัป์ปัต์ถตโร จ อัป์ปสมารัม์ภตโร จ มหัป์ผลตโร จ มหานิสํสตโร จาติ. กตโม ปน โภ โคตม โส ยัญ์โญ อิมาย ติวิธาย ยัญ์ญสัม์ปทาย

° สี. วิปเตย์ย.

โสฬสปริกฺขาราย อปฺปฏฺฐตโร จ อปฺปสมารมฺภตโร จ มหปฺผลตโร จ มหานิสํสตโร จาติ. ยานิ โข ตานิ พฺราหฺมณ นิจฺจทานานิ อนุกูลยญฺญานิ สีลวนฺเต ปพฺพชิเต อุทฺทิสฺส ทียนฺติ. อยํ โข ปน พฺราหฺมณ ยญฺโญ อิมาย ติวิธาย ยญฺญสมฺปทาย โสฬสปริกฺขาราย อปฺปฏฺฐตโร จ อปฺปสมารมฺภตโร จ มหปฺผลตโร จ มหานิสํสตโร จาติ. โก นุ โข โภ โคตม เหตุ โก ปจฺจโย? เยนตํ[๑] นิจฺจทานํ อนุกูลยญฺญํ อิมาย ติวิธาย ยญฺญสมฺปทาย โสฬสปริกฺขาราย อปฺปฏฺฐตรญฺจ อปฺปสมารมฺภตรญฺจ มหปฺผลตรญฺจ มหานิสํสตรญฺจาติ. น โข พฺราหฺมณ เอวรูปํ ยญฺญํ อุปสงฺกมนฺติ อรหนฺโต วา อรหตฺตมคฺคํ วา สมาปนฺนา. ตํ กิสฺส เหตุ? ทิสฺสนฺติ เหตฺถ พฺราหฺมณ ทณฺฑปฺปหาราปิ คลคฺคหาปิ, ตสฺมา เอวรูปํ ยญฺญํ น อุปสงฺกมนฺติ อรหนฺโต วา อรหตฺตมคฺคํ วา สมาปนฺนา. ยานิ โข ปน ตานิ พฺราหฺมณ นิจฺจทานานิ อนุกูลยญฺญานิ สีลวนฺเต ปพฺพชิเต อุทฺทิสฺส ทียนฺติ. เอวรูปํ โข ปน พฺราหฺมณ ยญฺญํ อุปสงฺกมนฺติ อรหนฺโต วา อรหตฺตมคฺคํ วา สมาปนฺนา. ตํ กิสฺส เหตุ? น เหตฺถ พฺราหฺมณ ทิสฺสนฺติ ทณฺฑปฺปหาราปิ คลคฺคหาปิ, ตสฺมา เอวรูปํ ยญฺญํ อุปสงฺกมนฺติ อรหนฺโต วา อรหตฺตมคฺคํ วา สมาปนฺนา. อยํ โข พฺราหฺมณ เหตุ อยํ ปจฺจโย, เยนตํ นิจฺจทานํ

๑ “เยเนตนฺติ วา ปาโฐ.

อนุกูลยัญ์ญํ อิมาย ติวิธาย ยัญ์ญสัม์ปทาย โสฬสปริก์ขาราย อัป์ปัฏ์ฐตรัญ์จ อัป์ปสมารัม์ภตรัญ์จ มหัป์ผลตรัญ์จ มหานิสํสตรัญ์จาติ.

อัต์ถิ ปน โภ โคตม อัญ์โญ ยัญ์โญ อิมาย จ ติวิธาย ยัญ์ญสัม์ปทาย โสฬสปริก์ขาราย อิมินา จ นิจ์จทาเนน อนุกูลยัญ์เญน อัป์ปัฏ์ฐตโร จ อัป์ปสมารัม์ภตโร จ มหัป์ผลตโร จ มหานิสํสตโร จาติ. อัต์ถิ โข พ์ราห์มณ อัญ์โญ ยัญ์โญ อิมาย จ ติวิธาย ยัญ์ญสัม์ปทาย ฯเปฯ กตโม ปน โส โภ โคตม อัญ์โญ ยัญ์โญ อิมาย จ ติวิธาย ยัญ์ญสัม์ปทาย ฯเปฯ โย โข พ์ราห์มณ จาตุท์ทิสํ สํฆํ อุท์ทิส์ส วิหารํ กโรติ, อยัญ์จ โข พ์ราห์มณ ยัญ์โญ อิมาย จ ติวิธาย ยัญ์ญสัม์ปทาย โสฬสปริก์ขาราย อิมินา จ นิจ์จทาเนน อนุกูลยัญ์เญน อัป์ปัฏ์ฐตโร จ อัป์ปสมารัม์ภตโร จ มหัป์ผลตโร จ มหานิสํสตโร จาติ.

อัต์ถิ ปน โภ โคตม อัญ์โญ ยัญ์โญ อิมาย จ ติวิธาย ฯเปฯ มหานิสํสตโร จาติ. อัต์ถิ โข พ์ราห์มณ อัญ์โญ ยัญ์โญ ฯเปฯ กตโม ปน โส โภ โคตม อัญ์โญ ยัญ์โญ ฯเปฯ โย โข พ์ราห์มณ ปสัน์นจิต์โต พุท์ธํ สรณํ คัจ์ฉติ, ธัม์มํ สรณํ คัจ์ฉติ, สํฆํ สรณํ คัจ์ฉติ, อยํ โข พ์ราห์มณ ยัญ์โญ อิมาย จ ติวิธาย ยัญ์ญสัม์ปทาย โสฬสปริก์ขาราย อิมินา จ นิจ์จทาเนน อนุกูลยัญ์เญน อิมินา จ วิหารทาเนน อัป์ปัฏ์ฐตโร จ อัป์ปสมารัม์ภตโร จ มหัป์ผลตโร จ มหานิสํสตโร จาติ.

อตฺถิ โข ปน โภ โคตม อญฺโญ ยญฺโญ อิมาย จ ติวิธาย ยญฺญสมฺปทาย โสฬสปริกฺขาราย อิมินา จ นิจฺจทาเนน อนุกูลยญฺเญน ฯ เป ฯ อปฺปฏฺฐตโร จ อปฺปสมารมฺภตโร จ มหปฺผลตโร จ มหานิสํสตโร จาติ. อตฺถิ โข พฺราหฺมณ อญฺโญ ยญฺโญ อิมาย จ ติวิธาย ฯ เป ฯ กตโม ปน โส โภ โคตม อญฺโญ ยญฺโญ อิมาย จ ติวิธาย ฯ เป ฯ โย โข พฺราหฺมณ ปสนฺนจิตฺโต สิกฺขาปทานิ สมาทิยติ "ปาณาติปาตา เวรมณี อทินฺนาทานา เวรมณี กาเมสุ มิจฺฉาจารา เวรมณี มุสาวาทา เวรมณี สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี: อยํ โข พฺราหฺมณ ยญฺโญ อิมาย จ ติวิธาย ยญฺญสมฺปทาย โสฬสปริกฺขาราย อิมินา จ นิจฺจทาเนน อนุกูลยญฺเญน ฯ เป ฯ อปฺปฏฺฐตโร จ อปฺปสมารมฺภตโร จ มหปฺผลตโร จ มหานิสํสตโร จาติ.

อตฺถิ ปน โภ โคตม อญฺโญ ยญฺโญ อิมาย จ ติวิธาย ยญฺญสมฺปทาย โสฬสปริกฺขาราย อิมินา จ นิจฺจทาเนน อนุกูลยญฺเญน ฯ เป ฯ

อตฺถิ โข ปน พฺราหฺมณ อญฺโญ ยญฺโญ อิมาย จ ติวิธาย ยญฺญสมฺปทาย โสฬสปริกฺขาราย อิมินา จ นิจฺจทาเนน อนุกูลยญฺเญน อิมินา จ วิหารทาเนน อิเมหิ จ สรณคมเนหิ อิเมหิ จ สิกฺขาปเทหิ อปฺปฏฺฐตโร จ อปฺปสมารมฺภตโร จ มหปฺผลตโร จ มหานิสํสตโร จาติ. กตโม ปน โส โภ โคตม อญฺโญ ยญฺโญ อิมาย จ

ติวิธาย ยัญญสัมปทาย ฯเปฯ อัปปัฏฐตโร จ อัปปสมารัมภตโร จ มหัปผลตโร จ มหานิสํสตโร จาติ. อิธ พ์ราห์มณ ตถาคโต โลเก อุปปัชชติ อรหํ สัมมาสัมพุทโธ ฯเปฯ (ยถา สามัญญผเล เอวํ สัพพํ วิตถาเรตัพพํ). ฯเปฯ เอวํ โข พ์ราห์มณ ภิกขุ สีลสัมปันโน โหติ. ปฐมํ ฌานํ อุปสัมปัชช วิหรติ. อยํ โข พ์ราห์มณ ยัญโญ ปุริเมหิ ยัญเญหิ อัปปัฏฐตโร จ อัปปสมารัมภตโร จ มหัปผลตโร จ มหานิสํสตโร จ. ทุติยํ ฌานํ. ตติยํ ฌานํ จตุตถํ ฌานํ. อุปสัมปัชช วิหรติ. อยัมปิ โข พ์ราห์มณ ยัญโญ ปุริเมหิ ยัญเญหิ อัปปัฏฐตโร จ อัปปสมารัมภตโร จ มหัปผลตโร จ มหานิสํสตโร จ. ญาณทัสสนาย จิตตํ อภินีหรติ อภินินนาเมติ, "ขีณา ชาติ, วุสิตํ พ์รห์มจริยํ, กตํ กรณียํ, นาปรํ อิตถัตตายาติ ปชานาติ. อยํ โข พ์ราห์มณ ยัญโญ ปุริเมหิ ยัญเญหิ อัปปัฏฐตโร จ อัปปสมารัมภตโร จ มหัปผลตโร จ มหานิสํสตโร จ อิมาย จ พ์ราห์มณ ยัญญสัมปทาย อัญญา ยัญญสัมปทา อุตตริตรา วา ปณีตตรา วา นัตถีติ.

เอวํ วุตเต กูฏทันโต พ์ราห์มโณ ภควันตํ เอตทโวจ "อภิกกันตํ โภ โคตม, อภิกกันตํ โภ โคตม, เสยยถาปิ โภ โคตม นิกกุชชิตํ วา อุกกุชเชยย, ปฏิจฉันนํ วา วิวเรยย, มูฬ์หัสส วา มัคคํ อาจิกเขยย, อันธกาเร วา เตลปัชโชตํ ธาเรยย "จักขุมันโต รูปานิ ทักขันตีติ. เอวเมว

โภตา โคตเมน อเนกปริยาเยน ธมฺโม ปกาสิโต. เอสาหํ ภวนฺตํ โคตมํ สรณํ คจฺฉามิ ธมฺมญฺจ ภิกฺขุสงฺฆญฺจ, อุปาสกํ มํ ภวํ โคตโม ธาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณุเปตํ สรณงฺคตํ. เอสาหํ โภ โคตม สตฺต จ อุสภสตานิ สตฺต จ วจฺฉตรสตานิ สตฺต จ วจฺฉตริสตานิ สตฺต จ อชสตานิ สตฺต จ อุรพฺภสตานิ มุญฺจามิ,[๑] ชีวิตํ เทมิ, หริตานิ เจว ติณานิ ขาทนฺตุ, สีตานิ จ ปานียานิ ปิวนฺตุ, สีโต เนสํ วาโต อุปวายตูติ.

อถ โข ภควา กูฏทนฺตสฺส พฺราหฺมณสฺส อนุปุพฺพีกถํ กเถสิ. เสยฺยถีทํ ทานกถํ สีลกถํ สคฺคกถํ กามานํ อาทีนวํ โอการํ สงฺกิเลสํ นิกฺขเม[๒] อานิสํสํ ปกาเสสิ. ยทา ภควา อญฺญาสิ กูฏทนฺตํ พฺราหฺมณํ กลฺลจิตฺตํ มุทุจิตฺตํ วินีวรณจิตฺตํ อุทคฺคจิตฺตํ ปสนฺนจิตฺตํ, อถ ยา พุทฺธานํ สามุกฺกํสิกา ธมฺมเทสนา ตํ ปกาเสสิ ทุกฺขํ สมุทยํ นิโรธํ มคฺคํ. เสยฺยถาปิ นาม สุทฺธํ วตฺถํ อปคต กาฬกํ สมฺม เทว รชนํ ปฏิคฺคณฺเหยฺย, เอวเมว กูฏทนฺตสฺส พฺราหฺมณสฺส ตสฺมึ เยว อาสเน วิรชํ วีตมลํ ธมฺมจกฺขุํ อุทปาทิ "ยํ กิญฺจิ สมุทยธมฺมํ สพฺพนฺตํ นิโรธธมฺมนฺติ. อถ โข กูฏทนฺโต พฺราหฺมโณ ทิฏฺฐธมฺโม ปตฺตธมฺโม วิทิตธมฺโม ปริโยคาฬฺหธมฺโม ติณฺณวิจิกิจฺโฉ วิคตกถํกโถ เวสารชฺชปฺปตฺโต อปรปฺปจฺจโย สตฺถุสาสเน ภควนฺตํ เอตทโวจ "อธิวาเสตุ เม

---

๑ สี. มุญฺจาเปมิ. ๒ "เนกฺขมฺเมติปิ ปาเฐน ภวิตพฺพํ.

ภวํ โคตโม สัวาตนาย ภัตตํ สัทธึ ภิกขุสํเฆนาติ. อธิวาเสสิ ภควา ตุณหีภาเวน. อถ โข กูฏทันโต พราหมโณ ภควโต อธิวาสนํ วิทิตวา อุฏฐายาสนา ภควันตํ อภิวาเทตวา ปทักขิณํ กัตวา ปักกามิ.

อถ โข กูฏทันโต พราหมโณ ตัสสา รัตติยา อัจจเยน สเก ยัญญวาเต ปณีตํ ขาทนียโภชนียํ ปฏิยาทาเปตวา ภควโต กาลํ อาโรจาเปสิ "กาโล โภ โคตม, นิฏฐิตํ ภัตตันติ. อถ โข ภควา ปุพพัณหสมยํ นิวาเสตวา ปัตตจีวรมาทาย สัทธึ ภิกขุสํเฆน เยน กูฏทันตัสส พราหมณัสส ยัญญวาโต เตนุปสังกมิ; อุปสังกมิตวา ปัญญัตเต อาสเน นิสีทิ. อถ โข กูฏทันโต พราหมโณ พุทธัปปมุขํ ภิกขุสํฆํ ปณีเตน ขาทนีเยน โภชนีเยน สหัตถา สันตัปเปสิ สัมปวาเรสิ. อถ โข กูฏทันโต พราหมโณ ภควันตํ ภุตตาวึ โอนีตปัตตปาณึ อัญญตรํ นีจํ อาสนํ คเหตวา เอกมันตํ นิสีทิ. เอกมันตํ นิสินนํ โข กูฏทันตํ พราหมณํ ภควา ธัมมิยา กถาย สันทัสเสตวา สมาทเปตวา สมุตเตเชตวา สัมปหํเสตวา อุฏฐายาสนา ปักกามีติ.

กูฏทันตสุตตํ นิฏฐิตํ ปัญจมํ.

สีลขัน๎ธวัค๎เค มหาลิสุต๎ตํ.

เอวัม๎เม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฏาคารสาลายํ. เตน โข ปน สมเยน สัม๎พหุลา โกสลกา จ พ๎ราห๎มณทูตา มาคธกา จ พ๎ราห๎มณทูตา เวสาลิยํ ปฏิวสัน๎ติ เกนจิ เทว กรณีเยน. อัส๎โสสุํ โข เต โกสลกา จ พ๎ราห๎มณทูตา มาคธกา จ พ๎ราห๎มณทูตา "สมโณ ขลุ โภ โคตโม สัก๎ยปุต๎โต สัก๎ยกุลา ปัพ๎พชิโต เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฏาคารสาลายํ: ตํ โข ปน ภวัน๎ตํ โคตมํ เอวํกัล๎ยาโณ กิต๎ติสัท๎โท อัพ๎ภุค๎คโต "อิติปิ โส ภควา ฯ เป ฯ พุท๎โธ ภควาติ. โส อิมํ โลกํ สเทวกํ สมารกํ ฯ เป ฯ ตถารูปานํ อรหตํ ทัส๎สนํ โหตีติ. อถ โข เต โกสลกา จ พ๎ราห๎มณทูตา มาคธกา จ พ๎ราห๎มณทูตา เยน มหาวนํ กูฏาคารสาลา เตนุปสังกมิํสุ.

เตน โข ปน สมเยน อายัส๎มา นาคิโต ภควโต อุปัฏ๎ฐาโก โหติ. อถ โข เต โกสลกา จ พ๎ราห๎มณทูตา มาคธกา จ พ๎ราห๎มณทูตา เยนายัส๎มา นาคิโต เตนุปสังกมิํสุ; อุปสังกมิต๎วา อายัส๎มันตํ นาคิตํ เอตทโวจุํ "กหํ นุ โข โภ นาคิต เอตรหิ โส ภวํ โคตโม วิหรติ, ทัส๎สนกามา หิ มยํ ตํ ภวัน๎ตํ โคตมัน๎ติ. อกาโล โข อาวุโส ภควัน๎ตํ ทัส๎สนาย, ปฏิสัล๎ลีโน ภควาติ. อถ โข เต โกสลกา จ

พ์ราห์มณทูตา มาคธกา จ พ์ราห์มณทูตา ตัต์เถว เอกมัน์ตํ นิสีทิํสุ "ทิส์วาว มยํ ตํ ภวัน์ตํ โคตมํ คัจ์ฉิส์สามาติ.

โอฏ์ฐัท์โธปิ โข ลิจ์ฉวี มหติยา ลิจ์ฉวิปริสาย สัท์ธึ เยน มหาวนํ กูฏาคารสาลา เยนายัส์มา นาคิโต เตนุปสังกมิ; อุปสังกมิต์วา อายัส์มัน์ตํ นาคิตํ อภิวาเทต์วา เอกมัน์ตํ อัฏ์ฐาสิ; เอกมัน์ตํ ฐิโต โข โอฏ์ฐัท์โธปิ ลิจ์ฉวี อายัส์มัน์ตํ นาคิตํ เอตทโวจ "กหัน์นุ โข ภัน์เต นาคิต เอตรหิ โส ภควา วิหรติ อรหํ สัม์มาสัม์พุท์โธ, ทัส์สนกามา หิ มยํ ตํ ภควัน์ตํ อรหัน์ตํ สัม์มาสัม์พุท์ธัน์ติ. อกาโล โข มหาลิ ภควัน์ตํ ทัส์สนาย, ปฏิสัล์ลีโน ภควาติ. โอฏ์ฐัท์โธปิ ลิจ์ฉวี ตัต์เถว เอกมัน์ตํ นิสีทิ "ทิส์วาวาหํ ตํ ภควัน์ตํ คมิส์สามิ อรหัน์ตํ สัม์มาสัม์พุท์ธัน์ติ.

อถ โข สีโห สมณุท์เทโส เยนายัส์มา นาคิโต เตนุปสังกมิ; อุปสังกมิต์วา อายัส์มัน์ตํ นาคิตํ อภิวาเทต์วา เอกมัน์ตํ อัฏ์ฐาสิ. เอกมัน์ตํ ฐิโต โข สีโห สมณุท์เทโส อายัส์มัน์ตํ นาคิตํ เอตทโวจ "เอเต ภัน์เต กัส์สป สัม์พหุลา โกสลกา จ พ์ราห์มณทูตา มาคธกา จ พ์ราห์มณทูตา อิธูปสังกัน์ตา ภควัน์ตํ ทัส์สนาย, โอฏ์ฐัท์โธปิ ลิจ์ฉวี มหติยา ลิจ์ฉวิปริสาย สัท์ธึ อิธูปสังกัน์โต ภควัน์ตํ ทัส์สนาย; สาธุ ภัน์เต กัส์สป ลภตํ เอสา ชนตา ภควัน์ตํ ทัส์สนายาติ. เตนหิ สีห ตํวัญเญว

ภควโต อาโรเจหีติ. "เอวํ ภนฺเตติ โข สีโห สมณุทฺเทโส อายสฺมโต นาคิตสฺส ปฏิสฺสุตฺวา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ. เอกมนฺตํ ฐิโต โข สีโห สมณุทฺเทโส ภควนฺตํ เอตทโวจ "เอเต ภนฺเต สมฺพหุลา [illegible] จ [illegible] มาคธกา จ [illegible]ณทูตา อิธูปสงฺกนฺตา ภควนฺตํ ทสฺสนาย. โอฏฺฐทฺโธปิ ลิจฺฉวี มหติยา ลิจฺฉวิปริสาย สทฺธึ อิธูปสงฺกนฺโต ภควนฺตํ ทสฺสนาย; สาธุ ภนฺเต ลภตํ เอสา ชนตา ภควนฺตํ ทสฺสนายาติ. เตนหิ สีห วิหารปจฺฉายายํ อาสนํ ปญฺญเปหีติ. "เอวํ ภนฺเตติ โข สีโห สมณุทฺเทโส ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา วิหารปจฺฉายายํ อาสนํ ปญฺญเปสิ. อถ โข ภควา วิหารา นิกฺขมฺม วิหารปจฺฉายายํ ปญฺญตฺตาสเน นิสีทิ. อถ โข เต โกสลกา จ [illegible] เยน ภควา [illegible]; สมฺโมทนียํ [illegible] วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ [illegible].

[illegible] มหติยา [illegible] สทฺธึ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ. เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข [illegible] ลิจฺฉวี ภควนฺตํ เอตทโวจ "[illegible], สุนกฺขตฺโต ลิจฺฉวิปุตฺโต [illegible]; [illegible] มํ เอตทโวจ "ยทคฺเค อหํ มหาลิ ภควนฺตํ อุปนิสฺสาย วิหรามิ.

[illegible] ปัส์สามิ [illegible] ทิพ์พานิ [illegible] กามูปสัญ์หิตานิ รชนียานิ. สัม์ภเวา นุ [illegible] เสสิ [illegible] มูปสัญ์หิตานิ รชนียานิ? ตานิ อุาหุ อสัน์ตานีติ. [illegible] ทิพ์พานิ สัท์ทานิ [illegible] ปิยรูปานิ กามูปสัญ์หิตานิ รชนียานิ, โน อสัน์ตานีติ. โก นุ โข ภัน์เต เหตุ โก ปัจ์จโย? เยน สุนัก์ขัต์โต ลิจ์ฉวิปุต์โต สัน์ตาเนว ทิพ์พานิ สัท์ทานิ น อัส์โสสิ ปิยรูปานิ กามูปสัญ์หิตานิ รชนียานิ, โน อสัน์ตานีติ.

อิธ มหาลิ ภิก์ขุโน ปุรัต์ถิมาย ทิสาย เอกํสภาวิโต สมาธิ โหติ ทิพ์พานํ รูปานํ ทัส์สนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนียานํ, โน จ โข ทิพ์พานํ สัท์ทานํ สวนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนียานํ. โส ปุรัต์ถิมาย ทิสาย เอกํสภาวิเต สมาธิม์หิ ทิพ์พานํ รูปานํ ทัส์สนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนียานํ, โน จ โข ทิพ์พานํ สัท์ทานํ สวนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนียานํ. ปุรัต์ถิมาย ทิสาย ทิพ์พานิ รูปานิ ปัส์สติ ปิยรูปานิ กามูปสัญ์หิตานิ รชนียานิ, โน จ โข ทิพ์พานิ สัท์ทานิ สุณาติ ปิยรูปานิ กามูปสัญ์หิตานิ รชนียานิ. ตํ กิส์ส เหตุ? เอวํ เหตํ มหาลิ โหติ ภิก์ขุโน ปุรัต์ถิมาย ทิสาย เอกํสภาวิเต สมาธิม์หิ

ทิพ์พานํ รูปานํ ทัส์สนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ, โน จ โข ทิพ์พานํ สัท์ทานํ สวนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ.

ปุน จปรํ มหาลิ ภิก์ขุโน ทัก์ขิณาย ทิสาย ฯเปฯ ปัจ์ฉิมาย ทิสาย ฯเปฯ อุต์ตราย ทิสาย ฯเปฯ อุท์ธมโธ ติริยํ เอกํสภาวิโต สมาธิ โหติ ทิพ์พานํ รูปานํ ทัส์สนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ, โน จ โข ทิพ์พานํ สัท์ทานํ สวนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ. โส อุท์ธมโธ ติริยํ เอกํสภาวิเต สมาธิม์หิ ทิพ์พานํ รูปานํ ทัส์สนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ, โน จ โข ทิพ์พานํ สัท์ทานํ สวนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ. อุท์ธมโธ ติริยํ ทิพ์พานิ รูปานิ ปัส์สติ ปิยรูปานิ กามูปสัญ์หิตานิ รชนิยานิ, โน จ โข ทิพ์พานิ สัท์ทานิ สุณาติ ปิยรูปานิ กามูปสัญ์หิตานิ รชนิยานิ. ตํ กิส์ส เหตุ? เอวํ เหตํ มหาลิ โหติ ภิก์ขุโน อุท์ธมโธ ติริยํ เอกํสภาวิเต สมาธิม์หิ ทิพ์พานํ รูปานํ ทัส์สนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ, โน จ โข ทิพ์พานํ สัท์ทานํ สวนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ.

อิธ มหาลิ ภิก์ขุโน ปุรัต์ถิมาย ทิสาย เอกํสภาวิโต สมาธิ โหติ ทิพ์พานํ สัท์ทานํ สวนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ, โน จ โข ทิพ์พานํ รูปานํ ทัส์สนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ. โส ปุรัต์ถิมาย ทิสาย เอกํสภาวิเต สมาธิม์หิ

ทิพ์พานํ สัท์ทานํ สวนาย ปิยรูปานํ กามูปสัณ์หิตานํ รชนิยานํ, โน จ โข ทิพ์พานํ รูปานํ ทัส์สนาย ปิยรูปานํ กามูปสัณ์หิตานํ รชนิยานํ. ปุรัต์ถิมาย ทิสาย ทิพ์พานิ สัท์ทานิ สุณาติ ปิยรูปานิ กามูปสัณ์หิตานิ รชนิยานิ, โน จ โข ทิพ์พานิ รูปานิ ปัส์สติ ปิยรูปานิ กามูปสัณ์หิตานิ รชนิยานิ. ตํ กิส์ส เหตุ? เอวํ เหตํ มหาลิ โหติ ภิก์ขุโน ปุรัต์ถิมาย ทิสาย เอกํสภาวิเต สมาธิม์หิ ทิพ์พานํ สัท์ทานํ สวนาย ปิยรูปานํ กามูปสัณ์หิตานํ รชนิยานํ, โน จ โข ทิพ์พานํ รูปานํ ทัส์สนาย ปิยรูปานํ กามูปสัณ์หิตานํ รชนิยานํ.

ปุน จปรํ มหาลิ ภิก์ขุโน ทัก์ขิณาย ทิสาย ฯ เป ฯ ปัจ์ฉิมาย ทิสาย ฯ เป ฯ อุต์ตราย ทิสาย ฯ เป ฯ อุท์ธมโธ ติริยํ เอกํสภาวิโต สมาธิ โหติ ทิพ์พานํ สัท์ทานํ สวนาย ปิยรูปานํ กามูปสัณ์หิตานํ รชนิยานํ, โน จ โข ทิพ์พานํ รูปานํ ทัส์สนาย ปิยรูปานํ กามูปสัณ์หิตานํ รชนิยานํ. โส อุท์ธมโธ ติริยํ เอกํสภาวิเต สมาธิม์หิ ทิพ์พานํ สัท์ทานํ สวนาย ปิยรูปานํ กามูปสัณ์หิตานํ รชนิยานํ, โน จ โข ทิพ์พานํ รูปานํ ทัส์สนาย ปิยรูปานํ กามูปสัณ์หิตานํ รชนิยานํ. อุท์ธมโธ ติริยํ ทิพ์พานิ สัท์ทานิ สุณาติ ปิยรูปานิ กามูปสัณ์หิตานิ รชนิยานิ, โน จ โข ทิพ์พานิ รูปานิ ปัส์สติ ปิยรูปานิ กามูปสัณ์หิตานิ รชนิยานิ. ตํ กิส์ส เหตุ? เอวํ เหตํ มหาลิ โหติ ภิก์ขุโน อุท์ธมโธ ติริยํ เอกํสภาวิเต สมาธิม์หิ ทิพ์พานํ สัท์ทานํ

สวนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ, โน จ โข ทิพ์พานํ รูปานํ ทัส์สนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ.

อิธ มหาลิ ภิก์ขุโน ปุรัต์ถิมาย ทิสาย อุภยํสภาวิโต สมาธิ โหติ ทิพ์พานัญ์จ รูปานํ ทัส์สนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ ทิพ์พานัญ์จ สัท์ทานํ สวนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ. โส ปุรัต์ถิมาย ทิสาย อุภยํสภาวิเต สมาธิม์หิ ทิพ์พานัญ์จ รูปานํ ทัส์สนาย ฯ เป ฯ ทิพ์พานัญ์จ สัท์ทานํ สวนาย ฯ เป ฯ ปุรัต์ถิมาย ทิสาย ทิพ์พานิ จ รูปานิ ปัส์สติ ปิยรูปานิ กามูปสัญ์หิตานิ รชนิยานิ, ทิพ์พานิ จ สัท์ทานิ สุณาติ ปิยรูปานิ กามูปสัญ์หิตานิ รชนิยานิ. ตํ กิส์ส เหตุ? เอวํ เหตํ มหาลิ โหติ ภิก์ขุโน ปุรัต์ถิมาย ทิสาย อุภยํสภาวิเต สมาธิม์หิ ทิพ์พานัญ์จ รูปานํ ทัส์สนาย ฯ เป ฯ ทิพ์พานัญ์จ สัท์ทานํ สวนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ.

ปุน จปรํ มหาลิ ภิก์ขุโน ทัก์ขิณาย ทิสาย ฯ เป ฯ ปัจ์ฉิมาย ทิสาย ฯ เป ฯ อุต์ตราย ทิสาย ฯ เป ฯ อุท์ธมโธ ติริยํ อุภยํสภาวิโต สมาธิ โหติ ทิพ์พานัญ์จ รูปานํ ทัส์สนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ ทิพ์พานัญ์จ สัท์ทานํ สวนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ. โส อุท์ธมโธ ติริยํ อุภยํสภาวิเต สมาธิม์หิ ทิพ์พานัญ์จ รูปานํ ทัส์สนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ, ทิพ์พานัญ์จ สัท์ทานํ สวนาย ปิยรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ. อุท์ธมโธ ติริยํ ทิพ์พานิ

รูปานิ ปัส์สติ ปียรูปานิ กามูปสัญ์หิตานิ รชนิยานิ, ทิพ์พานิ จ สัท์ทานิ สุณาติ ปียรูปานิ กามูปสัญ์หิตานิ รชนิยานิ. ตํ กิส์ส เหตุ? เอวํ เหตํ มหาลิ โหติ ภิก์ขุโน อุภโตภาคํ ติริยํ อุภยํ สภาวิเต สมาธิม์หิ ทิพ์พานัญ์จ รูปานํ ทัส์สนาย ปียรูปานํ-กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ, ทิพ์พานัญ์จ สัท์ทานํ สวนาย ปียรูปานํ กามูปสัญ์หิตานํ รชนิยานํ. อยํ โข มหาลิ เหตุ อยํ ปัจ์จโย เยน สุนัก์ขัต์โต ลิจ์ฉวิปุต์โต ทิพ์พานิ สัท์ทานิ น อัส์โสสิ ปียรูปานิ กามูปสัญ์หิตานิ รชนิยานิ, โน อสัน์ตานีติ.

เอตาสํ นูน ภัน์เต สมาธิภาวนานํ สัจ์ฉิกิริยาเหตุ ภิก์ขู ภควติ พ์รห์มจริยํ จรัน์ตีติ. น โข มหาลิ เอตาสํ สมาธิภาวนานํ สัจ์ฉิกิริยาเหตุ ภิก์ขู มยิ พ์รห์มจริยํ จรัน์ติ. อัต์ถิ โข มหาลิ อัญ์เญ ธัม์มา อุต์ตริตรา จ ปณีตตรา จ เยสํ สัจ์ฉิกิริยาเหตุ ภิก์ขู มยิ พ์รห์มจริยํ จรัน์ตีติ. กตเม ปน เต ภัน์เต ธัม์มา อุต์ตริตรา จ ปณีตตรา จ? เยสํ สัจ์ฉิกิริยาเหตุ ภิก์ขู ภควติ พ์รห์มจริยํ จรัน์ตีติ. อิธ มหาลิ ภิก์ขุ ติณ์ณํ สัญ์โญชนานํ ปริก์ขยา โสตาปัน์โน โหติ อวินิปาตธัม์โม นิยโต สัม์โพธิปรายโน. อยํ โข มหาลิ ธัม์โม อุต์ตริตโร จ ปณีตตโร จ, ยัส์ส สัจ์ฉิกิริยาเหตุ ภิก์ขู มยิ พ์รห์มจริยํ จรัน์ติ.

ปุน จปรํ มหาลิ ภิก์ขุ ติณ์ณํ สัญ์โญชนานํ ปริก์ขยา ราคโทสโมหานํ ตนุต์ตา สกทาคามี โหติ สกิเทว อิมํ โลกํ

อาคัน์ต์วา ทุก์ขัส์สัน์ตํ กโรติ. อยํ โข มหาลิ ธัม์โม อุต์ตริตโร จ ปณีตตโร จ, ยัส์ส สัจ์ฉิกิริยาเหตุ ภิก์ขู มยิ พ์รห์มจริยํ จรัน์ติ.

ปุน จปรํ มหาลิ ภิก์ขุ ปัญ์จัน์นํ โอรัม์ภาคิยานํ สัญ์โญชนานํ ปริก์ขยา โอปปาติโก โหติ ตัต์ถ ปรินิพ์พายี อนาวัต์ติธัม์โม ตัส์มา โลกา. อยํ โข มหาลิ ธัม์โม อุต์ตริตโร จ ปณีตตโร จ, ยัส์ส สัจ์ฉิกิริยาเหตุ ภิก์ขู มยิ พ์รห์มจริยํ จรัน์ติ.

ปุน จปรํ มหาลิ ภิก์ขุ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุต์ตึ ปัญ์ญาวิมุต์ตึ ทิฏ์เฐว ธัม์เม สยํ อภิญ์ญา สัจ์ฉิกัต์วา อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ. อยํปิ โข มหาลิ ธัม์โม อุต์ตริตโร จ ปณีตตโร จ, ยัส์ส สัจ์ฉิกิริยาเหตุ ภิก์ขู มยิ พ์รห์มจริยํ จรัน์ติ. อิเม โข เต มหาลิ ธัม์มา อุต์ตริตรา จ ปณีตตรา จ, เยสํ สัจ์ฉิกิริยาเหตุ ภิก์ขู มยิ พ์รห์มจริยํ จรัน์ตีติ.

อัต์ถิ นุ โข ภัน์เต มัค์โค? อัต์ถิ ปฏิปทา เอเตสํ ธัม์มานํ สัจ์ฉิกิริยายาติ. อัต์ถิ โข มหาลิ มัค์โค, อัต์ถิ ปฏิปทา เอเตสํ ธัม์มานํ สัจ์ฉิกิริยายาติ. กตโม ปน ภัน์เต มัค์โค? กตมา ปฏิปทา เอเตสํ ธัม์มานํ สัจ์ฉิกิริยายาติ. อยเมว อริโย อัฏ์ฐังคิโก มัค์โค. เสย์ยถีทํ? สัม์มาทิฏ์ฐิ สัม์มาสังกัป์โป, สัม์มาวาจา สัม์มากัม์มัน์โต สัม์มาอาชีโว, สัม์มาวายาโม สัม์มาสติ สัม์มาสมาธิ. อยํ โข มหาลิ มัค์โค, อยํ ปฏิปทา เอเตสํ ธัม์มานํ สัจ์ฉิกิริยาย.

เอกมิทาหํ มหาลิ สมยํ โกสัม์พิยํ วิหรามิ โฆสิตาราเม. อถ โข เท์วา ปัพ์พชิตา มัณ์ฑิโย จ ปริพ์พาชโก

ชาลิโย จ ทารุปตฺติกนฺเตวาสี เยนาหํ เตนุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา มยา สทฺธึ สมฺโมทึสุ; สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐํสุ. เอกมนฺตํ ฐิตา โข เต เทฺว ปพฺพชิตา มํ เอตทโวจุํ "กินฺนุ โข อาวุโส โคตม ตํ ชีวํ ตํ สรีรํ? อุทาหุ อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ. เตนหาวุโส สุณาถ, สาธุกํ มนสิกโรถ, ภาสิสฺสามิ. อิธาวุโส ตถาคโต โลเก อุปฺปชฺชติ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ฯเปฯ (ยถา สามญฺญผเล เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ). ฯเปฯ เอวํ โข อาวุโส ภิกฺขุ สีลสมฺปนฺโน โหติ. ฯเปฯ ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ. โย นุ โข อาวุโส ภิกฺขุ เอวํ ชานาติ, เอวํ ปสฺสติ, กลฺลนฺนุ โข ตสฺเสตํ วจนาย "ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ วา "อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ วาติ. โย โส อาวุโส ภิกฺขุ เอวํ ชานาติ เอวํ ปสฺสติ, น กลฺลํ ตสฺเสตํ วจนาย "ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ วา "อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ วา. อหํ โข ปเนตํ อาวุโส เอวํ ชานามิ เอวํ ปสฺสามิ, อถ จ ปนาหํ น วทามิ ตํ ชีวํ "ตํ สรีรนฺติ วา "อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ วาติ. ทุติยํ ฌานํ. ตติยํ ฌานํ. จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ. โย นุ โข อาวุโส ภิกฺขุ เอวํ ชานาติ, เอวํ ปสฺสติ กลฺลนฺนุ โข ตสฺเสตํ วจนาย "ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ วา "อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ วาติ.

โย โส อาวุโส ภิกฺขุ เอวํ ชานาติ เอวํ ปสฺสติ, น กลฺลํ ตสฺเสตํ วจนาย "ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ วา "อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ วาติ. อหํ โข ปเนตํ อาวุโส เอวํ ชานามิ เอวํ ปสฺสามิ, อถ จ ปนาหํ น วทามิ "ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ วา "อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ วาติ. ญาณทสฺสนาย จิตฺตํ อภินีหรติ อภินินฺนาเมติ. โย นุ โข อาวุโส ภิกฺขุ ฯเปฯ ผาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาติ. โย นุ โข อาวุโส ภิกฺขุ เอวํ ชานาติ เอวํ ปสฺสติ, กลฺลํ นุโข ตสฺเสตํ วจนาย "ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ วา "อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ วาติ. โย โส อาวุโส ภิกฺขุ เอวํ ชานาติ เอวํ ปสฺสติ, น กลฺลํ ตสฺเสตํ วจนาย "ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ วา อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ วาติ. อหํ โข ปเนตํ อาวุโส เอวํ ชานามิ เอวํ ปสฺสามิ, อถ จ ปนาหํ น วทามิ "ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ วา "อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ วาติ. อิทมโวจ ภควา. อตฺตมโน โอฏฺฐทฺโธ ลิจฺฉวี ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทีติ.

มหาลิสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ ฉฏฺฐํ.

สีลขันธวัคเค ชาลิยสุตตํ.

เอวัม์เม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา โกสัม์พิยํ วิหรติ โฆสิตาราเม. อถ โข เท์ว ปัพ์พชิตา มัณ์ฑิโย จ ปริพ์พาชโก ชาลิโย จ ทารุปัต์ติกัน์เตวาสี เยน ภควา เตนุปสังกมึสุ; อุปสังกมิต์วา ภควตา สัท์ธึ สัม์โมทึสุ; สัม์โมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรต์วา เอกมัน์ตํ อัฏ์ฐํสุ. เอกมัน์ตํ ฐิตา โข เต เท์ว ปัพ์พชิตา ภควัน์ตํ เอตทโวจุํ "กิน์นุโข อาวุโส โคตม ตํ ชีวํ ตํ สรีรํ? อุทาหุ อัญ์ญํ ชีวํ อัญ์ญํ สรีรัน์ติ. เตนหาวุโส สุณาถ, สาธุกํ มนสิ กโรถ, ภาสิส์สามีติ. "เอวมาวุโสติ โข เต เท์ว ปัพ์พชิตา ภควโต ปัจ์จัส์โสสุํ, ภควา เอตทโวจ "อิธ อาวุโส ตถาคโต โลเก อุป์ปัช์ชติ อรหํ สัม์มาสัม์พุท์โธ ฯ เป ฯ (ยถา สามัญ์ญผเล เอวํ วิต์ถาเรตัพ์พํ). ฯ เป ฯ เอวํ โข อาวุโส ภิก์ขุ สีลสัม์ปัน์โน โหติ, ปฐมํ ฌานํ อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ.

โย นุ โข อาวุโส ภิก์ขุ เอวํ ชานาติ เอวํ ปัส์สติ, กัล์ลัน์นุ โข ตัส์เสตํ วจนาย "ตํ ชีวํ ตํ สรีรัน์ติ วา "อัญ์ญํ ชีวํ อัญ์ญํ สรีรัน์ติ วาติ. โย โส อาวุโส ภิก์ขุ เอวํ ชานาติ เอวํ ปัส์สติ, น กัล์ลํ ตัส์เสตํ วจนาย ฯ เป ฯ อหํ โข ปเนตํ อาวุโส เอวํ ชานามิ เอวํ ปัส์สามิ, อถ จ ปนาหํ น วทามิ "ตํ ชีวํ ตํ สรีรัน์ติ วา "อัญ์ญํ ชีวํ อัญ์ญํ สรีรัน์ติ วาติ. ทุติยํ

ฌานํ. ตติยํ ฌานํ. จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ.

โย นุ โข อาวุโส ภิกฺขุ เอวํ ชานาติ เอวํ ปสฺสติ, กลฺลํ นุ โข ตสฺเสตํ วจนาย "ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ วา "อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ วาติ. โย โส อาวุโส ภิกฺขุ เอวํ ชานาติ เอวํ ปสฺสติ, น กลฺลํ ตสฺเสตํ วจนาย "ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ วา "อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ วา. อหํ โข ปเนตํ อาวุโส เอวํ ชานามิ เอวํ ปสฺสามิ, อถ จ ปนาหํ น วทามิ "ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ วา "อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ วาติ. ญาณทสฺสนาย จิตฺตํ อภินีหรติ อภินินฺนาเมติ. โย นุ โข อาวุโส ภิกฺขุ ฯเปฯ นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาติ.

โย นุ โข อาวุโส ภิกฺขุ เอวํ ชานาติ เอวํ ปสฺสติ, กลฺลํ นุ โข ตสฺเสตํ วจนาย "ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ วา "อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ วาติ. โย โส อาวุโส ภิกฺขุ เอวํ ชานาติ เอวํ ปสฺสติ, น กลฺลํ ตสฺเสตํ วจนาย "ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ วา อญฺญํ ชีวํ "อญฺญํ สรีรนฺติ วาติ. อหํ โข ปเนตํ อาวุโส เอวํ ชานามิ เอวํ ปสฺสามิ, อถ จ ปนาหํ น วทามิ "ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ วา "อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ วาติ. อิทมโวจ ภควา. อตฺตมนา เต เทฺว ปพฺพชิตา ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทุนฺติ.

ชาลิยสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ สตฺตมํ.

สีลขัน์ธวัค์เค มหาสีหนาทสุต์ตํ.

เอวัมเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา อุชุญ์ญายํ วิหรติ กัณ์ณกถเล มิคทาเย. อถ โข อเจโล กัส์สโป เยน ภควา เตนุปสังกมิ; อุปสังกมิต์วา ภควตา สัท์ธึ สัม์โมทิ, สัม์โมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรต์วา เอกมัน์ตํ อัฏ์ฐาสิ. เอกมัน์ตํ ฐิโต โข อเจโล กัส์สโป ภควัน์ตํ เอตทโวจ “สุตเมตํ โภ โคตม สมโณ โคตโม สัพ์พัน์ตปํ ครหติ, สัพ์พัน์ตปัส์สึ ลูขาชีวึ เอกํเสน อุปัก์โกสติ อุปวทตีติ. เย เต โภ โคตม เอวมาหํสุ “สมโณ โคตโม สัพ์พัน์ตปํ ครหติ, สัพ์พัน์ตปัส์สึ ลูขาชีวึ เอกํเสน อุปัก์โกสติ, อุปวทตีติ. กัจ์จิ เต โภโต โคตมัส์ส วุต์ตวาทิโน น จ ภวัน์ตํ โคตมํ อภูเตน อัพ์ภาจิก์ขัน์ติ, ธัม์มัส์ส จ อนุธัม์มํ พ์ยากโรน์ติ, น จ โกจิ สหธัม์มิโก วาทานุวาโท คารัย์หํ ฐานํ อาคัจ์ฉติ. อนัพ์ภัก์ขาตุกามา หิ มยํ ภวัน์ตํ โคตมัน์ติ. เย เต กัส์สป เอวมาหํสุ “สมโณ โคตโม สัพ์พัน์ตปํ ครหติ. สัพ์พัน์ตปัส์สึ ลูขาชีวึ เอกํเสน อุปัก์โกสติ อุปวทตีติ. น เม เต วุต์ตวาทิโน อัพ์ภาจิก์ขัน์ติ, น จ มํ เต อสตา อภูเตน. อิธาหํ กัส์สป เอกัจ์จํ ตปัส์สึ ลูขาชีวึ ปัส์สามิ ทิพ์เพน จัก์ขุนา วิสุท์เธน อติก์กัน์ตมานุสเกน กายัส์ส เภทา ปรํ มรณา อปายํ ทุค์คตึ วินิปาตํ นิรยํ

อุปปัน์นํ. อิธ ปนาหํ กัส์สป เอกัจ์จํ ตปัส์สึ ลูขาชีวึ ปัส์สามิ ทิพ์เพน จัก์ขุนา วิสุท์เธน อติก์กัน์ตมานุสเกน กายัส์ส เภทา ปรํ มรณา สุคตึ สัค์คํ โลกํ อุปปัน์นํ. อิธ ปนาหํ กัส์สป เอกัจ์จํ ตปัส์สึ อัป์ปทุก์ขวิหารึ ปัส์สามิ ทิพ์เพน จัก์ขุนา วิสุท์เธน อติก์กัน์ตมานุสเกน. กายัส์ส เภทา ปรํ มรณา อปายํ ทุค์คตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปัน์นํ. อิธ ปนาหํ กัส์สป เอกัจ์จํ ตปัส์สึ อัป์ปทุก์ขวิหารึ ปัส์สามิ ทิพ์เพน จัก์ขุนา วิสุท์เธน อติก์กัน์ตมานุสเกน กายัส์ส เภทา ปรํ มรณา สุคตึ สัค์คํ โลกํ อุปปัน์นํ. โสหํ กัส์สป อิเมสํ ตปัส์สีนํ เอวํ อาคติญ์จ คติญ์จ จุติญ์จ อุปปัต์ติญ์จ ยถาภูตํ ปชานามิ. โสหํ กึ สัพ์พัน์ตปํ ครหิส์สามิ. สัพ์พัน์ตปัส์สึ ลูขาชีวึ เอกํเสน อุปัก์โกสิส์สามิ อุปวทิส์สามิ.

สัน์ติ กัส์สป เอเก สมณพ์ราห์มณา ปัณ์ฑิตา นิปุณา กตปรัป์ปวาทา วาลเวธิรูปา, เต ภิน์ทัน์ตา มัญ์เญ จรัน์ติ ปัญ์ญาคเตน ทิฏ์ฐิคตานิ. เตหิปิ เม สัท์ธึ เอกัจ์เจสุ ฐาเนสุ สเมน์ติ, เอกัจ์เจสุ ฐาเนสุ น สเมน์ติ. ยัน์เต เอกัจ์จํ[1] วทัน์ติ "สาธูติ, มยัม์ปิ ตํ เอกัจ์จํ วเทม "สาธูติ, ยัน์เต เอกัจ์จํ วทัน์ติ "น สาธูติ, มยัม์ปิ ตํ เอกัจ์จํ วเทม "น สาธูติ. ยัน์เต เอกัจ์จํ วทัน์ติ "สาธูติ, มยํ ตํ เอกัจ์จํ วเทม "น สาธูติ. ยัน์เต เอกัจ์จํ วทัน์ติ

๑. สี. ยัน์เตกัจ์เจ.

"น สาธูติ, มยํ ตํ เอกัจ์จํ วเทม "สาธูติ. ยํ มยํ เอกัจ์จํ วเทม "สาธูติ, ปเรปิ ตํ เอกัจ์จํ วเทน์ติ "สาธูติ. ยํ มยํ เอกัจ์จํ วเทม "น สาธูติ, ปเรปิ ตํ เอกัจ์จํ วเทน์ติ "น สาธูติ. ยํ มยํ เอกัจ์จํ วเทม "สาธูติ, ปเรปิ ตํ เอกัจ์จํ วเทน์ติ "น สาธูติ. ยํ มยํ เอกัจ์จํ วเทม "น สาธูติ, ปเรปิ ตํ เอกัจ์จํ วเทน์ติ "สาธูติ. ต๎యาหํ อุปสังกมิต๎วา เอวํ วทามิ "เยสุ โน อาวุโส ธาเนสุ น สเมน์ติ, ติฏ์ฐน์ตุ ตานิ ธานานิ; เยสุ ธาเนสุ สเมน์ติ, ตัต์ถ วิญ์ญู สมนุยุญ์ชัน์ตํ สมนุค์คาหัน์ตํ สมนุภาสัน์ตํ สัต์ถารา วา สัต์ถารํ สํเฆน วา สํฆํ "เย อิเมสํ ภวตํ ธัม์มา อกุสลา อกุสลสํขาตา, สาวัช์ชา สาวัช์ชสํขาตา, อเสวิตัพ์พา อเสวิตัพ์พสํขาตา, น อลมริยา นอลมริยสํขาตา, กัณ์หา กัณ์หสํขาตา: โก อิเม ธัม์เม อนวเสสํ ปหาย วัต์ตติ? สมโณ โคตโม ปเร วา ปน โภน์โต คณาจริยาติ.

ธานํ โข ปเนตํ กัส์สป วิช์ชติ, ยํ วิญ์ญู สมนุยุญ์ชัน์ตา สมนุค์คาหัน์ตา สมนุภาสัน์ตา เอวํ วเทย์ยุํ "เย อิเมสํ ภวตํ ธัม์มา อกุสลา อกุสลสํขาตา, สาวัช์ชา สาวัช์ชสํขาตา, อเสวิตัพ์พา อเสวิตัพ์พสํขาตา, นอลมริยา นอลมริยสํขาตา, กัณ์หา "กัณ์หสํขาตา, สมโณ โคตโม อิเม ธัม์เม อนวเสสํ ปหาย วัต์ตติ, ยํ วา ปน โภน์โต ปเร คณาจริยาติ. อิติห กัส์สป วิญ์ญู สมนุยุญ์ชัน์ตา สมนุค์คาหัน์ตา สมนุภาสัน์ตา อัม์เหว ตัต์ถ เยภุย์เยน ปสํเสย์ยุํ.

อปรํปิ โน กสฺสป วิญฺญู สมนุยุญฺชนฺตํ สมนุคฺคาหนฺตํ สมนุภาสนฺตํ สตฺถารา วา สตฺถารํ สํเฆน วา สํฆํ "เย อิเมสํ ภวตํ ธมฺมา กุสลา กุสลสํขาตา, อนวชฺชา อนวชฺชสํขาตา, เสวิตพฺพา เสวิตพฺพสํขาตา, อลมริยา อลมริยสํขาตา, สุกฺกา สุกฺกสํขาตา: โก อิเม ธมฺเม อนวเสสํ โภนฺโต สมาทาย วตฺตติ? สมโณ โคตโม ปเร วา ปน โภนฺโต คณาจริยาติ. ฐานํ โข ปเนตํ กสฺสป วิชฺชติ. ยํ วิญฺญู สมนุยุญฺชนฺตา สมนุคฺคาหนฺตา สมนุภาสนฺตา เอวํ วเทยฺยุํ "เย อิเมสํ ภวตํ ธมฺมา กุสลา กุสลสํขาตา, อนวชฺชา อนวชฺชสํขาตา, เสวิตพฺพา เสวิตพฺพสํขาตา, อลมริยา อลมริยสํขาตา, สุกฺกา สุกฺกสํขาตา: สมโณ โคตโม อิเม ธมฺเม อนวเสสํ สมาทาย วตฺตติ, ยํ วา ปน โภนฺโต ปเร คณาจริยาติ. อิติห กสฺสป วิญฺญู สมนุยุญฺชนฺตา สมนุคฺคาหนฺตา สมนุภาสนฺตา อมฺเหว ตตฺถ เยภุยฺเยน ปสํเสยฺยุํ.

อปรํปิ โน กสฺสป วิญฺญู สมนุยุญฺชนฺตํ สมนุคฺคาหนฺตํ สมนุภาสนฺตํ สตฺถารา วา สตฺถารํ สํเฆน วา สํฆํ "เย อิเมสํ ภวตํ ธมฺมา กุสลา กุสลสํขาตา, สาวชฺชา สาวชฺชสํขาตา, อเสวิตพฺพา อเสวิตพฺพสํขาตา, นอลมริยา นอลมริยสํขาตา, กณฺหา กณฺหสํขาตา: โก อิเม ธมฺเม อนวเสสํ ปหาย วตฺตติ? โคตมสาวกสํโฆ วา ปเร วา ปน โภนฺโต คณาจริยสาวกสํฆาติ. ฐานํ โข ปเนตํ กสฺสป วิชฺชติ.

ยํ วิญญู สมนุยุญชันตา สมนุคาหันตา สมนุภาสันตา เอวํ วเทยฺยุํ "เย อิเมสํ ภวตํ ธัมมา อกุสลา อกุสลสํขาตา, สาวัชชา สาวัชชสํขาตา, อเสวิตัพพา อเสวิตัพพสํขาตา, นอลมริยา นอลมริยสํขาตา, กัณหา กัณหสํขาตา; โคตมสาวกสํโฆ อิเม ธัมเม อนวเสสํ ปหาย วัตตติ, ยํ วา ปน โภนโต ปเร คณาจริยสาวกสํฆาติ. อิติห กัสสป วิญญู สมนุยุญชันตา สมนุคาหันตา สมนุภาสันตา อัมเหว ตัตถ เยภุยฺเยน ปสํเสยฺยุํ.

อปรัมปิ โน กัสสป วิญญู สมนุยุญชันตํ สมนุคาหันตํ สมนุภาสันตํ สัตถารา วา สัตถารํ สํเฆน วา สํฆํ "เย อิเมสํ ภวตํ ธัมมา กุสลา กุสลสํขาตา, อนวัชชา อนวัชชสํขาตา เสวิตัพพา เสวิตัพพสํขาตา, อลมริยา อลมริยสํขาตา, สุกกา สุกกสํขาตา; โก อิเม ธัมเม อนวเสสํ สมาทาย วัตตติ? โคตมสาวกสํโฆ วา ปเร วา ปน โภนโต คณาจริยสาวกสํฆาติ. ฐานํ โข ปเนตํ กัสสป วิชชติ, ยํ วิญญู สมนุยุญชันตา สมนุคาหันตา สมนุภาสันตา เอวํ วเทยฺยุํ "เย อิเมสํ ภวตํ ธัมมา กุสลา กุสลสํขาตา, อนวัชชา อนวัชชสํขาตา, เสวิตัพพา เสวิตัพพสํขาตา, อลมริยา อลมริยสํขาตา, สุกกา สุกกสํขาตา; โคตมสาวกสํโฆ อิเม ธัมเม อนวเสสํ สมาทาย วัตตติ, ยํ วา ปน โภนโต ปเร คณาจริยสาวกสํฆาติ.

อิติห กัส์สป วิญ์ญู สมนุยุญ์ชัน์ตา สมนุค์คาหัน์ตา สมนุภาสัน์ตา อัม์หว ตัต์ถ เยภุย์เยน ปสํเสย์ยุํ. อัต์ถิ กัส์สป มัค์โค, อัต์ถิ ปฏิปทา, ยถาปฏิปัน์โน สามัญ์เญว ญัส์สติ, สามํ ทัก์ขิติ "สมโณ โคตโม กาลวาที ภูตวาที อัต์ถวาที ธัม์มวาที วินยวาทีติ. กตโม จ กัส์สป มัค์โค? กตมา จ ปฏิปทา? ยถาปฏิปัน์โน สามัญ์เญว ญัส์สติ, สามํ ทัก์ขิติ "สมโณ โคตโม กาลวาที ภูตวาที อัต์ถวาที ธัม์มวาที วินยวาทีติ. อยเมว อริโย อัฏ์ฐังคิโก มัค์โค. เสย์ยถีทํ. สัม์มาทิฏ์ฐิ สัม์มาสังกัป์โป, สัม์มาวาจา สัม์มากัม์มัน์โต สัม์มาอาชีโว, สัม์มาวายาโม สัม์มาสติ สัม์มาสมาธิ. อยํ โข กัส์สป มัค์โค, อยํ ปฏิปทา, ยถาปฏิปัน์โน สามัญ์เญว ญัส์สติ, สามํ ทัก์ขิติ "สมโณ โคตโม กาลวาที ภูตวาที อัต์ถวาที ธัม์มวาที วินยวาทีติ.

เอวํ วุต์เต อเจโล กัส์สโป ภควัน์ตํ เอตทโวจ "อิเมปิ โข อาวุโส โคตม ตโปปัก์กมา เอเตสํ สมณพ์ราห์มณานํ สามัญ์ญสํขาตา จ พ์ราห์มัญ์ญสํขาตา จ, อเจลโก จ โหติ มุต์ตาจาโร หัต์ถาวเลขโน, น เอหิภทัน์ติโก น ติฏ์ฐภทัน์ติโก, นาภิหฏํ น อุท์ทิส์สกตํ น นิมัน์ตนํ สาทิยติ, โส น กุม์ภิมุขา ปฏิค์คัณ์หาติ, น กโลปิมุขา ปฏิค์คัณ์หาติ, น เอฬกมัน์ตรํ น ทัณ์ฑมัน์ตรํ น มุสลมัน์ตรํ น ท์วิน์นํ ภุญ์ชมานานํ น คัพ์ภินิยา น ปายมานาย น ปุริสัน์ตรคตาย น สํกิต์ตีสุ น ยัต์ถ สา อุปัฏ์ฐิโต

โหติ. น ยัต์ถ มัก์ขิกา สัณ์ฑสัณ์ฑจารินี, น มัจ์ฉํ น มํสํ น สุรํ น เมรยํ น ถุโสทกํ ปิวติ. โส เอกาคาริโก วา โหติ เอกาโลปิโก, ท์วาคาริโก วา โหติ ท์วาโลปิโก, สัต์ตาคาริโก วา โหติ สัต์ตาโลปิโก; เอกิส์สาปิ ทัต์ติยา ยาเปติ, ท์วีหิปิ ทัต์ตีหิ ยาเปติ, สัต์ตหิปิ ทัต์ตีหิ ยาเปติ; เอกาหิกํปิ อาหารํ อาหาเรติ, ท์วีหิกํปิ อาหารํ อาหาเรติ, สัต์ตาหิกํปิ อาหารํ อาหาเรติ. อิติ เอวรูปํ อัท์ธมาสิกํปิ ปริยายภัต์ตโภชนานุโยคมนุยุต์โต วิหรติ. อิเมปิ โข อาวุโส โคตม ตโปปัก์กมา เอเกสํ สมณพ์ราห์มณานํ สามัญ์ญสํขาตา จ พ์รห์มัญ์ญสํขาตา จ, สากภัก์โข วา โหติ, สามากภัก์โข วา โหติ, นิวารภัก์โข วา โหติ, ทัท์ทุลภัก์โข วา โหติ, นิยาสภัก์โข วา โหติ, หฏภัก์โข วา โหติ, กัณ์ณภัก์โข วา โหติ, อาจามภัก์โข วา โหติ, ปิญ์ญากภัก์โข วา โหติ, ติณภัก์โข วา โหติ, โคมยภัก์โข วา โหติ; วนมูลผลาหาโร ยาเปติ ปวัต์ตผลโภชี. อิเม โข อาวุโส โคตม ตโปปัก์กมา เอเกสํ สมณพ์ราห์มณานํ สามัญ์ญสํขาตา จ พ์รห์มัญ์ญสํขาตา จ. สาณานิปิ ธาเรติ, มสาณานิปิ ธาเรติ, ฉวทุส์สานิปิ ธาเรติ, ปํสุกูลานิปิ ธาเรติ, ติริฏานิปิ ธาเรติ, อชินานิปิ ธาเรติ, อชินัก์ขิปํปิ ธาเรติ, กุสจีรํปิ ธาเรติ, วากจีรํปิ ธาเรติ, ผลกจีรํปิ ธาเรติ, เกสกัม์พลํปิ ธาเรติ, วาลกัม์พลํปิ ธาเรติ, อุลูกปัก์ขํปิ ธาเรติ; เกสมัส์สุโลจโกปิ โหติ เกสมัส์สุโลจนานุโยคมนุยุต์โต, อุพ์ภัฏ์ฐโกปิ โหติ

ชาสนปฏิกฺขิตฺโต, อุกฺกุฏิโกปิ โหติ อุกฺกุฏิกปฺปธานมนุยุตฺโต, กณฺฏกาปสฺสยิโกปิ โหติ กณฺฏกาปสฺสเย เสยฺยํ กปฺเปติ, ผลกเสยฺยมฺปิ กปฺเปติ, ถณฺฑิลเสยฺยมฺปิ กปฺเปติ, เอกปสฺสยิโกปิ โหติ รโชชลฺลธโร. อพฺโภกาสิโก โหติ ยถาสนฺถติโก; เวกฏิโกปิ โหติ วิกฏโภชนานุโยคมนุยุตฺโต, อปานโกปิ โหติ อปานกมนุยุตฺโต, สายํ ตติยกมฺปิ อุทโกโรหนานุโยคมนุยุตฺโต วิหรติ.

อเจลโก เจปิ กสฺสป โหติ มุตฺตาจาโร หตฺถาวเลขโน ฯเปฯ อิติ เอวรูปํ อทฺธมาสิกมฺปิ ปริยายภตฺตโภชนานุโยคมนุยุตฺโต วิหรติ. ตสฺส จายํ สีลสมฺปทา จิตฺตสมฺปทา ปญฺญาสมฺปทา อภาวิตา โหติ อสจฺฉิกตา. อถ โข โส อารกา จ สามญฺญา อารกา จ พฺรหฺมญฺญา. ยโต โข กสฺสป ภิกฺขุ อเวรํ อพฺยาปชฺฌํ เมตฺตจิตฺตํ ภาเวติ, อาสวานญฺจ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ. อยํ วุจฺจติ กสฺสป ภิกฺขุ "สมโณ อิติปิ "พฺราหฺมโณ อิติปิ. สากภกฺโข เจปิ กสฺสป โหติ สามากภกฺโข ฯเปฯ วนมูลผลาหาโร ยาเปติ ปวตฺตผลโภชี. ตสฺส จายํ สีลสมฺปทา จิตฺตสมฺปทา ปญฺญาสมฺปทา อภาวิตา โหติ อสจฺฉิกตา. อถ โข โส อารกา จ สามญฺญา อารกา จ พฺรหฺมญฺญา. ยโต โข กสฺสป ภิกฺขุ อเวรํ อพฺยาปชฺฌํ เมตฺตจิตฺตํ ภาเวติ, อาสวานญฺจ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตึ

ปญฺญาวิมุตฺตึ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ. อยํ วุจฺจติ กสฺสป ภิกฺขุ "สมโณ อิติปิ "พฺราหฺมโณ อิติปิ. สาณานิ เจปิ กสฺสป ธาเรติ, มสาณานิปิ ธาเรติ, ฯเปฯ สายํ ตติยกมฺปิ อุทโกโรหนานุโยคมนุยุตฺโต วิหรติ. ตสฺส วายํ สีลสมฺปทา จิตฺตสมฺปทา ปญฺญาสมฺปทา อภาวิตา โหติ อสจฺฉิกตา. อถ โข โส อารกา จ สามญฺญา อารกา จ พฺรหฺมญฺญา. ยโต โข กสฺสป ภิกฺขุ อเวรํ อพฺยาปชฺฌํ เมตฺตจิตฺตํ ภาเวติ, อาสวานญฺจ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ. อยํ วุจฺจติ กสฺสป ภิกฺขุ "สมโณ อิติปิ "พฺราหฺมโณ อิติปีติ.

เอวํ วุตฺเต อเจโล กสฺสโป ภควนฺตํ เอตทโวจ "ทุกฺกรํ โภ โคตม สามญฺญํ, ทุกฺกรํ พฺรหฺมญฺญนฺติ. ปกติ โข เอสา กสฺสป โลกสฺมึ, ทุกฺกรํ สามญฺญํ, ทุกฺกรํ พฺรหฺมญฺญนฺติ. อเจลโก เจปิ กสฺสป โหติ มุตฺตาจาโร หตฺถาวเลขโน ฯเปฯ อิติ เอวรูปํ อนฺธมาสิกมฺปิ ปริยายภตฺตโภชนานุโยคมนุยุตฺโต วิหรติ. อิมาย จ กสฺสป มตฺตาย อิมินา จ ตโปปกฺกเมน สามญฺญํ วา อภวิสฺส พฺรหฺมญฺญํ วา ทุกฺกรํ สุทุกฺกรํ, เนตํ อภวิสฺส กลฺลํ วจนาย "ทุกฺกรํ สามญฺญํ, ทุกฺกรํ พฺรหฺมญฺญนฺติ. สกฺกา จ ปเนตํ อภวิสฺส กาตุํ คหปตินา วา คหปติปุตฺเตน วา อนฺตมโส กุมฺภทาสิยาปิ, อยํ อเจลโก โหติ มุตฺตาจาโร หตฺถาวเลขโน

ฯเปฯ อิติ เอวรูปํ อทฺธมาสิกมฺปิ ปริยายภตฺตโภชนานุโยคมนุยุตฺโต วิหรามีติ. ยสฺมา จ โข กสฺสป อญฺญตฺเรว อิมาย มตฺตาย อญฺญตฺร อิมินา จ ตโปปกฺกเมน สามญฺญํ วา โหติ พฺรหฺมญฺญํ วา ทุกฺกรํ สุทุกฺกรํ, ตสฺมา เอตํ กลฺลํ วจนาย "ทุกฺกรํ สามญฺญํ, ทุกฺกรํ พฺรหฺมญฺญนฺติ. ยโต โข กสฺสป ภิกฺขุ อเวรํ อพฺยาปชฺฌํ เมตฺตจิตฺตํ ภาเวติ, อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ. อยํ วุจฺจติ กสฺสป ภิกฺขุ "สมโณ อิติปิ "พฺราหฺมโณ อิติปิ. สากภกฺโข เจปิ กสฺสป โหติ, สามากภกฺโข ฯเปฯ วนมูลผลาหาโร ยาเปติ ปวตฺตผลโภชี. อิมาย จ กสฺสป มตฺตาย อิมินา จ ตโปปกฺกเมน สามญฺญํ วา อภวิสฺส พฺรหฺมญฺญํ วา ทุกฺกรํ สุทุกฺกรํ, เนตํ อภวิสฺส กลฺลํ วจนาย "ทุกฺกรํ สามญฺญํ, ทุกฺกรํ พฺรหฺมญฺญนฺติ. สกฺกา จ ปเนตํ อภวิสฺส กาตุํ คหปตินา วา คหปติปุตฺเตน วา อนฺตมโส กุมฺภทาสิยาปิ, หนฺทาหํ สากภกฺโข โหมิ สามากภกฺโข วา ฯเปฯ วนมูลผลาหาโร ยาเปมิ ปวตฺตผลโภชีติ. ยสฺมา จ โข กสฺสป อญฺญตฺเรว อิมาย มตฺตาย อญฺญตฺร อิมินา จ ตโปปกฺกเมน สามญฺญํ วา โหติ พฺรหฺมญฺญํ วา ทุกฺกรํ สุทุกฺกรํ, ตสฺมา เอตํ กลฺลํ วจนาย "ทุกฺกรํ สามญฺญํ, ทุกฺกรํ พฺรหฺมญฺญนฺติ. ยโต โข กสฺสป ภิกฺขุ อเวรํ อพฺยาปชฺฌํ เมตฺตจิตฺตํ ภาเวติ, อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ

ทิฏ์เฐว ธัม์เม สยํ อภิญ์ญา สัจ์ฉิกัต์วา อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ. อยํ วุจ์จติ กัส์สป ภิก์ขุ "สมโณ อิติปิ "พ์ราห์มโณ อิติปิ. สาณานิ เจปิ กัส์สป ธาเรติ, มสาณานิปิ ธาเรติ, ฯ เป ฯ สายํ ตติยกํ อุทโกโรหนานุโยคมนุยุต์โต วิหรติ. อิมาย จ กัส์สป มัต์ตาย อิมินา จ ตโปปัก์กเมน สามัญ์ญํ วา อภวิส์ส พ์รห์มัญ์ญํ วา ทุก์กรํ สุทุก์กรํ, เนตํ อภวิส์ส กัล์ลํ วจนาย "ทุก์กรํ สามัญ์ญํ, ทุก์กรํ พ์รห์มัญ์ญัน์ติ. สัก์กา จ ปเนตํ อภวิส์ส คหปตินา วา คหปติปุต์เตน วา อัน์ตมโส กุม์ภทาสิยาปิ, หัน์ทาหํ สาณานิปิ ธาเรมิ, มสาณานิปิ ธาเรมิ, ฯ เป ฯ สายํ ตติยกํปิ อุทโกโรหนานุโยคมนุยุต์โต วิหรามีติ. ยัส์มา จ โข กัส์สป อัญ์ญัต์เรว อิมาย จ มัต์ตาย อัญ์ญัต์ร อิมินา จ ตโปปัก์กเมน สามัญ์ญํ วา โหติ พ์รห์มัญ์ญํ วา ทุก์กรํ สุทุก์กรํ, ตัส์มา เอตํ กัล์ลํ วจนาย "ทุก์กรํ สามัญ์ญํ, ทุก์กรํ พ์รห์มัญ์ญัน์ติ. ยโต โข กัส์สป ภิก์ขุ อเวรํ อพ์ยาปัช์ฌํ เมต์ตจิต์ตํ ภาเวติ, อาสวานัญ์จ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุต์ตึ ปัญ์ญาวิมุต์ตึ ทิฏ์เฐว ธัม์เม สยํ อภิญ์ญา สัจ์ฉิกัต์วา อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ. อยํ วุจ์จติ กัส์สป ภิก์ขุ "สมโณ อิติปิ "พ์ราห์มโณ อิติปีติ.

เอวํ วุต์เต อเจโล กัส์สโป ภควัน์ตํ เอตทโวจ "ทุช์ชาโน โภ โคตม สมโณ, ทุช์ชาโน พ์ราห์มโณติ. ปกติ โข เอสา กัส์สป โลกัส์มึ ทุช์ชาโน สมโณ, ทุช์ชาโน พ์ราห์มโณติ.

อเจลโก เจปิ กัส์สป โหติ มุต์ตาจาโร หัต์ถาวเลขโน ฯเปฯ อิติ เอวรูปํ อัฑ์ฒมาสิกํปิ ปริยายภัต์ตโภชนานุโยคมนุยุต์โต วิหรติ. อิมาย จ กัส์สป มัต์ตาย อิมินา จ ตโปปัก์กเมน สมโณ วา อภวิส์ส พ์ราห์มโณ วา ทุช์ชาโน สุทุช์ชาโน, เนตํ อภวิส์ส กัล์ลํ วจนาย "ทุช์ชาโน สมโณ, ทุช์ชาโน พ์ราห์มโณติ. สัก์กา จ ปเนตํ อภวิส์ส ญาตุํ คหปตินา วา คหปติปุต์เตน วา อัน์ตมโสปิ กุม์ภทาสิยาปิ "อยํปิ อเจโล มุต์ตาจาโร หัต์ถาวเลขโน ฯเปฯ อิติ เอวรูปํ อัฑ์ฒมาสิกํปิ ปริยายภัต์ตโภชนานุโยคมนุยุต์โต วิหรตีติ. ยัส์มา จ โข กัส์สป อัญ์ญัต์เรว อิมาย จ มัต์ตาย อัญ์ญัต์ร อิมินา จ ตโปปัก์กเมน สมโณ วา โหติ พ์ราห์มโณ วา ทุช์ชาโน สุทุช์ชาโน, ตัส์มา เอตํ กัล์ลํ วจนาย "ทุช์ชาโน สมโณ, ทุช์ชาโน พ์ราห์มโณติ. ยโต โข กัส์สป ภิก์ขุ อเวรํ อพ์ยาบัช์ฌํ เมต์ตจิต์ตํ ภาเวติ, อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุต์ตึ ปัญ์ญาวิมุต์ตึ ทิฏ์เฐว ธัม์เม สยํ อภิญ์ญา สัจ์ฉิกัต์วา อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ. อยํ วุจ์จติ กัส์สป ภิก์ขุ "สมโณ อิติปิ "พ์ราห์มโณ อิติปิ. สากภัก์โข เจปิ กัส์สป โหติ สามากภัก์โข ฯเปฯ วนมูลผลาหาโร ยาเปติ ปวัต์ตผลโภชี. อิมาย จ กัส์สป มัต์ตาย อิมินา จ ตโปปัก์กเมน สมโณ วา อภวิส์ส พ์ราห์มโณ วา ทุช์ชาโน สุทุช์ชาโน, เนตํ อภวิส์ส กัล์ลํ วจนาย "ทุช์ชาโน สมโณ, ทุช์ชาโน พ์ราห์มโณติ. สัก์กา จ ปเนโส อภวิส์ส ญาตุํ คหปตินา วา

คหปติปุตเตน วา อัญตมโส กุมภทาสิยาปิ, อยํ สาภภักโข วา โหติ สามากภักโข ฯเปฯ วนมูลผลาหาโร ยาเปติ ปวัตตผลโภชี ติ. ยัสมา จ โข กัสสป อัญญัตร อิมาย จ มัตตาย อัญญัตร อิมินา จ ตโปปักกเมน สมโณ วา โหติ พราหมโณ วา ทุชชาโน สุทุชชาโน, ตัสมา เอตํ กัลลํ วจนาย "ทุชชาโน สมโณ, ทุชชาโน พราหมโณติ. ยโต จ โข กัสสป ภิกขุ อเวรํ อพยาปัชฌํ เมตตจิตตํ ภาเวติ, อาสวานํ ขยา อนาสวัญเจโตวิมุตตึ ปัญญาวิมุตตึ ทิฏเฐว ธัมเม สยํ อภิญญา สัจฉิกัตวา อุปสัมปัชช วิหรติ. อยํ วุจจติ กัสสป ภิกขุ "สมโณ อิติปิ "พราหมโณ อิติปิ. สาณานิ เจปิ กัสสป ธาเรติ, มสาณานิปิ ธาเรติ, ฯเปฯ สายํ ตติยกํปิ อุทโกโรหนานุโยคมนุยุตโต วิหรติ. อิมาย จ กัสสป มัตตาย อิมินา จ ตโปปักกเมน สมโณ วา อภวิสส พราหมโณ วา ทุชชาโน สุทุชชาโน, เนตํ อภวิสส กัลลํ วจนาย "ทุชชาโน สมโณ, ทุชชาโน พราหมโณติ. สักกา จ ปเนโส อภวิสส ญาตุํ คหปตินา วา คหปติปุตเตน วา อัญตมโส กุมภทาสิยาปิ, อยํ สาณานิปิ ธาเรติ, มสาณานิปิ ธาเรติ, ฯเปฯ สายํ ตติยกํปิ อุทโกโรหนานุโยคมนุยุตโต วิหรตีติ. ยัสมา จ โข กัสสป อัญญัตร อิมาย จ มัตตาย อัญญัตร อิมินา จ ตโปปักกเมน สมโณ วา

โหติ พฺราหฺมโณ วา ทุชฺชาโน สุทุชฺชาโน, ตสฺมา เอตํ กลฺลํ วจนาย "ทุชฺชาโน สมโณ, ทุชฺชาโน พฺราหฺมโณติ. ยโต จ โข กสฺสป ภิกฺขุ อเวรํ อพฺยาปชฺฌํ เมตฺตจิตฺตํ ภาเวติ, อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ. อยํ วุจฺจติ กสฺสป ภิกฺขุ สมโณ อิติปิ พฺราหฺมโณอิติปีติ.

เอวํ วุตฺเต อเจโล กสฺสโป ภควนฺตํ เอตทโวจ "กตมา ปน สา โภ โคตม สีลสมฺปทา? กตมา จิตฺตสมฺปทา? กตมา ปญฺญาสมฺปทาติ? อิธ กสฺสป ตถาคโต โลเก อุปฺปชฺชติ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ฯเปฯ วิตฺถาเรตพฺโพ. กถญฺจ กสฺสป ภิกฺขุ สีลสมฺปนฺโน โหติ? อิธ กสฺสป ภิกฺขุ ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต โหติ, นิหิตทณฺโฑ นิหิตสตฺโถ ลชฺชี ทยาปนฺโน สพฺพปาณภูตหิตานุกมฺปี วิหรติ; อิทํปิสฺส โหติ สีลสมฺปทาย. ฯเปฯ โส อิมินา อริเยน สีลกฺขนฺเธน สมนฺนาคโต อชฺฌตฺตํ อนวชฺชสุขํ ปฏิสํเวเทติ. เอวํ กสฺสป ภิกฺขุ สีลสมฺปนฺโน โหติ. อยํ โข สา กสฺสป สีลสมฺปทา. ฯเปฯ ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ; อิทํปิสฺส โหติ จิตฺตสมฺปทาย. อยํ โข กสฺสป จิตฺตสมฺปทา ฯเปฯ ญาณทสฺสนาย จิตฺตํ อภินีหรติ อภินินฺนาเมติ; อิทํปิสฺส โหติ ปญฺญาสมฺปทาย. ฯเปฯ นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาติ. อิทํปิสฺส โหติ. ปญฺญาสมฺปทา.

อยํ โข กัส์สป ญาณสัม์ปทา. อิมาย จ กัส์สป สีลสัม์ปทาย จิต์ตสัม์ปทาย ปัญ์ญาสัม์ปทาย อัญ์ญา สีลสัม์ปทา จิต์ตสัม์ปทา ปัญ์ญาสัม์ปทา อุต์ตริตรา วา ปณีตตรา วา นัต์ถิ.

สัน์ติ กัส์สป เอเก สมณพ์ราห์มณา สีลวาทา, เต อเนกปริยาเยน สีลวัณ์ณํ ภาสัน์ติ. ยาวตา กัส์สป อริยํ ปรมํ สีลํ, นาหํ ตัต์ถ อัต์ตโน สมสมํ สมนุปัส์สามิ กุโต ภิย์โย, อถ โข อหเมว ตัต์ถ ภิย์โย ยทิทํ อธิสีลํ. สัน์ติ กัส์สป เอเก สมณพ์ราห์มณา ตโปชิคุจ์ฉวาทา, เต อเนกปริยาเยน ตโปชิคุจ์ฉาย วัณ์ณํ ภาสัน์ติ. ยาวตา กัส์สป อริยา ปรมา ตโปชิคุจ์ฉา, นาหํ ตัต์ถ อัต์ตโน สมสมํ สมนุปัส์สามิ กุโต ภิย์โย, อถ โข อหเมว ตัต์ถ ภิย์โย ยทิทํ อธิเชคุจ์ฉํ. สัน์ติ กัส์สป เอเก สมณพ์ราห์มณา ปัญ์ญาวาทา, เต อเนกปริยาเยน ปัญ์ญาย วัณ์ณํ ภาสัน์ติ. ยาวตา กัส์สป อริยา ปรมา ปัญ์ญา, นาหํ ตัต์ถ อัต์ตโน สมสมํ สมนุปัส์สามิ กุโต ภิย์โย, อถ โข อหเมว ตัต์ถ ภิย์โย ยทิทํ อธิปัญ์ญํ. สัน์ติ กัส์สป เอเก สมณพ์ราห์มณา วิมุต์ติวาทา, เต อเนกปริยาเยน วิมุต์ติยา วัณ์ณํ ภาสัน์ติ. ยาวตา กัส์สป อริยา ปรมา วิมุต์ติ, นาหํ ตัต์ถ อัต์ตโน สมสมํ สมนุปัส์สามิ กุโต ภิย์โย, อถ โข อหเมว ตัต์ถ ภิย์โย, ยทิทํ อธิวิมุต์ติ.

ฐานํ โข ปเนตํ กัส์สป วิช์ชติ, ยํ อัญ์ญติต์ถิยา ปริพ์พาชกา เอวํ วเทย์ยุํ "สีหนาทํ โข สมโณ โคตโม นทติ, ตัญ์จ โข

สุญฺญาคาเร นทติ, โน จ ปริสาสูติ. เต "มา เหวนฺติสฺสุ วจนียา. "สีหนาทญฺจ สมโณ โคตโม นทติ, ปริสาสุ จ นทติ, โน จ สุญฺญาคาเร นทตีติ เอวมสฺสุ ภสฺสป วจนียา. ฐานํ โข ปเนตํ กสฺสป วิชฺชติ, ยํ อญฺญติตฺถิยา ปริพฺพาชกา เอวํ วเทยฺยุํ "สีหนาทํ สมโณ โคตโม นทติ, ปริสาสุ จ นทติ, โน จ โข วิสารโท นทตีติ. เต "มา เหวนฺติสฺสุ วจนียา. "สีหนาทญฺจ สมโณ โคตโม นทติ, ปริสาสุ จ นทติ, วิสารโท จ นทตีติ เอวมสฺสุ กสฺสป วจนียา. ฐานํ โข ปเนตํ กสฺสป วิชฺชติ, ยํ อญฺญติตฺถิยา ปริพฺพาชกา เอวํ วเทยฺยุํ "สีหนาทญฺจ สมโณ โคตโม นทติ, ปริสาสุ จ นทติ, วิสารโท จ นทติ; โน จ โข นํ ปญฺหํ ปุจฺฉนฺติ, ปญฺหญฺจ นํ ปุจฺฉนฺติ; โน จ โข เนสํ ปญฺหํ ปุฏฺโฐ พฺยากโรติ, ปญฺหญฺจ เนสํ ปุฏฺโฐ พฺยากโรติ; โน จ ปญฺหสฺส เวยฺยากรเณน จิตฺตํ อาราเธติ, ปญฺหสฺส จ เวยฺยากรเณน จิตฺตํ อาราเธติ; โน จ โข โสตพฺพํ มญฺญนฺติ, โสตพฺพญฺจสฺส มญฺญนฺติ; โน จ โข สุตฺวา ปสีทนฺติ, สุตฺวา จสฺส ปสีทนฺติ; โน จ โข ปสนฺนา ปสนฺนาการํ กโรนฺติ, ปสนฺนา จ ปสนฺนาการํ กโรนฺติ; โน จ โข ตถตฺตาย ปฏิปชฺชนฺติ, ตถตฺตาย จ ปฏิปชฺชนฺติ, โน จ โข ปฏิปนฺนา อาราเธนฺตีติ. เต "มา เหวนฺติสฺสุ วจนียา. "สีหนาทญฺจ สมโณ โคตโม นทติ, ปริสาสุ จ นทติ, วิสารโท จ นทติ, ปญฺหญฺจ นํ

ปุจฉันติ, ปัญหัญจ เนสํ ปุฏโฐ พยากโรติ, ปัญหัสส จ เวยยากรเณน จิตตํ อาราเธติ; โสตัพพัญจัสส มัญญันติ, สุตวา จัสส ปสีทันติ, ปสันนา จ ปสันนาการํ กโรนติ, ตถัตตาย ปฏิปัชชันติ, ปฏิปันนา จ อาราเธนตีติ เอวมัสสุ กัสสป วจนียา. เอกมิทาหํ กัสสป สมยํ ราชคเห วิหรามิ คิชฌกูเฏ ปัพพเต. ตัตร มํ อัญญตโร เต สพรหมจารี นิโครโธ นาม ปริพพาชโก อธิเชคุจเฉ ปัญหํ ปุจฉิ, ตัสสาหํ อธิเชคุจเฉ ปัญหํ ปุฏโฐ พยากาสึ, พยากเต จ ปน เม อัตตมโน อโหสิ ปรํ วิย มัตตายาติ.

โก หิ ภันเต ภควโต ธัมมํ สุตวาน อัตตมโน อัสส ปรํ วิย มัตตาย. อหัมปิ ภันเต ภควโต ธัมมํ สุตวา อัตตมโน ปรํ วิย มัตตาย. อภิกกันตํ ภันเต, อภิกกันตํ ภันเต, เสยยถาปิ ภันเต นิกกุชชิตํ วา อุกกุชเชยย, ปฏิจฉันนํ วา วิวเรยย, มูฬหัสส วา มัคคํ อาจิกเขยย, อันธกาเร วา เตลปัชโชตํ ธาเรยย "จักขุมันโต รูปานิ ทักขันตีติ. เอวเมว ภควตา อเนกปริยาเยน ธัมโม ปกาสิโต. เอสาหํ ภันเต ภควันตํ สรณํ คัจฉามิ ธัมมัญจ ภิกขุสังฆัญจ. ลเภยยาหํ ภันเต ภควโต สันติเก ปัพพัชชํ, ลเภยยํ อุปสัมปทันติ.

โย โข กัสสป อัญญติตถิยปุพโพ อิมัสมึ ธัมมวินเย อากังขติ ปัพพัชชํ, อากังขติ อุปสัมปทํ; โส จัตตาโร มาเส ปริวสติ.

จตุนฺนํ มาสานํ อจฺจเยน อารทฺธจิตฺตา ภิกฺขู ปพฺพาเชนฺติ อุปสมฺปาเทนฺติ ภิกฺขุภาวาย. อปิ จ เมตฺถ ปุคฺคลเวมตฺตตา วิทิตาติ. สเจ ภนฺเต อญฺญติตฺถิยปุพฺพา อิมสฺมึ ธมฺมวินเย อากงฺขนฺติ ปพฺพชฺชํ, อากงฺขนฺติ อุปสมฺปทํ, จตฺตาโร มาเส ปริวสนฺติ; จตุนฺนํ มาสานํ อจฺจเยน อารทฺธจิตฺตา ภิกฺขู ปพฺพาเชนฺติ อุปสมฺปาเทนฺติ ภิกฺขุภาวาย. อหํ จตฺตาริ วสฺสานิ ปริวสิสฺสามิ, จตุนฺนํ วสฺสานํ อจฺจเยน อารทฺธจิตฺตา ภิกฺขู ปพฺพาเชนฺติ อุปสมฺปาเทนฺติ ภิกฺขุภาวายาติ. อลตฺถ โข อเจโล กสฺสโป ภควโต สนฺติเก ปพฺพชฺชํ, อลตฺถ อุปสมฺปทํ. อจิรูปสมฺปนฺโน โข ปนายสฺมา กสฺสโป เอโก วูปกฏฺโฐ อปฺปมตฺโต อาตาปี ปหิตตฺโต วิหรนฺโต นจิรสฺเสว ยสฺสตฺถาย กุลปุตฺตา สมฺม เทว อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชนฺติ, ตทนุตฺตรํ พฺรหฺมจริยปริโยสานํ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ, "ขีณา ชาติ, วุสิตํ พฺรหฺมจริยํ, กตํ กรณียํ, นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ อพฺภญฺญาสิ. อญฺญตโร โข ปนายสฺมา กสฺสโป อรหตํ อโหสีติ.

มหาสีหนาทสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ อฏฺฐมํ.

———

สีลขันธวคฺเค โปฏฺฐปาทสุตฺตํ.

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺสาราเม. เตน โข ปน สมเยน โปฏฺฐปาโท ปริพฺพาชโก สมยปฺปวาทเก ตินฺทุกาจิเร เอกสาลเก มลฺลิการาเม ปฏิวสติ มหติยา ปริพฺพาชกปริสาย สทฺธึ ตึสมตฺเตหิ ปริพฺพาชกสเตหิ. อถ โข ภควา ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถึ ปิณฺฑาย ปาวิสิ. อถ โข ภควโต เอตทโหสิ "อติปฺปโค โข ตาว สาวตฺถิยํ ปิณฺฑาย จริตุํ, ยนฺนูนาหํ เยน สมยปฺปวาทโก ตินฺทุกาจิโร เอกสาลโก มลฺลิการาโม, เยน โปฏฺฐปาโท ปริพฺพาชโก เตนุปสงฺกเมยฺยนฺ"ติ. อถ โข ภควา เยน สมยปฺปวาทโก ตินฺทุกาจิโร เอกสาลโก มลฺลิการาโม เตนุปสงฺกมิ.

เตน โข ปน สมเยน โปฏฺฐปาโท ปริพฺพาชโก มหติยา ปริพฺพาชกปริสาย สทฺธึ นินฺนาทินิยา อุนฺนาทินิยา อุจฺจาสทฺทมหาสทฺทาย อเนกวิหิตํ ติรจฺฉานกถํ กเถนฺติยา. เสยฺยถีทํ? ราชกถํ โจรกถํ มหามตฺตกถํ เสนากถํ ภยกถํ ยุทฺธกถํ อนฺนกถํ ปานกถํ วตฺถกถํ สยนกถํ มาลากถํ คนฺธกถํ ญาติกถํ ยานกถํ คามกถํ นิคมกถํ นครกถํ ชนปทกถํ อิตฺถิกถํ ปุริสกถํ สุรากถํ วิสิขากถํ กุมฺภฏฺฐานกถํ ปุพฺพเปตกถํ นานตฺตกถํ โลกกฺขายิกํ สมุทฺทกฺขายิกํ

อิติภวาภวกถํ อิติ วา. อทฺทสา โข โปฏฺฐปาโท ปริพฺพาชโก ภควนฺตํ ทูรโตว อาคจฺฉนฺตํ; ทิสฺวาน สกปริสํ สณฺฐเปสิ " อปฺปสทฺทา โภนฺโต โหนฺตุ, มา โภนฺโต สทฺทมกตฺถ, อยํ สมโณ โคตโม อาคจฺฉติ, อปฺปสทฺทกาโม โข ปนายสฺมา โส อปฺปสทฺทสฺส วณฺณวาที, อปฺเปว นาม อปฺปสทฺทํ ปริสํ วิทิตฺวา อุปสงฺกมิตพฺพํ มญฺเญยฺยาติ. เอวํ วุตฺเต เต ปริพฺพาชกา ตุณฺหี อเหสุํ.

อถ โข ภควา เยน โปฏฺฐปาโท ปริพฺพาชโก เตนุปสงฺกมิ. อถ โข โปฏฺฐปาโท ปริพฺพาชโก ภควนฺตํ เอตทโวจ " เอตุ โข ภนฺเต ภควา, สฺวาคตํ ภนฺเต ภควโต, จิรสฺสํ โข ภนฺเต ภควา อิมํ ปริยายมกาสิ ยทิทํ อิธาคมนาย, นิสีทตุ ภนฺเต ภควา, อิทมาสนํ ปญฺญตฺตนฺติ. นิสีทิ ภควา ปญฺญตฺเต อาสเน. โปฏฺฐปาโทปิ โข ปริพฺพาชโก อญฺญตรํ นีจํ อาสนํ คเหตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ. เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข โปฏฺฐปาทํ ปริพฺพาชกํ ภควา เอตทโวจ " กายนุตฺถ โปฏฺฐปาท เอตรหิ กถาย สนฺนิสินฺนา, กา จ ปน โว อนฺตรากถา วิปฺปกตาติ.

เอวํ วุตฺเต โปฏฺฐปาโท ปริพฺพาชโก ภควนฺตํ เอตทโวจ " ติฏฺฐเตสา ภนฺเต กถา, ยาย มยํ เอตรหิ กถาย สนฺนิสินฺนา, เนสา ภนฺเต กถา ภควโต ทุลฺลภา ภวิสฺสติ ปจฺฉาปิ สวนาย, ปุริมานิ ภนฺเต ทิวสานิ ปุริมตรานิ นานาติตฺถิยานํ สมณพฺราหฺมณานํ โกตุหลสาลาย สนฺนิสินฺนานํ สนฺนิปติตานํ อภิสญฺญานิโรเธ กถา

อุทปาทิ "กถํ นุ โข โภ อภิสญฺญานิโรโธ โหตี"ติ; ตเตฺรกจฺเจ เอวมาหํสุ "อเหตุ อปฺปจฺจยา ปุริสสฺส สญฺญา อุปฺปชฺชนฺติปิ นิรุชฺฌนฺติปิ, ยสฺมึ สมเย อุปฺปชฺชติ, สญฺญี ตสฺมึ สมเย โหติ; ยสฺมึ สมเย นิรุชฺฌติ, อสญฺญี ตสฺมึ สมเย โหตี"ติ: อิตฺเถเก อภิสญฺญานิโรธํ ปญฺญเปนฺติ, ตมญฺโญ เอวมาห "น โข ปเนตํ โภ เอวํ ภวิสฺสติ, สญฺญา หิ โภ ปุริสสฺส อตฺตา, โส จ โข อุเปติปิ อเปติปิ, ยสฺมึ สมเย อุเปติ, สญฺญี ตสฺมึ สมเย โหติ; ยสฺมึ สมเย อเปติ, อสญฺญี ตสฺมึ สมเย โหตี"ติ: อิตฺเถเก อภิสญฺญานิโรธํ ปญฺญเปนฺติ, ตมญฺโญ เอวมาห "น โข ปเนตํ โภ เอวํ ภวิสฺสติ, สนฺติ หิ โภ สมณพฺราหฺมณา มหิทฺธิกา มหานุภาวา, เต อิมสฺส ปุริสสฺส สญฺญํ อุปกฑฺฒนฺติปิ อปกฑฺฒนฺติปิ, ยสฺมึ สมเย อุปกฑฺฒนฺติ, สญฺญี ตสฺมึ สมเย โหติ; ยสฺมึ สมเย อปกฑฺฒนฺติ, อสญฺญี ตสฺมึ สมเย โหตี"ติ: อิตฺเถเก อภิสญฺญานิโรธํ ปญฺญเปนฺติ, ตมญฺโญ เอวมาห "น โข ปเนตํ โภ เอวํ ภวิสฺสติ, สนฺติ หิ โภ เทวา มหิทฺธิกา มหานุภาวา, เต อิมสฺส ปุริสสฺส สญฺญํ อุปกฺกฑฺฒนฺติปิ อปกฺกฑฺฒนฺติปิ, ยสฺมึ สมเย อุปกฺกฑฺฒนฺติ, สญฺญี ตสฺมึ สมเย โหติ; ยสฺมึ สมเย อปกฺกฑฺฒนฺติ, อสญฺญี ตสฺมึ สมเย โหตี"ติ: อิตฺเถเก

อภิสญฺญานิโรธํ ปญฺญเปนฺติ. ตสฺส มยฺหํ ภนฺเต ภควนฺตํ เยว อารพฺภ สติ อุทปาทิ "อโห นูน ภควา, อโห นูน สุคโต, โย อิเมสํ ธมฺมานํ สุกุสโลติ: ภควา ภนฺเต กุสโล, ภควา ปกตญฺญู อภิสญฺญานิโรธสฺส, กถนฺนุ โข ภนฺเต อภิสญฺญานิโรโธ โหตีติ.

"ตตฺร โปฏฺฐปาท เย เต สมณพฺราหฺมณา เอวมาหํสุ "อเหตู อปฺปจฺจยา ปุริสสฺส สญฺญา อุปฺปชฺชนฺติปิ นิรุชฺฌนฺติปิ, อาทิโตว เนสํ อปรทฺธํ. ตํ กิสฺส เหตุ? สเหตู หิ โปฏฺฐปาท สปฺปจฺจยา ปุริสสฺส สญฺญา อุปฺปชฺชนฺติปิ นิรุชฺฌนฺติปิ, สิกฺขา เอกา สญฺญา อุปฺปชฺชนฺติ, สิกฺขา เอกา สญฺญา นิรุชฺฌนฺติ, กา จ สิกฺขาติ ภควา อโวจ. "อิธ โปฏฺฐปาท ตถาคโต โลเก อุปฺปชฺชติ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ฯเปฯ (ยถา สามญฺญผเล เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ). เอวํ โข โปฏฺฐปาท ภิกฺขุ สีลสมฺปนฺโน โหติ. ฯเปฯ ตสฺสิเม ปญฺจ นีวรเณ ปหีเน อตฺตนิ สมนุปสฺสโต ปาโมชฺชํ ชายติ, ปมุทิตสฺส ปีติ ชายติ, ปีติมนสฺส กาโย ปสฺสมฺภติ, ปสฺสทฺธกาโย สุขํ เวทยติ, สุขิโน จิตฺตํ สมาธิยติ. โส วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ สวิตกฺกํ สวิจารํ วิเวกชํ ปีติสุขํ ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ: ตสฺส ยา ปุริมา กามสญฺญา, สา นิรุชฺฌติ; วิเวกชปีติสุขสุขุมสจฺจสญฺญา ตสฺมึ สมเย โหติ, วิเวกชปีติสุขสุขุมสจฺจสญฺญี เยว ตสฺมึ โหติ: เอวมฺปิ สิกฺขา

เอกา สัญ์ญา อุป์ปัช์ชติ, สิก์ขา เอกา สัญ์ญา นิรุช์ฌติ: อยํปิ สิก์ขาติ ภควา อโวจ.

"ปุน จปรํ โปฏ์ฐปาท ภิก์ขุ วิตัก์กวิจารานํ วูปสมา อัช์ฌัต์ตํ สัม์ปสาทนํ เจตโส เอโกทิภาวํ อวิตัก์กํ อวิจารํ สมาธิชํ ปีติสุขํ ทุติยํ ฌานํ อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ: ตัส์ส ยา ปุริมา วิเวกชปีติสุขสุขุมสัจ์จสัญ์ญา, สา นิรุช์ฌติ; สมาธิชปีติสุขสุขุม-สัจ์จสัญ์ญา ตัส์มึ สมเย โหติ, สมาธิชปีติสุขสุขุมสัจ์จสัญ์ญี เยว ตัส์มึ สมเย โหติ: เอวํปิ สิก์ขา เอกา สัญ์ญา อุป์ปัช์ชติ, สิก์ขา เอกา สัญ์ญา นิรุช์ฌติ: อยํปิ สิก์ขาติ ภควา อโวจ.

"ปุน จปรํ โปฏ์ฐปาท ภิก์ขุ ปีติยา จ วิราคา อุเปก์ขโก จ วิหรติ สโต จ สัม์ปชาโน, สุขัญ์จ กาเยน ปฏิสํเวเทติ, ยํ ตํ อริยา อาจิก์ขัน์ติ "อุเปก์ขโก สติมา สุขวิหารีติ, ตติยํ ฌานํ อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ: ตัส์ส ยา ปุริมา สมาธิชปีติสุขสุขุมสัจ์จสัญ์ญา, สา นิรุช์ฌติ; อุเปก์ขาสุขสุขุมสัจ์จสัญ์ญา ตัส์มึ สมเย โหติ, อุเปก์ขาสุขสุขุมสัจ์จสัญ์ญี เยว ตัส์มึ สมเย โหติ: เอวํปิ สิก์ขา เอกา สัญ์ญา อุป์ปัช์ชติ, สิก์ขา เอกา สัญ์ญา นิรุช์ฌติ: อยํปิ สิก์ขาติ ภควา อโวจ.

"ปุน จปรํ โปฏ์ฐปาท ภิก์ขุ สุขัส์ส จ ปหานา ทุก์ขัส์ส จ ปหานา ปุพ์เพว โสมนัส์สโทมนัส์สานํ อัต์ถังคมา อทุก์ขมสุขํ

อุเปกฺขาสติปาริสุทฺธึ จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ: ตสฺส ยา ปุริมา อุเปกฺขาสุขสุขุมสจฺจสญฺญา, สา นิรุชฺฌติ: อทุกฺขมสุขสุขุมสจฺจสญฺญา ตสฺมึ สมเย โหติ, อทุกฺขมสุขสุขุม-สจฺจสญฺญี เยว ตสฺมึ สมเย โหติ: เอวมฺปิ สิกฺขา เอกา สญฺญา อุปฺปชฺชติ, สิกฺขา เอกา สญฺญา นิรุชฺฌติ: อยมฺปิ สิกฺขาติ ภควา อโวจ.

"ปุน จปรํ โปฏฺฐปาท ภิกฺขุ สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา "อนนฺโต อากาโสติ อากาสานญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ: ตสฺส ยา ปุริมา รูปสญฺญา, สา นิรุชฺฌติ; อากาสานญฺจายตนสุขุมสจฺจสญฺญา ตสฺมึ สมเย โหติ, อากาสานญฺจายตนสุขุมสจฺจสญฺญี เยว ตสฺมึ สมเย โหติ; เอวมฺปิ สิกฺขา เอกา สญฺญา อุปฺปชฺชติ, สิกฺขา เอกา สญฺญา นิรุชฺฌติ; อยมฺปิ สิกฺขาติ ภควา อโวจ.

"ปุน จปรํ โปฏฺฐปาท ภิกฺขุ สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม "อนนฺตํ วิญฺญาณนฺติ วิญฺญาณญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ: ตสฺส ยา ปุริมา อากาสานญฺจายตนสุขุมสจฺจสญฺญา, สา นิรุชฺฌติ; วิญฺญาณญฺจายตนสุขุมสจฺจสญฺญา ตสฺมึ สมเย โหติ, วิญฺญาณญฺจายตนสุขุมสจฺจสญฺญี เยว ตสฺมึ สมเย โหติ: เอวมฺปิ สิกฺขา เอกา สญฺญา อุปฺปชฺชติ, สิกฺขา เอกา สญฺญา นิรุชฺฌติ: อยมฺปิ สิกฺขาติ ภควา อโวจ.

"ปุน จปรํ โปฏฺฐปาท ภิกฺขุ สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม "นตฺถิ กิญฺจีติ อากิญฺจญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ; ตสฺส ยา ปุริมา วิญฺญาณญฺจายตนสุขุมสจฺจสญฺญา, สา นิรุชฺฌติ; อากิญฺจญฺญายตนสุขุมสจฺจสญฺญา ตสฺมึ สมเย โหติ, อากิญฺจญฺญายตน-สุขุมสจฺจสญฺญี เยว ตสฺมึ สมเย โหติ; เอวมฺปิ สิกฺขา เอกา สญฺญา อุปฺปชฺชติ, สิกฺขา เอกา สญฺญา นิรุชฺฌติ: อยมฺปิ สิกฺขาติ ภควา อโวจ.

ยโต โข โปฏฺฐปาท ภิกฺขุ อิธ สกสญฺญี โหติ, โส ตโต อมุตฺร ตโต อมุตฺร อนุปุพฺเพน สญฺญคฺคํ ผุสติ; ตสฺส สญฺญคฺเค ฐิตสฺส เอวํ โหติ "เจตยมานสฺส เม ปาปิโย, อเจตยมานสฺส เม เสยฺโย, อหญฺเจว โข ปน เจเตยฺยํ อภิสงฺขเรยฺยํ, อิมา จ เม สญฺญา นิรุชฺเฌยฺยุํ, อญฺญา จ โอฬาริกา สญฺญา อุปฺปชฺเชยฺยุํ; ยนฺนูนาหํ น เจว เจเตยฺยํ น จ อภิสงฺขเรยฺยนฺติ. โส น เจว เจเตติ น จ อภิสงฺขโรติ; ตสฺส อเจตยโต อนภิสงฺขรโต ตา เจว สญฺญา นิรุชฺฌนฺติ, อญฺญา จ โอฬาริกา สญฺญา น อุปฺปชฺชนฺติ; โส นิโรธํ ผุสติ. เอวํ โข โปฏฺฐปาท อนุปุพฺพาภิสญฺญา-นิโรธสมฺปชานสมาปตฺติ โหติ. ตํ กึ มญฺญสิ โปฏฺฐปาท? อปิ นุ โข เต อิโต ปุพฺเพ เอวรูปา อนุปุพฺพาภิสญฺญา-นิโรธสมฺปชานสมาปตฺติ สุตปุพฺพาติ. โน เหตํ ภนฺเต. เอวํ โข อหํ ภนฺเต ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ¹ อาชานามีติ. ยโต โข

¹ สี. ภควโต ภาสิตํ.

โปฏฺฐปาท ภิกฺขุ สกสญฺญี โหติ, โส ตโต อมุตฺร ตโต อมุตฺร อนุปุพฺเพน สญฺญคฺคํ ผุสติ; ตสฺส สญฺญคฺเค ฐิตสฺส เอวํ โหติ "เจตยมานสฺส เม ปาปิโย, อเจตยมานสฺส เม เสยฺโย, อหญฺเจว โข ปน เจเตยฺยํ อภิสงฺขเรยฺยํ, อิมา จ เม สญฺญา นิรุชฺเฌยฺยุํ, อญฺญา จ โอฬาริกา สญฺญา อุปฺปชฺเชยฺยุํ; ยนฺนูนาหํ น เจว เจเตยฺยํ น จ อภิสงฺขเรยฺยนฺติ. โส น เจว เจเตติ น จ อภิสงฺขโรติ; ตสฺส อเจตยโต อนภิสงฺขโรโต ตา เจว สญฺญา นิรุชฺฌนฺติ, อญฺญา จ โอฬาริกา สญฺญา น อุปฺปชฺชนฺติ; โส นิโรธํ ผุสติ. เอวํ โข โปฏฺฐปาท อนุปุพฺพาภิสญฺญานิโรธสมฺปชานสมาปตฺติ โหตีติ.

เอวํ โปฏฺฐปาทาติ. เอกญฺเญว นุ โข ภนฺเต ภควา สญฺญคฺคํ ปญฺญเปติ? อุทาหุ ปุถูปิ สญฺญคฺเค ปญฺญเปตีติ. เอกมฺปิ โข โปฏฺฐปาท อหํ สญฺญคฺคํ ปญฺญเปมิ. ปุถูปิ สญฺญคฺเค ปญฺญเปมีติ. ยถากถํ ปน ภนฺเต ภควา เอกมฺปิ สญฺญคฺคํ ปญฺญเปติ? ปุถูปิ สญฺญคฺเค ปญฺญเปตีติ. ยถา ยถา โข โปฏฺฐปาท นิโรธํ ผุสติ, ตถา ตถา อหํ สญฺญคฺคํ ปญฺญเปมิ. เอวํ โข อหํ โปฏฺฐปาท เอกมฺปิ สญฺญคฺคํ ปญฺญเปมิ, ปุถูปิ สญฺญคฺเค ปญฺญเปมีติ.

สญฺญา นุ โข ภนฺเต ปฐมํ อุปฺปชฺชติ, ปจฺฉา ญาณํ? อุทาหุ ญาณํ ปฐมํ อุปฺปชฺชติ, ปจฺฉา สญฺญา? อุทาหุ สญฺญา จ ญาณํ จ อปุพฺพํ อจริมํ อุปฺปชฺชนฺตีติ. สญฺญา โข โปฏฺฐปาท ปฐมํ

อุปฺปชฺชติ, ปจฺฉา ญาณํ; สญฺญุปฺปาทา จ ปน ญาณุปฺปาโท โหติ: โส เอวํ ปชานาติ "อิทปฺปจฺจยา กิร เม ญาณํ อุทปาทีติ. อิมินา จ โข เอตํ โปฏฺฐปาท ปริยาเยน เวทิตพฺพํ "ยถา สญฺญา ปฐมํ อุปฺปชฺชติ, ปจฺฉา ญาณํ: สญฺญุปฺปาทา จ ปน ญาณุปฺปาโท โหตีติ.

สญฺญา นุ โข ภนฺเต ปุริสสฺส อตฺตา? อุทาหุ อญฺญา สญฺญา อญฺโญ อตฺตาติ. กึ ปน ตฺวํ โปฏฺฐปาท อตฺตานํ ปจฺเจสีติ. โอฬาริกํ โข อหํ ภนฺเต อตฺตานํ ปจฺเจมิ รูปึ จาตุมฺมหาภูติกํ กวฬีการภกฺขนฺติ. โอฬาริโก จ หิ เต โปฏฺฐปาท อตฺตา อภวิสฺส รูปี จาตุมฺมหาภูติโก กวฬีการภกฺโข. เอวํ สนฺตํ โข เต โปฏฺฐปาท อญฺญา จ สญฺญา อภวิสฺส, อญฺโญ อตฺตา. ตทิมินาเปตํ โปฏฺฐปาท ปริยาเยน เวทิตพฺพํ "ยถา จ อญฺญา สญฺญา ภวิสฺสติ, อญฺโญ อตฺตา. ติฏฺฐเตว อยํ โปฏฺฐปาท โอฬาริโก อตฺตา รูปี จาตุมฺมหาภูติโก กวฬีการภกฺโข, อถ อิมสฺส ปุริสสฺส อญฺญาว สญฺญา อุปฺปชฺชติ, อญฺญาว สญฺญา นิรุชฺฌติ. อิมินา โข เอตํ โปฏฺฐปาท ปริยาเยน เวทิตพฺพํ "ยถา อญฺญาว สญฺญา ภวิสฺสติ, อญฺโญ อตฺตาติ.

มโนมยํ โข อหํ ภนฺเต อตฺตานํ ปจฺเจมิ สพฺพงฺคปจฺจงฺคึ อหีนินฺทฺริยนฺติ. มโนมโย จ หิ เต โปฏฺฐปาท อตฺตา อภวิสฺส สพฺพงฺคปจฺจงฺคี อหีนินฺทฺริโย. เอวํ สนฺตมฺปิ โข เต โปฏฺฐปาท อญฺญา จ สญฺญา ภวิสฺสติ, อญฺโญ

อตฺตา. ตทิมินาเปตํ โปฏฺฐปาท ปริยาเยน เวทิตพฺพํ "ยถา อญฺญาว สญฺญา ภวิสฺสติ, อญฺโญ อตฺตา. ติฏฺฐเตว สายํ จ โปฏฺฐปาท มโนมโย อตฺตา สพฺพงฺคปจฺจงฺคี อหีนินฺทฺริโย. อถ โข อิมสฺส ปุริสสฺส อญฺญาว สญฺญา อุปฺปชฺชติ, อญฺญา สญฺญา นิรุชฺฌติ. อิมินาปิ โข เอตํ โปฏฺฐปาท ปริยาเยน เวทิตพฺพํ "ยถา อญฺญา จ สญฺญา ภวิสฺสติ, อญฺโญ อตฺตาติ.

อรูปึ โข อหํ ภนฺเต อตฺตานํ ปจฺเจมิ สญฺญามยนฺติ. อรูปี จ หิ เต โปฏฺฐปาท อตฺตา ภวิสฺสติ สญฺญามโย. เอวํ สนฺตํปิ โข เต โปฏฺฐปาท อญฺญาว สญฺญา ภวิสฺสติ, อญฺโญ อตฺตา. ตทิมินาเปตํ โปฏฺฐปาท ปริยาเยน เวทิตพฺพํ "ยถา อญฺญาว สญฺญา ภวิสฺสติ อญฺโญ อตฺตา. ติฏฺฐเตว สายํ โปฏฺฐปาท อรูปี อตฺตา สญฺญามโย, อถ อิมสฺส ปุริสสฺส อญฺญาว สญฺญา อุปฺปชฺชติ, อญฺญาว สญฺญา นิรุชฺฌติ. อิมินาปิ โข เอตํ โปฏฺฐปาท ปริยาเยน เวทิตพฺพํ "ยถา อญฺญาว สญฺญา ภวิสฺสติ, อญฺโญ อตฺตาติ.

สกฺกา จ ปเนตํ ภนฺเต มยา ญาตุํ "สญฺญา ปุริสสฺส อตฺตาติ "อญฺญา จ สญฺญา, อญฺโญ จ อตฺตาติ วาติ. ทุชฺชานํ วา? "อญฺญา จ สญฺญา, อญฺโญ จ อตฺตาติ วาติ. ทุชฺชานํ โข เอตํ โปฏฺฐปาท ตยา อญฺญทิฏฺฐิเกน อญฺญขนฺติเกน อญฺญรุจิเกน อญฺญตฺถ อาโยเคน อญฺญตฺถาจริยเกน "สญฺญา ปุริสสฺส อตฺตาติ วา, "อญฺญา จ สญฺญา อญฺโญ จ อตฺตาติ วาติ.

สเจ ตํ ภันเต มยา ทุฐฐานํ อัญญทิฏฐิเกน อัญญขันติเกน อัญญรุจิเกน อัญญัตถ อาโยเคน อัญญัตถาจริยเกน "สัญญา ปุริสัสส อัตตาติ วา, "อัญญา จ สัญญา อัญโญ จ อัตตาติ วา. กึ ปน ภันเต "สัสสโต โลโก, อิทเมว สัจจํ, โมฆมัญญันติ. เอตํปิ โข โปฏ์ฐปาท มยา อพ์ยากตํ "สัสสโต โลโก, อิทเมว สัจจํ, โมฆมัญญันติ. กึ ปน ภันเต "อสัสสโต โลโก, อิทเมว สัจจํ, โมฆมัญญันติ. เอตํปิ โข โปฏ์ฐปาท มยา อพ์ยากตํ "อสัสสโต โลโก, อิทเมว สัจจํ, โมฆมัญญันติ. กึ ปน ภันเต "อันตวา โลโก, ฯ เป ฯ อนันตวา โลโก. ตํ ชีวํ ตํ สรีรํ. อัญญํ ชีวํ อัญญํ สรีรํ. โหติ ตถาคโต ปรัมมรณา. น โหติ ตถาคโต ปรัมมรณา. โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต ปรัมมรณา. "เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรัมมรณา, อิทเมว สัจจํ, โมฆมัญญันติ. เอตํปิ โข โปฏ์ฐปาท มยา อพ์ยากตํ "เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรัมมรณา, อิทเมว สัจจํ, โมฆมัญญันติ. กัส์มา ปเนตํ ภันเต ภควตา อพ์ยากตันติ. น เหตํ โปฏ์ฐปาท อัตถสัญหิตํ น ธัมมสัญหิตํ น อาทิพ์รหัมจริยกํ, น นิพ์พิทาย น วิราคาย น นิโรธาย น อุปสมาย น อภิญญาย น สัมโพธาย น นิพ์พานาย สํวัตตติ, ตัส์มาตํ มยา อพ์ยากตันติ.

กึ ปน ภันเต ภควตา พ์ยากตันติ. "อิทํ ทุกขันติ โข

โปฏ์ฐปาท มยา พ์ยากตํ. "อยํ ทุก์ขสมุทโยติ โข โปฏ์ฐปาท มยา พ์ยากตํ. "อยํ ทุก์ขนิโรโธติ โข โปฏ์ฐปาท มยา พ์ยากตํ, "อยํ ทุก์ขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ โข โปฏ์ฐปาท มยา พ์ยากตัน์ติ. กัส์มา ปเนตํ ภัน์เต ภควตา พ์ยากตัน์ติ. เอตํ หิ โปฏ์ฐปาท อัต์ถสัญ์หิตํ เอตํ ธัม์มสัญ์หิตํ เอตํ อาทิพ์รห์มจริยกํ, นิพ์พิทาย วิราคาย นิโรธาย อุปสมาย อภิญ์ญาย สัม์โพธาย นิพ์พานาย สํวัต์ตติ, ตัส์มา เอตํ มยา พ์ยากตัน์ติ. "เอวเมตํ ภควา, เอวเมตํ สุคต, ยัส์สทานิ ภัน์เต ภควา กาลํ มัญ์ญตีติ. อถ โข ภควา อุฏ์ฐายาสนา ปัก์กามิ.

อถ โข เต ปริพ์พาชกา อจิรปัก์กัน์ตัส์ส ภควโต โปฏ์ฐปาทปริพ์พาชกํ สมัน์ตโต วาจาย สัน์นิปโตทเกน สัญ์ชัม์ภริมกํสุ "เอวเมว ปนายํ ภวํ โปฏ์ฐปาโท ยัญ์ญเทว สมโณ โคตโม ภาสติ, ตัน์ตเทวัส์ส อัพ์ภนุโมทติ "เอวเมตํ ภควา, เอวเมตํ สุคตาติ: น โข ปน มยํ กิญ์จิ สมณัส์ส โคตมัส์ส เอกํสิกํ ธัม์มํ เทสิตํ อาชานาม "สัส์สโต โลโกติ วา, "อสัส์สโต โลโกติ วา. ฯ เป ฯ "เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรัม์มรณาติ วาติ.

เอวํ วุต์เต โปฏ์ฐปาโท ปริพ์พาชโก เต ปริพ์พาชเก เอตทโวจ "อหํปิ โข โภ น กิญ์จิ สมณัส์ส โคตมัส์ส เอกํสิกํ ธัม์มํ เทสิตํ อาชานามิ "สัส์สโต โลโกติ วา, ฯ เป ฯ "เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรัม์มรณาติ วา. อปิ

จ สมโณ โคตโม ภูตํ ตัจ์ฉํ ตถํ ปฏิปทํ ปัญ์ญเปติ ธัม์มัฏ์ฐิตตํ ธัม์มนิยามตํ, ภูตํ โข ปน ตัจ์ฉํ ตถํ ปฏิปทํ ปัญ์ญเปน์ตัส์ส ธัม์มัฏ์ฐิตตํ ธัม์มนิยามตํ, กถํ หิ นาม มาทิโส วิญ์ญู ปุริโส สมณัส์ส โคตมัส์ส สุภาสิตํ สุภาสิตโต น อัพ์ภนุโมเทย์ยาติ.

อถ โข ท์วีหตีหัส์ส อัจ์จเยน จิต์โต จ หัต์ถิสาริปุต์โต โปฏ์ฐปาโท จ ปริพ์พาชโก เยน ภควา เตนุปสังกมิํสุ; อุปสังกมิต์วา จิต์โต หัต์ถิสาริปุต์โต ภควัน์ตํ อภิวาเทต์วา เอกมัน์ตํ นิสีทิ. โปฏ์ฐปาโท ปน ปริพ์พาชโก ภควตา สัท์ธึ สัม์โมทิ, สัม์โมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรต์วา เอกมัน์ตํ นิสีทิ. เอกมัน์ตํ นิสิน์โน โข โปฏ์ฐปาโท ปริพ์พาชโก ภควัน์ตํ เอตทโวจ "ตทา มํ ภัน์เต เต ปริพ์พาชกา อจิรปัก์กัน์ตัส์ส ภควโต สมัน์ตโต วาจาย สัน์นิโตทเกน สัญ์ชัม์ภริมกํสุ "เอวเมว ปนายํ ภวํ โปฏ์ฐปาโท ปริพ์พาชโก ยัญ์ญเทว สมโณ โคตโม ภาสติ, ตัน์ตเทวัส์ส อัพ์ภนุโมทติ "เอวเมตํ ภควา, เอวเมตํ สุคตาติ: น โข ปน มยํ กิญ์จิ สมณัส์ส โคตมัส์ส เอกํสิกํ ธัม์มํ เทสิตํ อาชานาม: สัส์สโต โลโกติ วา, "อสัส์สโต โลโกติ วา, ฯ เป ฯ "เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรัม์มรณาติ วาติ. เอวํ วุต์ตาหํ ภัน์เต เต ปริพ์พาชเก เอตทโวจํ "อหํปิ โข โภ น กิญ์จิ สมณัส์ส

โคตมสฺส เอกํสิกํ ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ "สสฺสโต โลโกติ วา, ฯเปฯ "เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรํ มรณาติ วา. อปิ จ สมโณ โคตโม ภูตํ ตจฺฉํ ตถํ ปฏิปทํ ปญฺญเปติ ธมฺมฏฺฐิตตํ ธมฺมนิยามตํ, ภูตํ โข ปน ตจฺฉํ ตถํ ปฏิปทํ ปญฺญเปนฺตสฺส ธมฺมฏฺฐิตตํ ธมฺมนิยามตํ, กถํ หิ นาม มาทิโส วิญฺญู ปุริโส สมณสฺส โคตมสฺส สุภาสิตํ สุภาสิตโต น อนุโมเทยฺยาติ.

สพฺเพหว โข เอเต โปฏฺฐปาท ปริพฺพาชกา อนฺธา อจกฺขุกา, ตฺวญฺเญว เนสํ เอโก จกฺขุมา. เอกํสิกาปิ หิ โข โปฏฺฐปาท มยา ธมฺมา เทสิตา ปญฺญตฺตา. อเนกํสิกาปิ หิ โข โปฏฺฐปาท มยา ธมฺมา เทสิตา ปญฺญตฺตา. กตเม จ โปฏฺฐปาท มยา อเนกํสิกา ธมฺมา เทสิตา ปญฺญตฺตา? "สสฺสโต โลโกติ โข โปฏฺฐปาท มยา อเนกํสิโก ธมฺโม เทสิโต ปญฺญตฺโต. ฯเปฯ "อสสฺสโต โลโกติ โข โปฏฺฐปาท มยา อเนกํสิโก ธมฺโม เทสิโต ปญฺญตฺโต. "อนฺตวา โลโกติ โข โปฏฺฐปาท มยา อเนกํสิโก ธมฺโม เทสิโต ปญฺญตฺโต. "อนนฺตวา โลโกติ โข โปฏฺฐปาท มยา อเนกํสิโก ธมฺโม เทสิโต ปญฺญตฺโต. "ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ โข โปฏฺฐปาท มยา อเนกํสิโก ธมฺโม เทสิโต ปญฺญตฺโต. "อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ โข โปฏฺฐปาท มยา อเนกํสิโก ธมฺโม เทสิโต ปญฺญตฺโต. "โหติ ตถาคโต ปรํ มรณาติ โข โปฏฺฐปาท มยา ฯเปฯ "น โหติ ตถาคโต

ปรํ มรณาติ โข โปฏ์ฐปาท มยา ฯเปฯ "โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต ปรํ มรณาติ โข โปฏ์ฐปาท มยา ฯเปฯ "เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรํ มรณาติ โข โปฏ์ฐปาท มยา อเนกํสิโก ธัม์โม เทสิโต ปัญ์ญัต์โต. กัส์มา เจเต โปฏ์ฐปาท มยา อเนกํสิกา ธัม์มา เทสิตา ปัญ์ญัต์ตา? น เหเต โปฏ์ฐปาท อัต์ถสัญ์หิตา น ธัม์มสัญ์หิตา น อาทิพ์รห์มจริยกา, น นิพ์พิทาย น วิราคาย น นิโรธาย น อุปสมาย น อภิญ์ญาย น สัม์โพธาย น นิพ์พานาย สํวัต์ตัน์ติ, ตัส์มาเต มยา อเนกํสิกา ธัม์มา เทสิตา ปัญ์ญัต์ตา.

กตเม จเต โปฏ์ฐปาท มยา เอกํสิกา ธัม์มา เทสิตา ปัญ์ญัต์ตา? "อิทํ ทุก์ขัน์ติ โข โปฏ์ฐปาท มยา เอกํสิโก ธัม์โม เทสิโต ปัญ์ญัต์โต. "อยํ ทุก์ขสมุทโยติ โข โปฏ์ฐปาท มยา เอกํสิโก ธัม์โม เทสิโต ปัญ์ญัต์โต. "อยํ ทุก์ขนิโรโธติ โข โปฏ์ฐปาท มยา เอกํสิโก ธัม์โม เทสิโต ปัญ์ญัต์โต. "อยํ ทุก์ขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ โข โปฏ์ฐปาท มยา เอกํสิโก ธัม์โม เทสิโต ปัญ์ญัต์โต. กัส์มา เจเต โปฏ์ฐปาท มยา เอกํสิกา ธัม์มา เทสิตา ปัญ์ญัต์ตา? เอเต โปฏ์ฐปาท มยา อัต์ถสัญ์หิตา เอเต ธัม์มสัญ์หิตา เอเต อาทิพ์รห์มจริยกา, เอเต นิพ์พิทาย วิราคาย นิโรธาย อุปสมาย อภิญ์ญาย สัม์โพธาย นิพ์พานาย สํวัต์ตัน์ติ, ตัส์มา เอเต มยา เอกํสิกา ธัม์มา เทสิตา ปัญ์ญัต์ตา.

สนฺติ โข โปฏฺฐปาท เอเต สมณพฺราหฺมณา เอวํวาทิโน เอวํทิฏฺฐิโน "เอกนฺตสุขี อตฺตา โหติ อโรโค ปรมฺมรณาติ; ตฺยาหํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทามิ "สจฺจํ กิร ตุมฺเห อายสฺมนฺโต เอวํวาทิโน เอวํทิฏฺฐิโน เอกนฺตสุขี อตฺตา โหติ อโรโค ปรมฺมรณาติ. เต เจ เม เอวํ ปุฏฺฐา "อามาติ ปฏิชานนฺติ, ตฺยาหํ เอวํ วทามิ "อปิ จ ปน ตุมฺเห อายสฺมนฺโต เอกนฺตสุขํ โลกํ ชานํ ปสฺสํ วิหรถาติ. อิติ ปุฏฺฐา "โนติ วทนฺติ, ตฺยาหํ เอวํ วทามิ "อปิ จ ปน ตุมฺเห อายสฺมนฺโต เอกํ วา รตฺตึ เอกํ วา ทิวสํ อุปฑฺฒํ วา รตฺตึ อุปฑฺฒํ วา ทิวสํ เอกนฺตสุขึ อตฺตานํ สมฺปชานถาติ. อิติ ปุฏฺฐา "โนติ วทนฺติ, ตฺยาหํ เอวํ วทามิ "อปิ จ ปน ตุมฺเห อายสฺมนฺโต ชานาถ "อยํ มคฺโค, อยํ ปฏิปทา เอกนฺตสุขสฺส โลกสฺส สจฺฉิกิริยายาติ. อิติ ปุฏฺฐา "โนติ วทนฺติ. ตฺยาหํ เอวํ วทามิ "อปิ จ ปน ตุมฺเห อายสฺมนฺโต ยาตา เทวตา เอกนฺตสุขํ โลกํ อุปปนฺนา ตาสํ ภาสมานานํ สทฺทํ สุณาถ "สุปฏิปนฺนตฺถ มาริสา, อุชุปฏิปนฺนตฺถ มาริสา เอกนฺตสุขสฺส โลกสฺส สจฺฉิกิริยาย; มยมฺปิ หิ มาริสา เอวํ ปฏิปนฺนา เอกนฺตสุขํ โลกํ อุปปนฺนาติ. อิติ ปุฏฺฐา "โนติ วทนฺติ. ตํ กึ มญฺญสิ โปฏฺฐปาท? นนุ เอวํ สนฺเต เตสํ สมณพฺราหฺมณานํ อปฺปาฏิหีรกตํ ภาสิตํ สมฺปชฺชตีติ. อทฺธา โข ภนฺเต เอวํ สนฺเต เตสํ สมณพฺราหฺมณานํ อปฺปาฏิหีรกตํ ภาสิตํ สมฺปชฺชตีติ.

เสย์ยถาปิ โปฏ์ฐปาท ปุริโส เอวํ วเทย์ย "อหํ ยา อิมัส์มิํ ชนปเท ชนปทกัล์ยาณี ตํ อิจ์ฉามิ ตํ กาเมมีติ. ตเมนํ เอวํ วเทย์ยุํ "อัม์โภ ปุริส ยํ ต์วํ ชนปทกัล์ยาณิํ อิจ์ฉสิ กาเมสิ, ชานาสิ ตํ ชนปทกัล์ยาณิํ ขัต์ติยี วา พ์ราห์มณี วา เวส์สี วา สุท์ที วาติ. อิติ ปุฏ์โฐ "โนติ วเทย์ย, ตเมนํ เอวํ วเทย์ยุํ "อัม์โภ ปุริส ยํ ต์วํ ชนปทกัล์ยาณิํ อิจ์ฉสิ กาเมสิ, ชานาสิ ตํ ชนปทกัล์ยาณิํ "เอวํนามา วา เอวํโคต์ตา วา ทีฆา วา รัส์สา วา มัช์ฌิมา วา กัณ์หา วา สามา วา มังคุรัจ์ฉวี วาติ, อมุกัส์มิํ คาเม วา นิคเม วา นคเร วาติ. อิติ ปุฏ์โฐ "โนติ วเทย์ย, ตเมนํ เอวํ วเทย์ยุํ "อัม์โภ ปุริส ยํ ต์วํ น ชานาสิ, น ปัส์สสิ ตํ ต์วํ อิจ์ฉสิ กาเมสีติ. อิติ ปุฏ์โฐ "อามาติ วเทย์ย. ตํ กิํ มัญ์ญสิ โปฏ์ฐปาท? นนุ เอวํ สัน์เต ตัส์ส ปุริสัส์ส อัป์ปาฏิหีริกตํ ภาสิตํ สัม์ปัช์ชตีติ. อัท์ธา โข ภัน์เต เอวํ สัน์เต ตัส์ส ปุริสัส์ส อัป์ปาฏิหีริกตํ ภาสิตํ สัม์ปัช์ชตีติ. เอวเมว โข โปฏ์ฐปาท เย เต สมณพ์ราห์มณา เอวํวาทิโน เอวํทิฏ์ฐิโน "เอกัน์ตสุขี อัต์ตา โหติ อโรโค ปรัม์มรณาติ; ต์ยาหํ อุปสังกมิต์วา เอวํ วทามิ "สัจ์จํ กิร ตุม์เห อายัส์มัน์โต เอวํวาทิโน เอวํทิฏ์ฐิโน "เอกัน์ตสุขี อัต์ตา โหติ อโรโค ปรัม์มรณาติ. เต เจ เม เอวํ ปุฏ์ฐา "อามาติ ปฏิชานัน์ติ, ต์ยาหํ เอวํ วทามิ "อปิ จ ปน ตุม์เห อายัส์มัน์โต เอกัน์ตสุขํ โลกํ ชานํ ปัส์สํ วิหรถาติ. อิติ ปุฏ์ฐา "โนติ วทัน์ติ, ต์ยาหํ

เอวํ วทามิ "อปิ จ ปน ตุเม์ห อายส์มัน์โต เอกํ วา รัต์ตึ เอกํ วา ทิวสํ อุปั์ฑฒํ วา รัต์ตึ อุปั์ฑฒํ วา ทิวสํ เอกัน์ตสุขึ อัต์ตานํ สัม์ปชานถาติ. อิติ ปุฏ์ฐา "โนติ วทัน์ติ, ต์ยาหํ เอวํ วทามิ "อปิ จ ปน ตุเม์ห อายส์มัน์โต ชานาถ "อยํ มัค์โค, อยํ ปฏิปทา เอกัน์ตสุขัส์ส โลกัส์ส สัจ์ฉิกิริยายาติ. อิติ ปุฏ์ฐา "โนติ วทัน์ติ, ต์ยาหํ เอวํ วทามิ "อปิ จ ปน ตุเม์ห อายส์มัน์โต ยา ตา เทวตา เอกัน์ตสุขํ โลกํ อุปปัน์นา ตาสํ ภาสมานานํ สัท์ทํ สุณาถ "สุปฏิปัน์นัต์ถ มาริสา, อุชุปฏิปัน์นัต์ถ มาริสา เอกัน์ตสุขัส์ส โลกัส์ส สัจ์ฉิกิริยาย; มยํปิ หิ มาริสา เอวํ ปฏิปัน์นา เอกัน์ตสุขํ โลกํ อุปปัน์นาติ. อิติ ปุฏ์ฐา "โนติ วทัน์ติ. ตํ กึ มัญ์ญสิ โปฏ์ฐปาท? นนุ เอวํ สัน์เต เตสํ สมณพ์ราห์มณานํ อัป์ปาฏิหิริกตํ ภาสิตํ สัม์ปัช์ชตีติ. อัท์ธา โข ภัน์เต เอวํ สัน์เต เตสํ สมณพ์ราห์มณานํ อัป์ปาฏิหิริกตํ ภาสิตํ สัม์ปัช์ชตีติ.

เสย์ยถาปิ โปฏ์ฐปาท ปุริโส จาตุม์มหาปเถ นิส์เสณึ กเรย์ย ปาสาทัส์ส อาโรหณาย, ตเมนํ เอวํ วเทย์ยุํ "อัม์โภ ปุริส ยัส์ส ต์วํ ปาสาทัส์ส อาโรหณาย นิส์เสณึ กโรสิ, ชานาสิ ตํ ปาสาทํ ปุรัต์ถิมาย วา ทิสาย ทัก์ขิณาย วา ทิสาย ปัจ์ฉิมาย วา ทิสาย อุต์ตราย วา ทิสาย อุจ์โจ วา นีโจ วา มัช์โฌ วาติ. อิติ ปุฏ์โฐ "โนติ วเทย์ย, ตเมนํ เอวํ วเทย์ยุํ "อัม์โภ ปุริส ยํ ต์วํ น ชานาสิ น ปัส์สสิ ตัส์ส ต์วํ ปาสาทัส์ส อาโรหณาย นิส์เสณึ กโรสีติ.

อิติ ปุฏฺโฐ "อามาติ วเทยฺย. ตํ กึ มญฺญสิ โปฏฺฐปาท? นนุ เอวํ สนฺเต ตสฺส ปุริสสฺส อปฺปาฏิหีรกตํ ภาสิตํ สมฺปชฺชตีติ. อทฺธา โข ภนฺเต เอวํ สนฺเต ตสฺส ปุริสสฺส อปฺปาฏิหีรกตํ ภาสิตํ สมฺปชฺชตีติ. เอวเมว โข โปฏฺฐปาท เย เต สมณพฺราหฺมณา เอวํวาทิโน เอวํทิฏฺฐิโน "เอกนฺตสุขี อตฺตา โหติ อโรโค ปรํ มรณาติ; ตฺยาหํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทามิ "สจฺจํ กิร ตุมฺเห อายสฺมนฺโต เอวํวาทิโน เอวํทิฏฺฐิโน "เอกนฺตสุขี อตฺตา โหติ อโรโค ปรํ มรณาติ. เต เจ เม เอวํ ปุฏฺฐา "อามาติ ปฏิชานนฺติ, ตฺยาหํ เอวํ วทามิ "อปิ จ ปน ตุมฺเห อายสฺมนฺโต เอกนฺตสุขํ โลกํ ชานํ ปสฺสํ วิหรถาติ. อิติ ปุฏฺโฐ "โนติ วทนฺติ, ตฺยาหํ เอวํ วทามิ "อปิ จ ปน ตุมฺเห อายสฺมนฺโต เอกํ วา รตฺตึ เอกํ วา ทิวสํ อุปฑฺฒํ วา รตฺตึ อุปฑฺฒํ วา ทิวสํ เอกนฺตสุขึ อตฺตานํ สญฺชานถาติ. อิติ ปุฏฺฐา "โนติ วทนฺติ, ตฺยาหํ เอวํ วทามิ "อปิ จ ปน ตุมฺเห อายสฺมนฺโต ชานาถ "อยํ มคฺโค, อยํ ปฏิปทา เอกนฺตสุขสฺส โลกสฺส สจฺฉิกิริยายาติ. อิติ ปุฏฺฐา "โนติ วทนฺติ, ตฺยาหํ เอวํ วทามิ "อปิ จ ปน ตุมฺเห อายสฺมนฺโต ยา ตา เทวตา เอกนฺตสุขํ โลกํ อุปปนฺนา ตาสํ ภาสมานานํ สทฺทํ สุณาถ "สุปฺปฏิปนฺนตฺถ

มาริสา, อุชุปฏิปัน์นัต์ถ มาริสา เอกัน์ตสุขัส์ส โลกัส์ส สัจ์ฉิกิริยาย, มยํปิ หิ มาริสา เอวํ ปฏิปัน์นา เอกัน์ตสุขํ โลกํ อุปปัน์นาติ. อิติ ปุฏ์ฐา "โนติ วทัน์ติ. ตํ กึ มัญ์ญสิ โปฏ์ฐปาท? นนุ เอวํ สัน์เต เตสํ สมณพ์ราห์มณานํ อัป์ปาฏิหีริกตํ ภาสิตํ สัม์ปัช์ชตีติ. อัท์ธา โข ภัน์เต เอวํ สัน์เต เตสํ สมณพ์ราห์มณานํ อัป์ปาฏิหีริกตํ ภาสิตํ สัม์ปัช์ชตีติ.

ตโย โขเม โปฏ์ฐปาท อัต์ตปฏิลาภา โอฬาริโก อัต์ตปฏิลาโภ, มโนมโย อัต์ตปฏิลาโภ, อรูโป อัต์ตปฏิลาโภ. กตโม จ โปฏ์ฐปาท โอฬาริโก อัต์ตปฏิลาโภ? รูปี จาตุม์มหาภูติโก กวฬีการภัก์โข, อยํ โอฬาริโก อัต์ตปฏิลาโภ. กตโม มโนมโย อัต์ตปฏิลาโภ? รูปี มโนมโย สัพ์พังคปัจ์จังคี อหีนินท์ริโย, อยํ มโนมโย อัต์ตปฏิลาโภ. กตโม อรูโป อัต์ตปฏิลาโภ? อรูปี สัญ์ญามโย. อยํ อรูโป อัต์ตปฏิลาโภ.

โอฬาริกัส์สปิ โข อหํ โปฏ์ฐปาท อัต์ตปฏิลาภัส์ส ปหานาย ธัม์มํ เทเสมิ "ยถา ปฏิปัน์นานํ โว สํกิเลสิกา ธัม์มา ปหียิส์สัน์ติ, โวทานิยา ธัม์มา อภิวัฑ์ฒิส์สัน์ติ, ปัญ์ญาปาริปูรึ เวปุล์ลัต์ตัญ์จ ทิฏ์เฐว ธัม์เม สยํ อภิญ์ญา สัจ์ฉิกัต์วา อุปสัม์ปัช์ช วิหริส์สถาติ. สิยา โข ปน เต โปฏ์ฐปาท เอวมัส์ส "สํกิเลสิกา ธัม์มา ปหียิส์สัน์ติ, โวทานิยา ธัม์มา อภิวัฑ์ฒิส์สัน์ติ. ปัญ์ญาปาริปูรึ เวปุล์ลัต์ตัญ์จ ทิฏ์เฐว ธัม์เม สยํ อภิญ์ญา สัจ์ฉิกัต์วา

อุปสัม์ปัช์ช วิหริส์สติ, ทุก์โข จ วิหาโร. น โข ปเนตํ โปฏ์ฐปาท เอวํ ทัฏ์ฐัพ์พํ สํกิเลสิกา เจว ธัม์มา ปหียิส์สัน์ติ โวทานิยา จ ธัม์มา อภิวัฑ์ฒิส์สัน์ติ, ปัญ์ญาปาริปูรึ เวปุล์ลัต์ตัญ์จ ทิฏ์เฐว ธัม์เม สยํ อภิญ์ญา สัจ์ฉิกัต์วา อุปสัม์ปัช์ช วิหริส์สติ, ปาโมช์ชัญ์เจว ภวิส์สติ ปีติ จ ปัส์สัท์ธิ จ สติ จ สัม์ปชัญ์ญัญ์จ สุโข จ วิหาโร.

มโนมยัส์สปิ โข อหํ โปฏ์ฐปาท อัต์ตปฏิลาภัส์ส ปหานาย ธัม์มํ เทเสมิ "ยถา ปฏิปัน์นานํ โว สํกิเลสิกา ธัม์มา ปหียิส์สัน์ติ, โวทานิยา ธัม์มา อภิวัฑ์ฒิส์สัน์ติ, ปัญ์ญาปาริปูรึ เวปุล์ลัต์ตัญ์จ ทิฏ์เฐว ธัม์เม สยํ อภิญ์ญา สัจ์ฉิกัต์วา อุปสัม์ปัช์ช วิหริส์สถาติ. สิยา โข ปน เต โปฏ์ฐปาท เอวมัส์ส "สํกิเลสิกา ธัม์มา ปหียิส์สัน์ติ, โวทานิยา ธัม์มา อภิวัฑ์ฒิส์สัน์ติ, ปัญ์ญาปาริปูรึ เวปุล์ลัต์ตัญ์จ ทิฏ์เฐว ธัม์เม สยํ อภิญ์ญา สัจ์ฉิกัต์วา อุปสัม์ปัช์ช วิหริส์สติ, ทุก์โข จ วิหาโร. น โข ปเนตํ โปฏ์ฐปาท เอวํ ทัฏ์ฐัพ์พํ. สํกิเลสิกา เจว ธัม์มา ปหียิส์สัน์ติ, โวทานิยา จ ธัม์มา อภิวัฑ์ฒิส์สัน์ติ, (เปย์ยาโล). ปาโมช์ชัญ์เจว ภวิส์สติ ปีติ จ ปัส์สัท์ธิ จ สติ จ สัม์ปชัญ์ญัญ์จ สุโข จ วิหาโร.

อรูปัส์สปิ โข อหํ โปฏ์ฐปาท อัต์ตปฏิลาภัส์ส ปหานาย ธัม์มํ เทเสมิ "ยถา ปฏิปัน์นานํ โว สํกิเลสิกา ธัม์มา ปหียิส์สัน์ติ, โวทานิยา ธัม์มา อภิวัฑ์ฒิส์สัน์ติ, ปัญ์ญาปาริปูรึ

เวปุลฺลตฺตญฺจ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหริสฺสถาติ. (เปยฺยาโล). ปามุชฺชญฺเจว ภวิสฺสติ ปีติ จ ปสฺสทฺธิ จ สติ จ สมฺปชญฺญญฺจ สุโข จ วิหาโร.

ปเร เจ โปฏฺฐปาท อมฺเห เอวํ ปุจฺเฉยฺยุํ "กตโม ปน โส อาวุโส• โอฬาริโก อตฺตปฏิลาโภ? ยสฺส ตุมฺเห ปหานาย ธมฺมํ เทเสถ "ยถา ปฏิปนฺนานํ โว สงฺกิเลสิกา ธมฺมา ปหียิสฺสนฺติ, โวทานิยา ธมฺมา อภิวฑฺฒิสฺสนฺติ, ปญฺญาปาริปูรึ เวปุลฺลตฺตญฺจ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหริสฺสถาติ. เตสํ มยํ เอวํ ปุฏฺฐา เอวํ พฺยากเรยฺยาม "อยํ วา โส อาวุโส โอฬาริโก อตฺตปฏิลาโภ, ยสฺส มยํ ปหานาย ธมฺมํ เทเสม "ยถา ปฏิปนฺนานํ โว สงฺกิเลสิกา ธมฺมา ปหียิสฺสนฺติ, โวทานิยา ธมฺมา อภิวฑฺฒิสฺสนฺติ, ปญฺญาปาริปูรึ เวปุลฺลตฺตญฺจ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหริสฺสถาติ.

ปเร เจ โปฏฺฐปาท อมฺเห เอวํ ปุจฺเฉยฺยุํ "กตโม ปน โส อาวุโส มโนมโย อตฺตปฏิลาโภ? (โส เยว เปยฺยาโล). กตโม ปน โส อรูโป อตฺตปฏิลาโภ? ยสฺส ตุมฺเห ปหานาย ธมฺมํ เทเสถ "ยถา ปฏิปนฺนานํ โว สงฺกิเลสิกา ธมฺมา ปหียิสฺสนฺติ, โวทานิยา ธมฺมา อภิวฑฺฒิสฺสนฺติ ฯเปฯ อุปสมฺปชฺช วิหริสฺสถาติ. ตํ กึ มญฺญสิ โปฏฺฐปาท? นนุ เอวํ สนฺเต สปฺปาฏิหิริกตํ ภาสิตํ สมฺปชฺชตีติ.

• สี. กตมา ปนาวุโส.

อัทธา โข ภันเต เอวํ สันเต สัปปาฏิหิริกตํ ภาสิตํ สัมปัชชตีติ.

เสยยถาปิ โข โปฏฺฐปาท ปุริโส นิสเสณึ กเรยย ปาสาทัสส อาโรหนาย ตัสเสว ปาสาทัสส เหฏฺฐา, ตเมนํ เอวํ วเทยยุํ "อัมโภ ปุริส ยัสส ตวํ ปาสาทัสส อาโรหนาย นิสเสณึ กโรสิ, ชานาสิ ตํ ปาสาทํ ปุรัตถิมาย วา ทิสาย ทักขิณาย วา ทิสาย ปัจฉิมาย วา ทิสาย อุตตราย วา ทิสาย อุจโจ วา นีโจ วา มัชโฌ วาติ. โส เจ เอวํ วเทยย "อยํ วา โส อาวุโส ปาสาโท, ยัสสาหํ อาโรหนาย นิสเสณึ กโรมิ ตัสเสว ปาสาทัสส เหฏฺฐาติ. ตํ กึ มัญญสิ โปฏฺฐปาท? นนุ เอวํ สันเต ตัสส ปุริสัสส สัปปาฏิหิริกตํ ภาสิตํ สัมปัชชตีติ. อัทธา โข ภันเต เอวํ สันเต ตัสส ปุริสัสส สัปปาฏิหิริกตํ ภาสิตํ สัมปัชชตีติ. เอวเมว โข โปฏฺฐปาท ปเร เจ อัมเห เอวํ ปุจเฉยยุํ "กตโม ปน โส อาวุโส โอฬาริโก อัตตปฏิลาโภ? ฯเปฯ กตโม ปน โส อาวุโส มโนมโย อัตตปฏิลาโภ? กตโม ปน โส อาวุโส อรูโป อัตตปฏิลาโภ? ยัสส ตุมเห ปหานาย ธัมมํ เทเสถ "ยถา ปฏิปันนานํ โว สังกิเลสิกา ธัมมา ปหียิสสันติ, โวทานิยา ธัมมา อภิวัฑฒิสสันติ, ปัญญาปาริปูรึ เวปุลลัตตัญจ ทิฏฺเฐว ธัมเม สยํ อภิญญา สัจฉิกัตวา อุปสัมปัชช วิหริสสถาติ. เตสํ มยํ เอวํ ปุฏฺฐา เอวํ พยากเรยยาม "อยํ วา โส อาวุโส อรูโป อัตตปฏิลาโภ ยัสส มยํ ปหานาย ฯเปฯ ตํ กึ มัญญสิ โปฏฺฐปาท? นนุ

เอวํ สัน์เต สัป์ปาฏิหิริกตํ ภาสิตํ สัม์ปัช์ชติ. อัท์ธา โข ภัน์เต เอวํ สัน์เต สัป์ปาฏิหิริกตํ ภาสิตํ สัม์ปัช์ชติ.

เอวํ วุต์เต จิต์โต หัต์ถิสาริปุต์โต ภควัน์ตํ เอตทโวจ "ยัส์มึ ภัน์เต สมเย โอฬาริโก อัต์ตปฏิลาโภ โหติ, โมฆัส์ส ตัส์มึ สมเย มโนมโย อัต์ตปฏิลาโภ โหติ, โมโฆ อรูโป อัต์ตปฏิลาโภ โหติ, โอฬาริโกฺวัส์ส อัต์ตปฏิลาโภ ตัส์มึ สมเย สัจ์โจ โหติ. ยัส์มึ ภัน์เต สมเย มโนมโย อัต์ตปฏิลาโภ โหติ, โมโฆ โมฆัส์ส ตัส์มึ สมเย โอฬาริโก อัต์ตปฏิลาโภ โหติ, โมโฆ อรูโป อัต์ตปฏิลาโภ โหติ, มโนมโย อัต์ตปฏิลาโภ ตัส์มึ สมเย สัจ์โจ โหติ. ยัส์มึ ภัน์เต สมเย อรูโป อัต์ตปฏิลาโภ โหติ, โมโฆ โมฆัส์ส ตัส์มึ สมเย โอฬาริโก อัต์ตปฏิลาโภ โหติ, โมโฆ มโนมโย อัต์ตปฏิลาโภ โหติ, อรูโป อัต์ตปฏิลาโภ ตัส์มึ สมเย สัจ์โจ โหตีติ. ยัส์มึ จิต์ต สมเย โอฬาริโก อัต์ตปฏิลาโภ โหติ, เนว ตัส์มึ สมเย "มโนมโย อัต์ตปฏิลาโภติ สํขํ• คัจ์ฉติ, น จ "อรูโป อัต์ตปฏิลาโภติ สํขํ คัจ์ฉติ, "โอฬาริโก อัต์ตปฏิลาโภเต์วว ตัส์มึ สมเย สํขํ คัจ์ฉติ. ยัส์มึ จิต์ต สมเย มโนมโย อัต์ตปฏิลาโภ โหติ, เนว ตัส์มึ สมเย "โอฬาริโก อัต์ตปฏิลาโภติ สํขํ คัจ์ฉติ, น จ "อรูโป อัต์ตปฏิลาโภติ สํขํ คัจ์ฉติ, "มโนมโย อัต์ตปฏิลาโภเต์วว ตัส์มึ สมเย สํขํ คัจ์ฉติ.

• สี. สังขํ.

ยัส์มึ จิต์ต สมเย อรูโป อัต์ตปฏิลาโภ โหติ, เนว ตัส์มึ สมเย "โอฬาริโก อัต์ตปฏิลาโภติ สํข์ยํ คัจ์ฉติ, น จ "มโนมโย อัต์ตปฏิลาโภติ สํข์ยํ คัจ์ฉติ, "อรูโป อัต์ตปฏิลาโภ.ต์เวว ตัส์มึ สมเย สํข์ยํ คัจ์ฉติ.

สเจ ตํ จิต์ต เอวํ ปุจ์เฉย์ยุํ "อโหสิ ต์วํ อตีตมัท์ธานํ, น ต์วํ น อโหสิ; ภวิส์สสิ ต์วํ อนาคตมัท์ธานํ, น ต์วํ น ภวิส์สสิ; อัต์ถิ ต์วํ เอตรหิ, น ต์วํ นัต์ถีติ. เอวํ ปุฏ์โฐ ต์วํ จิต์ต กินฺ์ติ พ์ยากเรย์ยาสีติ. สเจ มํ ภัน์เต เอวํ ปุจ์เฉย์ยุํ "อโหสิ ต์วํ อตีตมัท์ธานํ, น ต์วํ น อโหสิ; ภวิส์สสิ ต์วํ อนาคตมัท์ธานํ, น ต์วํ น ภวิส์สสิ; อัต์ถิ ต์วํ เอตรหิ น ต์วํ นัต์ถีติ. เอวํ ปุฏ์โฐ อหํ ภัน์เต เอวํ พ์ยากเรย์ยํ "อโหสาหํ อตีตมัท์ธานํ, นาหํ น อโหสึ; ภวิส์สามหํ อนาคตมัท์ธานํ, นาหํ น ภวิส์สามิ; อัต์ถาหํ เอตรหิ, นาหํ นัต์ถีติ. เอวํ ปุฏ์โฐ อหํ ภัน์เต เอวํ พ์ยากเรย์ยัน์ติ.

สเจ ปน ตํ จิต์ต เอวํ ปุจ์เฉย์ยุํ "โย เต อโหสิ อตีโต อัต์ตปฏิลาโภ, โส เยว เต อัต์ตปฏิลาโภ สัจ์โจ, โมโฆ อนาคโต โมโฆ ปัจ์จุปั์ปน์โน; โย เต ภวิส์สติ อนาคโต อัต์ตปฏิลาโภ. โส เยว เต อัต์ตปฏิลาโภ สัจ์โจ, โมโฆ อตีโต โมโฆ ปัจ์จุปั์ปน์โน, โย เต เอตรหิ ปัจ์จุปั์ปน์โน อัต์ตปฏิลาโภ โส เยว เต อัต์ตปฏิลาโภ สัจ์โจ, โมโฆ อตีโต โมโฆ อนาคโตติ. เอวํ ปุฏ์โฐ ต์วํ จิต์ต กินฺ์ติ พ์ยากเรย์ยาสีติ. สเจ ปน มํ ภัน์เต เอวํ ปุจ์เฉย์ยุํ "โย เต อโหสิ อตีโต

อัต์ตปฏิลาโภ, โส เยว เต อัต์ตปฏิลาโภ สัจ์โจ, โมโฆ อนาคโต โมโฆ ปัจ์จุปปัน์โน; โย เต ภวิส์สติ อนาคโต อัต์ตปฏิลาโภ, โส เยว เต อัต์ตปฏิลาโภ สัจ์โจ, โมโฆ อตีโต โมโฆ ปัจ์จุปปัน์โน; โย เต เอตรหิ ปัจ์จุปปัน์โน อัต์ตปฏิลาโภ, โส เยว เต อัต์ตปฏิลาโภ สัจ์โจ, โมโฆ อตีโต โมโฆ อนาคโตติ. เอวํ ปุฏ์โฐ อหํ ภัน์เต เอวํ พ์ยากเรย์ยํ "โย จ เม อโหสิ อตีโต อัต์ตปฏิลาโภ, โส เยว เม อัต์ตปฏิลาโภ ตัส์มึ สมเย สัจ์โจ อโหสิ, โมโฆ อนาคโต โมโฆ ปัจ์จุปปัน์โน; โย จ เม ภวิส์สติ อนาคโต อัต์ตปฏิลาโภ, โส เยว เม อัต์ตปฏิลาโภ ตัส์มึ สมเย สัจ์โจ ภวิส์สติ, โมโฆ อตีโต โมโฆ ปัจ์จุปปัน์โน; โย จ เม เอตรหิ ปัจ์จุปปัน์โน อัต์ตปฏิลาโภ, โส เยว เม อัต์ตปฏิลาโภ สัจ์โจ, โมโฆ อตีโต โมโฆ อนาคโตติ. เอวํ ปุฏ์โฐ อหํ ภัน์เต เอวํ พ์ยากเรย์ยัน์ติ.

เอวเมว โข จิต์ต ยัส์มึ สมเย โอฬาริโก อัต์ตปฏิลาโภ โหติ, เนว ตัส์มึ สมเย "มโนมโย อัต์ตปฏิลาโภติ สํข์ยํ คัจ์ฉติ, น "อรูโป อัต์ตปฏิลาโภติ สํข์ยํ คัจ์ฉติ, "โอฬาริโก อัต์ตปฏิลาโภเต์วว ตัส์มึ สมเย สํข์ยํ คัจ์ฉติ. ยัส์มึ จิต์ต สมเย มโนมโย อัต์ตปฏิลาโภ โหติ, ฯเปฯ ยัส์มึ จิต์ต สมเย อรูโป อัต์ตปฏิลาโภ โหติ, เนว ตัส์มึ สมเย "โอฬาริโก อัต์ตปฏิลาโภติ สํข์ยํ คัจ์ฉติ, น "มโนมโย อัต์ตปฏิลาโภติ สํข์ยํ คัจ์ฉติ, "อรูโป

อัต์ตปฏิลาโภเต์ว ตัส์มึ สมเย สํข์ยํ คัจ์ฉติ. เสย์ยถาปิ จิต์ต ควา ขีรํ ขีรัม์หา ทธิ ทธิม์หา นวนีตํ นวนีตัม์หา สัป์ปิ สัป์ปิม์หา สัป์ปิมัณ์โฑ. ยัส์มึ สมเย ขีรํ โหติ, เนว ตัส์มึ สมเย “ทธีติ สํข์ยํ คัจ์ฉติ, น จ “นวนีตัน์ติ สํข์ยํ คัจ์ฉติ, น จ “สัป์ปีติ สํข์ยํ คัจ์ฉติ, น จ “สัป์ปิมัณ์โฑติ สํข์ยํ คัจ์ฉติ, “ขีรํเต์ว ตัส์มึ สมเย สํข์ยํ คัจ์ฉติ. ยัส์มึ สมเย ทธิ โหติ. นวนีตํ โหติ. สัป์ปิ โหติ. สัป์ปิมัณ์โฑ โหติ, เนว ตัส์มึ สมเย “ขีรัน์ติ สํข์ยํ คัจ์ฉติ, น “ทธีติ สํข์ยํ คัจ์ฉติ, น “นวนีตัน์ติ สํข์ยํ คัจ์ฉติ, น “สัป์ปีติ สํข์ยํ คัจ์ฉติ, “สัป์ปิมัณ์โฑเต์ว ตัส์มึ สมเย สํข์ยํ คัจ์ฉติ. เอวเมว โข จิต์ต ยัส์มึ สมเย โอฬาริโก อัต์ตปฏิลาโภ โหติ, เนว ตัส์มึ สมเย “มโนมโย อัต์ตปฏิลาโภติ สํข์ยํ คัจ์ฉติ, น “อรูโป อัต์ตปฏิลาโภติ สํข์ยํ คัจ์ฉติ, “โอฬาริโก อัต์ตปฏิลาโภเต์ว ตัส์มึ สมเย สํข์ยํ คัจ์ฉติ. ยัส์มึ สมเย จิต์ต มโนมโย อัต์ตปฏิลาโภ โหติ. ฯ เป ฯ อรูโป อัต์ตปฏิลาโภ โหติ, เนว ตัส์มึ สมเย “โอฬาริโก อัต์ตปฏิลาโภติ สํข์ยํ คัจ์ฉติ, น จ “มโนมโย อัต์ตปฏิลาโภติ สํข์ยํ คัจ์ฉติ, “อรูโป อัต์ตปฏิลาโภเต์ว ตัส์มึ สมเย สํข์ยํ คัจ์ฉติ. อิมา โข จิต์ต โลกสมัญ์ญา โลกนิรุต์ติโย

โลกโวหารา โลกปญฺญตฺติโย, ยาหิ ตถาคโต โวหรติ อปรามสนฺโตติ.

เอวํ วุตฺเต โปฏฺฐปาโท ปริพฺพาชโก ภควนฺตเมตทโวจ "อภิกฺกนฺตํ ภนฺเต, อภิกฺกนฺตํ ภนฺเต, ฯ เป ฯ อุปาสกํ มํ ภควา ธาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณุเปตํ สรณงฺคตนฺติ. จิตฺโต ปน หตฺถิสาริปุตฺโต ภควนฺตเมตทโวจ 'อภิกฺกนฺตํ ภนฺเต, อภิกฺกนฺตํ ภนฺเต, เสยฺยถาปิ ภนฺเต ปฏิจฺฉนฺนํ ฯ เป ฯ "จกฺขุมนฺโต รูปานิ ทกฺขนฺตีติ: เอวเมว ภควตา อเนกปริยาเยน ธมฺโม ปกาสิโต, เอสาหํ ภนฺเต ภควนฺตํ สรณํ คจฺฉามิ ธมฺมญฺจ ภิกฺขุสํฆญฺจ, ลเภยฺยาหํ ภนฺเต ภควโต สนฺติเก ปพฺพชฺชํ, ลเภยฺยํ อุปสมฺปทนฺติ. อลตฺถ โข จิตฺโต หตฺถิสาริปุตฺโต ภควโต สนฺติเก ปพฺพชฺชํ, อลตฺถ อุปสมฺปทํ. อจิรูปสมฺปนฺโน โข อายสฺมา หตฺถิสาริปุตฺโต เอโก วูปกฏฺโฐ อปฺปมตฺโต อาตาปี ปหิตตฺโต วิหรนฺโต นจิรสฺเสว ยสฺสตฺถาย กุลปุตฺตา สมฺมเทว อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชนฺติ, ตทนุตฺตรํ พฺรหฺมจริยปริโยสานํ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหาสิ, "ขีณา ชาติ, วุสิตํ พฺรหฺมจริยํ, กตํ กรณียํ, นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ อพฺภญฺญาสิ. อญฺญตโร โข อายสฺมา หตฺถิสาริปุตฺโต อรหตํ อโหสีติ.

โปฏฺฐปาทสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ นวมํ.

สีลขันธวคฺเค สุภสุตฺตํ

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ อายสฺมา อานนฺโท สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺสาราเม อจิรปรินิพฺพุเต ภควติ.

เตน โข ปน สมเยน สุโภ มาณโว โตเทยฺยปุตฺโต สาวตฺถิยํ ปฏิวสติ เกนจิ เทว กรณีเยน. อถ โข สุโภ มาณโว โตเทยฺยปุตฺโต อญฺญตรํ มาณวกํ อามนฺเตสิ "เอหิ ตฺวํ มาณวก, เยน สมโณ อานนฺโท เตนุปสงฺกม; อุปสงฺกมิตฺวา มม วจเนน สมณํ อานนฺทํ อปฺปาพาธํ อปฺปาตงฺกํ ลหุฏฺฐานํ พลํ ผาสุวิหารํ ปุจฺฉ "สุโภ มาณโว โตเทยฺยปุตฺโต ภวนฺตํ อานนฺทํ อปฺปาพาธํ อปฺปาตงฺกํ ลหุฏฺฐานํ พลํ ผาสุวิหารํ ปุจฺฉตีติ: เอวญฺจ วเทหิ "สาธุ กิร ภวํ อานนฺโท เยน สุภสฺส มาณวสฺส โตเทยฺยปุตฺตสฺส นิเวสนํ เตนุปสงฺกมตุ อนุกมฺปํ อุปาทายาติ. "เอวํ โภติ โข โส มาณวโก สุภสฺส มาณวสฺส โตเทยฺยปุตฺตสฺส ปฏิสฺสุตฺวา เยนายสฺมา อานนฺโท เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมตา อานนฺเทน สทฺธึ สมฺโมทิ; สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ. เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข โส มาณวโก อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตทโวจ "สุโภ โข มาณโว โตเทยฺยปุตฺโต ภวนฺตํ อานนฺทํ อปฺปาพาธํ อปฺปาตงฺกํ ลหุฏฺฐานํ พลํ

ผาสุวิหารํ ปุจฺฉติ, เอวญฺจ วเทติ "สาธุ กิร ภวํ อานนฺโท เยน สุภสฺส มาณวสฺส โตเทยฺยปุตฺตสฺส นิเวสนํ เตนุปสงฺกมตุ อนุกมฺปํ อุปาทายาติ.

เอวํ วุตฺเต อายสฺมา อานนฺโท ตํ มาณวกํ เอตทโวจ "อกาโล โข มาณวก, อตฺถิ เม อชฺช เภสชฺชมตฺตา ปีตา, อปฺเปว นาม เสฺวปิ อุปสงฺกเมยฺยาม กาลญฺจ สมยญฺจ อุปาทายาติ. "เอวํ โภติ โข โส มาณวโก อายสฺมโต อานนฺทสฺส ปฏิสฺสุตฺวา อุฏฺฐายาสนา เยน สุโภ มาณโว โตเทยฺยปุตฺโต เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา สุภํ มาณวํ โตเทยฺยปุตฺตํ เอตทโวจ "อโวจุมฺหา โข มยํ โภโต วจเนน ตํ ภวนฺตํ อานนฺทํ "สุโภ มาณโว โตเทยฺยปุตฺโต ภวนฺตํ อานนฺทํ อปฺปาพาธํ อปฺปาตงฺกํ ลหุฏฺฐานํ พลํ ผาสุวิหารํ ปุจฺฉติ, เอวญฺจ วเทติ "สาธุ กิร ภวํ อานนฺโท เยน สุภสฺส มาณวสฺส โตเทยฺยปุตฺตสฺส นิเวสนํ เตนุปสงฺกมตุ, อนุกมฺปํ อุปาทายาติ. เอวํ วุตฺเต โภ สมโณ อานนฺโท มํ เอตทโวจ "อกาโล โข มาณวก, อตฺถิ เม อชฺช เภสชฺชมตฺตา ปีตา, อปฺเปว นาม เสฺวปิ อุปสงฺกเมยฺยาม กาลญฺจ สมยญฺจ อุปาทายาติ. เอตฺตาวตาปิ โข โภ กตเมว เอตํ, ยโต โข โส ภวํ อานนฺโท โอกาสมกาสิ เสฺวาตนายปิ อุปสงฺกมนายาติ.

อถ โข อายสฺมา อานนฺโท ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เจตเกน ภิกฺขุนา ปจฺฉาสมเณน เยน

สุภัส์ส มาณวัส์ส โตเทย์ยปุต์ตัส์ส นิเวสนํ เตนุปสังกมิ; อุปสังกมิต์วา ปัญ์ญัต์เต อาสเน นิสีทิ. อถ โข สุโภ มาณโว โตเทย์ยปุต์โต เยนายัส์มา อานัน์โท เตนุปสังกมิ; อุปสังกมิต์วา อายัส์มตา อานัน์เทน สัท์ธึ สัม์โมทิ; สัม์โมทนียํ กถํ สารานียํ วีติสาเรต์วา เอกมัน์ตํ นิสีทิ. เอกมัน์ตํ นิสิน์โน โข สุโภ มาณโว โตเทย์ยปุต์โต อายัส์มัน์ตํ อานัน์ทํ เอตทโวจ "ภวัญ์หิ อานัน์โท ตัส์ส โภโต โคตมัส์ส ทีฆรัต์ตํ อุปัฏ์ฐาโก สัน์ติกาวจโร สมีปจารี, ภวเมตํ อานัน์โท ชาเนย์ย, เยสํ โส ภวํ โคตโม ธัม์มานํ วัณ์ณวาที อโหสิ, ยัต์ถ จ อิมํ ชนตํ สมาทเปสิ นิเวเสสิ ปติฏ์ฐาเปสิ. กตเมสานํ โข โภ อานัน์ท ธัม์มานํ โส ภวํ โคตโม วัณ์ณวาที อโหสิ? กัต์ถ จ อิมํ ชนตํ สมาทเปสิ นิเวเสสิ ปติฏ์ฐาเปสีติ. ติณ์ณํ โข มาณวก ขัน์ธานํ โส ภควา วัณ์ณวาที อโหสิ, เอต์ถ จ อิมํ ชนตํ สมาทเปสิ นิเวเสสิ ปติฏ์ฐาเปสิ. กตเมสํ ติณ์ณํ อริยัส์ส สีลัก์ขัน์ธัส์ส อริยัส์ส สมาธิก์ขัน์ธัส์ส อริยัส์ส ปัญ์ญาก์ขัน์ธัส์ส. อิเมสํ โข มาณวก ติณ์ณํ ขัน์ธานํ โส ภควา วัณ์ณวาที อโหสิ, เอต์ถ จ อิมํ ชนตํ สมาทเปสิ นิเวเสสิ ปติฏ์ฐาเปสีติ.

กตโม ปน โส โภ อานัน์ท อริโย สีลัก์ขัน์โธ? ยัส์ส โส ภวํ โคตโม วัณ์ณวาที อโหสิ, ยัต์ถ จ อิมํ ชนตํ สมาทเปสิ นิเวเสสิ ปติฏ์ฐาเปสีติ. อิธ มาณว ตถาคโต โลเก อุป์ปัช์ชติ อรหํ สัม์มาสัม์พุท์โธ วิช์ชาจรณสัม์ปัน์โน ฯเปฯ โส

อิมํ โลกํ สเทวกํ สมารกํ ฯ เป ฯ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ ปกาเสติ. ตํ ธมฺมํ สุณาติ คหปติ วา คหปติปุตฺโต วา อญฺญตรสฺมึ วา กุเล ปจฺฉาชาโต, โส ตํ ธมฺมํ สุตฺวา ตถาคเต สทฺธํ ปฏิลภติ, โส เตน สทฺธาปฏิลาเภน สมนฺนาคโต อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ สมฺพาโธ ฆราวาโส ราชปโถ อพฺโภกาโส, ปพฺพชฺชา น ยิทํ สุกรํ อคารํ อชฺฌาวสตา เอกนฺตปริปุณฺณํ เอกนฺตปริสุทฺธํ สํขลิขิตํ พฺรหฺมจริยํ จริตุํ, ยนฺนูนาหํ เกสมสฺสุํ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพเชยฺยนฺติ. โส อปเรน สมเยน อปฺปํ วา โภคกฺขนฺธํ ปหาย มหนฺตํ วา โภคกฺขนฺธํ ปหาย อปฺปํ วา ญาติปริวฏฺฏํ ปหาย มหนฺตํ วา ญาติปริวฏฺฏํ ปหาย เกสมสฺสุํ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชติ. โส เอวํ ปพฺพชิโต สมาโน ปาติโมกฺขสํวรสํวุโต วิหรติ อาจารโคจรสมฺปนฺโน อณุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวี สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ, กายกมฺมวจีกมฺเมน สมนฺนาคโต กุสเลน ปริสุทฺธาชีโว สีลสมฺปนฺโน อินฺทฺริเยสุ คุตฺตทฺวาโร สติสมฺปชญฺเญน สมนฺนาคโต สนฺตุฏฺโฐ.

กถญฺจ มาณว ภิกฺขุ สีลสมฺปนฺโน โหติ? อิธ มาณว ภิกฺขุ ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต โหติ, นิหิตทณฺโฑ นิหิตสตฺโถ ลชฺชี ทยาปนฺโน สพฺพภูตหิตานุกมฺปี วิหรติ. ยมฺปิ มาณว ภิกฺขุ

ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต โหติ, นิหิตทัณ์โฑ นิหิตสัต์โถ ลัช์ชี ทยาปัน์โน สัพ์พภูตหิตานุกัม์ปี วิหรติ. อิทํปิส์ส โหติ สีลัส์มึ (ตโต ปรํ สัพ์พํ วิต์ถาเรตัพ์พํ). ฯ เป ฯ

ยถา วา ปเนเก โภน์โต สมณพ์ราห์มณา สัท์ธาเทย์ยานิ โภชนานิ ภุญ์ชิต์วา เต เอวรูปาย ติรัจ์ฉานวิช์ชาย มิจ์ฉาชีเวน ชีวิกํ กัป์เปน์ติ. เสย์ยถีทํ? สัน์ติกัม์มํ ปณิธิกัม์มํ ภูมิกัม์มํ ภูริกัม์มํ วัส์สกัม์มํ โวส์สกัม์มํ วัต์ถุกัม์มํ วัต์ถุปริกรณํ อาจมนํ น์หาปนํ ชุหนํ วมนํ วิเรจนํ อุท์ธวิเรจนํ อโธวิเรจนํ สีสวิเรจนํ กัณ์ณเตลํ เนต์ตัป์ปานํ นัต์ถุกัม์มํ อัญ์ชนํ ปัจ์จัญ์ชนํ สาลากิยํ สัล์ลกัต์ติกํ ทารกติกิจ์ฉํ มูลเภสัช์ชานํ อนุป์ปทานํ โอสธีนํ ปาติโมก์โข อิติ วา. อิติ เอวรูปาย ติรัจ์ฉานวิช์ชาย มิจ์ฉาชีวา ปฏิวิรโต โหติ. ยํปิ มาณว ภิก์ขุ ฯ เป ฯ ยถา วา ปเนเก โภน์โต สมณพ์ราห์มณา สัท์ธาเทย์ยานิ โภชนานิ ภุญ์ชิต์วา เต เอวรูปาย ติรัจ์ฉานวิช์ชาย มิจ์ฉาชีเวน ชีวิกํ กัป์เปน์ติ. เสย์ยถีทํ? สัน์ติกัม์มํ ปณิธิกัม์มํ ฯเปฯ โอสธีนํ ปาติโมก์โข อิติ วา. อิติ เอวรูปาย ติรัจ์ฉานวิช์ชาย มิจ์ฉาชีวา ปฏิวิรโต โหติ. อิทัม์ปิส์ส โหติ สีลัส์มึ. สโข โส มาณว ภิก์ขุ เอวํ สีลสัม์ปัน์โน น กุโตจิ ภยํ สมนุปัส์สติ ยทิทํ สีลสํวรโต. เสย์ยถาปิ มาณว ราชา ขัต์ติโย มุท์ธาวสิต์โต นิหตปัจ์จามิต์โต น กุโตปิ ภยํ สมนุปัส์สติ ยทิทํ ปัจ์จัต์ถิกโต. เอวเมว โข มาณว ภิก์ขุ เอวํ สีลสัม์ปัน์โน น กุโตปิ ภยํ

สมนุปัสสติ ยทิทํ สีลสํวรโต. โส อิมินา อริเยน สีลักขันเธน สมันนาคโต อัชฌัตตํ อนวัชชสุขํ ปฏิสํเวเทติ. เอวํ โข มาณว ภิกขุ สีลสัมปันโน โหติ. อยํ โข โส มาณว อริโย สีลักขันโธ, ยัสส โส ภควา วัณณวาที อโหสิ, เยตถ จ อิมํ ชนตํ สมาทเปสิ นิเวเสสิ ปติฏฐาเปสิ, อัตถิ เจเวตถ อุตตรึ กรณียันติ. อัจฉริยํ โภ อานันท, อัพภุตํ โภ อานันท, โสปายํ โภ อานันท อริโย สีลักขันโธ ปริปุณโณ โน อปริปุณโณ, เอวํ ปริปุณณัญจาหํ โภ อานันท อริยํ สีลักขันธํ อิโต พหิทธา อัญเญสุ สมณพราหมเณสุ น สมนุปัสสามิ. เอวํ ปริปุณณัญจ โภ อานันท อริยํ สีลักขันธํ อิโต พหิทธา อัญเญ สมณพราหมณา อัตตนิ สมนุปัสเสยยุํ, เต ตาวตเกเนว อัตตมนา อัสสุ, อลเมตตาวตา, กตเมตตาวตา, อนุปปตโต โน สามัญญัตโถ, นัตถิ โน กิญจิ อุตตรึ กรณียันติ. อถ จ ปน ภวํ อานันโท เอวมาห "อัตถิ เจเวตถ อุตตรึ กรณียันติ. กตโม ปน โส โภ อานันท อริโย สมาธิกขันโธ? ยัสส โส ภวํ โคตโม วัณณวาที อโหสิ; เยตถ จ อิมํ ชนตํ สมาทเปสิ นิเวเสสิ ปติฏฐาเปสีติ.

กถัญจ ปน มาณว ภิกขุ อินทริเยสุ คุตตทวาโร โหติ? อิธ มาณว ภิกขุ จักขุนา รูปํ ทิสวา น นิมิตตัคคาหี โหติ นานุพยัญชนัคคาหี ยัตวาธิกรณเมนํ จักขุนทริยํ อสํวุตํ วิหรันตํ อภิชฌาโทมนัสสา

ปาปกา อกุสลา ธัมมา อันวาสสเวยยุํ; ตัสส สํวราย ปฏิปัชชติ. รักขติ จักขุนทริยํ, จักขุนทริเย สํวรํ อาปัชชติ. โสเตน สัททํ สุตวา ฯ เป ฯ ฆาเนน คันธํ ฆายิตวา. ชิวหาย รสํ สายิตวา. กาเยน โผฏฐัพพํ ผุสิตวา. มนสา ธัมมํ วิญญาย น นิมิตตัคคาหี โหติ นานุพยัญชนัคคาหี, ยัตวาธิกรณเมนํ มนินทริยํ อสํวุตํ วิหรันตํ อภิชฌาโทมนัสสา ปาปกา อกุสลา ธัมมา อันวาสสเวยยุํ; ตัสส สํวราย ปฏิปัชชติ. รักขติ มนินทริยํ, มนินทริเย สํวรํ อาปัชชติ. โส อิมินา อริเยน อินทริยสํวเรน สมันนาคโต อัชฌัตตํ อพยาเสกสุขํ ปฏิสํเวเทติ. เอวํ โข มาณว ภิกขุ อินทริเยสุ คุตตทวาโร โหติ.

กถัญจ มาณว ภิกขุ สติสัมปชัญเญน สมันนาคโต โหติ? อิธ มาณว ภิกขุ อภิกกันเต ปฏิกกันเต สัมปชานการี โหติ, อาโลกิเต วิโลกิเต สัมปชานการี โหติ, สัมมิญชิเต ปสาริเต สัมปชานการี โหติ, สังฆาฏิปัตตจีวรธารเณ สัมปชานการี โหติ, อสิเต ปีเต ขายิเต สายิเต สัมปชานการี โหติ, อุจจารปัสสาวกัมเม สัมปชานการี โหติ, คเต ฐิเต นิสินเน สุตเต ชาคริเต ภาสิเต ตุณหีภาเว สัมปชานการี โหติ. เอวํ โข มาณว ภิกขุ สติสัมปชัญเญน สมันนาคโต โหติ.

กถัญจ มาณว ภิกขุ สันตุฏโฐ โหติ? อิธ มาณว ภิกขุ สันตุฏโฐ

โหติ กายปริหาริเกน จีวเรน กุจฺฉิปริหาริเกน ปิณฺฑปาเตน; โส เยน เยเนว ปกฺกมติ, สมาทาเยว ปกฺกมติ. เสยฺยถาปิ มาณว ปกฺขี สกุโณ เยน เยเนว เฑติ, สปตฺตภาโร เยว เฑติ; เอวเมว โข มาณว ภิกฺขุ สนฺตุฏฺโฐ โหติ กายปริหาริเกน จีวเรน กุจฺฉิปริหาริเกน ปิณฺฑปาเตน; โส เยน เยเนว ปกฺกมติ, สมาทาเยว ปกฺกมติ. เอวํ โข มาณว ภิกฺขุ สนฺตุฏฺโฐ โหติ.

โส อิมินา จ อริเยน สีลกฺขนฺเธน สมนฺนาคโต, อิมินา จ อริเยน อินฺทฺริยสํวเรน สมนฺนาคโต, อิมินา จ อริเยน สติสมฺปชญฺเญน สมนฺนาคโต, อิมาย จ อริยาย สนฺตุฏฺฐิยา สมนฺนาคโต, วิวิตฺตํ เสนาสนํ ภชติ อรญฺญํ รุกฺขมูลํ ปพฺพตํ กนฺทรํ คิริคุหํ สุสานํ วนปตฺถํ อพฺโภกาสํ ปลาลปุญฺชํ. โส ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต นิสีทติ ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวา อุชุํ กายํ ปณิธาย ปริมุขํ สตึ อุปฏฺฐเปตฺวา. โส อภิชฺฌํ โลเก ปหาย วิคตาภิชฺเฌน เจตสา วิหรติ, อภิชฺฌาย จิตฺตํ ปริโสเธติ; พฺยาปาทปโทสํ ปหาย อพฺยาปนฺนจิตฺโต วิหรติ, สพฺพปาณภูตหิตานุกมฺปี พฺยาปาทปโทสา จิตฺตํ ปริโสเธติ; ถีนมิทฺธํ ปหาย วิคตถีนมิทฺโธ วิหรติ อาโลกสญฺญี สโต สมฺปชาโน, ถีนมิทฺธา จิตฺตํ ปริโสเธติ; อุทฺธจฺจกุกฺกุจฺจํ ปหาย อนุทฺธโต วิหรติ อชฺฌตฺตํ วูปสนฺตจิตฺโต, อุทฺธจฺจกุกฺกุจฺจา จิตฺตํ ปริโสเธติ; วิจิกิจฺฉํ ปหาย ติณฺณวิจิกิจฺโฉ

วิหรติ อกถังกถี กุสลสุ ธัมมสุ, วิจิกิจ์ฉาย จิต์ตํ ปริโสเธติ.

เสย์ยถาปิ มาณว ปุริโส อิณํ อาทาย กัม์มัน์เต ปโยเชย์ย, ตัส์ส เต กัม์มัน์ตา สมิช์เฌย์ยุํ. โส ยานิ จ โปราณานิ อิณมูลานิ ตานิ จ พ์ยัน์ติกเรย์ย, สิยา จัส์ส อุต์ตริํ อวสิฏ์ฐํ ทารภรณาย. ตัส์ส เอวมัส์ส "อหํ โข ปุพ์เพ อิณํ อาทาย กัม์มัน์เต ปโยเชสึ, ตัส์ส เต เม กัม์มัน์ตา สมิช์ฌิํสุ, โสหํ ยานิ โปราณานิ อิณมูลานิ ตานิ จ พ์ยัน์ตีอกาสึ, อัต์ถิ จ เม อุต์ตริํ อวสิฏ์ฐํ ทารภรณายาติ. โส ตโตนิทานํ ลเภถ ปาโมช์ชํ, อธิคัจ์เฉ โสมนัส์สํ. เสย์ยถาปิ มาณว ปุริโส อาพาธิโก อัส์ส ทุก์ขิโต พาฬ์หคิลาโน, ภัต์ตัญ์จัส์ส นัจ์ฉาเทย์ย, น จัส์ส กาเย พลมัต์ตา. โส อปเรน สมเยน ตัม์หา อาพาธา มุจ์เจย์ย, ภัต์ตัญ์จัส์ส ฉาเทย์ย, สิยา จัส์ส กาเย พลมัต์ตา. ตัส์ส เอวมัส์ส "อหํ โข ปุพ์เพ อาพาธิโก อโหสึ ทุก์ขิโต พาฬ์หคิลาโน, ภัต์ตัญ์จ เม นัจ์ฉาเทสิ, น จ เม อาสิ กาเย พลมัต์ตา, โสม์หิ เอตรหิ ตัม์หา อาพาธา มุต์โต, ภัต์ตัญ์จ เม ฉาเทสิ, อัต์ถิ จ เม กาเย พลมัต์ตาติ. โส ตโตนิทานํ ลเภถ ปาโมช์ชํ, อธิคัจ์เฉ โสมนัส์สํ. เสย์ยถาปิ มาณว ปุริโส พัน์ธนาคาเร พัน์โธ อัส์ส, โส อปเรน สมเยน ตัม์หา พัน์ธนาคารา มุจ์เจย์ย โสต์ถินา อภเยน, น จัส์ส กิญ์จิ โภคานํ วโย. ตัส์ส เอวมัส์ส "อหํ โข ปุพ์เพ พัน์ธนาคาเร พัน์โธ อโหสึ, โสม์หิ เอตรหิ

ตัม์หา พัน์ธนาคารา มุต์โต โสต์ถินา อภเยน, นัต์ถิ จ เม กิญ์จิ โภคานํ วโยติ. โส ตโตนิทานํ ลเภถ ปาโมช์ชํ, อธิคัจ์เฉ โสมนัส์สํ. เสย์ยถาปิ มาณว ปุริโส ทาโส อนัต์ตาธีโน ปราธีโน น เยนกามํคโม. โส อปเรน สมเยน ตัม์หา ทาสัพ์ยา มุจ์เจย์ย อัต์ตาธีโน อปราธีโน ภุชิส์โส เยนกามํคโม. ตัส์ส เอวมัส์ส "อหํ โข ปุพ์เพ ทาโส อโหสึ, น อัต์ตาธีโน ปราธีโน น เยนกามํคโม, โสม์หิ เอตรหิ ตัม์หา ทาสัพ์ยา มุต์โต อัต์ตาธีโน อปราธีโน ภุชิส์โส เยนกามํคโมติ. โส ตโตนิทานํ ลเภถ ปาโมช์ชํ, อธิคัจ์เฉ โสมนัส์สํ. เสย์ยถาปิ มาณว ปุริโส สธโน สโภโค กัน์ตารัท์ธานมัค์คํ ปฏิปัช์เชย์ย ทุพ์ภิก์ขํ สัป์ปฏิภยํ. โส อปเรน สมเยน ตํ กัน์ตารํ นิต์ถเรย์ย โสต์ถินา, คามัน์ตํ อนุปาปุเณย์ย เขมํ อัป์ปฏิภยํ. ตัส์ส เอวมัส์ส "อหํ โข ปุพ์เพ สธโน สโภโค กัน์ตารัท์ธานมัค์คํ ปฏิปัช์ชึ ทุพ์ภิก์ขํ สัป์ปฏิภยํ, โสม์หิ เอตรหิ ตํ กัน์ตารํ นิต์ถิณ์โณ โสต์ถินา คามัน์ตํ อนุป์ปัต์โต เขมํ อัป์ปฏิภยัน์ติ. โส ตโตนิทานํ ลเภถ ปาโมช์ชํ, อธิคัจ์เฉ โสมนัส์สํ. เอวเมว โข มาณว ภิก์ขุ ยถาอิณํ ยถาโรคํ ยถาพัน์ธนาคารํ ยถาทาสัพ์ยํ ยถากัน์ตารัท์ธานมัค์คํ อิเม ปัญ์จ นีวรเณ อัป์ปหีเน อัต์ตนิ สมนุปัส์สติ. เสย์ยถาปิ มาณว ยถาอานณ์ยํ ยถาอาโรค์ยํ ยถาพัน์ธนาโมก์ขํ ยถาภุชิส์สํ ยถาเขมัน์ตภูมึ เอวเมว ภิก์ขุ อิเม ปัญ์จ นีวรเณ ปหีเน

อัตตนิ สมนุปัสสติ, ตัสิเม ปัญจ นีวรเณ ปหีเน อัตตนิ สมนุปัสสโต ปาโมชชํ ชายติ, ปมุทิตัสส ปีติ ชายติ, ปีติมนัสส กาโย ปัสสัมภติ, ปัสสัทธกาโย สุขํ ปเวเทติ, สุขิโน จิตตํ สมาธิยติ. โส วิวิจเจว กาเมหิ วิวิจจ อกุสเลหิ ธัมเมหิ สวิตักกํ สวิจารํ วิเวกชํ ปีติสุขํ ปฐมํ ฌานํ อุปสัมปัชช วิหรติ. โส อิมเมว กายํ วิเวกะชน ปีติสุเขน อภิสันเทติ ปริสันเทติ ปริปูเรติ ปริปผรติ, นาสส กิญจิ สัพพาวโต กายัสส วิเวกเชน ปีติสุเขน อัปผุตํ โหติ. เสยยถาปิ มาณว ทักโข นหาปโก วา นหาปกันเตวาสี วา กํสถาเล นหานียจุณณานิ อากิริตวา อุทเกน ปริปโผสกํ สันเทยย ปริสันเทยย, สายํ นหานียปิณฑิ เส้นหนุตรา เส้นหปเรตา สันตรพาหิรา ผุตา เส้นเหน น จ ปัคฆรติ. เอวเมว โข มาณว ภิกขุ ฯเปฯ ยํ หิ มาณว ภิกขุ วิวิจเจว กาเมหิ วิวิจจ อกุสเลหิ ธัมเมหิ สวิตักกํ สวิจารํ วิเวกชํ ปีติสุขํ ปฐมํ ฌานํ อุปสัมปัชช วิหรติ. โส อิมเมว กายํ วิเวกเชน ปีติสุเขน อภิสันเทติ ปริสันเทติ ปริปูเรติ ปริปผรติ, นาสส กิญจิ สัพพาวโต กายัสส วิเวกะชน ปีติสุเขน อัปผุตํ โหติ. อิทํปิสส โหติ สมาธิมหิ.

ปุน จปรํ มาณว ภิกขุ วิตักกวิจารานํ วูปสมา อัชฌัตตํ สัมปสาทนํ เจตโส เอโกทิภาวํ อวิตักกํ อวิจารํ สมาธิชํ ปีติสุขํ ทุติยํ ฌานํ อุปสัมปัชช วิหรติ. โส อิมเมว กายํ สมาธิเชน ปีติสุเขน อภิสันเทติ ปริสันเทติ ปริปูเรติ ปริปผรติ. นาสส กิญจิ

สัพ์พาวโต กายัส์ส สมาธิเชน ปีติสุเขน น อัปผุตํ โหติ. เสย์ยถาปิ มาณว อุทกรหโท คัม์ภีโร อุพ์ภิโตทโก, ตัส์ส เนวัส์ส ปุรัต์ถิมาย ทิสาย อุทกัส์ส อายมุขํ, น ทักขิณาย ทิสาย อุทกัส์ส อายมุขํ, น ปัจ์ฉิมาย ทิสาย น อุต์ตราย ทิสาย อุทกัส์ส อายมุขํ. เทโว ปน กาเลน กาลํ สัม์มาธารํ อนุปัปเวจ์เฉย์ย. อถ โข ตัม์หา จ อุทกรหทา สีตา วาริธารา อุพ์ภิช์ชิต์วา ตเมว อุทกรหทํ สีเตน วารินา อภิสัน์เทย์ย ปริสัน์เทย์ย ปริปูเรย์ย ปริปผเรย์ย, นาส์ส กิญ์จิ สัพ์พาวโต อุท รหทัส์ส สีเตน วารินา อัปผุตํ อัส์ส. เอวเมว โข มาณว ภิก์ขุ ฯเปฯ ยัมปิ มาณว ภิก์ขุ วิตัก์กวิจารานํ วูปสมา ฯเปฯ ทุติยํ ฌานํ อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ, อิมเมว กายํ สมาธิเชน ปีติสุเขน อภิสัน์เทติ ปริสัน์เทติ ปริปูเรติ ปริปผรติ, นาส์ส กิญ์จิ สัพ์พาวโต กายัส์ส สมาธิเชน ปีติสุเขน อภูตํ โหติ. อิทัม์ปิส์ส โหติ สมาธิส์มึ.

ปุน จปรํ มาณว ภิก์ขุ ปีติยา จ วิราคา อุเปก์ขโก จ วิหรติ สโต สัม์ปชาโน. สุขัญ์จ กาเยน ปฏิสํเวเทติ, ยันตํ อริยา อาจิก์ขัน์ติ "อุเปก์ขโก สติมา สุขวิหารีติ, ตติยํ ฌานํ อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ. โส อิมเมว กายํ นิปปีติเกน สุเขน อภิสัน์เทติ ปริสัน์เทติ ปริปูเรติ ปริปผรติ, นาส์ส กิญ์จิ สัพ์พาวโต กายัส์ส นิปปีติเกน สุเขน อัปผุตํ โหติ. เสย์ยถาปิ มาณว อุปปลินิยํ วา ปทุมินิยํ วา ปุณ์ฑรีกินิยํ วา อัปเปกัจ์จานิ อุปปลานิ วา ปทุมานิ วา

ปุณ์ฑรีกานิ วา อุทเก ชาตานิ อุทเก สํวัฑ์ฒานิ อุทกานุคตานิ อัน์โต นิมุค์คโปสีนิ, ตานิ ยาว จ อัค์คานิ ยาว จ มูลานิ สีเตน วารินา อภิสัน์นานิ ปริสัน์นานิ ปริปูรานิ ปริป๎ผุตานิ, นาส์ส กิญ์จิ สัพ์พาวตํ อุป๎ปลานํ วา ปทุมานํ วา ปุณ์ฑรีกานํ วา สีเตน วารินา อัป๎ผุตํ อัส์ส: เอวเมว โข มาณว ภิก์ขุ ฯเปฯ ยํปิ มาณว ภิก์ขุ ปีติยา จ วิราคา ฯเปฯ ตติยํ ฌานํ อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ, อิมเมว กายํ นิป๎ปีติเกน สุเขน อภิสัน์เนติ ปริสัน์เนติ ปริปูเรติ ปริป๎ผรติ, นาส์ส กิญ์จิ สัพ์พาวโต กายัส์ส นิป๎ปีติเกน สุเขน อัป๎ผุตํ โหติ. อิทัม์ปิส์ส โหติ สมาธิส์มึ.

ปุน จปรํ มาณว ภิก์ขุ สุขัส์ส จ ปหานา ทุก์ขัส์ส จ ปหานา ปุพ์เพว โสมนัส์สโทมนัส์สานํ อัต์ถังคมา อทุก์ขมสุขํ อุเปก์ขาสติปาริสุท์ธึ จตุต์ถํ ฌานํ อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ. โส อิมเมว กายํ ปริสุท์เธน เจตสา ปริโยทาเตน ผริต์วา นิสิน์โน โหติ, นาส์ส กิญ์จิ สัพ์พาวโต กายัส์ส ปริสุท์เธน เจตสา ปริโยทาเตน อัป๎ผุตํ โหติ. เสย์ยถาปิ มาณว ปุริโส โอทาเตน วัต์เถน สสีสํ ปารุปิต์วา นิสิน์โน อัส์ส, นาส์ส กิญ์จิ สัพ์พาวโต กายัส์ส โอทาเตน วัต์เถน อัป๎ผุตํ โหติ: เอวเมว โข มาณว ภิก์ขุ ฯเปฯ ยํปิ มาณว ภิก์ขุ สุขัส์ส จ ปหานา ฯเปฯ จตุต์ถํ ฌานํ อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ, อิมเมว กายํ ปริสุท์เธน เจตสา ปริโยทาเตน ผริต์วา นิสิน์โน โหติ,

นาสฺส กิญฺจิ สพฺพาวโต กายสฺส ปริสุทฺเธน เจตสา ปริโยทาเตน
อปฺผุฏํ โหติ. อิทมฺปิสฺส โหติ สมาธิสฺมึ. อยํ โข โส มาณว
อริโย สมาธิกฺขนฺโธ, ยสฺส โส ภควา วณฺณวาที อโหสิ,
เอตฺถ จ อิมํ ชนตํ สมาทเปสิ นิเวเสสิ ปติฏฺฐาเปสิ,
อตฺถิ เจเวตฺถ อุตฺตรึ กรณียนฺติ.

อจฺฉริยํ โภ อานนฺท, อพฺภูตํ โภ อานนฺท, โส จายํ โภ
อานนฺท อริโย สมาธิกฺขนฺโธ ปริปุณฺโณ โน อปริปุณฺโณ, เอวํ
ปริปุณฺณญฺจาหํ โภโต อานนฺทสฺส อริยํ สมาธิกฺขนฺธํ อิโต พหิทฺธา
อญฺเญสุ สมณพฺราหฺมเณสุ น สมนุปสฺสามิ. เอวํ ปริปุณฺณญฺจ โภ
อานนฺท อริยํ สมาธิกฺขนฺธํ อิโต พหิทฺธา อญฺเญ สมณพฺราหฺมณา
อตฺตนิ สมนุปสฺเสยฺยุํ, เต ตาวตเกเนว อตฺตมนา อสฺสุ, อลเมตฺตาวตา,
กตเมตฺตาวตา, อนุปฺปตฺโต โน สามญฺญตฺโถ, นตฺถิ โน
กิญฺจิ อุตฺตรึ กรณียนฺติ. อถ จ ปน ภวํ อานนฺโท
เอวมาห "อตฺถิ เจเวตฺถ อุตฺตรึ กรณียนฺติ.

กตโม ปน โส โภ อานนฺท อริโย ปญฺญากฺขนฺโธ? ยสฺส โส
ภวํ โคตโม วณฺณวาที อโหสิ, ยตฺถ จ อิมํ ชนตํ สมาทเปสิ
นิเวเสสิ ปติฏฺฐาเปสิ, โส เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ
ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต
อาเนญฺชปฺปตฺเต ญาณทสฺสนาย จิตฺตํ อภินีหรติ อภินินฺนาเมติ.
โส เอวํ ปชานาติ "อยํ โข เม กาโย รูปี จาตุมฺมหาภูติโก

มาตาเปตติกสัมภโว โอทนกุมมาสุปจโย นิจจุจฉาทนปริมัททน-เภทนวิทธํสนธัมโม, อิทัญจ ปน เม วิญญาณํ เอตถ สิตํ เอตถ ปฏิพัทธันติ. เสยยถาปิ มาณว มณิเวฬุริโย สุโภ ชาติมา อัฏฐํโส สุปริกัมมกโต อัจโฉ วิปปสันโน สัพพาการสัมปันโน, ตัตรัสส สุตตํ อาวุตํ นีลํ วา ปีตํ วา โลหิตํ วา โอทาตํ วา ปัณฑุสุตตํ วา, ตเมนํ จักขุมา ปุริโส หัตเถ กริตวา ปัจจเวกเขยย "อยํ โข มณิเวฬุริโย สุโภ ชาติมา อัฏฐํโส สุปริกัมมกโต อัจโฉ วิปปสันโน สัพพาการสัมปันโน, ตัตริทํ สุตตํ อาวุตํ นีลํ วา ปีตํ วา โลหิตํ วา โอทาตํ วา ปัณฑุสุตตํ วาติ. เอวเมว โข มาณว ภิกขุ ฯ เป ฯ ยมปิ มาณว ภิกขุ เอวํ สมาหิเต จิตเต ปริสุทเธ ปริโยทาเต อนังคเณ วิคตูปักกิเลเส มุทุภูเต กัมมนิเย ฐิเต อาเนญชัปปัตเต ญาณทัสสนาย จิตตํ อภินีหรติ อภินินนาเมติ: โส เอวํ ปชานาติ "อยํ โข เม กาโย รูปี จาตุมมหาภูติโก มาตาเปตติกสัมภโว โอทนกุมมาสุปจโย นิจจุจฉาทนปริมัททน-เภทนวิทธํสนธัมโม, อิทัญจ ปน เม วิญญาณํ เอตถ สิตํ เอตถ ปฏิพัทธันติ. อิทัมปิสส โหติ ปัญญาย.

โส เอวํ สมาหิเต จิตเต ปริสุทเธ ปริโยทาเต อนังคเณ วิคตูปักกิเลเส มุทุภูเต กัมมนิเย ฐิเต อาเนญชัปปัตเต มโนมยํ

อภินิมฺมินาย จิตฺตํ อภินีหรติ อภินินฺนาเมติ. โส อิมมฺหา กายา อญฺญํ กายํ อภินิมฺมินาติ รูปึ มโนมยํ สพฺพงฺคปจฺจงฺคํ อหีนินฺทฺริยํ. เสยฺยถาปิ มาณว ปุริโส มุญฺชมฺหา อีสิกํ ปวาเหยฺย, ตสฺส เอวมสฺส "อยํ มุญฺโช อยํ อีสิกา, อญฺโญ มุญฺโช อญฺญา อีสิกา, มุญฺชมฺหา เตฺวว อีสิกา ปวาฬฺหาติ. เสยฺยถาปิ มาณว ปุริโส อสึ โกสิยา ปวาเหยฺย, ตสฺส เอวมสฺส "อยํ อสิ อยํ โกสิ, อญฺญา อสิ อญฺญา โกสิ, โกสิยา เตฺวว อสิ ปวาฬฺหาติ. เสยฺยถาปิ มาณว ปุริโส อหึ กรณฺฑา อุทฺธเรยฺย, ตสฺส เอวมสฺส "อยํ อหิ อยํ กรณฺโฑ, อญฺโญ อหิ อญฺโญ กรณฺโฑ, กรณฺฑา เตฺวว อหิ อุทฺธริโตติ.• เอวเมว โข มาณว ภิกฺขุ ฯเปฯ ยมฺปิ มาณว ภิกฺขุ เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ฯเปฯ อาเนญฺชปฺปตฺเต มโนมยํ อภินิมฺมินาย จิตฺตํ อภินีหรติ อภินินฺนาเมติ. ฯเปฯ อิทมฺปิสฺส โหติ ปญฺญาย.

โส เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต อิทฺธิวิธาย จิตฺตํ อภินีหรติ อภินินฺนาเมติ. โส อเนกวิหิตํ อิทฺธิวิธํ ปจฺจนุโภติ, เอโกปิ หุตฺวา พหุธา โหติ, พหุธาปิ หุตฺวา เอโก โหติ; อาวิภาวํ ติโรภาวํ ติโรกุฑฺฑํ ติโรปาการํ ติโรปพฺพตํ อสชฺชมาโน คจฺฉติ เสยฺยถาปิ อากาเส. โส ปฐวิยาปิ อุมฺมุชฺชนิมุชฺชํ กโรติ เสยฺยถาปิ อุทเก, อุทเกปิ

• สีหฬ โปตฺถเก อุพฺภโต.

อภิชชมาโน คัจฉติ เสยยถาปิ ปฐวิยํ, อากาเสปิ ปัลลังเกน กมติ เสยยถาปิ ปักขี สกุณา, อิเมปิ จันทิมสุริเย เอวํมหิทธิเก เอวํมหานุภาเว ปาณินา ปริมสติ ปริมัชชติ, ยาว พรหมโลกาปิ กาเยน วสํ วัตเตติ. เสยยถาปิ มาณว ทักโข กุมภกาโร วา กุมภการันเตวาสี วา สุปริกัมมกตาย มัตติกาย ยํ ยเทว ภาชนวิกตึ อากังเขยย, ตันตเทว กเรยย อภินิปผาเทยย; เสยยถาปิ วา ปน มาณว ทักโข ทันตกาโร วา ทันตการันเตวาสี วา สุปริกัมมกตัสมึ ทันตัสมึ ยํ ยเทว ทันตวิกตึ อากังเขยย, ตันตเทว กเรยย อภินิปผาเทยย; เสยยถาปิ วา ปน มาณว ทักโข สุวัณณกาโร วา สุวัณณการันเตวาสี วา สุปริกัมมกตัสมึ สุวัณณัสมึ ยํ ยเทว สุวัณณวิกตึ อากังเขยย, ตันตเทว กเรยย อภินิปผาเทยย. เอวเมว โข มาณว ภิกขุ เอวํ สมาหิเต จิตเต ปริสุทเธ ปริโยทาเต อนังคเณ วิคตูปักกิเลเส มุทุภูเต กัมมนิเย ฐิเต อาเนญชัปปัตเต อิทธิวิธาย จิตตํ อภินีหรติ อภินินนาเมติ: โส อเนกวิหิตํ อิทธิวิธํ ปัจจนุโภติ, เอโกปิ หุตวา พหุธา โหติ, ฯเปฯ ยาว พรหมโลกาปิ กาเยน วสํ วัตเตติ. อิทัมปิสส โหติ ปัญญาย.

โส เอวํ สมาหิเต จิตเต ฯเปฯ อาเนญชัปปัตเต ทิพพาย โสตธาตุยา จิตตํ อภินีหรติ อภินินนาเมติ. โส ทิพพาย โสตธาตุยา วิสุทธาย อติกกันตมานุสิกาย อุโภ สัทเท สุณาติ ทิพเพ จ มานุเส จ เย ทูเร สันติเก.

เสย์ยถาปิ มาณว ปุริโส อัท์ธานมัค์คปฏิปัน์โน, โส สุเณย์ย เภริสัท์ทํปิ มุทิงคสัท์ทํปิ• สํขสัท์ทํปิ ปณวสัท์ทํปิ ทิณ์ฑิมสัท์ทํปิ, ตัส์ส เอวมัส์ส "เภริสัท์โท" อิติปิ "มุทิงคสัท์โท" อิติปิ "สํขสัท์โท" อิติปิ "ปณวสัท์โท" อิติปิ "ทิณ์ฑิมสัท์โท" อิติปิ, เอวเมว โข มาณว ภิก์ขุ ฯเปฯ ยํปิ มาณว ภิก์ขุ เอวํ สมาหิเต จิต์เต ฯเปฯ อาเนญ์ชัป์ปัต์เต ทิพ์พาย โสตธาตุยา วิสุท์ธาย อติก์กัน์ตมานุสิกาย อุโภปิ สัท์เท สุณาติ ทิพ์เพ จ มานุเส จ เย ทูเร สัน์ติเก. อิทัมปิส์ส โหติ ปัญ์ญาย.

โส เอวํ สมาหิเต จิต์เต ปริสุท์เธ ปริโยทาเต อนังคเณ วิคตูปัก์กิเลเส มุทุภูเต กัม์มนิเย ฐิเต อาเนญ์ชัป์ปัต์เต เจโตปริยญาณาย จิต์ตํ อภินีหรติ อภินิน์นาเมติ. โส ปรสัต์ตานํ ปรปุค์คลานํ เจตสา เจโต ปริจ์จ ปชานาติ, สราคํ วา จิต์ตํ "สราคํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, วีตราคํ วา จิต์ตํ "วีตราคํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ; สโทสํ วา จิต์ตํ "สโทสํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, วีตโทสํ วา จิต์ตํ "วีตโทสํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ; สโมหํ วา จิต์ตํ "สโมหํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, วีตโมหํ วา จิต์ตํ "วีตโมหํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ; สํขิต์ตํ วา จิต์ตํ "สํขิต์ตํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, วิก์ขิต์ตํ วา จิต์ตํ "วิก์ขิต์ตํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ; มหัค์คตํ วา จิต์ตํ "มหัค์คตํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ, อมหัค์คตํ วา จิต์ตํ "อมหัค์คตํ จิต์ตัน์ติ ปชานาติ;

• อิโต ปรํ สีหฬโปต์ถเก "สํขปณวเทณ์ฑิมสัท์ทัม์ปิ, ตัส์ส เอวมัส์ส "เภริสัท์โท อิติปิ "มุทิงคสัท์โท อิติปิ, "สํขปณวเทณ์ฑิมสัท์โท อิติปีติ, อีทิโส ปาโฐ ทิส์สติ.

สอุตตรํ วา จิตตํ "สอุตตรํ จิตตนฺติ ปชานาติ, อนุตตรํ วา จิตตํ "อนุตตรํ จิตตนฺติ ปชานาติ; สมาหิตํ วา จิตตํ "สมาหิตํ จิตตนฺติ ปชานาติ, อสมาหิตํ วา จิตตํ "อสมาหิตํ จิตตนฺติ ปชานาติ; วิมุตตํ วา จิตตํ "วิมุตตํ จิตตนฺติ ปชานาติ, อวิมุตตํ วา จิตตํ "อวิมุตตํ จิตตนฺติ ปชานาติ. เสยยถาปิ มาณว อิตฺถี วา ปุริโส วา ทหโร ยุวา มณฑนชาติโก อาทาเส วา ปริสุทเธ ปริโยทาเต อจเฉ วา อุทกปตเต สกมุขนิมิตตํ ปจจเวกขมาโน สกณิกํ วา "สกณิกนฺติ ปชาเนยย, อกณิกํ วา "อกณิกนฺติ ปชาเนยย. เอวเมว โข มาณว ภิกขุ ฯเปฯ ยมปิ มาณว ภิกขุ เอวํ สมาหิเต จิตเต ฯเปฯ อาเนญชปปตเต เจโตปริยญาณาย จิตตํ อภินีหรติ อภินินนาเมติ: โส ปรสตตานํ ปรปุคคลานํ เจตสา เจโต ปริจจ ชานาติ, สราคํ วา จิตตํ "สราคํ จิตตนฺติ ปชานาติ, ฯเปฯ อวิมุตตํ วา จิตตํ "อวิมุตตํ จิตตนฺติ ปชานาติ. อิทมปิสส โหติ ปญญาย.

โส เอวํ สมาหิเต จิตเต ฯเปฯ อาเนญชปปตเต ปุพเพนิวาสานุสสติญาณาย จิตตํ อภินีหรติ อภินินนาเมติ. โส อเนกวิหิตํ ปุพเพนิวาสํ อนุสสรติ: เสยยถีทํ? เอกมปิ ชาตึ เทวปิ ชาติโย ติสโสปิ ชาติโย จตสโสปิ ชาติโย ปญจปิ ชาติโย, ทสปิ ชาติโย วีสมปิ ชาติโย ตึสมปิ ชาติโย จตตาฬีสมปิ ชาติโย ปญญาสมปิ ชาติโย, ชาติสตมปิ ชาติสหสสมปิ ชาติสตสหสสมปิ, อเนเกปิ สํวฏฏกปเปปิ อเนเกปิ วิวฏฏกปเปปิ อเนเกปิ สํวฏฏวิวฏฏกปเปปิ "อมุตราสึ

เอวํนาโม เอวํโคตฺโต เอวํวณฺโณ เอวมาหาโร เอวํสุขทุกฺขปฏิสํเวที เอวมายุปริยนฺโต; โส ตโต จุโต อมุตฺร อุทปาทึ, ตตฺราปาสึ เอวํนาโม เอวํโคตฺโต เอวํวณฺโณ เอวมาหาโร เอวํสุขทุกฺขปฏิสํเวที เอวมายุปริยนฺโต; โส ตโต จุโต อิธูปปนฺโนติ. อิติ สาการํ สอุทฺเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ. เสยฺยถาปิ มาณว ปุริโส สกมฺหาปิ คามา อญฺญํ คามํ คจฺเฉยฺย, ตมฺหาปิ คามา อญฺญํปิ คามํ คจฺเฉยฺย, โส ตมฺหา คามา สกํ เยว คามํ ปจฺจาคจฺเฉยฺย. ตสฺส เอวมสฺส "อหํ โข สกมฺหา คามา อมุํ คามํ อคจฺฉึ,* ตตฺถาปิ เอวํ[๒] อฏฺฐาสึ, เอวํ นิสีทึ, เอวํ อภาสึ, เอวํ ตุณฺหี อโหสึ, โส ตมฺหา คามา อมุํ คามํ อคจฺฉึ ตตฺราปิ เอวํ อฏฺฐาสึ, เอวํ นิสีทึ, เอวํ อภาสึ, เอวํ ตุณฺหี อโหสึ, โสมฺหิ ตมฺหา คามา สกํ เยว คามํ ปจฺจาคโตติ. เอวเมว โข มาณว ภิกฺขุ ฯเปฯ ยมฺปิ มาณว ภิกฺขุ เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ฯเปฯ อาเนญฺชปฺปตฺเต ปุพฺเพนิวาสา- นุสฺสติญาณาย จิตฺตํ อภินีหรติ อภินินฺนาเมติ: โส อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ: เสยฺยถีทํ? เอกมฺปิ ชาตึ เทฺวปิ ชาติโย ฯเปฯ อิติ สาการํ สอุทฺเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ อิทมฺปิสฺส โหติ ปญฺญาย.

โส เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ฯเปฯ อาเนญฺชปฺปตฺเต สตฺตานํ

---

* อคญฺฉินฺติ วา ปาโฐ. ๒ สี. ตตฺร เอวํ.

จุตูปปาตญาณาย จิตตํ อภินีหรติ อภินินนาเมติ. โส ทิพเพน จักขุนา วิสุทเธน อติกกันตมานุสเกน สัตเต ปัสสติ จวมาเน อุปปัชชมาเน, หีเน ปณีเต สุวัณเณ ทุพพัณเณ สุคเต ทุคคเต ยถากัมมูปเค สัตเต ปชานาติ "อิเม วต โภนโต สัตตา กายทุจจริเตน สมันนาคตา วจีทุจจริเตน สมันนาคตา มโนทุจจริเตน สมันนาคตา, อริยานํ อุปวาทกา มิจฉาทิฏฐิกา มิจฉาทิฏฐิกัมมสมาทานา; เต กายัสส เภทา ปรัมมรณา อปายํ ทุคคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปันนา. อิเม วา ปน โภนโต สัตตา กายสุจริเตน สมันนาคตา วจีสุจริเตน สมันนาคตา มโนสุจริเตน สมันนาคตา, อริยานํ อนุปวาทกา สัมมาทิฏฐิกา สัมมาทิฏฐิกัมมสมาทานา; เต กายัสส เภทา ปรัมมรณา สุคตึ สัคคํ โลกํ อุปปันนาติ. อิติ ทิพเพน จักขุนา วิสุทเธน อติกกันตมานุสเกน สัตเต ปัสสติ จวมาเน อุปปัชชมาเน, หีเน ปณีเต สุวัณเณ ทุพพัณเณ สุคเต ทุคคเต ยถากัมมูปเค สัตเต ปชานาติ. เสยยถาปิ มาณว มัชเฌ สิงฆาฏเก ปาสาโท, ตัตถ จักขุมา ปุริโส ฐิโต ปัสเสยย มนุสเส เคหํ ปวิสันเตปิ นิกขมันเตปิ รถิยาย วิถึ สัญจรันเตปิ มัชเฌ สิงฆาฏเก นิสินเนปิ; ตัสส เอวมัสส "เอเต มนุสสา เคหํ ปวิสันติ, เอเต นิกขมันติ, เอเต รถิยายปิ วิถึ สัญจรันติ, เอเต มัชเฌ สิงฆาฏเก นิสินนาติ. เอวเมว โข มาณว ภิกขุ ฯเปฯ ยมปิ มาณว ภิกขุ เอวํ

สมาหิเต จิตฺเต ฯ เป ฯ อาเนญฺชปฺปตฺเต สตฺตานํ จุตูปปาตญาณาย จิตฺตํ อภินีหรติ อภินินฺนาเมติ. โส ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน สตฺเต ปสฺสติ จวมาเน อุปปชฺชมาเน, หีเน ปณีเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุคเต ทุคฺคเต ยถากมฺมูปเค สตฺเต ปชานาติ. อิทมฺปิสฺส โหติ ปญฺญาย.

โส เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต อาสวานํ ขยญาณาย จิตฺตํ อภินีหรติ อภินินฺนาเมติ. โส "อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ, "อยํ ทุกฺขสมุทโยติ ยถาภูตํ ปชานาติ, "อยํ ทุกฺขนิโรโธติ ยถาภูตํ ปชานาติ, "อยํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ; "อิเม อาสวาติ ยถาภูตํ ปชานาติ, "อยํ อาสวสมุทโยติ ยถาภูตํ ปชานาติ, "อยํ อาสวนิโรโธติ ยถาภูตํ ปชานาติ, "อยํ อาสวนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ. ตสฺส เอวํ ชานโต เอวํ ปสฺสโต กามาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจติ, ภวาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจติ, อวิชฺชาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจติ. วิมุตฺตสฺมึ "วิมุตฺตมีติ ญาณํ โหติ. "ขีณา ชาติ, วุสิตํ พฺรหฺมจริยํ, กตํ กรณียํ, นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาติ. เสยฺยถาปิ มาณว ปพฺพตสงฺเขเป อุทกรหโท อจฺโฉ วิปฺปสนฺโน อนาวิโล, ตตฺถ จกฺขุมา ปุริโส ตีเร ฐิโต ปสฺเสยฺย สิปฺปิกสมฺพุกมฺปิ สกฺขรกฐลมฺปิ มจฺฉคุมฺพมฺปิ จรนฺตมฺปิ ติฏฺฐนฺตมฺปิ; ตสฺส เอวมสฺส "อยํ โข อุทกรหโท อจฺโฉ วิปฺปสนฺโน

อนาวิโล, ตัต์ริเม สิป์ปิกสัม์พุกาปิ สัก์ขรกถลาปิ มัจ์ฉคุม์พาปิ จรัน์ตาปิ ติฏ์ฐัน์ตาปิ.• เอวเมว โข มาณว ภิก์ขุ ฯ เป ฯ ยํปิ มาณว ภิก์ขุ เอวํ สมาหิเต จิต์เต ฯ เป ฯ อาเนญ์ชัป์ปัต์เต อาสวานํ ขยญาณาย จิต์ตํ อภินีหรติ อภินิน์นาเมติ. โส “อิทํ ทุก์ขัน์”ติ ยถาภูตํ ปชานาติ. ฯ เป ฯ “อยํ อาสวนิโรธคามินี ปฏิปทา”ติ ยถาภูตํ ปชานาติ. ตัส์ส เอวํ ชานโต เอวํ ปัส์สโต กามาสวาปิ จิต์ตํ วิมุจ์จติ, ภวาสวาปิ จิต์ตํ วิมุจ์จติ, อวิช์ชาสวาปิ จิต์ตํ วิมุจ์จติ. วิมุต์ตัส์มึ “วิมุต์ต”มิติ ญาณํ โหติ. “ขีณา ชาติ, วุสิตํ พ์รห์มจริยํ, กตํ กรณียํ, นาปรํ อิต์ถัต์ตายา”ติ ปชานาติ. อิทัม์ปิส์ส โหติ ปัญ์ญาย. อยํ โข โส มาณว อริโย ปัญ์ญาก์ขัน์โธ. ยัส์ส โส ภควา วัณ์ณวาที อโหสิ, เอต์ถ จ อิมํ ชนตํ สมาทเปสิ นิเวเสสิ ปติฏ์ฐาเปสิ. นัต์ถิ เจเวต์ถ อุต์ตริกรณียัน์ติ. อัจ์ฉริยํ โภ อานัน์ท, อัพ์ภุตํ โภ อานัน์ท, โสวายํ โภ อานัน์ท อริโย ปัญ์ญาก์ขัน์โธ ปริปุณ์โณ โน อปริปุณ์โณ, เอวํ ปริปุณ์ณัญ์จาหํ โภ อานัน์ท อริยํ ปัญ์ญาก์ขัน์ธํ อิโต พหิท์ธา อัญ์เญสุ สมณพ์ราห์มเณสุ น สมนุปัส์สามิ. นัต์ถิ โน กิญ์จิ อุต์ตริกรณียัน์ติ. อภิก์กัน์ตํ โภ อานัน์ท. อภิก์กัน์ตํ โภ อานัน์ท. เสย์ยถาปิ โภ

• สี. จรัน์ติปิ ติฏ์ฐัน์ติปิ.

อานัน์ท นิก์กุช์ชิตํ วา อุก์กุช์เชย์ย, ปฏิจ์ฉัน์นํ วา วิวเรย์ย, มูฬ์หัส์ส วา มัค์คํ อาจิก์เขย์ย, อัน์ธกาเร วา เตลปัช์โชตํ ธาเรย์ย "จัก์ขุมัน์โต รูปานิ ทัก์ขัน์ตีติ, เอวเมว โข โภตา อานัน์เทน อเนกปริยาเยน ธัม์โม ปกาสิโต, เอสาหํ โภ อานัน์ท ภวัน์ตํ โคตมํ สรณํ คัจ์ฉามิ ธัม์มัญ์จ ภิก์ขุสํฆัญ์จ, อุปาสกํ มํ ภวํ อานัน์ท ธาเรตุ อัช์ชตัค์เค ปาณุเปตํ สรณังคตัน์ติ.

สุภสุต์ตํ นิฏ์ฐิตํ ทสมํ.

สีลขันธวัคเค เกวัฏฏสุตตํ

เอวัมเม สุตํ เอกํ สมยํ ภควา นาลันทายํ วิหรติ ปาวาริกัมพวเน. อถ โข เกวัฏโฏ คหปติปุตโต เยน ภควา เตนุปสังกมิ; อุปสังกมิตวา ภควันตํ อภิวาเทตวา เอกมันตํ นิสีทิ. เอกมันตํ นิสินโน โข เกวัฏโฏ คหปติปุตโต ภควันตํ เอตทโวจ "อยํ ภันเต นาลันทา อิทธา เจว ผีตา จ พหุชนา อากิณณมนุสสา ภควติ อภิปปสันนา, สาธุ ภันเต ภควา เอกํ ภิกขุํ สมาทิสตุ, โย อุตตริมนุสสธัมมา อิทธิปาฏิหาริยํ กริสสติ, เอวายํ นาลันทา ภิยโยโส มัตตาย ภควติ อภิปปสีทิสสตีติ. เอวํ วุตเต ภควา เกวัฏฏํ คหปติปุตตํ เอตทโวจ "น โข อหํ เกวัฏฏ ภิกขูนํ เอวํ ธัมมํ เทเสมิ "เอถ ตุมเห ภิกขเว คิหีนํ โอทาตวสนานํ อุตตริมนุสสธัมมา อิทธิปาฏิหาริยํ กโรถาติ. ทุติยัมปิ โข เกวัฏโฏ คหปติปุตโต ภควันตํ เอตทโวจ "นาหํ ภันเต ภควันตํ ธํเสมิ, อปิ จ เอวํ วทามิ "อยํ ภันเต นาลันทา อิทธา เจว ผีตา จ พหุชนา อากิณณมนุสสา ภควติ อภิปปสันนา, สาธุ ภันเต ภควา เอกํ ภิกขุํ สมาทิสตุ, โย อุตตริมนุสสธัมมา อิทธิปาฏิหาริยํ กริสสติ. เอวายํ นาลันทา ภิยโยโส มัตตาย ภควติ อภิปปสีทิสสตีติ. ตติยัมปิ ฯ เป ฯ

ตีณิ โข อิมานิ เกวัฏ์ฏ ปาฏิหาริยานิ มยา สยํ อภิญ์ญา สัจ์ฉิกัต์วา ปเวทิตานิ. กตมานิ ตีณิ? อิท์ธิปาฏิหาริยํ อาเทสนาปาฏิหาริยํ อนุสาสนิปาฏิหาริยํ. กตมัญ์จ เกวัฏ์ฏ อิท์ธิปาฏิหาริยํ? อิธ เกวัฏ์ฏ ภิก์ขุ อเนกวิหิตํ อิท์ธิวิธํ ปัจ์จนุโภติ, เอโกปิ หุต์วา พหุธา โหติ, พหุธาปิ หุต์วา เอโก โหติ, อาวิภาวํ ติโรภาวํ ติโรกุฑ์ฑํ ติโรปาการํ ติโรปัพ์พตํ อสัช์ชมาโน คัจ์ฉติ เสย์ยถาปิ อากาเส, ปฐวิยา อุม์มุช์ชนิม์มุช์ชํ กโรติ เสย์ยถาปิ อุทเก, อุทเกปิ อภิช์ชมาโน คัจ์ฉติ เสย์ยถาปิ ปฐวิยา, อากาเสปิ ปัล์ลังเกน กมติ เสย์ยถาปิ ปัก์ขี สกุโณ; อิเมปิ จัน์ทิมสุริเย เอวํมหิท์ธิเก เอวํมหานุภาเว ปาณินา ปริมสติ ปริมัช์ชติ, ยาว พ๎รห์มโลกาปิ กาเยน วสํ วัต์เตติ. ตเมนํ อัญ์ญตโร สัท์โธ ปสัน์โน ปัส์สติ ตํ ภิก์ขุํ อเนกวิหิตํ อิท์ธิวิธํ ปัจ์จนุโภน์ตํ, เอโกปิ หุต์วา พหุธา โหน์ตํ, พหุธาปิ หุต์วา เอโก โหน์ตํ, อาวิภาวํ ติโรภาวํ ติโรกุฑ์ฑํ ติโรปาการํ ติโรปัพ์พตํ อสัช์ชมานํ คัจ์ฉน์ตํ เสย์ยถาปิ อากาเส, ปฐวิยา อุม์มุช์ชนิม์มุช์ชํ กโรน์ตํ เสย์ยถาปิ อุทเก, อุทเกปิ อภิช์ชมานํ คัจ์ฉน์ตํ เสย์ยถาปิ ปฐวิยา, อากาเสปิ ปัล์ลังเกน กมน์ตํ เสย์ยถาปิ ปัก์ขี สกุโณ; อิเมปิ จัน์ทิมสุริเย เอวํมหิท์ธิเก เอวํมหานุภาเว ปาณินา ปริมสัน์ตํ ปริมัช์ชัน์ตํ ยาว พ๎รห์มโลกาปิ กาเยน วสํ วัต์เตน์ตํ. ตเมนํ โส สัท์โธ ปสัน์โน อัญ์ญตรัส์ส อัส์สัท์ธัส์ส

อัป์ปสัน์นัส์ส อาโรเจติ “อัจ์ฉริยํ วต โภ, อัพ์ภุตํ วต โภ สมณัส์ส มหิท์ธิกตา มหานุภาวตา, อมาหํ ภิก์ขุํ อัท์ทสํ อเนกวิหิตํ อิท์ธิวิธํ ปัจ์จนุโภน์ตํ, เอโกปิ หุต์วา พหุธา โหน์ตํ. พหุธาปิ หุต์วา เอโก โหน์ตํ. ฯเปฯ ยาว พ์รห์มโลกาปิ กาเยน วสํ วัต์เตน์ตัน์ติ. ตเมนํ โส อัส์สัท์โธ อัป์ปสัน์โน ตํ สัท์ธํ ปสัน์นํ เอวํ วเทย์ย “อัต์ถิ โข โภ คัน์ธารี นาม วิช์ชา, ตาย โส ภิก์ขุ อเนกวิหิตํ อิท์ธิวิธํ ปัจ์จนุโภติ. ฯเปฯ ยาว พ์รห์มโลกาปิ กาเยน วสํ วัต์เตตีติ. ตํ กึ มัญ์ญสิ เกวัฏ์ฏ? อปิ นุ โส อัส์สัท์โธ อัป์ปสัน์โน ตํ สัท์ธํ ปสัน์นํ เอวํ วเทย์ยาติ. วเทย์ย ภัน์เตติ. อิมํ โข อหํ เกวัฏ์ฏ อิท์ธิปาฏิหาริเย อาทีนวํ สัม์ปัส์สมาโน อิท์ธิปาฏิหาริเยน อัฏ์ฏิยามิ หรายามิ ชิคุจ์ฉามิ.

กตมัญ์จ เกวัฏ์ฏ อาเทสนาปาฏิหาริยํ? อิธ เกวัฏ์ฏ ภิก์ขุ ปรสัต์ตานํ ปรปุค์คลานํ จิต์ตัม์ปิ อาทิสติ, เจตสิกัม์ปิ อาทิสติ, วิตัก์กิตัม์ปิ อาทิสติ วิจาริตัม์ปิ อาทิสติ “เอวัม์ปิ เต มโน, อิต์ถัม์ปิ เต มโน. อิติปิ เต จิต์ตัน์ติ. ตเมนํ อัญ์ญตโร สัท์โธ ปสัน์โน ปัส์สติ ตํ ภิก์ขุํ ปรสัต์ตานํ ปรปุค์คลานํ จิต์ตัม์ปิ อาทิสัน์ตํ เจตสิกัม์ปิ อาทิสัน์ตํ วิตัก์กิตัม์ปิ อาทิสัน์ตํ วิจาริตัม์ปิ อาทิสัน์ตํ “เอวัม์ปิ เต มโน, อิต์ถัม์ปิ เต มโน, อิติปิ เต จิต์ตัน์ติ. ตเมนํ โส สัท์โธ ปสัน์โน อัญ์ญตรัส์ส อัส์สัท์ธัส์ส อัป์ปสัน์นัส์ส อาโรเจติ “อัจ์ฉริยํ วต โภ, อัพ์ภุตํ วต โภ สมณัส์ส

มหิท์ธิกตา มหานุภาวตา. อิธาหํ ภิก์ขุํ อัท์ทสํ ปรสัต์ตานํ ปรปุค์คลานํ จิต์ตัม์ปิ อาทิสัน์ตํ เจตสิกัม์ปิ อาทิสัน์ตํ วิตัก์กิตัม์ปิ อาทิสัน์ตํ วิจาริตัม์ปิ อาทิสัน์ตํ "เอวัม์ปิ เต มโน, อิต์ถัม์ปิ เต มโน, อิติปิ เต จิต์ตัน์ติ. ตเมนํ โส อัส์สัท์โธ อัป์ปสัน์โน ตํ สัท์ธํ ปสัน์นํ เอวํ วเทย์ย "อัต์ถิ โข โภ มณิกา นาม วิช์ชา, ตาย โส ภิก์ขุ ปรสัต์ตานํ ปรปุค์คลานํ จิต์ตัม์ปิ อาทิสติ เจตสิกัม์ปิ อาทิสติ, วิตัก์กิตัม์ปิ อาทิสติ วิจาริตัม์ปิ อาทิสติ "เอวัม์ปิ เต มโน, อิต์ถัม์ปิ เต มโน, อิติปิ เต จิต์ตัน์ติ. ตํ กึ มัญ์ญสิ เกวัฏ์ฏ? อปิ นุ โส อัส์สัท์โธ อัป์ปสัน์โน ตํ สัท์ธํ ปสัน์นํ เอวํ วเทย์ยาติ. วเทย์ย ภัน์เตติ. อิมํ โข อหํ เกวัฏ์ฏ อาเทสนาปาฏิหาริเย อาทีนวํ สัม์ปัส์สมาโน อาเทสนาปาฏิหาริเยน อัฏ์ฏิยามิ หรายามิ ชิคุจ์ฉามิ.

กตมัญ์จ เกวัฏ์ฏ อนุสาสนิปาฏิหาริยํ? อิธ เกวัฏ์ฏ ภิก์ขุ เอวมนุสาสติ "เอวํ วิตัก์เกถ มา เอวํ วิตัก์กยิต์ถ, เอวํ มนสิ กโรถ มา เอวํ มนสิ กริต์ถ, อิทํ ปชหถ อิทํ อุปสัม์ปัช์ช วิหรถาติ. อิทํ วุจ์จติ เกวัฏ์ฏ อนุสาสนิปาฏิหาริยํ.

ปุน จปรํ เกวัฏ์ฏ อิธ ตถาคโต โลเก อุป์ปัช์ชติ อรหํ สัม์มาสัม์พุท์โธ ฯ เป ฯ (ยถา สามัญ์ญผเล เอวํ วิต์ถาเรตัพ์พํ). ฯ เป ฯ อิทัม์ปิ วุจ์จติ เกวัฏ์ฏ อนุสาสนิปาฏิหาริยํ. ทุติยํ ฌานํ. ตติยํ ฌานํ. ฯ เป ฯ จตุต์ถํ ฌานํ อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ. อิทํ

วุจ์จติ เกวัฏ์ฏ อนุสาสนิปาฏิหาริยํ. ฯ เป ฯ ญาณทัส์สนาย จิต์ตํ อภินีหรติ อภินิน์นาเมติ. อิทํ วุจ์จติ เกวัฏ์ฏ อนุสาสนิปาฏิหาริยํ. ฯเปฯ นาปรํ อิต์ถัต์ตายาติ ปชานาติ อิทํ วุจ์จติ อนุสาสนิปาฏิหาริยํ. อิมานิ โข เกวัฏ์ฏ ตีณิ ปาฏิหาริยานิ มยา สยํ อภิญ์ญา สัจ์ฉิกัต์วา ปเวทิตานิ.

ภูตปุพ์พํ เกวัฏ์ฏ อิมัส์มึ เยว ภิก์ขุสํเฆ อัญ์ญตรัส์ส ภิก์ขุโน เอวํ เจตโส ปริวิตัก์โก อุทปาทิ "กัต์ถ นุ โข[1] อิเม จัต์ตาโร มหาภูตา อปริเสสา นิรุช์ฌัน์ติ? เสย์ยถีทํ? ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตูติ. อถ โข เกวัฏ์ฏ ภิก์ขุ ตถารูปํ สมาธึ สมาปัช์ชิ, ยถาสมาหิเต จิต์เต เทวยานิโย มัค์โค ปาตุรโหสิ. อถ โข โส เกวัฏ์ฏ ภิก์ขุ เยน จาตุม์มหาราชิกา เทวา เตนุปสังกมิ, อุปสังกมิต์วา จาตุม์มหาราชิเก เทเว เอตทโวจ "กัต์ถ นุ โข อาวุโส อิเม จัต์ตาโร มหาภูตา อปริเสสา นิรุช์ฌัน์ติ? เสย์ยถีทํ? ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตูติ. เอวํ วุต์เต เกวัฏ์ฏ จาตุม์มหาราชิกา เทวา ตํ ภิก์ขุํ เอตทโวจุํ "มยัม์ปิ โข ภิก์ขุ น ชานาม, ยัต์ถิเม จัต์ตาโร มหาภูตา อปริเสสา นิรุช์ฌัน์ติ; เสย์ยถีทํ? ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตูติ. อัต์ถิ โข ภิก์ขุ จัต์ตาโร มหาราชาโน อัม์เหหิ อภิก์กัน์ตตรา จ ปณีตตรา จ, เต โข เอวํ ชาเนย์ยุํ, ยัต์ถิเม จัต์ตาโร มหาภูตา อปริเสสา นิรุช์ฌัน์ติ;

---

๑ สี. กถัน์นุ โข.

เสยฺยถีทํ? ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตูติ. อถ โข เกวฏฺโฏ ภิกฺขุ เยน จตฺตาโร มหาราชาโน เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา จตฺตาโร มหาราชาโน เอตทโวจ "กตฺถ นุ โข อาวุโส อิเม จตฺตาโร มหาภูตา อปริเสสา นิรุชฺฌนฺติ? เสยฺยถีทํ? ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตูติ. เอวํ วุตฺเต เกวฏฺฏ จตฺตาโร มหาราชาโน ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจุํ "มยมฺปิ โข ภิกฺขุ น ชานาม, ยตฺถิเม ฯเปฯ วาโยธาตูติ. อตฺถิ โข ภิกฺขุ ตาวตึสา นาม เทวา อมฺเหหิ อภิกฺกนฺตตรา จ ปณีตตรา จ, เต โข เอวํ ชาเนยฺยุํ, ยตฺถิเม จตฺตาโร ฯเปฯ วาโยธาตูติ. อถ โข เกวฏฺฏ ภิกฺขุ เยน ตาวตึสา เทวา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตาวตึเส เทเว เอตทโวจ "กตฺถ นุ โข อาวุโส อิเม จตฺตาโร มหาภูตา อปริเสสา นิรุชฺฌนฺติ? เสยฺยถีทํ? ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตูติ. เอวํ วุตฺเต เกวฏฺฏ ตาวตึสา เทวา ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจุํ "มยมฺปิ โข ภิกฺขุ น ชานาม. ยตฺถิเม ฯเปฯ วาโยธาตูติ. อตฺถิ โข ภิกฺขุ สกฺโก เทวานมินฺโท อมฺเหหิ อภิกฺกนฺตตโร จ ปณีตตโร จ, โส โข เอวํ ชาเนยฺย, ยตฺถิเม จตฺตาโร ฯเปฯ วาโยธาตูติ. อถ โข โส เกวฏฺฏ ภิกฺขุ เยน สกฺโก เทวานมินฺโท เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา สกฺกํ เทวานมินฺทํ เอตทโวจ "กตฺถ นุ โข อาวุโส จตฺตาโร มหาภูตา อปริเสสา นิรุชฺฌนฺติ? เสยฺยถีทํ? ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ

วาโยธาตูติ. เอวํ วุตฺเต เกวัฏฏ สักโก เทวานมินโท ตํ ภิกขุํ เอตทโวจ "อหํปิ โข ภิกขุ น ชานามิ, ยัตถิเม จัตตาโร ฯเปฯ วาโยธาตูติ. อัตถิ โข ภิกขุ ยามา นาม เทวา ฯเปฯ สุยาโม นาม เทวปุตโต ฯเปฯ ตุสิตา นาม เทวา ฯเปฯ สันตุสิโต นาม เทวปุตโต ฯเปฯ นิมมานรตี นาม เทวา ฯเปฯ สุนิมมิโต นาม เทวปุตโต ฯเปฯ ปรนิมมิตวสวัตตี นาม เทวา ฯเปฯ ปรนิมมิตวสวัตติ นาม เทวปุตโต อัมหหิ อภิกกันตตโร จ ปณีตตโร จ, โส โข เอวํ ชาเนยย, ยัตถิเม จัตตาโร มหาภูตา อปริเสสา นิรุชฌันติ: เสยยถีทํ? ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตูติ.

อถ โข โส เกวัฏฏ ภิกขุ เยน วสวัตติ เทวปุตโต เตนุปสังกมิ; อุปสังกมิตวา วสวัตตึ เทวปุตตํ เอตทโวจ "กัตถ นุ โข อาวุโส อิเม จัตตาโร มหาภูตา อปริเสสา นิรุชฌันติ? เสยยถีทํ? ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตูติ. เอวํ วุตฺเต เกวัฏฏ วสวัตติ เทวปุตโต ตํ ภิกขุํ เอตทโวจ "อหํปิ โข ภิกขุ น ชานามิ, ยัตถิเม จัตตาโร มหาภูตา อปริเสสา นิรุชฌันติ: เสยยถีทํ? ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตูติ. อัตถิ โข ภิกขุ พรหมกายิกา นาม เทวา อัมหหิ อภิกกันตตรา จ ปณีตตรา จ, เต โข เอวํ ชาเนยยุํ, ยัตถิเม จัตตาโร ฯเปฯ วาโยธาตูติ. อถ โข เกวัฏฏ ภิกขุ ตถารูปํ สมาธึ สมาปัชชิ,

ยถาสมาหิเต จิตฺเต พฺรหฺมยานิโย มคฺโค ปาตุรโหสิ.

อถ โข โส เกวฏฺฏ ภิกฺขุ เยน พฺรหฺมกายิกา เทวา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา พฺรหฺมกายิเก เทเว เอตทโวจ "กตฺถ นุ โข อาวุโส อิเม จตฺตาโร ฯ เป ฯ วาโยธาตูติ. เอวํ วุตฺเต เกวฏฺฏ พฺรหฺมกายิกา เทวา ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจุํ "มยํปิ โข ภิกฺขุ น ชานาม, ยตฺถิเม ฯ เป ฯ วาโยธาตูติ. อตฺถิ โข ภิกฺขุ พฺรหฺมา มหาพฺรหฺมา อภิภู อนภิภูโต อญฺญทตฺถุทโส วสวตฺติ อิสฺสโร กตฺตา นิมฺมิตา เสฏฺโฐ สชฺชิตา วสี ปิตา ภูตภพฺยานํ อมฺเหหิ อภิกฺกนฺตตโร จ ปณีตตโร จ, โส โข เอวํ ชาเนยฺย, ยตฺถิเม จตฺตาโร มหาภูตา อปริเสสา นิรุชฺฌนฺติ: เสยฺยถีทํ? ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตูติ. กหํ ปนาวุโส เอตรหิ โส มหาพฺรหฺมาติ. มยํปิ โข ภิกฺขุ น ชานาม, ยตฺถ วา พฺรหฺมา เยน วา พฺรหฺมา; อปิ จ ภิกฺขุ ยถา นิมิตฺตา ทิสฺสนฺติ, อาโลโก สญฺชายติ, โอภาโส ปาตุภวติ, พฺรหฺมา ปาตุภวิสฺสติ; พฺรหฺมุโน เหตํ ปุพฺพนิมิตฺตํ ปาตุภาวาย, ยทิทํ อาโลโก สญฺชายติ, โอภาโส ปาตุภวตีติ. อถ โข โส เกวฏฺฏ มหาพฺรหฺมา น จิรสฺเสว ปาตุรโหสิ.

อถ โข โส เกวฏฺฏ ภิกฺขุ เยน มหาพฺรหฺมา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ มหาพฺรหฺมานํ เอตทโวจ "กตฺถ นุ โข อาวุโส อิเม จตฺตาโร มหาภูตา อปริเสสา นิรุชฺฌนฺติ: เสยฺยถีทํ? ปฐวีธาตุ

อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตูติ. เอวํ วุต์เต เกวัฏ์ฏ โส มหาพ์รห์มา ตํ ภิก์ขุํ เอตทโวจ "อหมัส์มิ ภิก์ขุ พ์รห์มา มหาพ์รห์มา อภิภู อนภิภูโต อัญ์ญทัต์ถุทโส วสวัต์ติ อิส์สโร กัต์ตา นิม์มิตา เสฏ์โฐ สัช์ชิตา วสี ปิตา ภูตภัพ์ยานัน์ติ. ทุติยัม์ปิ โข เกวัฏ์ฏ โส ภิก์ขุ ตํ มหาพ์รห์มานํ เอตทโวจ "น โข อหํ ตํ อาวุโส เอวํ ปุจ์ฉามิ "ต์วมสิ พ์รห์มา มหาพ์รห์มา อภิภู อนภิภูโต อัญ์ญทัต์ถุทโส วสวัต์ติ อิส์สโร กัต์ตา นิม์มิตา สัช์ชิตา วสี ปิตา ภูตภัพ์ยานํ. เอวัญ์จ โข อหัน์ตํ อาวุโส เอวํ ปุจ์ฉามิ "กัต์ถ นุ โข อาวุโส อิเม จัต์ตาโร มหาภูตา อปริเสสา นิรุช์ฌัน์ติ? เสย์ยถีทํ? ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตูติ. ทุติยัม์ปิ โข เกวัฏ์ฏ โส มหาพ์รห์มา ตํ ภิก์ขุํ เอตทโวจ "อหมัส์มิ ภิก์ขุ พ์รห์มา มหาพ์รห์มา อภิภู อนภิภูโต อัญ์ญทัต์ถุทโส วสวัต์ติ อิส์สโร กัต์ตา นิม์มิตา เสฏ์โฐ สัช์ชิตา วสี ปิตา ภูตภัพ์ยานัน์ติ. ตติยัม์ปิ โข เกวัฏ์ฏ โส ภิก์ขุ ตํ มหาพ์รห์มานํ เอตทโวจ "น โข อหัน์ตํ อาวุโส เอวํ ปุจ์ฉามิ "ต์วมสิ พ์รห์มา มหาพ์รห์มา อภิภู อนภิภูโต อัญ์ญทัต์ถุทโส วสวัต์ติ อิส์สโร กัต์ตา นิม์มิตา เสฏ์โฐ สัช์ชิตา วสี ปิตา ภูตภัพ์ยานํ, เอวัญ์จ โข อหัน์ตํ อาวุโส เอวํ ปุจ์ฉามิ "กัต์ถ นุ โข อาวุโส อิเม จัต์ตาโร มหาภูตา อปริเสสา นิรุช์ฌัน์ติ? เสย์ยถีทํ? ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตูติ.

อถ โข เกวัฏ์ฏ โส มหาพ์รห์มา ตํ ภิก์ขุํ พาหายํ คเหต์วา เอกมัน์ตํ อปเนต์วา ตํ ภิก์ขุํ เอตทโวจ "อิเม โข มํ ภิก์ขุ พ์รห์มกายิกา เทวา เอวํ ชานัน์ติ "นัต์ถิ กิญ์จิ พ์รห์มุโน อัญ์ญาตํ, นัต์ถิ กิญ์จิ พ์รห์มุโน อทิฏ์ฐํ, นัต์ถิ กิญ์จิ พ์รห์มุโน อวิทิตํ, นัต์ถิ กิญ์จิ พ์รห์มุโน อสัจ์ฉิกตัน์ติ. ตัส์มา อหํ เตสํ สัม์มุขา น พ์ยากาสึ. อหํปิ โข ภิก์ขุ น ชานามิ, ยัต์ถิเม จัต์ตาโร มหาภูตา อปริเสสา นิรุช์ฌัน์ติ. เสย์ยถีทํ? ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตูติ. ตัส์มา ติห ภิก์ขุ ตุเม์หเวตํ ทุก์กฏํ, ตุเม์หเวตํ อปรัท์ธํ, ยํ ต์วํ ภควัน์ตํ อติมุญ์จิต์วา[๑] พหิท์ธา ปริเยฏ์ฐึ อาปัช์ชสิ อิมัส์ส ปัญ์หัส์ส เวย์ยากรณาย, คัจ์ฉ ต์วํ ภิก์ขุ, ตเมว ภควัน์ตํ อุปสังกมิต์วา อิมํ ปัญ์หํ ปุจ์ฉ; ยถา เต ภควา พ์ยากโรติ, ตถา นํ ธาเรย์ยาสีติ.

อถ โข เกวัฏ์ฏ โส ภิก์ขุ เสย์ยถาปิ นาม พลวา ปุริโส สัม์มิญ์ชิตํ วา พาหํ ปสาเรย์ย, ปสาริตํ วา พาหํ สัม์มิญ์เชย์ย, เอวเมว พ์รห์มโลเก อัน์ตรหิโต มม ปุรโต ปาตุรโหสิ. อถ โข โส เกวัฏ์ฏ ภิก์ขุ มํ อภิวาเทต์วา เอกมัน์ตํ นิสีทิ. เอกมัน์ตํ นิสิน์โน โข เกวัฏ์ฏ โส ภิก์ขุ มํ เอตทโวจ "กัต์ถ นุ โข ภัน์เต อิเม จัต์ตาโร มหาภูตา อปริเสสา นิรุช์ฌัน์ติ? เสย์ยถีทํ? ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ

๑ สี. อติสิต์วา.

วาโยธาตูติ. เอวํ วุตฺเต อหํ เกวัฏฏ ตํ ภิกขุํ เอตทโวจ "ภูตปุพพํ ภิกขุ สามุทฺทิกา พานิชา ตีรทัสสึ สกุณํ คเหตฺวา นาวาย อัชโฌคาหันติ, เต อตีรทัสสินิยา นาวาย ตีรทัสสึ สกุณํ มุญจันติ; โส คัจฉติ ปุรัตถิมํ ทิสํ, คัจฉติ ทักขิณํ ทิสํ, คัจฉติ ปัจฉิมํ ทิสํ, คัจฉติ อุตตรํ ทิสํ, คัจฉติ อุทธํ ทิสํ, คัจฉติ อนุทิสํ; สเจ โส สมันตา ตีรํ ปัสสติ, ตถา ปักกันโตว โหติ; สเจ ปน โส สมันตา ตีรํ น ปัสสติ, ตเมว นาวํ ปัจจาคัจฉติ. เอวเมว โข ตวํ ภิกขุ ยโต ยาว พรหมโลกา ปริเยสมาโน อิมัสส ปัญหัสส เวยยากรเณน อัชฌคมา, อถ โข มัยหเมว สันติเก ปัจจาคโต. น โข เอโส ภิกขุ ปัญโห เอวํ ปุจฉิตัพโพ "กัตถ นุ โข ภันเต อิเม จัตตาโร มหาภูตา อปริเสสา นิรุชฌันติ? เสยยถีทํ? ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตูติ. เอวัญจ โข โส ภิกขุ ปัญโห ปุจฉิตัพโพ

"กัตถ อาโป จ ปฐวี จ เตโช วาโย น คาธติ?
กัตถ ทีฆัญจ รัสสัญจ อณุํ ถูลํ สุภาสุภํ?
กัตถ นามัญจ รูปัญจ อเสสํ อุปรุชฌตีติ.
ตตฺร เวยยากรณํ ภวติ
"วิญญาณํ อนิทัสสนํ อนันตํ สัพพโต ปภํ,

เอตฺถ อาโป จ ปฐวี จ เตโช วาโย น คาธติ,
เอตฺถ ทีฆญฺจ รสฺสญฺจ อณุํ ถูลํ สุภาสุภํ.
เอตฺถ นามญฺจ รูปญฺจ อเสสํ อุปรุชฺฌติ,
วิญฺญาณสฺส นิโรเธน เอตฺเถตํ อุปรุชฺฌตีติ.

อิทมโวจ ภควา. อตฺตมโน เกวฏฺโฏ คหปติปุตฺโต ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทีติ.

เกวฏฺฏสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ เอกาทสมํ.

สีลขนฺธวคฺเค โลหิจฺจสุตฺตํ.

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา โกสเลสุ จาริกํ จรมาโน มหตา ภิกฺขุสํเฆน สทฺธึ ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสเตหิ เยน สาลวติกา ตทวสริ. เตน โข ปน สมเยน โลหิจฺโจ พฺราหฺมโณ สาลวติกํ อชฺฌาวสติ สตฺตุสฺสทํ สติณกฏฺโฐทกํ สธญฺญํ ราชโภคฺคํ รญฺญา ปเสนทิโกสเลน ทินฺนํ ราชทายํ พฺรหฺมเทยฺยํ.

เตน โข ปน สมเยน โลหิจฺจสฺส พฺราหฺมณสฺส เอวรูปํ ปาปกํ ทิฏฺฐิคตํ อุปฺปนฺนํ โหติ “อิธ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา กุสลํ ธมฺมํ อธิคจฺเฉยฺย; กุสลํ ธมฺมํ อธิคนฺตฺวา น ปรสฺส อาโรเจยฺย: กึ หิ ปโร ปรสฺส กริสฺสติ. เสยฺยถาปิ นาม ปุราณํ พนฺธนํ ฉินฺทิตฺวา อญฺญํ นวํ พนฺธนํ กเรยฺย, เอวํ สมฺปทมิทํ, ปาปกํ โลภธมฺมํ วทามิ, กึ หิ ปโร ปรสฺส กริสฺสตีติ. อสฺโสสิ โข โลหิจฺโจ พฺราหฺมโณ “สมโณ ขลุ โภ โคตโม สกฺยปุตฺโต สกฺยกุลา ปพฺพชิโต โกสเลสุ จาริกญฺจรมาโน มหตา ภิกฺขุสํเฆน สทฺธึ ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสเตหิ สาลวติกํ อนุปฺปตฺโต, ตํ โข ปน ภวนฺตํ โคตมํ เอวํกลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต “อิติปิ โส ภควา ฯ เป ฯ พุทฺโธ ภควาติ. โส อิมํ โลกํ สเทวกํ สมารกํ สพฺรหฺมกํ สสฺสมณพฺราหฺมณึ ปชํ สเทวมนุสฺสํ สยํ อภิญฺญา

สจฺฉิกตฺวา ปเวเทติ; โส ธมฺมํ เทเสติ อาทิกลฺยาณํ มชฺฌกลฺยาณํ ปริโยสานกลฺยาณํ สาตฺถํ สพฺยญฺชนํ เกวลปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ ปกาเสติ: สาธุ โข ปน ตถารูปานํ อรหตํ ทสฺสนํ โหตีติ.

อถ โข โลหิจฺโจ พฺราหฺมโณ โรสิกํ นฺหาปิตํ อามนฺเตสิ "เอหิ ตฺวํ สมฺม โรสิก, เยน สมโณ โคตโม เตนุปสงฺกม; อุปสงฺกมิตฺวา มม วจเนน สมณํ โคตมํ อปฺปาพาธํ อปฺปาตงฺกํ ลหุฏฺฐานํ พลํ ผาสุวิหารํ ปุจฺฉ "โลหิจฺโจ โภ โคตม พฺราหฺมโณ ภวนฺตํ โคตมํ อปฺปาพาธํ อปฺปาตงฺกํ ลหุฏฺฐานํ พลํ ผาสุวิหารํ ปุจฺฉตีติ: เอวญฺจ วเทหิ "อธิวาเสตุ กิร ภวํ โคตโม โลหิจฺจสฺส พฺราหฺมณสฺส สฺวาตนาย ภตฺตํ สทฺธึ ภิกฺขุสํเฆนาติ. "เอวํ ภนฺเตติ โข โรสิโก นฺหาปิโต โลหิจฺจสฺส พฺราหฺมณสฺส ปฏิสฺสุตฺวา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ. เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข โรสิโก นฺหาปิโต ภควนฺตํ เอตทโวจ "โลหิจฺโจ ภนฺเต พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ อปฺปาพาธํ อปฺปาตงฺกํ ลหุฏฺฐานํ พลํ ผาสุวิหารํ ปุจฺฉติ, เอวญฺจ วเทติ "อธิวาเสตุ กิร ภนฺเต ภควา โลหิจฺจสฺส พฺราหฺมณสฺส สฺวาตนาย ภตฺตํ สทฺธึ ภิกฺขุสํเฆนาติ. อธิวาเสสิ ภควา ตุณฺหีภาเวน.

อถ โข โรสิโก นฺหาปิโต ภควโต อธิวาสนํ วิทิตฺวา อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา เยน

โลหิจโจ พ์ราห์มโณ เตนุปสังกมิ; อุปสังกมิต์วา โลหิจจํ พ์ราห์มณํ เอตทโวจ "อโวจุม์หา โข มยํ โภโต วจเนน ตํ ภควันตํ "โลหิจโจ ภันเต พ์ราห์มโณ ภควันตํ อัปปาพาธํ อัปปาตังกํ ลหุฏ์ฐานํ พลํ ผาสุวิหารํ ปุจ์ฉติ, เอวัญ์จ วเทติ "อธิวาเสตุ กิร ภันเต ภควา โลหิจ์จัส์ส พ์ราห์มณัส์ส ส์วาตนาย ภัต์ตํ สัท์ธึ ภิก์ขุสํเฆนาติ; อธิวุฏ์ฐัญ์จ ปน เตน ภควตาติ. อถ โข โลหิจ์โจ พ์ราห์มโณ ตัส์สา รัต์ติยา อัจ์จเยน สเก นิเวสเน ปณีตํ ขาทนียํ โภชนียํ ปฏิยาเทต์วา โรสิกํ น์หาปิตํ อามันเตสิ "เอหิ ต์วํ สัม์ม โรสิเก, เยน สมโณ โคตโม เตนุปสังกม; อุปสังกมิต์วา สมณัส์ส โคตมัส์ส กาลํ อาโรเจหิ "กาโล โภ โคตม, นิฏ์ฐิตํ ภัต์ตัน์ติ. "เอวํ โภติ โข โรสิโก น์หาปิโต โลหิจ์จัส์ส พ์ราห์มณัส์ส ปฏิส์สุต์วา เยน ภควา เตนุปสังกมิ; อุปสังกมิต์วา ภควันตํ อภิวาเทต์วา เอกมันตํ อัฏ์ฐาสิ. เอกมันตํ ฐิโต โข โรสิโก น์หาปิโต ภควโต กาลํ อาโรเจสิ "กาโล ภันเต, นิฏ์ฐิตํ ภัต์ตัน์ติ.

อถ โข ภควา ปุพ์พัณ์หสมยํ นิวาเสต์วา ปัต์ตจีวรมาทาย สัท์ธึ ภิก์ขุสํเฆน เยน สาลวติกา เตนุปสังกมิ. เตน โข ปน สมเยน โรสิกาน์หาปิโต ภควันตํ ปิฏ์ฐิโต ปิฏ์ฐิโต อนุพัน์โธ โหติ. อถ โข โรสิโก น์หาปิโต ภควันตํ เอตทโวจ "โลหิจ์จัส์ส

ภนฺเต พฺราหฺมณสฺส เอวรูปํ ปาปกํ ทิฏฺฐิคตํ อุปฺปนฺนํ โหติ "อิธ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา กุสลํ ธมฺมํ อธิคจฺเฉยฺย; กุสลํ ธมฺมํ อธิคนฺตฺวา น ปรสฺส อาโรเจยฺย: กิญฺหิ ปโร ปรสฺส กริสฺสติ. เสยฺยถาปิ นาม ปุราณํ พนฺธนํ ฉินฺทิตฺวา อญฺญํ นวํ พนฺธนํ กเรยฺย, เอวํ สมฺปทมิทํ, ปาปกํ โลภธมฺมํ วทามิ, กิญฺหิ ปโร ปรสฺส กริสฺสตีติ: สาธุ ภนฺเต ภควา โลหิจฺจํ พฺราหฺมณํ เอตสฺมา ปาปกา ทิฏฺฐิคตา วิเวเจตูติ. อปฺเปว นาม สิยา โรสิเก, อปฺเปว นาม สิยา โรสิเกติ. อถ ภควา เยน โลหิจฺจสฺส พฺราหฺมณสฺส นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ. อถ โข โลหิจฺโจ พฺราหฺมโณ พุทฺธปฺปมุขํ ภิกฺขุสํฆํ ปณีเตน ขาทนีเยน โภชนีเยน สหตฺถา สนฺตปฺเปสิ สมฺปวาเรสิ.

อถ โข โลหิจฺโจ พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ ภุตฺตาวึ โอนีตปตฺตปาณึ อญฺญตรํ นีจํ อาสนํ คเหตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ. เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข โลหิจฺจํ พฺราหฺมณํ ภควา เอตทโวจ "สจฺจํ กิร โลหิจฺจ เต เอวรูปํ ปาปกํ ทิฏฺฐิคตํ อุปฺปนฺนํ "อิธ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา กุสลํ ธมฺมํ อธิคจฺเฉยฺย; กุสลํ ธมฺมํ อธิคนฺตฺวา น ปรสฺส อาโรเจยฺย: กิญฺหิ ปโร ปรสฺส กริสฺสติ. เสยฺยถาปิ นาม ปุราณํ พนฺธนํ ฉินฺทิตฺวา อญฺญํ นวํ พนฺธนํ กเรยฺย, เอวํ สมฺปทมิทํ, ปาปกํ โลภธมฺมํ วทามิ, กิญฺหิ ปโร ปรสฺส กริสฺสตีติ: เอวํ โภ โคตม.

๔ กึ มญฺญสิ โลหิจฺจ? นนุ ตฺวํ สาลวติกํ อชฺฌาวสสีติ เอวํ โภ

โคตม. โย นุ โข โลหิจจ เอวํ วเทยฺย "โลหิจฺโจ พฺราหฺมโณ สาลวติกํ อชฺฌาวสติ, ยา สาลวติกาย สมุทยํ สญฺชาติ, โลหิจฺโจว ตํ พฺราหฺมโณ เอกโก ปริภุญฺเชยฺย, น อญฺเญสํ ทเทยฺยาติ" เอวํวาที โส เย ตํ อุปชีวนฺติ เตสํ อนฺตรายกโร วา โหติ โน วาติ. อนฺตรายกโร โภ โคตม. อนฺตรายกโร สมาโน หิตานุกมฺปี วา เตสํ โหติ อหิตานุกมฺปี วาติ. อหิตานุกมฺปี โภ โคตม. อหิตานุกมฺปิสฺส เมตฺตํ วา เตสุ จิตฺตํ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติ สปตฺติกํ วาติ. สปตฺติกํ โภ โคตม. สปตฺติเก จิตฺเต ปจฺจุปฏฺฐิเต มิจฺฉาทิฏฺฐิ วา โหติ สมฺมาทิฏฺฐิ วาติ. มิจฺฉาทิฏฺฐิ โภ โคตม. มิจฺฉาทิฏฺฐิกสฺส โข อหํ โลหิจฺจ ทฺวินฺนํ คตีนํ อญฺญตรํ คตึ วทามิ นิรยํ วา ติรจฺฉานโยนึ วา.

ตํ กึ มญฺญสิ โลหิจฺจ? นนุ ราชา ปเสนทิโกสโล กาสิโกสลํ อชฺฌาวสตีติ. เอวํ โภ โคตม. โย นุ โข โลหิจฺจ เอวํ วเทยฺย "ราชา ปเสนทิโกสโล กาสิโกสลํ อชฺฌาวสติ, ยา กาสิโกสเล สมุทยํ สญฺชาติ, ราชาว ตํ ปเสนทิโกสโล เอกโก ปริภุญฺเชยฺย, น อญฺเญสํ ทเทยฺยาติ" เอวํวาที โส เย ราชานํ ปเสนทิโกสลํ อุปชีวนฺติ ตุมฺเห เจว อญฺเญ จ เตสํ อนฺตรายกโร วา โหติ โน วาติ. อนฺตรายกโร โภ โคตม. อนฺตรายกโร สมาโน หิตานุกมฺปี วา เตสํ โหติ อหิตานุกมฺปี วาติ. อหิตานุกมฺปี โภ โคตม. อหิตานุกมฺปิสฺส เมตฺตํ วา

เตสุ จิตฺตํ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติ สปตฺติกํ วาติ. สปตฺติกํ โภ โคตม. สปตฺติเก จิตฺเต ปจฺจุปฏฺฐิเต มิจฺฉาทิฏฺฐิ วา โหติ สมฺมาทิฏฺฐิ วาติ. มิจฺฉาทิฏฺฐิ โภ โคตม. มิจฺฉาทิฏฺฐิสฺส โข อหํ โลหิจฺจ ทฺวินฺนํ คตีนํ อญฺญตรํ คตึ วทามิ นิรยํ วา ติรจฺฉานโยนึ วา.

อิติ กิร โลหิจฺจ โย เอวํ วเทยฺย "โลหิจฺโจ พฺราหฺมโณ สาลวติกํ อชฺฌาวสติ, ยา สาลวติกาย สมุทยํ สญฺชาติ, โลหิจฺโจว ตํ พฺราหฺมโณ เอกโก ปริภุญฺเชยฺย, น อญฺเญสํ ทเทยฺยาติ" เอวํวาที โส เย ตํ อุปชีวนฺติ เตสํ อนฺตรายกโร โหติ, อนฺตรายกโร สมาโน อหิตานุกมฺปี โหติ, อหิตานุกมฺปิสฺส สปตฺติกํ จิตฺตํ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติ, สปตฺติเก จิตฺเต ปจฺจุปฏฺฐิเต มิจฺฉาทิฏฺฐิ โหติ. เอวเมว โข โลหิจฺจ โย เอวํ วเทยฺย "อิธ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา กุสลํ ธมฺมํ อธิคจฺเฉยฺย; กุสลํ ธมฺมํ อธิคนฺตฺวา น ปรสฺส อาโรเจยฺย: กิญฺหิ ปโร ปรสฺส กริสฺสติ. เสยฺยถาปิ นาม ปุราณํ พนฺธนํ ฯเปฯ กริสฺสตีติ. เอวํวาที โส เย เต กุลปุตฺตา ตถาคตปฺปเวทิตํ ธมฺมวินยํ อาคมฺม เอวรูปํ อุฬารํ วิเสสํ อธิคจฺฉนฺติ, โสตาปตฺติผลมฺปิ สจฺฉิกโรนฺติ สกทาคามิผลมฺปิ สจฺฉิกโรนฺติ อนาคามิผลมฺปิ สจฺฉิกโรนฺติ อรหตฺตมฺปิ สจฺฉิกโรนฺติ; เย จิเม ทิพฺพา คพฺภา ปริปาเจนฺติ ทิพฺพานํ ภวานํ อภินิพฺพตฺติยา เตสํ อนฺตรายกโร โหติ, อนฺตรายกโร สมาโน อหิตานุกมฺปี โหติ, อหิตานุกมฺปิสฺส สปตฺติกํ จิตฺตํ

ปัจจุปัฏฐิตํ โหติ, สปัตติเก จิตเต ปัจจุปัฏฐิเต มิจฉาทิฏฐิ โหติ. มิจฉาทิฏฐิสส โข อหํ โลหิจจ ทวินนํ คตีนํ อัญญตรํ คตึ วทามิ นิรยํ วา ติรัจฉานโยนึ วา.

อิติ กิร โลหิจจ โย เอวํ วเทยย " ราชา ปเสนทิโกสโล กาสิโกสลํ อัชฌาวสติ, ยา กาสิโกสเล สมุทยํ สัญชาติ, ราชาว ตํ ปเสนทิโกสโล เอกโก ปริภุญเชยย, น อัญเญสํ ทเทยยาติ: เอวํวาที โส เย ราชานํ ปเสนทิโกสลํ อุปชีวันติ ตุมเห เจว อัญเญ จ เตสํ อันตรายกโรติ. อันตรายกโร สมาโน อหิตานุกัมปี โหติ, อหิตานุกัมปิสส สปัตติกํ จิตตํ ปัจจุปัฏฐิตํ โหติ, สปัตติเก จิตเต ปัจจุปัฏฐิเต มิจฉาทิฏฐิ โหติ. เอวเมว โข โลหิจจ โข โย เอวํ วเทยย "อิธ สมโณ วา พราหมโณ วา กุสลํ ธัมมํ อธิคัจเฉยย; กุสลํ ธัมมํ อธิคันตวา น ปรัสส อาโรเจยย: กิญหิ ปโร ปรัสส กริสสติ. เสยยถาปิ นาม ปุราณํ พันธนํ ฉินทิตวา อัญญํ นวํ พันธนํ กเรยย, เอวํ สัมปทมิทํ, ปาปกัมมํ โลภธัมมํ วทามิ, กิญหิ ปโร ปรัสส กริสสตีติ. เอวํวาที โส เย เต กุลปุตตา ตถาคตปปเวทิตํ ธัมมวินยํ อาคัมม เอวรูปํ อุฬารํ วิเสสํ อธิคัจฉันติ, โสตาปัตติผลัมปิ สัจฉิกโรนติ สกทาคามิผลัมปิ สัจฉิกโรนติ อนาคามิผลัมปิ สัจฉิกโรนติ อรหัตตัมปิ สัจฉิกโรนติ; เย จิเม ทิพพา คัพภา ปริปาเจนติ ทิพพานํ ภวานํ อภินิพพัตติยา เตสํ อันตรายกโร โหติ. อันตรายกโร สมาโน อหิตานุกัมปี โหติ, อหิตานุกัมปิสส สปัตติกํ จิตตํ ปัจจุปัฏฐิตํ โหติ, สปัตติเก จิตเต

ปจฺจุปฏฺฐิเต มิจฺฉาทิฏฺฐิ โหติ. มิจฺฉาทิฏฺฐิสฺส โข อหํ โลหิจฺจ ทฺวินฺนํ คตีนํ อญฺญตรํ คตึ วทามิ นิรยํ วา ติรจฺฉานโยนึ วา.

ตโย โขเม โลหิจฺจ สตฺถาโร, เย โลเก โจทนารหา โย จ ปเนวรูเป สตฺถาโร โจเทติ, สา โจทนา ภูตา ตจฺฉา ธมฺมิกา อนวชฺชา. กตเม ตโย? อิธ โลหิจฺจ เอกจฺโจ สตฺถา ยสฺสตฺถาย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต โหติ, สฺวาสฺส สามญฺญตฺโถ อนนุปฺปตฺโต โหติ. โส ตํ สามญฺญตฺถํ อนนุปาปุณิตฺวา สาวกานํ ธมฺมํ เทเสติ "อิทํ โว หิตาย, อิทํ โว สุขายาติ. ตสฺส สาวกา น สุสฺสูสนฺติ, น โสตํ โอทหนฺติ, น อญฺญา จิตฺตํ อุปฏฺฐเปนฺติ, โวกฺกมฺม จ สตฺถุ สาสนา วตฺตนฺติ. โส เอวมสฺส โจเทตพฺโพ "อายสฺมา โข ยสฺสตฺถาย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต, โส เต สามญฺญตฺโถ อนนุปฺปตฺโต, ตํ ตฺวํ สามญฺญตฺถํ อนนุปาปุณิตฺวา สาวกานํ ธมฺมํ เทเสติ "อิทํ โว หิตาย, อิทํ โว สุขายาติ. ตสฺส เต สาวกา น สุสฺสูสนฺติ, น โสตํ โอทหนฺติ, น อญฺญาจิตฺตํ อุปฏฺฐเปนฺติ, โวกฺกมฺม จ สตฺถุ สาสนา วตฺตนฺติ. เสยฺยถาปิ นาม โอสกฺกนฺติยา วา อุสกฺเกยฺย ปรมฺมุขึ วา อาลิงฺเคยฺย, เอวํ สมฺปทมิทํ, ปาปกํ โลภธมฺมํ วทามิ, กิญฺหิ ปโร ปรสฺส กริสฺสตีติ. อยํ โข โลหิจฺจ ปฐโม สตฺถา, โย โลเก โจทนารโห, โย จ ปเนวรูปํ สตฺถารํ โจเทติ, สา โจทนา ภูตา ตจฺฉา ธมฺมิกา อนวชฺชา.

ปุน จปรํ โลหิจฺจ อิเธกจฺโจ สตฺถา ยสฺสตฺถาย อคารสฺมา

อนคาริยํ ปัพ์พชิโต โหติ, ส์วาส์ส สามัญ์ญัต์โถ อนนุปัป์ปัต์โต โหติ. โส ตํ สามัญ์ญัต์ถํ อนนุปาปุณิต์วา สาวกานํ ธัม์มํ เทเสติ "อิทํ โว หิตาย, อิทํ โว สุขายาติ. ตัส์ส เต สาวกา สุส์สัน์ติ, โสตํ โอทหัน์ติ, อัญ์ญาจิต์ตํ อุปัฏ์ฐเปน์ติ, น จ โวก์กัม์ม สัต์ถุ สาสนา วัต์ตัน์ติ. โส เอวมัส์ส โจเทตัพ์โพ "อายัส์มา โข ยัส์สัต์ถาย อคารัส์มา อนคาริยํ ปัพ์พชิโต โหติ, โส เต สามัญ์ญัต์โถ อนนุปัป์ปัต์โต, ตํ ต์วํ สามัญ์ญัต์ถํ อนนุปาปุณิต์วา สาวกานํ ธัม์มํ เทเสติ "อิทํ โว หิตาย, อิทํ โว สุขายาติ. ตัส์ส เต สาวกา สุส์สัน์ติ, โสตํ โอทหัน์ติ, อัญ์ญจิต์ตํ อุปัฏ์ฐเปน์ติ, น จ โวก์กัม์ม สัต์ถุ สาสนา วัต์ตัน์ติ. เสย์ยถาปิ นาม สกํ เขต์ตํ โอหาย ปรเขต์ตํ นิท์ทายิตัพ์พํ มัญ์เญย์ย, เอวํ สัม์ปทมิทํ, ปาปกํ โลภธัม์มํ วทามิ, กิญ์หิ ปโร ปรัส์ส กริส์สติ. อยํ โข โลหิจ์จ ทุติโย สัต์ถา, โย โลเก โจทนารโห โย จ ปเนว รูปํ สัต์ถารํ โจเทติ, สา โจทนา ภูตา ตัจ์ฉา ธัม์มิกา อนวัช์ชา.

ปุน จปรํ โลหิจ์จ อิเธกัจ์โจ สัต์ถา ยัส์สัต์ถาย อคารัส์มา อนคาริยํ ปัพ์พชิโต โหติ, ส์วาส์ส สามัญ์ญัต์โถ อนุปัป์ปัต์โต โหติ. โส ตํ สามัญ์ญัต์ถํ อนุปาปุณิต์วา สาวกานํ ธัม์มํ เทเสติ "อิทํ โว หิตาย, อิทํ โว สุขายาติ. ตัส์ส สาวกา น สุส์สัน์ติ, น โสตํ โอทหัน์ติ, น อัญ์ญาจิต์ตํ อุปัฏ์ฐเปน์ติ, โวก์กัม์ม จ สัต์ถุ สาสนา วัต์ตัน์ติ. โส เอวมัส์ส โจเทตัพ์โพ

"อายสฺมา โข ยสฺสตฺถาย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต, โส เต สามญฺญตฺโถ อนุปฺปตฺโต, ตํ ตฺวํ สามญฺญตฺถํ อนุปาปุณิตฺวา สาวกานํ ธมฺมํ เทเสติ "อิทํ โว หิตาย, อิทํ โว สุขายาติ. ตสฺส เต สาวกา น สุสฺสูสนฺติ, น โสตํ โอทหนฺติ, น อญฺญาจิตฺตํ อุปฏฺฐเปนฺติ, โวกฺกมฺม จ สตฺถุ สาสนา วตฺตนฺติ. เสยฺยถาปิ นาม ปุราณํ พนฺธนํ ฉินฺทิตฺวา อญฺญํ นวํ พนฺธนํ กเรยฺย, เอวํ สมฺปทมิทํ, ปาปกํ โลภธมฺมํ วทามิ, กิญฺหิ ปโร ปรสฺส กริสฺสตีติ. อยํ โข โลหิจฺจ ตติโย สตฺถา, โย โลเก โจทนารโห โย จ ปเนว รูปํ สตฺถารํ โจเทติ, สา โจทนา ภูตา ตจฺฉา ธมฺมิกา อนวชฺชา. อิเม โข โลหิจฺจ ตโย สตฺถาโร, เย โลเก โจทนารหา โย จ ปเนว รูเป สตฺถาโร โจเทติ, สา โจทนา ภูตา ตจฺฉา ธมฺมิกา อนวชฺชาติ.

เอวํ วุตฺเต โลหิจฺโจ พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ "อตฺถิ ปน โภ โคตม โกจิ สตฺถา? โย โลเก น โจทนารโหติ. อตฺถิ โข โลหิจฺจ สตฺถา, โย โลเก น โจทนารโหติ. กตโม ปน โภ โคตม สตฺถา? โย โลเก น โจทนารโหติ. อิธ โลหิจฺจ ตถาคโต โลเก อุปฺปชฺชติ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ฯเปฯ (ยถา สามญฺญผเล เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ). ฯเปฯ เอวํ โข โลหิจฺจ ภิกฺขุ สีลสมฺปนฺโน โหติ. ฯเปฯ ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ. ยสฺมึ โข โลหิจฺจ สตฺถริ สาวโก เอวรูปํ อุฬารํ วิเสสํ อธิคจฺฉติ. อยํ

โข โลหิจ์จ สัต์ถา, โย โลเก น โจทนารโห โย ปเนว รูปํ สัต์ถารํ โจเทติ, สา โจทนา อภูตา อตัจ์ฉา อธัม์มิกา สาวัช์ชา. ฯ เป ฯ ทุติยํ ฌานํ. ตติยํ ฌานํ. จตุต์ถํ ฌานํ อุปสัม์ปัช์ช วิหรติ. ยัส์มึ โข โลหิจ์จ สัต์ถริ สาวโก เอวรูปํ อุฬารํ วิเสสํ อธิคัจ์ฉติ. อยํปิ โข โลหิจ์จ สัต์ถา, โย โลเก น โจทนารโห โย จ ปเนว รูปํ สัต์ถารํ โจเทติ, สา โจทนา อภูตา อตัจ์ฉา อธัม์มิกา สาวัช์ชา. ฯ เป ฯ ญาณทัส์สนาย จิต์ตํ อภินีหรติ อภินิน์นาเมติ. ยัส์มึ โข โลหิจ์จ สัต์ถริ สาวโก เอวรูปํ ฯ เป ฯ นาปรํ อิต์ถัต์ตายาติ ปชานาติ. ยัส์มึ โข โลหิจ์จ สัต์ถริ สาวโก เอวรูปํ อุฬารํ วิเสสํ อธิคัจ์ฉติ. อยํ โข โลหิจ์จ สัต์ถา, โย โลเก น โจทนารโห โย จ ปเนว รูปํ สัต์ถารํ โจเทติ, สา โจทนา อภูตา อตัจ์ฉา อธัม์มิกา สาวัช์ชาติ.

เอวํ วุต์เต โลหิจ์โจ พ์ราห์มโณ ภควัน์ตํ เอตทโวจ "เสย์ยถาปิ โภ โคตม ปุริโส ปุริสํ นรกปปาตํ ปปตัน์ตํ เกเสสุ วา คเหต์วา อุท์ธริต์วา ถเล ปติฏ์ฐาเปย์ย, เอวเมวาหํ โภตา โคตเมน นรกปปาตํ ปปตัน์โต อุท์ธริต์วา ถเล ปติฏ์ฐาปิโต; อภิก์กัน์ตํ โภ โคตม, อภิก์กัน์ตํ โภ โคตม, เสย์ยถาปิ โภ โคตม นิก์กุช์ชิตํ วา อุก์กุช์เชย์ย. ปฏิจ์ฉัน์นํ วา วิวเรย์ย, มุฬ์หัส์ส วา มัค์คํ อาจิก์เขย์ย. ฯ เป ฯ อุปาสกํ มํ ภวํ โคตโม ธาเรตุ อัช์ชตัค์เค ปาณุเปตํ สรณังคตัน์ติ. ฯ เป ฯ

โลหิจ์จสุต์ตํ นิฏ์ฐิตํ ท์วาทสมํ.

สีลขัน์ธวัค์เค เตวิช์ชสุต์ตํ.

เอวัม์เม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา โกสเลสุ จาริกัญ์จรมาโน มหตา ภิก์ขุสํเฆน สัท์ธึ ปัญ์จมัต์เตหิ ภิก์ขุสเตหิ เยน มนสากตัน์นาม โกสลานํ พ์ราห์มณคาโม ตทวสริ. ตัต์ร สุทํ ภควา มนสากเต วิหรติ อุต์ตเรน มนสากตัส์ส อจิรวติยา นทิยา ตีเร อัม์พวเน.

เตน โข ปน สมเยน สัม์พหุลา อภิญ์ญาตา อภิญ์ญาตา พ์ราห์มณมหาสาลา มนสากเต ปฏิวสัน์ติ. เสย์ยถีทํ? วังกี พ์ราห์มโณ ตารุก์โข พ์ราห์มโณ โปก์ขรสาติ พ์ราห์มโณ ชาณุโสณิ พ์ราห์มโณ โตเทย์ยพ์ราห์มโณ. อัญ์เญ จ อภิญ์ญาตา อภิญ์ญาตา พ์ราห์มณมหาสาลา. อถ โข วาเสฏ์ฐภารท์วาชานํ มาณวานํ ชังฆวิหารํ อนุจังกมัน์ตานํ อนุวิจรัน์ตานํ มัค์คามัค์เค กถา อุทปาทิ. วาเสฏ์โฐ มาณโว เอวมาห "อยเมว อุชุมัค์โค, อยมัญ์ชสายโน นิย์ยานิโก นิย์ยาติ ตัก์กรัส์ส พ์รห์มสหพ์ยตาย, ย์วายํ อัก์ขาโต พ์ราห์มเณน โปก์ขรสาตินาติ. ภารท์วาโชปิ มาณโว เอวมาห "อยเมว อุชุมัค์โค, อยมัญ์ชสายโน นิย์ยานิโก นิย์ยาติ ตัก์กรัส์ส พ์รห์มสหพ์ยตาย, ย์วายํ อัก์ขาโต พ์ราห์มเณน ตารุก์เขนาติ. เนว โข อสัก์ขิ วาเสฏ์โฐ มาณโว ภารท์วาชํ มาณวํ สัญ์ญาเปตุํ, น ปน อสัก์ขิ ภารท์วาโช มาณโว วาเสฏ์ฐํ มาณวํ สัญ์ญาเปตุํ.

อถ โข วาเสฏ์โฐ มาณโว ภารท์วาชํ มาณวํ อามันเตสิ

"อยํ โข ปน ภารท์วาช สมโณ โคตโม สัก์ยปุต์โต สัก์ยกุลา ปัพ์พชิโต มนสากเฏ วิหรติ อุต์ตเรน มนสากฏัส์ส อจิรวติยา นทิยา ตีเร อัม์พวเน. ตํ โข ปน ภวัน์ตํ โคตมํ เอวํกัล์ยาโณ กิต์ติสัท์โท อัพ์ภุค์คโต "อิติปิ โส ภควา อรหํ สัม์มาสัม์พุท์โธ ฯ เป ฯ ภควาติ. อายาม ภารท์วาช, เยน สมโณ โคตโม เตนุปสังกมิส์สาม; อุปสังกมิต์วา เอตมัต์ถํ สมณํ โคตมํ ปุจ์ฉิส์สาม; ยถา โน สมโณ โคตโม พ์ยากริส์สติ, ตถา นํ ธาเรส์สามาติ. "เอวํ โภติ โข ภารท์วาโช มาณโว วาเสฏ์ฐัส์ส มาณวัส์ส ปัจ์จัส์โสสิ.

อถ โข วาเสฏ์ฐภารท์วาชา มาณวา เยน ภควา เตนุปสังกมึสุ; อุปสังกมิต์วา ภควตา สัท์ธึ สัม์โมทึสุ; สัม์โมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรต์วา เอกมัน์ตํ นิสีทึสุ. เอกมัน์ตํ นิสิน์โน โข วาเสฏ์โฐ มาณโว ภควัน์ตํ เอตทโวจ "อิธ โภ โคตม อัม์หากํ ชังฆวิหารํ อนุจังกมัน์ตานํ อนุวิจรัน์ตานํ มัค์คามัค์เค กถา อุทปาทิ, อหํ เอวํ วทามิ "อยเมว อุชุมัค์โค, อยมัญ์ชสายโน นิย์ยานิโก นิย์ยาติ ตัก์กรัส์ส พ์รห์มสหพ์ยตาย, ย์วายํ อัก์ขาโต พ์ราห์มเณน โปก์ขรสาตินาติ. ภารท์วาโช มาณโว เอวมาห "อยเมว อุชุมัค์โค, อยมัญ์ชสายโน นิย์ยานิโก นิย์ยาติ ตัก์กรัส์ส พ์รห์มสหพ์ยตาย, ย์วายํ อัก์ขาโต พ์ราห์มเณน ตารุก์เขนาติ. เอต์ถ โภ โคตม อัต์เถว วิค์คโห, อัต์ถิ วิวาโท, อัต์ถิ นานาวาโทติ. อิติ กิร วาเสฏ์ฐ ต์วํ เอวํ วเทสิ "อยเมว อุชุมัค์โค, อยมัญ์ชสายโน นิย์ยานิโก นิย์ยาติ

ตกฺกรสฺส พฺรหฺมสหพฺยตาย, ยฺวายํ อกฺขาโต พฺราหฺมเณน โปกฺขรสาตินาติ: ภารทฺวาโช มาณโว เอวมาห "อยเมว อุชุมคฺโค, อยมญฺชสายโน นิยฺยานิโก นิยฺยาติ ตกฺกรสฺส พฺรหฺมสหพฺยตาย, ยฺวายํ อกฺขาโต พฺราหฺมเณน ตารุกฺเขนาติ. อถ กิสฺมึ ปน โว วาเสฏฺฐ วิคฺคโห? กิสฺมึ วิวาโท? กิสฺมึ นานาวาโทติ. มคฺคามคฺเค โภ โคตม, กิญฺจาปิ โภ โคตม พฺราหฺมณา นานามคฺเค ปญฺญเปนฺติ อทฺธริยา พฺราหฺมณา ติตฺติริยา พฺราหฺมณา ฉนฺโทกา พฺราหฺมณา พวฺหริธา พฺราหฺมณา, อถ โข สพฺพานิ ตานิ นิยฺยานิกานิ นิยฺยนฺติ ตกฺกรสฺส พฺรหฺมสหพฺยตาย. เสยฺยถาปิ โภ โคตม คามสฺส วา นิคมสฺส วา อวิทูเร พหูนิเจปิ นานามคฺคานิ ภวนฺติ, อถ โข สพฺพานิ ตานิ คามสโมสรณานิ ภวนฺติ. เอวเมว โข โภ โคตม กิญฺจาปิ พฺราหฺมณา นานามคฺเค ปญฺญเปนฺติ อทฺธริยา พฺราหฺมณา ติตฺติริยา พฺราหฺมณา ฉนฺโทกา พฺราหฺมณา พวฺหริธา พฺราหฺมณา, อถ โข สพฺพานิ ตานิ นิยฺยานิกานิ นิยฺยนฺติ ตกฺกรสฺส พฺรหฺมสหพฺยตายาติ. "นิยฺยนฺตีติ วาเสฏฺฐ วเทสิ? "นิยฺยนฺตีติ โภ โคตม วทามิ. "นิยฺยนฺตีติ วาเสฏฺฐ วเทสิ? "นิยฺยนฺตีติ โภ โคตม วทามิ. "นิยฺยนฺตีติ วาเสฏฺฐ วเทสิ? "นิยฺยนฺตีติ โภ โคตม วทามีติ.

กึ ปน วาเสฏฺฐ อตฺถิ โกจิ เตวิชฺชานํ พฺราหฺมณานํ เอกพฺราหฺมโณปิ? เยน พฺรหฺมา สกฺขิ ทิฏฺโฐติ. โน หิทํ โภ โคตม. กึ ปน วาเสฏฺฐ อตฺถิ โกจิ เตวิชฺชานํ พฺราหฺมณานํ เอกาจริโยปิ? เยน

พ๎รห๎มา สัก์ขิ ทิฏ์โฐติ. โน หิทํ โภ โคตม. กึ ปน วาเสฏ์ฐ อัต์ถิ โกจิ เตวิช์ชานํ พ๎ราห๎มณานํ อาจริยปาจริโยปิ? เยน พ๎รห๎มา สัก์ขิ ทิฏ์โฐติ. โน หิทํ โภ โคตม. กึ ปน วาเสฏ์ฐ อัต์ถิ โกจิ เตวิช์ชานํ พ๎ราห๎มณานํ ยาว สัต์ตมาจริยมหยุคา เยน พ๎รห๎มา สัก์ขิ ทิฏ์โฐติ. โน หิทํ โภ โคตม. กึ ปน วาเสฏ์ฐ อัต์ถิ เย เต เตวิช์ชานํ พ๎ราห๎มณานํ ปุพ์พกา อิสโย มัน์ตานํ กัต์ตาโร มัน์ตานํ ปวัต์ตาโร? เยสมิทํ เอตรหิ เตวิช์ชา พ๎ราห๎มณา ปุราณํ มัน์ตปทํ คีตํ ปวุต์ตํ สมีหิตํ ตทนุคายัน์ติ ตทนุภาสัน์ติ ภาสิตมนุภาสัน์ติ วาจิตมนุวาเจน์ติฯ เส์ยยถีทํ? อัฏ์ฐโก วามโก วามเทโว เวส์สามิต์โต ยมตัค์คิ อังคิรโส ภารท์วาโช วาเสฏ์โฐ กัส์สโป ภคุ. เตปิ นํ เอวมาหํสุ "มยเมตํ ชานาม, มยเมตํ ปัส์สาม, ยัต์ถ วา พ๎รห๎มา เยน วา พ๎รห๎มา ยหึ วา พ๎รห๎มาติ. โน หิทํ โภ โคตม.

อิติ กิร วาเสฏ์ฐ นัต์ถิ โกจิ เตวิช์ชานํ พ๎ราห๎มณานํ เอกพ๎ราห๎มโณปิ? เยน พ๎รห๎มา สัก์ขิ ทิฏ์โฐติ. โน หิทํ โภ โคตม. กึ ปน วาเสฏ์ฐ นัต์ถิ โกจิ เตวิช์ชานํ พ๎ราห๎มณานํ เอกาจริโยปิ? เยน พ๎รห๎มา สัก์ขิ ทิฏ์โฐติ. โน หิทํ โภ โคตม. กึ ปน วาเสฏ์ฐ นัต์ถิ โกจิ เตวิช์ชานํ พ๎ราห๎มณานํ อาจริยปาจริโยปิ? เยน พ๎รห๎มา สัก์ขิ ทิฏ์โฐติ. โน หิทํ โภ โคตม. กึ ปน วาเสฏ์ฐ เย นัต์ถิ โกจิ เตวิช์ชานํ พ๎ราห๎มณานํ ยาว สัต์ตมาจริยมหยุคา? เยน พ๎รห๎มา สัก์ขิ ทิฏ์โฐติ.

โน หิทํ โภ โคตม. กึ ปน วาเสฏฺฐ เยปิ เต กิร เตวิชฺชานํ พฺราหฺมณานํ ปุพฺพกา อิสโย มนฺตานํ กตฺตาโร มนฺตานํ ปวตฺตาโร? เยสมิทํ เอตรหิ เตวิชฺชา พฺราหฺมณา โปราณํ มนฺตปทํ คีตํ ปวุตฺตํ สมีหิตํ ตทนุคายนฺติ ตทนุภาสนฺติ ภาสิตมนุภาสนฺติ วาจิตมนุวาเจนฺติ. เสยฺยถีทํ? อฏฺฐโก วามโก วามเทโว เวสฺสามิตฺโต ยมตคฺคิ องฺคีรโส ภารทฺวาโช วาเสฏฺโฐ กสฺสโป ภคุ. เตปิ นํ เอวมาหํสุ "มยเมตํ ชานาม. มยเมตํ ปสฺสาม, ยตฺถ วา พฺรหฺมา เยน วา พฺรหฺมา ยหึ วา พฺรหฺมาติ. เตว เตวิชฺชา พฺราหฺมณา เอวมาหํสุ "มยํ น ชานาม, มยํ น ปสฺสาม, ตสฺส สหพฺยตาย มคฺคํ เทเสม "อยเมว อุชุมคฺโค, อยมญฺชสายโน นิยฺยานิโก นิยฺยาติ ตกฺกรสฺส พฺรหฺมสหพฺยตายาติ.

ตํ กึ มญฺญสิ วาเสฏฺฐ? นนุ เอวํ สนฺเต เตวิชฺชานํ พฺราหฺมณานํ อปฺปาฏิหีรกตํ ภาสิตํ สมฺปชฺชตีติ. อทฺธา โข โภ โคตม เอวํ สนฺเต เตวิชฺชานํ พฺราหฺมณานํ อปฺปาฏิหีรกตํ ภาสิตํ สมฺปชฺชตีติ. สาธุ วาเสฏฺฐ เตวิชฺชา พฺราหฺมณา ยํ น ชานนฺติ, ยํ น ปสฺสนฺติ, ตสฺส สหพฺยตาย มคฺคํ เทเสสฺสนฺติ "อยเมว อุชุมคฺโค, อยมญฺชสายโน นิยฺยานิโก นิยฺยาติ ตกฺกรสฺส พฺรหฺมสหพฺยตายาติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ. เสยฺยถาปิ วาเสฏฺฐ อนฺธเวณิปรมฺปรสํสตฺตา ปุริโมปิ น ปสฺสติ มชฺฌิโมปิ น ปสฺสติ ปจฺฉิโมปิ น ปสฺสติ. เอวเมว โข วาเสฏฺฐ อนฺธเวณูปมํ มญฺเญ เตวิชฺชานํ พฺราหฺมณานํ ภาสิตํ ปุริโมปิ น ปสฺสติ

มัช์ฌิโมปิ น ปัส์สติ ปัจ์ฉิโมปิ น ปัส์สติ, เตสมิทํ เตวิช์ชานํ พ์ราห์มณานํ ภาสิตํ หัส์สกํ เยว สัม์ปัช์ชติ, นามกํ เยว สัม์ปัช์ชติ, ริต์ตกํ เยว สัม์ปัช์ชติ, ตุจ์ฉกํ เยว สัม์ปัช์ชติ. ตํ กึ มัญ์ญสิ วาเสฏ์ฐ? ปัส์สัน์ติ เตวิช์ชา พ์ราห์มณา จัน์ทิมสุริเย อัญ์เญ จาปิ พหู ชนา, ยโต จ จัน์ทิมสุริยา อุค์คัจ์ฉัน์ติ ยัต์ถ จ โอคัจ์ฉัน์ติ, อายาจัน์ติ โถมยัน์ติ ปัญ์ชลิกา นมัส์สมานา อนุปริวัต์ตัน์ตีติ. เอวํ โภ โคตม, ปัส์สัน์ติ เตวิช์ชา พ์ราห์มณา จัน์ทิมสุริเย อัญ์เญ จาปิ พหู ชนา, ยโต จ จัน์ทิมสุริยา อุค์คัจ์ฉัน์ติ ยัต์ถ จ โอคัจ์ฉัน์ติ, อายาจัน์ติ โถมยัน์ติ ปัญ์ชลิกา นมัส์สมานา อนุปริวัต์ตัน์ตีติ.

ตํ กึ มัญ์ญสิ วาเสฏ์ฐ? ยํ ปัส์สัน์ติ เตวิช์ชา พ์ราห์มณา จัน์ทิมสุริเย อัญ์เญ จาปิ พหู ชนา, ยโต จ จัน์ทิมสุริยา อุค์คัจ์ฉัน์ติ ยัต์ถ จ โอคัจ์ฉัน์ติ, อายาจัน์ติ โถมยัน์ติ ปัญ์ชลิกา นมัส์สมานา อนุปริวัต์ตัน์ตีติ. เตสัม์ปิ ปโหน์ติ เตวิช์ชา พ์ราห์มณา จัน์ทิมสุริยานํ สหัพ์ยตาย มัค์คํ เทเสตุํ "อยเมว อุชุมัค์โค, อยมัญ์ชสายโน นิย์ยานิโก นิย์ยาติ ตัก์กรัส์ส จัน์ทิมสุริยานํ สหัพ์ยตายาติ โน หิทํ โภ โคตม. อิติ กิร วาเสฏ์ฐ ยํ ปัส์สัน์ติ เตวิช์ชา พ์ราห์มณา จัน์ทิมสุริเย อัญ์เญ จาปิ พหู ชนา, ยโต จ จัน์ทิมสุริยา อุค์คัจ์ฉัน์ติ ยัต์ถ จ โอคัจ์ฉัน์ติ. อายาจัน์ติ โถมยัน์ติ ปัญ์ชลิกา นมัส์สมานา อนุปริวัต์ตัน์ติ. เตสํปิ น ปโหน์ติ จัน์ทิมสุริยานํ สหัพ์ยตาย

มคฺคํ เทเสตุ "อยเมว อุชุมคฺโค, อยมญฺชสายโน นิยฺยานิโก นิยฺยาติ ตกฺกรสฺส พฺรหฺมสหพฺยตายาติ. กึ ปน ฯ กิร เตวิชฺเชหิ พฺราหฺมเณหิ พฺรหฺมา สกฺขิ ทิฏฺโฐ, เยปิ กิร เตวิชฺชานํ พฺราหฺมณานํ อาจริเยหิ พฺรหฺมา สกฺขิ ทิฏฺโฐ, เยปิ กิร เตวิชฺชานํ พฺราหฺมณานํ อาจริยปาจริเยหิ พฺรหฺมา สกฺขิ ทิฏฺโฐ, เยปิ กิร เตวิชฺชานํ พฺราหฺมณานํ ยาว สตฺตมาจริย มหยุเคหิ พฺรหฺมา สกฺขิ ทิฏฺโฐ, เยปิ กิร เตวิชฺชานํ พฺราหฺมณานํ ปุพฺพกา อิสโย มนฺตานํ กตฺตาโร มนฺตานํ ปวตฺตาโร, เยสมิทํ เอตรหิ เตวิชฺชา พฺราหฺมณา โปราณํ มนฺตปทํ คีตํ ปวุตฺตํ สมิหิตํ ตทนุคายนฺติ ตทนุภาสนฺติ ภาสิตมนุภาสนฺติ วาจิตมนุวาเจนฺติ. เสยฺยถีทํ ? อฏฺฐโก วามโก วามเทโว เวสฺสามิตฺโต ยมตคฺคิ อังคิรโส ภารทฺวาโช วาเสฏฺโฐ กสฺสโป ภคุ. เตปิ นํ เอวมาหํสุ "มยเมตํ ชานาม, มยเมตํ ปสฺสาม, ยตฺถ วา พฺรหฺมา เยน วา พฺรหฺมา ยหึ วา พฺรหฺมาติ. เต เตวิชฺชา พฺราหฺมณา เอวมาหํสุ "ยํ น ชานาม, ยํ น ปสฺสาม, ตสฺส สหพฺยตาย มคฺคํ เทเสม "อยเมว อุชุมคฺโค, อยมญฺชสายโน นิยฺยานิโก นิยฺยาติ ตกฺกรสฺส พฺรหฺมสหพฺยตายาติ.

ตํ กึ มญฺญสิ วาเสฏฺฐ? นนุ เอวํ สนฺเต เตวิชฺชานํ พฺราหฺมณานํ อปฺปาฏิหีรกตํ ภาสิตํ สมฺปชฺชตีติ. อทฺธา โข โภ โคตม เอวํ สนฺเต เตวิชฺชานํ พฺราหฺมณานํ อปฺปาฏิหีรกตํ ภาสิตํ สมฺปชฺชตีติ. สาธุ วาเสฏฺฐ, เต จ วาเสฏฺฐ เตวิชฺชา พฺราหฺมณา

ยํ น ชานนฺติ ยํ น ปสฺสนฺติ, ตสฺส สหพฺยตาย มคฺคํ เทเสสฺสนฺติ "อยเมว อุชุมคฺโค, อยมญฺชสายโน นิยฺยานิโก นิยฺยาติ ตกฺกรสฺส พฺรหฺมสหพฺยตายาติ, เนตํ ฐานํ วิชฺชติ.

เสยฺยถาปิ วาเสฏฺฐ ปุริโส เอวํ วเทยฺย "อหํ ยา อิมสฺมึ ชนปเท ชนปทกลฺยาณี ตํ อิจฺฉามิ ตํ กาเมมีติ. ตเมนํ เอวํ วเทยฺยุํ "อมฺโภ ปุริส ยํ ตฺวํ ชนปทกลฺยาณึ อิจฺฉสิ กาเมสิ, ชานาสิ ตํ ชนปทกลฺยาณึ ขตฺติยึ วา พฺราหฺมณึ วา เวสฺสึ วา สุทฺทึ วาติ. อิติ ปุฏฺโฐ "โนติ วเทยฺย. ตเมนํ เอวํ วเทยฺยุํ "อมฺโภ ปุริส ยํ ตฺวํ ชนปทกลฺยาณึ อิจฺฉสิ กาเมสิ, ชานาสิ ตํ ชนปทกลฺยาณึ "เอวํนามา วา เอวํโคตฺตา วา ทีฆา วา รสฺสา วา มชฺฌิมา วา กาฬี วา สามา วา มงฺคุรจฺฉวี วาติ. อมุกสฺมึ คาเม วา นิคเม วา นคเร วาติ. อิติ ปุฏฺโฐ "โนติ วเทยฺย. ตเมนํ เอวํ วเทยฺยุํ "อมฺโภ ปุริส ยํ ตฺวํ น ชานาสิ น ปสฺสสิ, ตํ ตฺวํ อิจฺฉสิ กาเมสีติ. อิติ ปุฏฺโฐ "อามาติ วเทยฺย. ตํ กึ มญฺญสิ วาเสฏฺฐ? นนุ เอวํ สนฺเต ตสฺส ปุริสสฺส อปฺปาฏิหิรกตํ ภาสิตํ สมฺปชฺชตีติ. อทฺธา โข โภ โคตม เอวํ สนฺเต ตสฺส ปุริสสฺส อปฺปาฏิหิรกตํ ภาสิตํ สมฺปชฺชตีติ. เอวเมว โข วาเสฏฺฐ น กิร เตวิชฺเชหิ พฺราหฺมเณหิ พฺรหฺมา สกฺขิ ทิฏฺโฐ, ฯเปฯ

เสยฺยถาปิ วาเสฏฺฐ ปุริโส จาตุมฺมหาปเถ นิสฺเสณึ กเรยฺย

ปาสาทสฺส อาโรหนาย ตเมนํ เอวํ วเทยฺยุํ อมฺโภ ปุริส ยํ ตฺวํ ปาสาทสฺส อาโรหนาย นิสฺเสณึ กโรสิ ชานาสิ ตํ ปาสาทํ ปุรตฺถิมาย วา ทิสาย ปจฺฉิมาย วา ทิสาย อุตฺตราย วา ทิสาย อุจฺโจ วา นีโจ วา มชฺโฌ วาติ. อิติ ปุฏฺโฐ "โนติ วเทยฺย. ตเมนํ เอวํ วเทยฺยุํ "อมฺโภ ปุริส ยํ ตฺวํ น ชานาสิ น ปสฺสสิ, ตสฺส ตฺวํ ปาสาทสฺส อาโรหนาย นิสฺเสณึ กโรสีติ. อิติ ปุฏฺโฐ "อามาติ วเทยฺย. ตํ กึ มญฺญสิ วาเสฏฺฐ? นนุ เอวํ สนฺเต ตสฺส ปุริสสฺส อปฺปาฏิหีรกตํ ภาสิตํ สมฺปชฺชตีติ. อทฺธา โภ โคตม เอวํ สนฺเต ตสฺส ปุริสสฺส อปฺปาฏิหีรกตํ ภาสิตํ สมฺปชฺชตีติ. เอวเมว โข วาเสฏฺฐ น กิร เตวิชฺเชหิ พฺราหฺมเณหิ พฺรหฺมา สกฺขิ ทิฏฺโฐ, นปิ กิร เตวิชฺชานํ พฺราหฺมณานํ อาจริเยหิ พฺรหฺมา สกฺขิ ทิฏฺโฐ, นปิ กิร เตวิชฺชานํ พฺราหฺมณานํ อาจริย-ปาจริเยหิ พฺรหฺมา สกฺขิ ทิฏฺโฐ, นปิ กิร เตวิชฺชานํ พฺราหฺมณานํ ยาว สตฺตมา อาจริยมหยุเคหิ พฺรหฺมา สกฺขิ ทิฏฺโฐ, เยปิ กิร เตวิชฺชานํ พฺราหฺมณานํ ปุพฺพกา อิสโย มนฺตานํ กตฺตาโร มนฺตานํ ปวตฺตาโร, เยสมิทํ เอตรหิ เตวิชฺชา พฺราหฺมณา โปราณํ มนฺตปทํ คีตํ ปวุตฺตํ สมีหิตํ ตทนุคายนฺติ ตทนุภาสนฺติ ภาสิตมนุภาสนฺติ วาจิตมนุวาเจนฺติ: เสยฺยถีทํ? อฏฺฐโก วามโก วามเทโว เวสฺสามิตฺโต ยมตคฺคี องฺคีรโส ภารทฺวาโช วาเสฏฺโฐ กสฺสโป ภคุ. เตปิ น เอวมาหํสุ "มยเมตํ ชานาม, มยเมตํ

พฺรหฺมานํ สหพฺยตาย มคฺคํ เทเสนฺติ "อยเมว อุชุมคฺโค, อยมญฺชสายโน นิยฺยานิโก นิยฺยาติ ตกฺกรสฺส พฺรหฺมสหพฺยตายาติ. ตํ บสฺสาม, ยตฺถ วา พฺรหฺมา เยน วา พฺรหฺมา ยหึ วา พฺรหฺมาติ. เต เตวิชฺชา พฺราหฺมณา เอวมาหํสุ "ยํ น ชานาม, ยํ น ปสฺสาม, ตสฺส สหพฺยตาย มคฺคํ เทเสม "อยเมว อุชุมคฺโค, อยมญฺช-สายโน นิยฺยานิโก นิยฺยาติ ตกฺกรสฺส พฺรหฺมสหพฺยตายาติ. ตํ กึ มญฺญสิ วาเสฏฺฐ? นนุ เอวํ สนฺเต เตวิชฺชานํ พฺราหฺมณานํ อปฺปาฏิหีรกตํ ภาสิตํ สมฺปชฺชตีติ. อทฺธา โข โภ โคตม เอวํ สนฺเต เตวิชฺชานํ พฺราหฺมณานํ อปฺปาฏิหีรกตํ ภาสิตํ สมฺปชฺชตีติ. สาธุ วาเสฏฺฐ, เต จ วาเสฏฺฐ เตวิชฺชา พฺราหฺมณา ยํ น ชานนฺติ ยํ น ปสฺสนฺติ, ตสฺส สหพฺยตาย มคฺคํ เทเสสฺสนฺติ "อยเมว อุชุมคฺโค, อยมญฺชสายโน นิยฺยานิโก นิยฺยาติ ตกฺกรสฺส พฺรหฺมสหพฺยตายาติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ.

เสยฺยถาปิ วาเสฏฺฐ อยํ อจิรวตี นที ปูรา อุทกสฺส สมติตฺติกา กากเปยฺยา, อถ โข ปุริโส อาคจฺเฉยฺย ปารตฺถิโก ปารคเวสี ปารคามี ปารํ ตริตุกาโม, โส โอริเม ตีเร ฐิโต ปาริมํ ตีรํ อวฺเหยฺย "เอหิ ปารา ปารํ, เอหิ ปารา ปารนฺติ. ตํ กึ มญฺญสิ วาเสฏฺฐ? อปินุ ตสฺส ปุริสสฺส อวฺหายนเหตุ วา อายาจนเหตุ วา ปตฺถนเหตุ วา อภินนฺทนเหตุ วา อจิรวติยา นทิยา ปาริมํ ตีรํ โอริมํ ตีรํ อาคจฺเฉยฺยาติ. โน หิทํ โภ โคตม. เอวเมว โข วาเสฏฺฐ เตวิชฺชา วาเสฏฺฐ เตวิชฺชา พฺราหฺมณา เย ธมฺมา พฺราหฺมณการกา, เต ธมฺเม ปหาย วตฺตมานา, เย ธมฺมา อพฺราหฺมณการกา, เต ธมฺเม สมาทาย วตฺตมานา เอวมาหํสุ

"อินฺทํ อวฺหยาม, โสมํ อวฺหยาม, วรุณํ อวฺหยาม, อิสานํ อวฺหยาม, ปชาปตึ อวฺหยาม, พฺรหฺมานํ อวฺหยาม, มหินฺทํ อวฺหยามาติ. เต จ วาเสฏฺฐ เตวิชฺชา พฺราหฺมณา เย ธมฺมา พฺราหฺมณกรณา เต ธมฺเม ปหาย ปวตฺตมานา, เย ธมฺมา อพฺราหฺมณกรณา เต ธมฺเม สมาทาย วตฺตมานา อวฺหายนเหตุ วา อายาจนเหตุ วา ปตฺถนเหตุ วา อภินนฺทนเหตุ วา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา พฺรหฺมานํ สหพฺยูปคา ภวิสฺสนฺตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ.

เสยฺยถาปิ วาเสฏฺฐ อยํ อจิรวตี นที ปูรา อุทกสฺส สมติตฺติกา กากเปยฺยา, อถ ปุริโส อาคจฺเฉยฺย ปารตฺถิโก ปารคเวสี ปารคามี ปารํ ตริตุกาโม, โส โอริเม ตีเร ทฬฺหาย รชฺชุยา ปจฺฉาพาหํ คาฬฺหพนฺธนํ พนฺโธ. ตํ กึ มญฺญสิ วาเสฏฺฐ? นนุ โส ปุริโส อจิรวติยา นทิยา โอริมา ตีรา ปาริมํ ตีรํ คจฺเฉยฺยาติ. โน หิทํ โภ โคตม. เอวเมว โข วาเสฏฺฐ ปญฺจิเม กามคุณา อริยสฺส วินเย "อนฺทุ"ติปิ วุจฺจนฺติ, "พนฺธนนฺ"ติปิ วุจฺจนฺติ. กตเม ปญฺจ? จกฺขุวิญฺเญยฺยา รูปา อิฏฺฐา กนฺตา มนาปา ปิยรูปา กามูปสํหิตา รชนิยา, โสตวิญฺเญยฺยา สทฺทา ฯเปฯ ฆานวิญฺเญยฺยา คนฺธา. ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา รสา. กายวิญฺเญยฺยา โผฏฺฐพฺพา อิฏฺฐา กนฺตา มนาปา ปิยรูปา กามูปสํหิตา รชนิยาติ. อิเม โข วาเสฏฺฐ ปญฺจ กามคุณา อริยสฺส วินเย "อนฺทุ"ติปิ วุจฺจนฺติ, "พนฺธนนฺ"ติปิ วุจฺจนฺติ. อิเม โข วาเสฏฺฐ ปญฺจ กามคุเณ เตวิชฺชา พฺราหฺมณา คธิตา มุจฺฉิตา

อัชโฌสันนา อนาทีนวทัสสาวิโน อนิสสรณปัญญา ปริภุญชันติ. เตปิ วาเสฏฐ เตวิชชา พราหมณา เย ธัมมา พราหมณกรณา เต ธัมเม ปหาย วัตตมานา, เย ปริโยทา เย ธัมมา อพราหมณกรณา เต ธัมเม สมาทาย วัตตมานา ปัญจ กามคุเณ คธิตา มุจฉิตา อัชโฌสันนา อนาทีนวทัสสาวิโน อนิสสรณปัญญา ปริภุญชันติ, กามนันทพันธา กายัสส เภทา ปรัมมรณา พรหมานํ สหพ๎ยูปคา ภวิสสันตีติ เนตํ ฐานํ วิชชติ.

เสยยถาปิ วาเสฏฐ อยํ อจิรวตี นที ปูรา อุทกัสส สมติตติกา กากเปยยา, อถ โข ปุริโส อาคัจเฉยย ปารัตถิโก ปารคเวสี ปารคามี ปารํ ตริตุกาโม, โส โอริเม ตีเร สสีสํ ปารุปิตวา นิปัชเชยย. ตํ กึ มัญญสิ วาเสฏฐ? อปินุ โข โส ปุริโส อจิรวติยา นทิยา โอริมา ตีรา ปาริมันตีรํ คัจเฉยยาติ. โน หิทํ โภ โคตม. เอวเมว โข วาเสฏฐ ปัญจิเม นีวรณา อริยัสส วินเย "อาวรณาติปิ วุจจันติ, "นีวรณาติปิ วุจจันติ, "โอนาหนาติปิ วุจจันติ, ปริโยหนาติปิ วุจจันติ. กตเม ปัญจ? กามฉันทนีวรณํ พ๎ยาปาทนีวรณํ ถีนมิทธนีวรณํ อุทธัจจกุกกุจจนีวรณํ วิจิกิจฉานีวรณํ. อิเม โข วาเสฏฐ ปัญจ นีวรณา อริยัสส วินเย "อาวรณาติปิ วุจจันติ, "นีวรณาติปิ วุจจันติ, "โอนาหนาติปิ วุจจันติ, ปริโยหนาติปิ วุจจันติ.

อิเมหิ โข วาเสฏฐ ปัญจหิ นีวรเณหิ เตวิชชา พราหมณา อาวุฏฐา นิวุฏฐา โอผุฏา ปริโยนัทธา. เต จ วาเสฏฐ เตวิชชา พราหมณา

เย ธมฺมา พฺราหฺมณกรณา เต ธมฺเม ปหาย วตฺตมานา, เย ธมฺมา อพฺราหฺมณกรณา เต ธมฺเม สมาทาย วตฺตมานา ปญฺจหิ นีวรเณหิ อาวุฏฺฐา นิวุฏฺฐา โอผุฏฺฐา ปริโยนทฺธา; เต กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา พฺรหฺมสหพฺยูปคา ภวิสฺสนฺตีติ, เนตํ ฐานํ วิชฺชติ.

ตํ กึ มญฺญสิ วาเสฏฺฐ? กินฺติ เต สุตํ พฺราหฺมณานํ วุฑฺฒานํ มหลฺลกานํ อาจริยปาจริยานํ? ภาสมานานํ สปริคฺคโห วา พฺรหฺมา อปริคฺคโห วาติ. อปริคฺคโห โภ โคตม. สเวรจิตฺโต วา อเวรจิตฺโต วาติ. อเวรจิตฺโต โภ โคตม. สพฺยาปชฺฌจิตฺโต วา อพฺยาปชฺฌจิตฺโต วาติ. อพฺยาปชฺฌจิตฺโต โภ โคตม. สํกิลิฏฺฐจิตฺโต วา อสํกิลิฏฺฐจิตฺโต วาติ. อสํกิลิฏฺฐจิตฺโต โภ โคตม. วสวตฺติ วา อวสวตฺติ วาติ. วสวตฺติ โภ โคตม. ตํ กึ มญฺญสิ วาเสฏฺฐ? สปริคฺคหา วา เตวิชฺชา พฺราหฺมณา อปริคฺคหา วาติ. สปริคฺคหา โภ โคตม. สเวรจิตฺตา วา อเวรจิตฺตา วาติ. สเวรจิตฺตา โภ โคตม. สพฺยาปชฺฌจิตฺตา วา อพฺยาปชฺฌจิตฺตา วาติ. สพฺยาปชฺฌจิตฺตา โภ โคตม. สํกิลิฏฺฐจิตฺตา วา อสํกิลิฏฺฐจิตฺตา วาติ. สํกิลิฏฺฐจิตฺตา โภ โคตม. วสวตฺตี วา อวสวตฺติ วาติ. อวสวตฺตี โภ โคตม.

อิติ กิร เต วาเสฏฺฐ สปริคฺคหา เตวิชฺชา พฺราหฺมณา, อปริคฺคโห พฺรหฺมา, อปิ นุ โข สปริคฺคหานํ เตวิชฺชานํ พฺราหฺมณานํ อปริคฺคเหน พฺรหฺมุนา สทฺธึ สํสนฺทติ สเมตีติ. โน เหตํ โภ โคตม. สาธุ วาเสฏฺฐ เต จ วาเสฏฺฐ สปริคฺคหา เตวิชฺชา พฺราหฺมณา กายสฺส เภทา

ปรัมมรณา อปริคคหัสส พ๎รห๎มุโน สหพ๎ยูปคา ภวิสสันตีติ เนตํ ฐานํ วิชชติ. อิติ กิร เต วาเสฏ๎ฐ สเวรจิตตา เตวิชชา พ๎ราห๎มณา อเวรจิตโต พ๎รห๎มา, อปินุ โข สเวรจิตตานํ เตวิชชานํ พ๎ราห๎มณานํ อเวรจิตเตน พ๎รห๎มุนา สัทธึ สํสันทติ สเมตีติ. โน เหตํ โภ โคตม. อิติ กิร เต วาเสฏ๎ฐ สพ๎ยาปัชฌจิตตา เตวิชชา พ๎ราห๎มณา อพ๎ยาปัชฌจิตโต พ๎รห๎มา, สํกิลิฏ๎ฐจิตตา เตวิชชา พ๎ราห๎มณา อสังกิลิฏ๎ฐจิตโต พ๎รห๎มา, อวสวัตตี เตวิชชา พ๎ราห๎มณา วสวัตติ พ๎รห๎มา, อปินุ โข อวสวัตตีนํ เตวิชชานํ พ๎ราห๎มณานํ วสวัตตินา พ๎รห๎มุนา สัทธึ สํสันทติ สเมตีติ. โน เหตํ โภ โคตม. สาธุ วาเสฏ๎ฐ, เต จ วาเสฏ๎ฐ อวสวัตติ เตวิชชา พ๎ราห๎มณา กายัสส เภทา ปรัมมรณา วสวัตติสส พ๎รห๎มุโน สหพ๎ยูปคา ภวิสสันตีติ เนตํ ฐานํ วิชชติ. อิธ โข ปน เต วาเสฏ๎ฐ เตวิชชา พ๎ราห๎มณา อาสีทิตวา สํสีทันติ สํสีทิตวา วิสาตํ ปาปุณันติ, สุขตรํ มัญเญ ตรันติ, ตัสมา อิทํ เตวิชชานํ พ๎ราห๎มณานํ เตวิชชาอิริณันติปิ วุจจติ, เตวิชชาวิวนันติปิ วุจจติ, เตวิชชา พ๎ยสนันติปิ วุจจตีติ.

เอวํ วุตเต วาเสฏ๎โฐ มาณโว ภควันตํ เอตทโวจ "สุตํ เมตํ โภ โคตม "สมโณ โคตโม พ๎รห๎มานํ สหพ๎ยตาย มัคคํ ชานาตีติ. ตํ กึ มัญญสิ วาเสฏ๎ฐ? อาสันเน อิโต มนสากตํ, น อิโต ทูเร มนสากฏันติ. เอวํ โภ โคตม อาสันเน อิโต มนสากตํ,

น อิโต ทูเร มนสากฏนฺติ. ตํ กึ มญฺญสิ วาเสฏฺฐ? อิธ ปุริโส มนสากเต ชาตสํวทฺโธ, ตเมนํ มนสากฏา ตาว เทว อวสฏํ มนสากฏสฺส มคฺคํ ปุจฺเฉยฺยุํ สิยา นุ โข วาเสฏฺฐ ตสฺส ปุริสสฺส มนสากเต ชาตสํวทฺธสฺส มนสากฏสฺส มคฺคํ ปุฏฺฐสฺส ทนฺธายิตตฺตํ วา วิตฺถายิตตฺตํ วาติ. โน หิทํ โภ โคตม. ตํ กิสฺส เหตุ? อมุโก หิ โภ โคตม ปุริโส มนสากเต ชาตสํวทฺโธ, ตสฺส สพฺพาเนว มนสากฏสฺส มคฺคานิ สุวิทิตานีติ. สิยา โข วาเสฏฺฐ ตสฺส ปุริสสฺส มนสากเต ชาตสํวทฺธสฺส มนสากฏสฺส มคฺคํ ปุฏฺฐสฺส ทนฺธายิตตฺตํ วา วิตฺถายิตตฺตํ วา, น เตฺวว ตถาคตสฺส พฺรหฺมโลเก วา พฺรหฺมโลกคามินิยา วาปฏิปทาย ปุฏฺฐสฺส ทนฺธายิตตฺตํ วา วิตฺถายิตตฺตํ วา. พฺรหฺมานญฺจาหํ วาเสฏฺฐ ปชานามิ พฺรหฺมโลกญฺจ พฺรหฺมโลกคามินิญฺจปฏิปทํ ยถา ปฏิปนฺโน จ พฺรหฺมา พฺรหฺมโลกํ อุปปนฺโน ตญฺจ ปชานามีติ.

เอวํ วุตฺเต วาเสฏฺโฐ มาณโว ภควนฺตํ เอตทโวจ "สุตํ เมตํ โภ โคตม "สมโณ โคตโม พฺรหฺมานํ สหพฺยตาย มคฺคํ เทเสตีติ: สาธุ โน ภวํ โคตโม พฺรหฺมานํ สหพฺยตาย มคฺคํ เทเสตุ, อุลฺลุมฺปตุ ภวํ โภ โคตโม พฺราหฺมณึ ปชนฺติ. เตนหิ วาเสฏฺฐ, สุณาหิ สาธุกํ มนสิ กโรหิ, ภาสิสฺสามีติ. "เอวํ โภติ โข วาเสฏฺโฐ มาณโว ภควโต ปจฺจสฺโสสิ. ภควา เอตทโวจ "อิธ วาเสฏฺฐ ตถาคโต โลเก อุปฺปชฺชติ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ฯเปฯ (ยถา

สามัญญผลํ เอวํ วิตถาเรตัพพํ). ฯเปฯ เอวํ โข วาเสฏ์ฐ ภิกขุ สีลสัมปันโน โหติ. ฯเปฯ ตัสสิเม ปัญจ นีวรเณ ปหีเน อัตตนิ สมนุปัสสโต ปามุชชํ ชายติ, ปมุทิตัสส ปีติ ชายติ, ปีติมนัสส กาโย ปัสสัมภติ, ปัสสัทธกาโย สุขํ เวเทติ, สุขิโน จิตตํ สมาธิยติ. โส เมตตาสหคเตน เจตสา เอกํ ทิสํ ผริตวา วิหรติ, ตถา ทุติยํ. ตถา ตติยํ. ตถา จตุตถํ. อิติ อุทธมโธ ติริยํ สัพพธิ สัพพัตตตาย สัพพาวันตํ โลกํ เมตตาสหคเตน เจตสา วิปุเลน มหัคคเตน อัปปมาเณน อเวเรน อพยาปัชเฌน ผริตวา วิหรติ. เสยยถาปิ วาเสฏ์ฐ พลวา สังขธโม อัปปกสิเรเนว จตุททิสา วิญญาเปยย; เอวเมว โข วาเสฏ์ฐ เอวํ ภาวิตาย เมตตาย เจโตวิมุตติยา ยํ ปมาณกตํ กัมมํ, น ตํ ตัตราวสิสสติ, น ตํ ตัตราวติฏ์ฐติ. อยํปิ โข วาเสฏ์ฐ พรหมานํ สหพยตาย มัคโค.

ปุน จปรํ วาเสฏ์ฐ ภิกขุ กรุณาสหคเตน เจตสา ฯเปฯ มุทิตาสหคเตน เจตสา ฯเปฯ อุเปกขาสหคเตน เจตสา เอกํ ทิสํ ผริตวา วิหรติ, ตถา ทุติยํ. ตถา ตติยํ. ตถา จตุตถํ. อิติ อุทธมโธ ติริยํ สัพพธิ สัพพัตตตาย สัพพาวันตํ โลกํ อุเปกขาสหคเตน เจตสา วิปุเลน มหัคคเตน อัปปมาเณน อเวเรน อพยาปัชเฌน ผริตวา วิหรติ. เสยยถาปิ วาเสฏ์ฐ พลวา

สํขธโม อัป์ปกสิเรเนว จตุท์ทิสา วิญ์ญาเปย์ย; เอวเมว โข วาเสฏ์ฐ เอวํ ภาวิตาย อุเปก์ขาย เจโตวิมุต์ติยา ยํ ปมาณกตํ กัม์มํ, น ตํ ตัต์ราวสิส์สติ, น ตํ ตัต์ราวติฏ์ฐติ. อยํ โข วาเสฏ์ฐ พ์รห์มานํ สหพ์ยตาย มัค์โค. ตํ กึ มัญ์ญสิ วาเสฏ์ฐ? เอวํวิหารี ภิก์ขุ สปริค์คโห วา อปริค์คโห วาติ. อปริค์คโห โภ โคตม. สเวรจิต์โต วา อเวรจิต์โต วาติ. อเวรจิต์โต โภ โคตม. สพ์ยาปัช์ฌจิต์โต วา อพ์ยาปัช์ฌจิต์โต วาติ. อพ์ยาปัช์ฌจิต์โต โภ โคตม. สํกิลิฏ์ฐจิต์โต วา อสํกิลิฏ์ฐจิต์โต วาติ. อสํกิลิฏ์ฐจิต์โต โภ โคตม. วสวัต์ติ วา อวสวัต์ติ วาติ. วสวัต์ติ โภ โคตม. อิติ กิร วาเสฏ์ฐ อปริค์คโห ภิก์ขุ, อปริค์คโห พ์รห์มา, อปิ นุ โข อปริค์คหัส์ส ภิก์ขุโน อปริค์คเหน พ์รห์มุนา สัท์ธึ สํสัน์ทติ สเมตีติ. เอวํ โภ โคตม. สาธุ วาเสฏ์ฐ, โส จ วาเสฏ์ฐ อปริค์คโห ภิก์ขุ กายัส์ส เภทา ปรัม์มรณา อปริค์คหัส์ส พ์รห์มุโน สหพ์ยูปโค ภวิส์สตีติ, ฐานเมตํ วิช์ชติ. อิติ กิร วาเสฏ์ฐ อเวรจิต์โต ภิก์ขุ, อเวรจิต์โต พ์รห์มา ฯ เป ฯ อพ์ยาปัช์ฌจิต์โต ภิก์ขุ, อพ์ยาปัช์ฌจิต์โต พ์รห์มา, อสํกิลิฏ์ฐจิต์โต ภิก์ขุ, อสํกิลิฏ์ฐจิต์โต พ์รห์มา, วสวัต์ติ ภิก์ขุ, วสวัต์ติ พ์รห์มา, อปิ นุ โข วสวัต์ติส์ส ภิก์ขุโน วสวัต์ตินา พ์รห์มุนา สัท์ธึ สํสัน์ทติ สเมตีติ. เอวํ โภ โคตม. สาธุ วาเสฏ์ฐ, โส จ วาเสฏ์ฐ วสวัต์ติ ภิก์ขุ

กายัสส เภทา ปรัมมรณา วสวัตติสส พรหมุโน สหพยูปโค ภวิสสตีติ, ฐานเมตํ วิชชตีติ.

เอวํ วุตเต วาเสฏฐภารทวาชา มาณวา ภควันตํ เอตทโวจุํ "อภิกกันตํ โภ โคตม, อภิกกันตํ โภ โคตม, เสยยถาปิ โภ โคตม นิกกุชชิตํ วา อุกกุชเชยย, ปฏิจฉันนํ วา วิวเรยย, มูฬหัสส วา มัคคํ อาจิกเขยย, อันธกาเร วา เตลปชโชตํ ธาเรยย "จักขุมันโต รูปานิ ทักขันตีติ: เอวเมว โข โภตา โคตเมน อเนกปริยาเยน ธัมโม ปกาสิโต, เอเต มยํ ภวันตํ โคตมํ สรณํ คัจฉาม ธัมมัญจ ภิกขุสังฆัญจ, อุปาสเก โน ภวํ โคตโม ธาเรตุ อัชชตัคเค ปาณุเปตํ สรณังคเต ติ.

เตวิชชสุตตํ นิฏฐิตํ เตรสมํ.

ตัสสุททานํ

"พรหมา สามัญญ อัมพัฏฐ โสณกูฏ มหาลิ ชาลินี,
สีหโปฏฐปาทสุโภ เกวัฏโฏ โลหิจจ เตวิชชา เตรสาติ.

สีลขันธวัคโค นิฏฐิโต.
